

Begroting 2024

Inhoudsopgave

Begroting 2024.....	1
Inhoudsopgave.....	3
Inleiding.....	4
Programma Binnenstad.....	6
Versterking Structuur Binnenstad.....	7
Versterking Ontmoetings- en Verblijfsfunctie Binnenstad.....	8
Programma Duurzaamheid.....	10
Energie.....	11
Water en Groen.....	13
Duurzame Productie en Consumptie.....	13
Programma Jeugd.....	14
Jong in Waalwijk.....	15
Beleidsveld 0 : Bestuur en Ondersteuning.....	19
Bestuur/Bestuurlijke Vernieuwing.....	19
Publiekszaken.....	21
Organisatieontwikkeling.....	22
Financiën.....	25
Beleidsveld 1 : Veiligheid.....	29
Overlast.....	29
Jeugd Veiligheid.....	31
Versterking verbinding zorg en veiligheid.....	31
Ondermijning.....	32
Digitale veiligheid.....	33
Beleidsveld 2 : Verkeer, Vervoer en Waterstaat.....	36
Schone, Stille en Gezonde Mobiliteit.....	36
Inclusieve Mobiliteit.....	37
Robuust en Betrouwbaar Mobiliteitssysteem.....	38
Slimme en Efficiënte Mobiliteit.....	38
Havens.....	39
Beleidsveld 3 : Economie.....	41
Adaptieve en duurzame arbeidsmarkt.....	41
Ruimte om te ondernemen.....	42
Beleidsveld 4 : Onderwijs.....	46
Onderwijs en leerlingzaken.....	46
Onderwijshuisvesting.....	48
Beleidsveld 5 : Sport, Cultuur en Recreatie.....	51
Sport.....	51
Cultuur & Evenementen.....	54
Recreatie, Toerisme & Erfgoed.....	57
Openbaar groen.....	60
Beleidsveld 6 : Sociaal Domein.....	62
Sociale veerkracht.....	64
Burgerparticipatie.....	64
Dekkend aanbod.....	65
Minder zorg in trede 4.....	66
Beleidsveld 7 : Milieu en Gezondheid.....	70
Milieu.....	71
Gezondheid.....	72
Beleidsveld 8 : Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing.....	76
Volkshuisvesting.....	77

Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing	78
Overhead	81
Paragrafen	82
Inleiding	82
Paragraaf 1. Lokale Heffingen	83
Paragraaf 2. Weerstandsvermogen en Risicobeheersing	89
Weerstandsvermogen	89
Paragraaf 3. Onderhoud Kapitaalgoederen	98
Paragraaf 4. Financiering (en treasury)	110
Paragraaf 5. Bedrijfsvoering	115
Bedrijfsvoering in Waalwijk	115
Rechtmatigheidsverantwoording door College van B&W	116
Paragraaf 6. Verbonden partijen	119
Gemeenschappelijke regelingen	119
Vennootschappen en Coöporaties	125
Stichtingen en Verenigingen	131
Paragraaf 7. Grondbeleid	131
Paragraaf 8. Wet Open Overheid	135
Paragraaf 9. Voortgang ombuigingen	136
Financiële Begroting	138
Kerngegevens	138
Begrotingen 2024-2027 op hoofdlijnen	140
Begrotingsbeeld na kaderstellend debat en Meicirculaire 2023, met technische aanpassingen begroting 2024	140
Tarieven	143
Autorisatie door de raad van de begroting 2024	143
Begroting 2024 naar taakvelden	144
Overzichten van lasten en baten	146
Bezittingen en vermogen	163
EMU gegevens	170

Inleiding

Algemene informatie Programmabegroting 2024

Voor u ligt de begroting 2024. In deze begroting hebben we een balans gezocht tussen onze opgaven en ambities enerzijds en de financiële en personele mogelijkheden van onze gemeente anderzijds.

Dynamiek en onzekerheid

Er komt veel op de gemeente en haar inwoners af. We willen deze gemeente aantrekkelijk en leefbaar houden. We werken samen aan grote transities, op het gebied van energie, circulariteit en mobiliteit. Inwoners maken zich zorgen over de toekomst. Er liggen grote vragen voor over de betaalbaarheid en beschikbaarheid van woningen, onderwijs en zorg. Demografische ontwikkelingen als vergrijzing, ontgroening en huishoudensverdunning vragen een andere manier van kijken naar de inrichting van onze stad. Er ligt een opgave om de stad te versterken en daarmee deze uitdagingen een hoofd te bieden en bij oplossingen te werken aan de realisatie van brede welvaart. Want tegelijkertijd constateren we dat de sociale twee- of veedeling in Nederland toeneemt. Er zijn inwoners die zich aan het einde van de maand afvragen op welke manier zij hun rekeningen kunnen betalen. Daarnaast voelen inwoners, bedrijven en organisaties nog steeds gevolgen van de oorlog in Oekraïne en de inflatie.

Inwoners stellen hoge eisen aan de overheid en willen meepraten over te maken keuzes. Dat kan schuren en er ligt een opgave om goed om te gaan met tegengestelde belangen.

We zoeken bijvoorbeeld blijvend naar de balans tussen de belangen van woningzoekenden en van huidige bewoners in de stad.

Dit alles in de context van een toenemend gemeentelijk takenpakket, met minder middelen en beperkte beleidsvrijheid vanuit het rijk. Dit moet gebeuren in een arbeidsmarkt die krap is, waarbij prioriteiten moeten worden gesteld. Specifiek voor de organisatie geldt dat we met de invoering van de Omgevingswet en de implementatie van de Koers Sociaal Domein steeds meer op andere manier moeten gaan werken en denken. Meer vanuit de bedoeling; meer vanuit wat wel kan, meer vanuit de samenleving.

Vertrouwen en keuzes maken

Tegelijkertijd zijn we positief over waar we als gemeente staan en de potentie die we hebben om het nog beter te doen. De belangrijkste onderwerpen voor 2024 zijn wat ons betreft:

- Opstellen van de strategische visie; koers bepalen om de grote maatschappelijke uitdagingen en transities het hoofd te bieden.
- Stevige inzet en lobby op verbetering van OV-verbindingen en onderzoek naar de locatie voor een HOV/BRT-station.
- Invulling geven aan duurzame verstedelijking en vervolgstappen zetten met de ontwikkeling van woningen en een stedelijk interactiemilieu door o.a. ontwikkeling van De Els, Slachthuisterrein en de Gedempte Haven.
- Blijven inzetten voor de realisatie van de Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat (GOL) en de insteekhaven als katalysator voor onze economische ontwikkeling.
- Duurzaamheid: werken aan de uitvoering van de transitievisie warmte, het verduurzamen van ons eigen vastgoed en het verduurzamen van de bedrijventerrein. Daarnaast wordt in 2024 de beleidsvisie Grootschalige Opwek vastgesteld. Tevens wordt klimaatbestendig ontwikkelen en herinrichten van de openbare ruime verder ingebed.
- Implementatie van de Koers Sociaal Domein; het doorzetten van de beweging van curatief naar preventief. Ook de aandacht voor het gezond kunnen opgroeien van onze jongeren en het tegengaan van de braindrain maken hier onderdeel van uit.
- Omgevingswet: in 2024 wordt de Omgevingswet ingevoerd. We werken aan een Omgevingsvisie en gebiedsvisies om de ruimtelijke keuzes verder in kaart te brengen.
- Via (regionale) samenwerkingsverbanden en door inzet van de VNG in stevige onderhandelingen met het Rijk wordt getracht tot oplossingen te komen voor passende, structurele financiering van gemeenten.
- Prioritering: we maken in 2024 inzichtelijk welke prioritering we aanbrengen voor de komende jaren op basis van beschikbare mensen en middelen.

Leeswijzer begroting

De begroting is in overleg met het Auditcomité doorontwikkeld. Ambities en maatregelen zijn beter verbonden met vastgestelde beleidsnotities en het coalitieprogramma.

De opzet van de begroting is verder ongewijzigd. De begroting 2024 begint met de inleiding, waarin de bestuurlijke hoofdlijnen worden beschreven.

De beleidsbegroting

Het eerste deel van de begroting bestaat uit de beleidsmatige toelichting op de programma's Binnenstad, Duurzaamheid en Jeugd en de acht beleidsvelden. Per onderdeel is achtereenvolgens te lezen:

- o Wat houdt dit programma/beleidsveld in;
- o Doelstellingen per thema (Wat willen we bereiken?);
- o Activiteiten (Zo gaan we dat doen).

Dit wordt bij de acht beleidsvelden aangevuld met:

- o Indicatoren;
- o Belangrijkste kaders;

- o Wat mag het kosten?
- o Verbonden partijen.

Paragrafen

Het tweede gedeelte van de begroting bestaat uit een toelichting op de acht paragrafen. Deze paragrafen geven inzicht in de financiële positie van de gemeente, beheersmatige aspecten en risico's. Wij hanteren de door de BBV voorgeschreven paragrafen. Binnen de paragraaf Bedrijfsvoering zijn de onderdelen Rechtmatigheidsverantwoording 2024 College van B&W en Gedragscode integer handelen toegevoegd. Zelf hebben we als negende paragraaf de voortgang van de ombuigingen toegevoegd.

Financiële begroting

De begroting 2024 wordt afgesloten met de financiële begroting waarin u het volgende terugvindt:

- Kerngegevens;
- Begrotingen 2024-2027 op hoofdlijnen;
- Autorisatie door de raad van de begroting 2024;
- Begroting 2024 van taakvelden;
- Overzichten van lasten en baten;
- Bezittingen en vermogen;
- EMU gegevens.

Programma Binnenstad

Wat houdt dit programma in?

Onze ambitie is een aantrekkelijke Waalwijkse binnenstad, waarbij de maatschappelijke functie van de binnenstad steeds meer verandert van "a place to buy" naar een "place to be". Winkelen, ontmoeten, wonen en levendigheid zijn daarbij de drijvende krachten, de binnenstad moet transformeren tot een toegankelijke en aantrekkelijke plek voor ontmoeting en vermaak. Om aan deze ontwikkeling richting te geven is eind 2017 door de gemeenteraad de Centrumvisie vastgesteld en is in het vorige en huidige coalitieprogramma 2022-2026 de verdere doorontwikkeling van de binnenstad opgenomen als een van de prioriteiten.

Organisatorisch is in 2016 het programmatisch werken opgestart om (beter) opgavegericht te kunnen werken. Het programma Binnenstad is daar vanaf het begin onderdeel van gezien de grote opgaven in het centrum. Naast een programmamanager heeft elk programma een ontwikkelbudget ter beschikking. Daarnaast is voor de programma's een uitvoeringsbudget gereserveerd waaruit uitvoeringsmaatregelen op basis van concrete plannen kunnen worden gedekt.

Het programma Binnenstad kan in lijn met de Centrumvisie in 4 thema's (pijlers) worden uitgesplitst. Dit betreft:

1. Versterking van de structuur van de binnenstad;
2. Versterking van de ontmoetings- en verblijffunctie;
3. Betere samenwerking met stakeholders;
4. Zichtbaarder maken van het thema schoen & leer.

In de begroting 2024 zijn de bovenstaande onderdelen 1 en 2 nader uitgewerkt in doelstellingen en activiteiten. Voor wat betreft de betere samenwerking met stakeholders en het zichtbaarder maken van het thema schoen & leer zijn met de oprichting en operationeel zijn van de BIZ en de realisatie van het Schoenenkwartier de belangrijkste impulsen reeds gerealiseerd.

Uiteindelijk is het de bedoeling dat de doelstellingen en activiteiten binnen de 4 onderdelen resulteren in meer bezoekers van de binnenstad en een hogere bezoekerstevredenheid.

Versterking Structuur Binnenstad

De versterking van de structuur van de binnenstad is gericht op meerdere kwaliteitsimpulsen, die vanuit de gemeente zijn/worden opgestart. In een aantal gevallen zal de gemeente de uitvoering voor zijn rekening nemen, zoals bijvoorbeeld is gedaan bij de herinrichting van de Markt en de realisatie van het Schoenenkwartier. In andere gevallen zal de rol van de gemeente meer faciliterend en voorwaardenscheppend zijn in overleg met externe partners, bijvoorbeeld bij de herontwikkeling van de Els. De speerpunten in 2024 zijn onder andere de reeds genoemde herontwikkeling de Els, de realisatie van de stadsentree en de nadere planontwikkeling van de Gedempte Haven.

Wat willen we bereiken?

D24.9000 Daling winkeloppervlak tot 30.000 m²/daling leegstand tot 5 à 7% (een normale frictieleegstand) in 2025

Omschrijving (toelichting)

We streven naar een compacter centrum met minder winkeloppervlakte, waar minder leegstand is omdat de overgebleven ruimte optimaler gebruikt wordt.

Activiteiten

A24.9000 Herontwikkeling winkelcentrum De Els

Omschrijving (toelichting)

De transformatie van de binnenstad is in volle gang. Belangrijk aspect bij de toekomst van het totale centrum is het daarbinnen functioneren van (overdekt) winkelcentrum De Els. Dat kampt op dit moment nog met grote leegstand en toenemende imagoschade als gevolg daarvan. Naast (in verschillende stadia) al lopende kleinere transformaties zal de laatste stap in het realiseren van doelstelling D24.9000 in de integrale herontwikkelingsplannen voor De Els en directe omgeving worden gemaakt.

Vanaf 2020 onderzoeken ontwikkelaars de herontwikkelingspotentie van De Els, door complexiteit in ruimtelijke opgave en grote (financiële) belangen een uitdagend traject. Ze hebben hun gezamenlijk streven naar een integrale gebiedsontwikkeling in maart 2023 vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst waarbij ook (VO) De Els en de gemeente Waalwijk partij zijn. Ook door de provincie Noord-Brabant werd deze planontwikkeling – in het kader van de woondeal en verstedelijking - belangrijk genoeg geacht om gelijktijdig een concrete samenwerking met de gemeente Waalwijk aan te gaan. Het Stedenbouwkundig Masterplan Waalwijk Stadscentrum vormt hiervoor het beleidsmatig sturend kader.

Helaas laten de studiemodellen nog een (onvermijdelijk) financieel tekort zien. Daarom is al een subsidie in het kader van de Woningbouwimpuls (WBI) toegekend en zal in september 2023 ook binnen de Impulsaanpak winkelgebieden (IW) een aanvraag worden gedaan.

De bedoeling is dat een en ander rond de jaarwisseling/Q1 2024 duidelijkheid gaat bieden over het (al dan niet) door partijen (kunnen) sluiten van een anterieure overeenkomst.

Daarin worden dan onder andere zaken als rollen en verantwoordelijkheden voor de concrete doorontwikkeling, planning en fasering van de gebiedsontwikkeling vastgelegd. Als de (financiële) haalbaarheid voldoende kan worden gezekerd zal hierop in 2024 de focus liggen. Daarbij moet o.a. gedacht worden aan het afronden van het (steden)bouwkundig model en uitvoeren van de benodigde (deel)onderzoeken voor de uiteindelijke vertaling binnen planologische regelgeving en het opstarten van benodigde procedures.

Met deelproject Schoolkwartier, sloop oude Hema en eventueel verplaatsen van de bibliotheek naar de oude jongensschool, kan mogelijk door de betreffende ontwikkelaar in 2024 al worden begonnen.

Wat willen we bereiken?

D24.9010 Toevoeging van woningen in de binnenstad

Omschrijving (toelichting)

De oorspronkelijke doelstelling dat we in 2025 100 extra woningen hebben gerealiseerd is al ruim waargemaakt. Het inmiddels goed op gang gekomen transformatieproces zal via de 1-loketfunctie blijvend gefaciliteerd worden. Naast extra woningen levert dat meestal ook een reductie van commerciële meters c.q. leegstand op.

Er zijn reeds een aantal transformatieplannen in verschillende stadia en van uiteenlopende omvang in voorbereiding, in de komende jaren samen goed voor zo'n 250 tot 300 woningen. De herontwikkeling van De Els en omgeving (zwaartepunt in de activiteiten voor 2024) voegt daar nog eens een soortgelijk aantal van ca. 350 nieuwe woningen aan toe.

Wat willen we bereiken?

D24.9020 Versterking van dagelijkse boodschappencultuur Binnenstad

Omschrijving (toelichting)

De dagelijkse boodschappenfunctie van het centrum moet worden versterkt. Een supermarkt toevoegen zal bijvoorbeeld een fors aantal extra bezoekers de binnenstad in trekken. Naast, en in combinatie met, de supermarkten kan het bij voorkeur gebundeld toevoegen van kleinschaliger aanbieders in dagelijkse artikelen dit effect verder versterken. Programmatisch maakt dit integraal onderdeel uit van de gebiedsontwikkeling De Els en omgeving en daarom is hier geen afzonderlijke activiteit opgenomen.

De dagelijkse boodschappenfunctie van het centrum moet worden versterkt. Een supermarkt toevoegen zal een fors aantal extra bezoekers de binnenstad in trekken. Het in combinatie met een extra supermarkt toevoegen van kleinschaliger aanbieders in dagelijkse artikelen (bij voorkeur gebundeld) zal dit effect verder versterken. Programmatisch maakt dit streven integraal onderdeel uit van de gebiedsontwikkeling De Els en omgeving.

Versterking Ontmoetings- en Verblijfsfunctie Binnenstad

Waalwijk wil graag meer bezoekers in de binnenstad verwelkomen, die langer blijven en tevreden zijn over de ontmoetings- en verblijfvoorzieningen. Om dit te versterken is reeds een aantal activiteiten uitgevoerd of in uitvoering, zoals de herinrichting van de Markt/Raadhuisplein, het park tussen Hooisteeg - stadhuis - gemeentehuis, de nieuwe stadsentree, het Schoenenkwartier. In 2024 wordt gewerkt aan een verdere versterking.

Wat willen we bereiken?

D24.9100 Verbreding en Versterking Functiemix

Omschrijving (toelichting)

Na de ontwikkelingen van de laatste jaren zal retail de bepalende rol in het aantrekkelijk houden van binnensteden uit het verleden niet meer terugkrijgen. De oplossing ligt in het verbreden van de functiemix om inwoners te voorzien van een vervangend/aanvullend bezoekmotief. De omslag maken van winkelcentra naar plaatsen waar wonen, beleven en winkelen samenkomen. Op hoofdlijn laat dat zich vatten in de inmiddels vaak en breed gehoorde slogan "van place to buy naar place to be".

Activiteiten

A24.9100 Faciliteren versterking horecafunctie

Omschrijving (toelichting)

Hoewel het target uit de centrumvisie al is gehaald blijven we streven naar een groter en gevarieerder horeca-aanbod. De inzet zal zich richten op zoveel mogelijk (aaneengesloten) front in het concentratiegebied rond de Markt en Raadhuisplein. Aan het Raadhuisplein zal dat onderdeel zijn van het programma voor de verdere invulling van het Krophollercomplex. Complementair aan het concentratiepunt zal bij de (nieuwe) Els worden ingezet op meer gespreide uitbreiding, ondersteunend aan of als onderdeel van andere functies.

A24.9101 Invulling van oostvleugel Kropholler en voormalig bodehuisje

Omschrijving (toelichting)

In 2024 wordt als sluitstuk van de visie Hart van de Stad de functionele invulling van de oostvleugel van het Krophollercomplex en het voormalig bodehuisje opgepakt. Meer publiekgerichte functies en grotere interactie met de vernieuwde pleinruimte zijn het vertrekpunt. Daarbij kan aan zaken als horeca met verblijfsmogelijkheid, maatschappelijke functies, wellness, recreatie en kleinschalige werk of start-upruimtes worden gedacht. De voorbereidende werkzaamheden zijn al in gang gezet om een tender in 2024 uit te kunnen zetten. Daarbij zal ook de vraag over risico's en kansen van het al dan niet (deels) afstoten van het eigendom integraal worden betrokken.

A24.9102 Verplaatsing bibliotheek

Omschrijving (toelichting)

Een integraal onderdeel van de herontwikkelingsplannen voor De Els waar wellicht als eerste aanzet in 2024 al mee begonnen kan worden is het project Schoolkwartier. Het slopen van de oude Hema, realiseren van nieuwe woningen en openbaar gebied en in oude glorie herstellen van de voormalige jongensschool. In dat kader zal ook concrete besluitvorming over het verplaatsen van de bibliotheek gaan plaatsvinden. Het mes kan hier aan twee kanten snijden. De synergie van retail en de maatschappelijke functie vergroot over en weer de aantrekkingskracht en de bibliotheek zelf krijgt daardoor meer en flexibeler opties voor het invullen van een duurzaam toekomstperspectief.

Wat willen we bereiken?

D24.9110 Versterking openbare ruimte en groenstructuur/-beleving in de binnenstad

Omschrijving (toelichting)

Een verdere versterking van de openbare ruimte en vergroening in de binnenstad is niet alleen goed voor de beleving en ontmoetingskansen van bezoekers maar ook noodzakelijk om bewoners van toe te voegen woningen een goede leefomgeving te kunnen bieden. Terugdringen van versterking is bovendien noodzaak in het kader van klimaatadaptatie in brede zin.

Hoewel van een geheel andere orde hebben ook evenementen hun effect op het beleven van de binnenstad. Om de programmering, continuïteit en financiering beter te borgen heeft de BIZ een aparte stichting opgezet. Co-financieren en mee opzetten van evenementen die in lijn liggen met gemeentelijk beleid zal uiteraard worden voortgezet.

Activiteiten

A24.9110 Acties versterking groenstructuur centrum

Omschrijving (toelichting)

In samenwerking met en vervlochten in het meerjarenprogramma van de BIZ werken we onder toepassing van co-financiering aan het vergroenen en de verblijfskwaliteit. Voor de kleinschalige(r) ingrepen ligt de trekkersrol bij de centrummanager van de BIZ. Groenprojecten met verrassende impact (zoals bij het Unnaplein en Van Dijk al gerealiseerd) komen voort uit voor het totale centrumgebied ontwikkeld masterplan. De gefaseerde uitwerking en realisatie daarvan wordt de komende jaren voortgezet. Wet Blue, dat Waalwijk leerstad door de jaren heen zichtbaar maakt in sfeerbepalende lichteffecten, zal op dezelfde wijze in samenwerking verder worden uitgebouwd. Voor 2024 staat onder meer het in de route opnemen van de St. Jan op het programma.

A24.9111 Versterking openbare ruimte bij herontwikkeling de Els

Omschrijving (toelichting)

De herontwikkeling van De Els en omgeving zal door het schaalniveau van de ingrepen het verschil in de binnenstad echt kunnen gaan (af)maken. Realiseren van nieuw openbaar gebied, een tweede groen maaiveld als ontsluiting van de nieuwe woningen, ruimte vrijspelen door gebouwd parkeren enzovoort zullen evident forse impact hebben.

Indicatoren

Relevante indicatoren van het Programma Binnenstad zijn te raadplegen in Waalwijk in Cijfers via deze link: [Indicatoren Binnenstad](#)

Belangrijkste kaders

Centrumvisie Waalwijk
Detailhandelsvisie_Waalwijk_2017
Masterplan Binnenstad

Verbonden partijen

In dit programma zijn geen verbonden partijen.

Programma Duurzaamheid

Wat houdt dit programma in?

Om onze welvaart ook voor toekomstige generaties te behouden, is het nodig om de belasting van het milieu en de afhankelijkheid van fossiele energie en schaarse grondstoffen te verminderen en om klimaatbestendig en waterrobuust te zijn.

De ambitie is dat Waalwijk in 2043 klimaatneutraal is. Om deze ambitie te realiseren wil gemeente Waalwijk zich duurzaam ontwikkelen en overgaan naar een CO₂-arm en klimaatbestendig Waalwijk. Op 6 februari 2020 heeft de gemeenteraad de visie Duurzaam Waalwijk 2020 - 2030 en het uitvoeringsprogramma 2020 - 2023 vastgesteld. In de visie worden ondermeer de duurzaamheidsambities voor 2030 beschreven. In het uitvoeringsprogramma zijn de projecten, activiteiten en inspanningen voor de jaren 2020 t/m 2023 geformuleerd. Op basis van de nog af te ronden evaluatie van het programma zal het uitvoeringsprogramma 2024 t/m 2027 worden opgesteld. De verwachting is dat dit begin 2024 beschikbaar is.

In de Visie Duurzaam Waalwijk 2030 is beschreven dat bijna 50% besparing van de CO₂-uitstoot in 2030 gerealiseerd moet zijn. Om dit te bereiken richt het programma zich op drie pijlers:

1. Energie: Opwekken van duurzame energie en het besparen van energie
2. Water & groen: het creëren van een klimaatrobuuste en biodiverse gemeente
3. Productie & consumptie: werken aan een circulaire economie en schoon vervoer.

Deze thema's zijn uitgewerkt in doelstellingen en waar het kan SMART geformuleerd. Vanuit het programma Duurzaamheid wordt gewerkt aan de realisatie van deze doelstellingen. Uitgangspunt hierbij is dat de projecten, activiteiten en inspanningen zoveel mogelijk binnen de lijnorganisatie worden uitgevoerd. Vanuit het programma wordt afgestemd, verbonden, geldstromen gezocht en overkoepelend gecommuniceerd. Op projecten in de pijler energie is vanuit het programma rechtstreeks sturing gegeven. De projecten en activiteiten op de twee andere pijlers worden beschreven in de beleidsveld 5 Sport, Cultuur en Recreatie en beleidsveld 7 Milieu en Gezondheid.

Energie

Binnen deze pijler van het programma vallen in hoofdzaak het grootschalig opwekken van hernieuwbare energie en het besparen van het energieverbruik en op termijn fossielvrij uitvoeren van bedrijfsprocessen en het verwarmen van woningen en gebouwen.

Wat willen we bereiken?

D24.9400 Co2 Reductie

Omschrijving (toelichting)

Er is urgentie in de forse vermindering van de uitstoot van CO₂, met het oog op de klimaatveranderingen. Alle andere broeikasgassen worden teruggerekend naar CO₂-equivalenten, waardoor we effectief alleen spreken over het terugdringen van CO₂. De ambitie van Waalwijk is CO₂ arm te worden en de elektriciteit die we verbruiken zoveel mogelijk duurzaam op te wekken. Concreet betekent dit dat we er naar streven dat onze CO₂ uitstoot met 49% is beperkt in 2030 ten opzichte van het niveau van 1990 en in 2043 onze CO₂ uitstoot nagenoeg nul is.

We doen dit door in te zetten op de opwek van duurzame energie, energiebesparing, meer (en beter) groen, klimaatbestendigheid, circulaire ontwikkelingen, minder afval en maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Activiteiten

A24.9400 Opstellen Uitvoeringsprogramma Duurzaam Waalwijk 2024-2027

Omschrijving (toelichting)

Omdat de CO₂ reductie de hoofdambitie is van het programma dragen alle projecten, activiteiten en inspanningen uit het programma bij aan deze doelstelling. In 2024 geven we verder invulling aan de projecten waar we de afgelopen jaren mee zijn gestart en zal een nieuw uitvoeringsprogramma duurzaam Waalwijk 2024 t/m 2027 worden gepresenteerd.

Wat willen we bereiken?

D24.9410 Meer Duurzame Energie Opwekken

Omschrijving (toelichting)

De afgelopen jaren is hard gewerkt aan het mogelijk maken van de realisatie van Grootschalige opwek binnen onze gemeentegrenzen. Hierbij is in de planvorming in opdracht van de raad gewerkt van abstracte naar concrete invulling van de opgave om 215.500 MWh per jaar aan elektriciteit op te wekken vanaf 2030. De kadernota grootschalige Opwek

Duurzame Energie (2021) en de Nota Reikwijdte en Detail (2022, ter voorbereiding op de MER) zijn door de raad vastgesteld. In het daaropvolgende proces is een VKA (juridische term voor de integraal afgewogen plaatsingszone(s) binnen het zoekgebied) gedefinieerd. Dit VKA is opgenomen in de beleidsvisie Grootschalige Opwek van Duurzame Energie.

Activiteiten

A24.9410 Vaststellen Beleidsvisie Grootschalige Opwek van Duurzame Energie

Omschrijving (toelichting)

De beleidsvisie Grootschalige Opwek van Duurzame Energie wordt in 2024 door de raad vastgesteld waarmee de gemeente de realisatie van ca 9 windturbines en maximaal 15 hectare zonneveld kan faciliteren. In 2024 wordt een tender uitgeschreven en kunnen ontwikkelaars hun plannen bij de gemeente indienen en kunnen vergunningen aangevraagd worden voor de realisatie van de wind en zonneparken.

Wat willen we bereiken?

D24.9420 Energie Besparen in de Gebouwde Omgeving

Omschrijving (toelichting)

Eind 2021 is de Transitievisie Warmte door de gemeenteraad vastgesteld. Energiebesparing door onder andere isolatie van woningen is hierin een belangrijke speerpunt. De komende jaren gaan we uitvoering geven aan de transitievisie, onder andere door het opstellen van buurt-uitvoeringsplannen en het faciliteren van inwoners in hun verduurzamingsplannen. Een belangrijk communicatiemiddel is het in 2021 geopende digitale energieloket. Daarnaast is in de Transitievisie Warmte een tijdspad aangegeven voor die wijken die voor 2030 van het aardgas af gaan. Voor de wijken waarvan de transitie vóór 2030 gepland is, worden in deze visie ook de potentiële alternatieve energie-infrastructuren (all electric, warmtenet etc.) beschreven. Deze worden in buurtuitvoeringsplannen nader uitgewerkt. Er zijn belangrijke besparingen te realiseren op de Waalwijkse bedrijventerreinen. Circa 60 procent van het energieverbruik vindt daar plaats. De raad heeft in haar begroting budget vrijgemaakt voor het versnellen van de verduurzaming op de bedrijventerreinen in het kader van de Grote Oogst aanpak. In 2024 geven we verder uitvoering aan het bijbehorende plan van aanpak.

Het hoofddoel is om in 2030 15% van het energieverbruik in de gebouwde omgeving bespaard te hebben ten opzicht van 1990.

Activiteiten

A24.9420 Uitvoering geven aan de Transitievisie Warmte in 3 focusgebieden

Omschrijving (toelichting)

In 2024 werken we aan de uitvoering van de transitievisie Warmte in drie focusgebieden, te weten Zanddonk, Driessen en Waspik. We werken daarbij samen met de energie-coöperatie Langstraat Energie, Casade, buurt- en wijkorganisaties, Provincie en andere stakeholders. Daarnaast continueren we de facilitering van de verduurzaming bij VvE's, gespikkeld bezit en de gezinnen die in aanmerking komen voor bijdragen in relatie tot energiearmoede.

A24.9421 Uitvoering geven aan plan van aanpak Grote Oogst

Omschrijving (toelichting)

In 2024 geven we verder uitvoering aan de projecten en activiteiten uit het plan van aanpak Grote oogst. Dit plan ziet op de 3 pijlers van het programma Duurzaamheid. Met betrekking tot de pijler energie spitsen de activiteiten zich toe op het individueel begeleiden van ondernemers in hun verduurzamingsvragen. Dit wordt begeleid vanuit het samenwerkingsverband Green Deal door de Stichting Waalwijk CO2 Vrij. Grotere projecten die vanuit gemeente, provincie, Midpoint, BOM en Parkmanagement in 2024 worden opgepakt zijn:

- De vorming van een energiehandelsplatform waarbinnen ondernemers door onderlinge prijsvorming van te leveren en af te nemen energie naar verwachting op slimmere momenten stroom gaan gebruiken en er financieel voordeel bij hebben.
- De realisatie van een aantal kleinere energiehubbs waarbij vaak vanuit individueel ondernemersinitiatief opwek, opslag en afname, bijvoorbeeld door een laadstation, aan elkaar gekoppeld worden waardoor het energienetwerk minder belast wordt.
- Opstellen business case en mogelijke inpassing op Haven 8 voor een grotere groene energiehub waarbij (grootschalige) opwek, opslag en laadstation voor heavy-duty transport en mogelijk elektrisch varen bij elkaar gebracht worden.
- De realisatie van een businesscase voor een kenniscentrum duurzaamheid (het "Klimaatkwartier") om ondernemers, onderwijs, samenleving, overheid en overige stakeholders op een inspiratieve plek samen te brengen.
- Continu overleg met Enexis over het handelingsperspectief voor ondernemers en gemeente met betrekking tot de netcongestie-problematiek.

Water en Groen

We willen toewerken naar een klimaatrobuuste en biodiverse gemeente. We doen dat in de bestaande omgeving en in nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen.

Wat willen we bereiken?

D24.9500 Klimaatrobuuste en biodiverse gemeente

Omschrijving (toelichting)

In 2030 hebben we ten opzichte van 2019 een toename van 10% gemeentelijk groen gerealiseerd en de biodiversiteit met 5% vergroot. Daar waar mogelijk worden meerdere functies in het groen geïntegreerd, zoals waterberging, speelfuncties en wandelpaden. We streven ernaar dat iedere inwoner binnen 300 meter een toegankelijke groenvoorziening heeft. Daarnaast stimuleren we dat de inwoners hun tuinen ontharden en daken afkoppelen van de riolering. De activiteiten onder deze doelstelling zijn nader uitgewerkt in de beleidsvelden 5 en 7.

Duurzame Productie en Consumptie

Het streven vanuit het thema duurzame productie en consumptie is om vanuit verschillende invalshoeken in Waalwijk te komen tot een hogere duurzaamheid. Dit heeft bijvoorbeeld betrekking op het stimuleren van elektrisch vervoer (nader uitgewerkt in beleidsveld 2), het stimuleren van lokale deeleconomieën en circulaire economie en het verminderen van het restafval (nader uitgewerkt in beleidsveld 7). Binnen het programma Duurzaamheid is het stimuleren van lokale deeleconomieën en circulaire economie nog nader uitgewerkt.

Wat willen we bereiken?

D24.96100 Stimuleren Lokale Deeleconomieën en Circulaire Economie

Omschrijving (toelichting)

Nieuwe of te renoveren gebouwen en woningen worden zoveel mogelijk levensloopbestendig gerealiseerd en gebruikte materialen zijn herbruikbaar. Hierover maken we afspraken met de woningbouwcorporatie, projectontwikkelaars en het bedrijfsleven. We onderzoeken welk instrumentarium hiervoor het meest geschikt is en welke ambities we precies gaan vastleggen.

We faciliteren, in samenwerking met het bedrijfsleven, een online platform dat de materialenstromen van bedrijven in kaart brengt en zoekt naar matches tussen vraag en aanbod. Hierbij kan het gaan om het uitwisselen van materialen, maar bijvoorbeeld ook om energie en mobiliteit.

We stimuleren en faciliteren lokale deel-economieën op het gebied van kleding, slooafval, speelgoed en organisaties die hergebruik stimuleren door reparatie, verhuur en lease. Daaronder vallen ook stadstuinen, pluktuinen en deelloogstuinen.

Activiteiten

A24.96100 Activiteiten ontwikkelen samen met bedrijfsleven die de circulaire economie stimuleren

Omschrijving (toelichting)

In 2024 geven we uitvoering aan het plan van aanpak Grote oogst. Een belangrijk onderdeel hiervan is om samen met het bedrijfsleven activiteiten te ontwikkelen die de circulaire economie stimuleren. Zo bieden we een circulariteitscan aan die ondernemers inzicht geeft in de kansen die zich binnen het bedrijf voordoen en ondersteunen we de ondernemers bij het verder uitnutten van die kansen. We organiseren bijeenkomsten voor ondernemers waar matches worden gezocht tussen restproducten en grondstoffen in de veronderstelling dat de één zijn reststof de andere zijn grondstof kan zijn. En we promoten het reeds bestaande online platform om deze uitwisseling verder te faciliteren.

Indicatoren

Relevante indicatoren uit het programma Duurzaamheid zijn te raadplegen in Waalwijk in cijfers via deze link : [Indicatoren Duurzaamheid](#)

Belangrijkste kaders

Visie Duurzaam Waalwijk 2030

Uitvoeringsprogramma duurzaamheid 2020 - 2023

Concept Kadernota grootschalige opwek duurzame energie

Transitievisie Warmte

Verbonden partijen

In dit programma zijn geen verbonden partijen.

Programma Jeugd

Wat houdt dit programma in?

In het coalitieakkoord 2022-2026 'Samen werken aan de toekomst' is besloten om programmatisch aan de slag te gaan met jeugd. De gemeente Waalwijk wil dat 'alle kinderen in Waalwijk gezond, veilig en prettig kunnen opgroeien. We willen onze jeugd faciliteren bij

de ontwikkeling naar de volwassene van morgen. Door te investeren in de jeugd en hun ouders, investeren wij in de toekomst van Waalwijk.'

De aanleiding voor het programma is dat een grote groep jongeren gebruik maakt van jeugdzorg. Mentale problematiek speelt hierbij een steeds grotere rol, zowel bij kinderen en jongeren als bij de ouders/opvoeders. De stap naar preventie is ingezet maar vraagt om meer uitvoeringskracht, meer integrale benadering en stevige sturing. Daarnaast is Waalwijk een vergrijzende gemeente, die de jongeren nu en in de toekomst hard nodig heeft om de balans in leeftijdsopbouw te behouden ten behoeve van een goed voorzieningenniveau. Daarom wordt er nu voor gekozen om met een programmatische aanpak te investeren in jeugd.

Het programma richt zich op alle kinderen en jongeren van -9 maanden tot circa 23 jaar en hun ouders/opvoeders. De aandachtsgebieden zijn opvoeding, onderwijs, gezondheid, (jeugd)zorg, veiligheid, werken, wonen en vrijetijdsbesteding.

Het programma wordt uitgewerkt langs 3 programmalijnen:

1. Voorliggend veld, preventie en jeugdhulp.
2. Mentale gezondheid.
3. Jongerenparticipatie; Samen werken aan de toekomst met, voor en door onze jeugd.

Voor de invulling van het programma is rekening gehouden met de richtlijnen, uitgangspunten en actuele ontwikkelingen vanuit de Hervormingsagenda Jeugd (landelijk), Koers 'Samen met de Jeugd' (regio), het Jeugd kader, het uitvoeringsprogramma 'Jong in Waalwijk' en de Koers Sociaal Domein (lokaal). Het programma wordt uitgewerkt als integraal onderdeel van het implementatieplan Koers Sociaal Domein en zal op termijn ook hierin geïntegreerd worden. Hierbij wordt onderstaande tredestructuur als instrument gebruikt.

Het onderwijsbeleid maakt deel uit van het Programma Jong in Waalwijk en is nader uitgewerkt in de Lokaal Educatieve Agenda voor de onderdelen 'Passend Onderwijs en Jeugdhulp', 'Preventie en Veiligheid' en 'VVE Waalwijk-Taalrijk'. Daarnaast is er een aantal separate thema's dat ook in deze programmabegroting wordt meegenomen. Dat zijn onderwijshuisvesting, leerplicht en leerlingenvervoer. De doelen en activiteiten van deze drie thema's zijn verwerkt op beleidsveld 4.

Jong in Waalwijk

We willen dat alle kinderen in Waalwijk gezond, veilig en prettig kunnen opgroeien. We willen onze jeugd faciliteren bij de ontwikkeling naar de volwassene van morgen. Door te investeren in de jeugd en hun ouders, investeren wij in de toekomst van Waalwijk. Daarop aansluitend willen wij vanuit onderwijsbeleid bereiken dat alle jeugdigen van 0-23 jaar thuisnabij educatie en (waar nodig) ondersteuning ontvangen, aansluitend bij hun

mogelijkheden en talenten. Hiermee optimaliseren wij hun leerprestaties en schoolloopbanen, hun sociaal welbevinden en hun kansen om volwaardig mee te (blijven) doen in onze (geletterde) samenleving. De ambities om de sociale veiligheid van jeugdigen te waarborgen en een optimale aansluiting tussen Passend Onderwijs en Jeugdhulp tot stand te laten komen sluiten hier feilloos bij aan.

Wat willen we bereiken?

D24.9800 Versterken voorliggend veld, preventie en jeugdhulp.

Omschrijving (toelichting)

Komen tot gerichte preventieve inzet, in samenhang aangeboden, passend bij de behoefte van kinderen, jongeren en hun ouders zodat de geïndiceerde jeugdhulp wordt verminderd.

Activiteiten

A24.9801 We implementeren het uitvoeringsprogramma 'Jong in Waalwijk'.

Omschrijving (toelichting)

Hiervoor is een implementatieplan opgesteld waarin alle activiteiten van het uitvoeringsprogramma zijn uitgewerkt in tijd en capaciteit. De aansturing ligt in de Regiegroep, die bestaat uit betrokken collega's vanuit Team MAO, Team Wijz en Team LTH. Ook de regiegroep is toegelicht in het uitvoeringsprogramma.

Het gaat om ongeveer 50 activiteiten, op hoofdlijnen richten die zich op:

- Inrichten algemeen collectief aanbod (trede 1); bijv. weerbaarheidstraining voor alle basisschoolkinderen.
- Inrichten algemeen selectief aanbod (trede 2); ondersteuningsstructuur in de scholen (basis- en voortgezet onderwijs) en het inrichten van groepsaanbod. Bijv. weerbaarheidstraining voor kinderen die meer nodig hebben dan het aanbod op trede 1.
- Inrichten indicatievrij aanbod (trede 3); per 1 oktober start het team Jeugd en Gezin als onderdeel van Team Wijz. Zij gaan indicatievrij ondersteunen en richten zich daarbij met name op begeleiding van kinderen, jongeren EN ouders. We starten klein en gaan vanuit daar ontwikkelen samen met de professionals, op termijn naar een team dat zich inzet voor alle inwoners, van 0 tot 100 jaar.

Op deze manier vergroten we onze invloed op de geïndiceerde zorg die gepositioneerd wordt op trede 4, en werken we aan het verminderen hiervan.

A24.9802 In samenwerking met onze partners de huidige nota LEA evalueren en bijstellen in 2024

Omschrijving (toelichting)

In de nieuwe beleidsnota LEA dienen in ieder geval de volgende onderdelen te worden opgenomen:

- Kansengelijkheid (o.a. onderwijsachterstandenbeleid, welbevinden)
- Integratie
- Segregatie
- Optimale start in groep 1 (basisonderwijs)

A24.9803 In samenwerking met onze partners het huidige VVE Waalwijk Taalrijk beleid evalueren en bijstellen in 2024

Omschrijving (toelichting)

In de nieuwe beleidsuitgangspunten nog meer aandacht geven aan de overgang van voorschool naar basisschool en kansen(on)gelijkheid en een gelijke start geven aan alle kinderen. Wij staan open voor innovatieve ideeën en initiatieven vanuit onderwijs en specialisten die de komende periode al zullen worden onderzocht.

A24.9804 Aanpak laaggeletterdheid

Omschrijving (toelichting)

Ook volwassenen ervaren kansenongelijkheid vanwege een lees- leer en/of taalachterstand, die bovendien ook sociale problematiek kan veroorzaken. Een aantal ministeries heeft al enkele jaren geleden de handen ineen geslagen om te komen tot een aanpak laaggeletterdheid. Inmiddels heeft een tussenevaluatie plaatsgevonden en wordt gewerkt aan een nieuwe aanpak vanaf 2025.

Een van de inzichten is dat er minder zal worden gesproken over laaggeletterdheid maar over het versterken van (de) basisvaardigheden (taal, rekenen, burgerschap, digitale vaardigheden). Dit is niet alleen positiever, maar benadrukt dat het verder gaat dan alleen taalvaardigheid. In 2024 wordt nader onderzocht hoe Waalwijk kan aansluiten bij deze ontwikkelingen en welke aanpak het beste past en aansluit bij andere ontwikkelingen.

A24.9805 Vorming lokale coalitie Kansrijke Start

Omschrijving (toelichting)

In 2024 willen we komen tot een lokale coalitie Kansrijke Start te vormen voor de doelgroep – 10 maanden tot 2 jaar. Wetenschappelijk is bewezen dat deze periode bepalend kan zijn voor de rest van je leven. Om te komen tot deze coalitie wordt gewerkt aan de inhoudelijke samenwerking met een aantal netwerkpartners waaronder de jeugdgezondheidszorg GGD HvB , kraamzorgorganisaties, verloskundigenpraktijken, Contour de Twern, Verloskundige Samenwerkingsverband etc.

A24.9806 Komen tot een Multidisciplinair Overleg Zwangeren

Omschrijving (toelichting)

In 2024 willen we komen tot een Multidisciplinair Overleg Zwangeren waarin alle a.s. zwangeren in Waalwijk besproken worden. Daarnaast worden er reeds een aantal interventies ingezet zoals Voorzorg, Stevig Ouderschap, Mama Kids.

A24.9807 Gemeentelijke Bekostiging Praktijkondersteuner Jeugd GGZ

Omschrijving (toelichting)

De gemeente Waalwijk wil in 2024 regelen dat voor alle huisartsenpraktijken in Waalwijk de personele capaciteit en de huisvesting van de Praktijkondersteuner Jeugd GGZ vanuit de gemeente worden bekostigd. De taken die behoren bij het werkgeverschap zijn belegd bij de ondersteuningsorganisaties van de huisartsen te weten PrimaCura en Zorroo.

Een POH-GGZ jeugd verleent zorg aan cliënten van 0-18 jaar met (lichte, veel voorkomende) psychische klachten. In de rol van poortwachter GGZ. Een POH-GGZ jeugd onderhoud tevens contacten met het (zorg)netwerk in de wijk. Zo vinden cliënten sneller, gerichter en beter hun weg.

A24.9808 Continuering pilot Toekomstscenario

Omschrijving (toelichting)

De gemeente Waalwijk is samen met de centrumgemeente Tilburg in 2021 gestart met de voorbereidingen voor de Proeftuin Toekomstscenario Hart van Brabant. In 2022 is daadwerkelijk gestart met de nieuwe werkwijze. Op basis van de resultaten is besloten om het Toekomstscenario te continueren in 2024.

Voor de financiering van de continuering van de proeftuin in 2024 zijn wel extra middelen nodig. Omtrent de hoogte van de subsidie 2024 vanuit het rijk en de eigen bijdragen vanuit de deelnemende gemeenten Tilburg en Waalwijk en de jeugdhulppartners vinden momenteel de onderhandelingen plaats. Zodra daar meer over bekend is zal hieromtrent aanvullende advisering plaats vinden. De werkzaamheden voor de pilot Toekomstscenario worden uitgevoerd door de medewerkers van het Veiligheidsteam van Team WijZ.

Wat willen we bereiken?

D24.9810 Mentale gezondheid

Omschrijving (toelichting)

Het aantal kinderen en jongeren met mentale klachten neemt niet verder toe in 2024 en af vanaf 2025;

Versterken van de mentale gezondheid van alle kinderen, jongeren en hun ouders o.a. door de inzet van neurowetenschappelijke inzichten (breinkennis).

Activiteiten

A24.9810 De mentale gezondheid van kinderen, jongeren, maar ook van volwassenen staat onder druk.

Omschrijving (toelichting)

Vanuit het programma willen we in 2024 aan de slag met duurzame inzet gericht op het versterken van de mentale gezondheid, onderbouwd vanuit neurowetenschap. 'De sterkste schakel' is een voorbeeld hiervan. We verkennen op dit moment de mogelijkheden om dit te verbreden naar in ieder geval het Team Jeugd en Gezin, zodat zij met deze methodiek aan de slag gaan. Daarnaast onderzoeken we structureel aanbod voor trede 1 en 2, waarbij we ook weer verbindingen maken van algemeen collectief naar indicatiefrij (trede 1, 2 en 3).

Wat willen we bereiken?

D24.9820 Jongerenparticipatie; samenwerken aan de toekomst met, voor en door onze jeugd.

Omschrijving (toelichting)

Alle kinderen en jongeren in de leeftijd van ongeveer 10 t/m 27 jaar maken minimaal één keer kennis met het democratisch proces en krijgen de mogelijkheid om te participeren (meedoen, meepraten, meebeslissen) bij zaken die voor hen belangrijk zijn en op plekken waar zij zelf deel van uitmaken.

Activiteiten

A24.9820 Er wordt op dit moment een programmalijn jongerenparticipatie opgesteld.

Omschrijving (toelichting)

Er wordt op dit moment een programmalijn jongerenparticipatie opgesteld, bestaande uit activiteiten die we al doen vanuit diverse teams en partners. Daarnaast is er een

aanbesteding uitgezet ten behoeve van de werving van een kwartiermaker jongerenparticipatie, die ook de ideeën en input vanuit jongeren zelf gaat ophalen en verbinden met de dingen die we al doen. Hierbij wordt ook de verbinding gelegd met wat er nodig is op het gebied van mentale gezondheid en met 'Wolluk Your Future' t.b.v. de ambitie uit het coalitieprogramma om jongeren in Waalwijk te behouden.

Indicatoren

Relevante indicatoren uit programma Jeugd zijn ondergebracht in Waalwijk in Cijfers bij de diverse aan jeugd gerelateerde beleidsvelden, zoals 4 (Onderwijs), 5 (Sport, Cultuur en Recreatie) en 6 (Sociaal Domein).

Belangrijkste kaders

Naast de onderstaande kaders zijn er kaders rondom jeugd opgenomen bij de aan jeugd gerelateerde beleidsvelden 4, 5 en 6:
Jeugdkader 2020 Gemeente Waalwijk
Jong in Waalwijk; Uitvoeringsprogramma Preventie Jeugd 2023-2027

Verbonden partijen

In dit programma zijn geen verbonden partijen. De regionale samenwerking Jeugd via Hart van Brabant is opgenomen in Beleidsveld 6 Sociaal Domein.

Beleidsveld 0 : Bestuur en Ondersteuning

Wat houdt dit beleidsveld in?

Dit programma gaat over de manier waarop het gemeentebestuur samenwerkt met de inwoners en met andere gemeenten. Het gaat ook over ambities ten aanzien van dienstverlening aan inwoners, op het gebied van burgerzaken maar ook breder. En daarbij hoort een doorkijk naar de organisatie van onze gemeente.

We werken aan:

- (1) een bestuurskrachtige gemeente,
- (2) een hoog service niveau naar onze inwoners, bedrijven en organisaties en aan een
- (3) gezonde financiële huishouding waarbij de inwoner niet meer dan nodig wordt belast.

We zijn een proactieve speler en zorgen ervoor dat de Waalwijkse belangen en positie goed op de agenda staan in de regio, provincie, landelijk en internationaal.

De gemeentelijke organisatie ontwikkelt zich naar een coöperatieve, compacte en servicegerichte organisatie. De ambtelijke organisatie dient in de dienstverlening deze houding uit te stralen. Hierbij is het uitgangspunt dat we digitaal werken waar het kan, en persoonlijk wanneer nodig of gewenst.

Wij voelen de verplichting en de verantwoordelijkheid ervoor te zorgen dat we de generaties na ons niet opzadelen met financiële problemen als gevolg van beslissingen die wij nu nemen. Wij willen tegen zo laag mogelijke kosten voor onze inwoners een efficiënt beheer van de gemeentefinanciën voeren.

Bestuur/Bestuurlijke Vernieuwing

De gemeente Waalwijk wil een proactieve positie innemen bij regionale samenwerkingen om onze belangen en ambities goed in te brengen bij de diverse tafels, zoals M50, M7 en de regionale samenwerkingsverbanden. Samenwerking is geen doel op zich, maar een middel om de belangen en ambities van onze inwoners, organisaties en bedrijven te verwezenlijken. Omdat de activiteiten van onze inwoners, organisaties en bedrijven zich niet beperken tot

het eigen grondgebied, is een goede verbinding met de Langstraat en de (stedelijke) regio, Provincie en Rijk van belang.

Ook wordt vanuit het coalitieakkoord 2022-2026 een belangrijke impuls gegeven aan burgerparticipatie en democratische vernieuwing.

Wat willen we bereiken?

D24.0000 Ontwikkelen Strategische Visie en Koppelen met Beleid/uitvoering

Omschrijving (toelichting)

De Strategische Visie Waalwijk 2025 is ontwikkelrichting voor Waalwijk. Soms abstract, soms concreet. We werken aan het actualiseren van onze visie en strategie aan veranderde omstandigheden in een veranderde omgeving. Bij het kaderstellend debat van 14 juli 2022 is aangegeven dat het college uiterlijk in 2024 een nieuwe strategische visie gericht op 2030 ter besluitvorming dient voor te leggen aan de raad.

Activiteiten

A24.0000 Opstellen Strategische Visie

Omschrijving (toelichting)

We ontwerpen gezamenlijk met de gemeenteraad een proces om een nieuwe strategische visie op te stellen. In 2024 dient de nieuwe strategische visie te zijn afgerond.

Wat willen we bereiken?

D24.0010 Waalwijk is een bestuurskrachtige gemeente/proactieve speler in netwerken

Omschrijving (toelichting)

Waalwijk is een ambitieuze stad. Voor bijna alle ambities en doelstellingen is een vorm van regionale, provinciale en soms landelijke samenwerking nodig. Soms als lobby voor politieke steun, voor financiering of voor toestemming van hogere overheden. Netwerken daarvoor zijn o.a.: de VNG, de Langstraat, Hart van Brabant, de stedelijke regio's Breda – Tilburg en 's Hertogenbosch, M7 Brabant, provincie Noord-Brabant, M50 landelijk. Maar ook niet-overheidsnetwerken worden steeds belangrijker. Bijvoorbeeld het actief participeren in onderwijsnetwerken, netwerken van bedrijven, zorginstellingen.

We zorgen dat ervoor dat de Waalwijkse belangen en positie goed op de verschillende bestuurlijke agenda's staan.

Activiteiten

A24.0010 Doorontwikkeling Bestuurskracht

Omschrijving (toelichting)

Op basis van de strategische visie scherpen we onze bestuurlijke en ambtelijke inzet op de verschillende tafels aan.

De organisatie legt verbindingen tussen verschillende opgaven, ambities en overlegtafels om de effectiviteit en efficiëntie van onze ambtelijke en bestuurlijke inzet te vergroten.

We blijven zowel bestuurlijk als ambtelijk stevige inzet leveren voor de ontwikkeling van de stedelijke regio's Breda-Tilburg en 's-Hertogenbosch, ook als input op het Provinciaal Ruimtelijk Voorstel.

We blijven deelnemen aan de Academische Werkplaats Brede Welvaart.

A24.0021 Inbedding onderzoek "Brede Welvaart" in P&C-cyclus

Omschrijving (toelichting)

We gaan onderzoeken of het zinvol en haalbaar is om de resultaten van het onderzoek "Brede Welvaart" op te nemen in de P&C-cyclus. In 2024 moet dit afgerond zijn.

Wat willen we bereiken?

D24.0020 Stimuleren Participatie en Democratische Vernieuwing

Omschrijving (toelichting)

Vanuit het coalitieakkoord is aangegeven deze coalitieperiode te gaan pionieren met (burger)participatie en democratische vernieuwing door onder andere het starten met een burgerbegroting, het vernieuwen van de website "meedoen", het optimaliseren en meer gebruik maken van het inwonerspanel. Daarnaast is een duale werkgroep (raad en ambtelijk) opgestart voor vernieuwing /optimalisatie democratie. Deze werkgroep gaat een Quick scan lokale democratie uitvoeren en daarnaast nog twee initiatieven uitproberen. Ook zal worden gekeken of vanuit het onderzoek "Brede Welvaart" de resultaten van Waalwijk op de diverse thema's kunnen worden ingebed in de P&C-cyclus.

Activiteiten

A24.0020 Burgerbegroting

Omschrijving (toelichting)

Om te pionieren met participatie en democratische vernieuwing starten we in deze coalitieperiode met een burgerbegroting. We voeren dit traject 2 keer uit en hiervoor is budget beschikbaar gesteld, namelijk € 150.000 in 2024 en 2025 voor de projectkosten en € 500.000 in 2025 en 2026 voor de uitvoering.

In 2023/2024 zal de voorbereidingsfase voor het opstellen van de burgerbegroting plaatsvinden. In 2025 en 2026 zal deze burgerbegroting daadwerkelijk worden opgesteld.

Publiekszaken

Het uitgangspunt voor Publiekszaken in de gemeente Waalwijk is de Dienstverleningsvisie 2021. Hierin is opgenomen dat de gemeente Waalwijk ontwikkelt van vanzelfsprekend dienstbaar naar een op en top dienstverlening. De gemeente Waalwijk is vindbaar, toegankelijk en begrijpelijk. Wij bieden dienstverlening op maat. Passend bij uw behoefte. Geen medewerker op afstand, maar een flexibele, ondernemende en betrokken medewerker.

De ambtelijke organisatie in zijn geheel, en het team Publiekszaken als "vooruitgeschoven post" zeker, dient in de dienstverlening deze houding uit te stralen. De pijlers zijn hierbij:

- Digitaal waar het kan en persoonlijk waar het nodig is
- Iedereen kan meedoen
- We werken zoveel Mogelijk als ÉÉN overheid
- Dienstverlening is van ons allemaal
- We bieden een hoog serviceniveau aan onze klanten
- We werken aan datagedreven dienstverlening

De belangrijkste doelstelling en activiteit voor 2024 is in de begroting 2024 opgenomen.

Wat willen we bereiken?

D24.0100 Een hoog serviceniveau aan onze klanten

Omschrijving (toelichting)

Vanuit de Dienstverleningsvisie 2021 is een kernpunt het bieden van dienstverlening op een hoog serviceniveau. Het meten van klanttevredenheid is daarbij natuurlijk noodzakelijk om dit te kunnen kwantificeren.

Activiteiten

A24.0100 Doorontwikkeling klanttevredenheidsmeting

Omschrijving (toelichting)

In 2022/2023 is gestart met het meten van klanttevredenheid op enkele processen waarbij er veel klantcontact is. We willen minimaal een 8 halen op onze dienstverlening. Lukt dit niet dan wordt er per proces gekeken waar er verbetering mogelijk is. In 2024 wordt bekeken welke aanvullende processen kunnen worden opgestart om de klanttevredenheid te meten.

Organisatieontwikkeling

De gemeentelijke organisatie wil zich verder door ontwikkelen naar een coöperatieve, compacte en servicegerichte organisatie. In het coalitieakkoord 2024-2026 is hier in de paragraaf "Uitvoeringskracht ambtelijke organisatie" ook nadrukkelijk aandacht voor. De belangrijkste punten zijn:

- De komende periode staat het organiseren van uitvoeringskracht centraal. De ambities en plannen liggen grotendeels klaar;
- De vraag voor de ambtelijke organisatie vragen groter (nieuwe taken en ambities) en soms ook anders (meer publiek-private samenwerking, het binnenhalen van (co-) financiering bij provincie, Rijk en in Brussel). We zoeken de verbinding met onderwijsinstellingen, hebben inbreng op strategische overlegtafels en willen onderwerpen meer integraal verbinden;
- In deze tijd van krapte op de arbeidsmarkt is het hebben van de gewenste kwantiteit en kwaliteit van capaciteit een forse uitdaging. Het betekent in ieder geval het koesteren van het aanwezige talent. En het versterken van de arbeidsmarktpositie van de gemeente als werkgever, bij het aantrekken van nieuwe medewerkers;
- We zijn terughoudend met externe inhuur, maar beseffen dat de huidige arbeidsmarkt en tijdelijke budgetten dat soms noodzakelijk maken.

Wat willen we bereiken?

D24.0200 De bestuurlijke ambities zijn in evenwicht met de capaciteit van de organisatie

Omschrijving (toelichting)

Waalwijk (zowel raad als college) heeft hoge ambities terwijl de arbeidsmarkt krap is en de ambtelijke organisatie begrensd is in haar capaciteit. We willen ervoor zorgen dat de hoeveel beschikbare tijd passend blijft bij de politiek/bestuurlijke ambities. Dat zorgt voor een voorspelbare output, een passende en gezonde workload en voorkomt uitval van medewerkers. Zo kan de politiek/bestuur aangeven wat acceptabel is, en de ambtelijke organisatie aangeven wat realistisch is.

Activiteiten

A24.0200 In beeld brengen capaciteit en beschikbaarheid

Omschrijving (toelichting)

We brengen in beeld (conform de aangenomen motie bij de behandeling van de Kadernota) welke capaciteit en wanneer beschikbaar is om de grotere opgaven te kunnen realiseren en stellen de raad in staat om hierin keuzes te maken wanneer dit nodig blijkt. De arbeidsmarkt is immers erg krap en meer financiële middelen biedt niet meer in alle gevallen een oplossing. Dat betekent dat de reikwijdte van de organisatie begrensd is.

A24.0201 Directie en MT gaan de balans uit A24.0200 actief bewaken en ontwikkelen daartoe met het college een steviger opdrachtgevers-/opdrachtnemersrelatie

Omschrijving (toelichting)

Directie en MT gaan de balans uit A24.200 actief bewaken en ontwikkelen daartoe met het college een steviger opdrachtgevers-/opdrachtnemersrelatie

A24.0202 De ambtelijke organisatie zal toetsen of nieuwe ambities / projecten bijdragen aan de (strategische) lange termijndoelen van de gemeente

Omschrijving (toelichting)

De ambtelijke organisatie zal toetsen of nieuwe ambities / projecten bijdragen aan de (strategische) lange termijndoelen van de gemeente

Wat willen we bereiken?

D24.0210 De organisatie is stevig gefundeerd (kan tegen een stootje) en de arbeidsmarktpositie van de gemeente Waalwijk als werkgever is versterkt

Omschrijving (toelichting)

Door de inrichting van de ambtelijke organisatie passend bij de opgaven te houden (zodat deze wendbaar is en integraler kan worden gewerkt) en Waalwijk aantrekkelijk te houden als werkgever, behouden we goede medewerkers en trekken we andere goede medewerkers aan.

Activiteiten

A24.0210 Investeren in ontwikkeling van medewerkers

Omschrijving (toelichting)

De afgelopen jaren is veel geïnvesteerd in het ontwikkeling van medewerkers. Dat willen we continueren in 2024.

A24.0211 Investering in procesontwikkeling

Omschrijving (toelichting)

In 2024 schenken we meer aandacht aan (basis)processen. Een aantal processen zullen worden herijkt om zo op een meer efficiënte manier duurzaam en integraal te kunnen samenwerken.

A24.0212 Arbeidsmarkt positie versterken

Omschrijving (toelichting)

Ook willen we onze arbeidsmarktpositie versterken door specifieke arbeidsmarktcommunicatie als middel hiervoor in te zetten.

A24.0213 Aanpakken vergrijzende organisatie

Omschrijving (toelichting)

Ook in Waalwijk vergrijst de organisatie. Dit vraagstuk komt snel op ons af, terwijl de arbeidsmarkt alsmat moeilijker wordt. Dat betekent dat we tijdig na moeten denken over het te voeren personeelsbeleid om zo het werk te kunnen blijven doen (strategisch personeelsbeleid, waarbij we kansen willen bieden aan onze medewerkers).

A24.0215 Beschikbaarheid incidentele (rijks)middelen

Omschrijving (toelichting)

Er zijn vaak incidentele (rijks)middelen beschikbaar voor structurele opgaven. Denk hierbij bijvoorbeeld aan ruimtelijke projecten of aan thema's als duurzaamheid of jeugdzorg. Ervan uitgaande dat er elk jaar voldoende projecten zijn of de thema's een meer structureel karakter hebben, onderzoeken we hoe we hier toch structureel invulling aan kunnen geven met aanvaardbare risico's. Het steeds opnieuw inhuren (en inwerken) van medewerkers is duur, inefficiënt en zorgt voor onrust.

A24.0216 Informeel ontmoeten

Omschrijving (toelichting)

Daarnaast onderstrepen we de waarde – zeker indachtig de voorbij coronacrisis - van informeel ontmoeten. Zowel tussen medewerkers onderling als tussen de raad, griffie, college en de ambtelijke organisatie. We gaan hier meer op organiseren.

A24.0220 Herijken VGOW

Omschrijving (toelichting)

De in het verleden vastgestelde koers Vanzelfsprekend Goed Op Weg (VGOW) gaan we herijken. De speerpunten die werken behouden we; het accent verschuiven we. Deze koers vertaalt zich in het actualiseren van een missie, visie, kernwaarden en organisatiedoelen en -activiteiten. Dit pakken we samen op met de verschillende teams.

Wat willen we bereiken?

D24.0220 We werken integraal aan de maatschappelijke vraagstukken en stellen ons coöperatief op

Omschrijving (toelichting)

We willen alle belangen breed blijven wegen. Zowel intern, als ook met onze inwoners en bedrijven. Door juist alle belangen te blijven zien en te wegen, ontstaat er meer draagvlak en een integrale afweging. We vertrekken soms nog teveel vanuit de techniek of 'gemeentelijk standpunt'. Zeker wanneer het standpunt van inwoners en het gemeentelijke standpunt (gebaseerd op vastgestelde kaders) uit elkaar liggen, is het op zoek gaan naar het gedeelde belang belangrijk. Dit vereist het vroegtijdig betrekken van inwoners/bedrijven bij onze opgaven en voldoende doorvragen.

Activiteiten

A24.0221 Beter inrichten organisatie

Omschrijving (toelichting)

Integraal en naar onze inwoners en samenwerkingspartners toe coöperatief werken gaat niet vanzelf. We bezien in hoeverre we hier onze organisatie beter op kunnen inrichten door accenten te verschuiven in de hoofdinrichting of door hier specifiek op verantwoordelijkheid te beleggen, zonder de hele organisatie te reorganiseren. We houden logische werkverbanden bij elkaar.

A24.0220 Herijken VGOW

Omschrijving (toelichting)

De in het verleden vastgestelde koers Vanzelfsprekend Goed Op Weg (VGOW) gaan we herijken. De speerpunten die werken behouden we; het accent verschuiven we. Deze koers vertaalt zich in het actualiseren van een missie, visie, kernwaarden en organisatiedoelen en -activiteiten. Dit pakken we samen op met de verschillende teams.

Financiën

De gemeente Waalwijk streeft jaarlijks naar een structureel sluitende meerjarenbegroting, waarbij de gemeentelijke belastingen laag blijven en er een gezonde verhouding is tussen het eigen vermogen en het vreemd vermogen. Helaas is dit streven momenteel zeer moeilijk realiseerbaar. De reden hiervan is het zogenaamde "financiële ravijn", waarbij er vanaf 2026 een sterke daling optreedt in de algemene uitkering. Dit heeft tot gevolg dat de meerjarenbegroting 2024 – 2027 niet sluitend is. Wel zijn de jaren 2024 en 2025 sluitend. Dit zoals het college dat bij de kadernota als richtlijn heeft gesteld. Vanaf 2026 lukt dit echter niet meer vanwege de enorme teruggang van de algemene uitkering.

Wat mag het kosten?

Bij het vaststellen van de kadernota 2024 zijn de volgende budgetaanpassingen bij dit beleidsveld toegekend. De formatie-uitbreidingen op de kostenplaatsen zijn ook binnen beleidsveld 0 opgenomen.

Toegekende budgetmutaties (bedragen * € 1.000)	Jaar	Bedrag
Lagere algemene uitkering, toevoegen jaarschijf 2027	2027	3.114
Toevoegen kapitaallasten IUP jaarschijf 2027	2027	261
Toevoegen kapitaallasten verduurzaming vastgoed IUP jaarschijf 2027	2027	25
Toevoegen autonome groei OZB jaarschijf 2027	2027	-75
Autonome ontwikkelingen ICT en informatiebeveiliging	2024	250
Formatie-uitbreiding Griffie	2024	186
Formatie-uitbreiding TBUI / groen	2024	195
Formatie-uitbreiding TVVB / belastingen	2024	200

Formatie-uitbreiding TORV	2024	210
Formatie-uitbreiding TPUB	2024	30
Formatie-uitbreiding TWYZ / specialist zorg en veiligheid	2024	86
2e wijk GGZ'er	2024	85

Bedragen x €1.000

Exploitatie		Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2023	Primaire Begroting 2024
Lasten				
PR001	Bestuursorganen: Raad	690	711	781
PR002	Bestuursondersteuning raad&rekenkamer	600	677	891
PR003	College van B&W	708	1.495	1.361
PR004	Publiekszaken	814	1.266	1.355
PR005	Leges publiekszaken	237	162	474
PR006	Verkiezingen	157	115	133
PR007	Representatie	114	108	113
PR008	Communicatie	137	127	81
PR010	Bestuurlijke samenwerkingint.contacten	836	786	772
PR020	Overhead	14.977	-8	123
PR021	Huisvesting	0	1.748	1.743
PR022	ICT algemeen	0	1.590	1.981
PR023	Algemene personeelskosten	0	2.209	2.761
PR024	Algemene organisatiekosten	0	982	1.143
PR025	Directie	0	425	451
PR026	Concern en strategie	0	1.635	1.608
PR027	Financien & Inkoop	0	1.870	1.977
PR028	HRM en ondersteuning	0	2.146	2.208
PR029	ICT	0	1.739	1.862
PR030	Informatiebeheer en facilitaire zkn	0	1.766	1.692
PR061	OZB woningen	601	852	640
PR062	OZB niet-woningen	108	190	147
PR207	Parkeervergunningenheffingen	1	0	0
PR812	Erfpachtgronden	3.659	123	126
PR813	Beheer diverse percelen	279	307	391
PR814	Vastgoed diverse panden	170	192	237
PR906	Hondenbelasting	19	0	0
PR908	Reclamebelasting	21	0	0
PR909	Beleggingen en deelnemingen	43	4	6
PR911	Rente en Treasury (leningen korter 1jr)	42	356	457
PR912	Rente (leningen gelijk of langer 1jr)	-278	38	-34
PR913	Onvoorziene lasten	0	50	100
PR915	Algemene baten en lasten	178	2.874	846
PR942	Vennootschapsbelasting	322	34	1.481
PR950	Mutaties reserves beleidsveld 0	0	0	0
Totaal Lasten		24.434	26.568	27.909
Baten				
PR001	Bestuursorganen: Raad	1	0	0
PR002	Bestuursondersteuning raad&rekenkamer	-1	0	0
PR005	Leges publiekszaken	-626	-431	-1.052
PR007	Representatie	-11	0	0
PR020	Overhead	-489	-145	-137
PR021	Huisvesting	0	-13	-13
PR023	Algemene personeelskosten	0	-85	-96
PR024	Algemene organisatiekosten	0	-14	-6
PR061	OZB woningen	-6.538	-6.748	-7.136
PR062	OZB niet-woningen	-7.217	-7.529	-8.145

Exploitatie		Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2023	Primaire Begroting 2024
PR207	Parkeervergunningenheffingen	-1.158	-1.192	-1.253
PR812	Erfpachtgronden	-4.617	-255	-300
PR813	Beheer diverse percelen	-2.141	-745	-831
PR814	Vastgoed diverse panden	-116	-152	-159
PR906	Hondenbelasting	-255	-234	-246
PR908	Reclamebelasting	1	0	0
PR909	Beleggingen en deelnemingen	-386	-52	-62
PR911	Rente en Treasury (leningen korter 1jr)	-29	0	-50
PR912	Rente (leningen gelijk of langer 1jr)	-111	-133	-76
PR914	Algemene uitkering	-97.376	-96.519	-103.855
PR915	Algemene baten en lasten	-19	0	0
PR916	Heffing precariorechten	-126	-107	-112
Totaal Baten		-121.215	-114.353	-123.530
Saldo van lasten en baten		-96.781	-87.785	-95.621
Onttrekkingen				
PR915	Algemene baten en lasten	0	-85	0
PR950	Mutaties reserves beleidsveld 0	-4.556	-2.337	-1.917
PR963	Saldo na bestemming	0	-5.743	0
Totaal Onttrekkingen		-4.556	-8.165	-1.917
Stortingen				
PR950	Mutaties reserves beleidsveld 0	3.404	1.410	14
PR963	Saldo na bestemming	14.319	5.374	0
Totaal Stortingen		17.723	6.784	14
Mutaties reserves		13.166	-1.381	-1.903
Saldo na mutaties reserves		-83.615	-89.166	-97.524

Indicatoren

Relevante indicatoren uit beleidsveld 0 zijn te raadplegen in Waalwijk in Cijfers via deze link:
 Indicatoren beleidsveld 0

Belangrijkste kaders

Strategische visie 'Samen werken aan de toekomst'
 Collegeprogramma 2022-2026
 Dienstverleningsvisie 2021

Verbonden partijen

Hart van Brabant / Midpoint
BNG (Bank Nederlandse Gemeenten)
Enexis Holding N.V.
Brabant Water N.V.
Publiek Belang Elektriciteits productie B.V.
Claim Staat Vennootschap Amsterdam B.V.

Beleidsveld 1 : Veiligheid

Wat houdt dit beleidsveld in?

Het hebben van een gevoel van veiligheid is van groot belang. De gemeente Waalwijk wil voor iedereen die binnen de gemeente verblijft een zo veilig mogelijke omgeving creëren. Met preventief beleid waar het kan, met repressief optreden waar het moet. Waar nodig worden grenzen helder gesteld.

Begin 2023 is het Integraal Veiligheidsbeleid 2023-2026 vastgesteld. Dit plan is opgesteld door de gemeenten Dongen, Gilze en Rijen, Loon op Zand en Waalwijk. Deze gemeenten liggen in het werkgebied van politieteam Langstraat. Een gebied waar het veilig en aangenaam wonen, werken en recreëren is. Een gebied waar men zich veilig voelt en waar veiligheidspartners optimaal samenwerken. We zijn vooruitstrevend en innovatief. We zetten de ingezette lijn om een Langstraatbreed veiligheidsbeleid te voeren verder door. Hierbij is er ruimte voor lokale aandachtspunten en werken we samen op de verschillende thema's en uitdagingen die we voor de komende vier jaar zien. Want samen staan we sterker. De afgelopen jaren hebben ons laten zien dat, zeker binnen het veiligheidsveld, niet alle ontwikkelingen voorspelbaar zijn. Dit beleid is dan ook nadrukkelijk een dynamisch beleid dat, indien nodig, aangepast of bijgesteld kan worden.

De thematische indeling van het Integraal Veiligheidsbeleid 2023-2026 is overgenomen in de begroting 2024.

Overlast

We acteren op alle vormen van overlast waarbij de leefomgeving van onze inwoners wordt aangetast. Samen met onze partners passen we maatwerk toe omdat elke situatie om zijn eigen aanpak vraagt. Straatintimidatie krijgt hierbij specifieke aandacht.

Wat willen we bereiken?

D24.1000 Alle vormen van overlast, waarbij de leefomgeving van onze inwoners wordt aangetast, vinden we onwenselijk

Omschrijving (toelichting)

De gemeente spant zich in om alle vormen van overlast zoveel mogelijk tegen te gaan, zelf of in samenwerking met betrokken partners.

Activiteiten

A24.1000 Straatintimidatie: opstellen plan van aanpak/start uitvoering

Aan de hand van het onderzoek naar de aard en omvang van straatintimidatie dat in 2023 is uitgevoerd, stellen we in 2024 een plan van aanpak op en beginnen we met de uitvoering daarvan.

A24.1001 Opstart Skaeve Huse Project

We starten in 2024 met de ontwikkeling van een locatie om personen, die ernstig overlastgevend of onaangepast gedrag laten zien, te huisvesten.

A24.1002 Projectmatige inzet BOA's

We starten met de inzet van 2 BOA's die zich gaan richten op projectmatig werken. Hierop is er meer inzet op de benoemde speerpunten bij terugkerende overlastlocaties.

A24.1003 Aanpak Vuurwerkoverlast

In 2023 heeft er een onderzoek plaatsgevonden naar de manier waarop onze inwoners om willen gaan met het afsteken van vuurwerk op oudjaarsdag. De uitkomsten hiervan worden in 2024 verwacht en hierover zal met de raad gesproken worden.

Wat willen we bereiken?

D24.1010 Preventie: wij zetten in op het voorkomen dat maatschappelijk ongenoegen doorgroeit naar maatschappelijke onrust

Omschrijving (toelichting)

De gemeente probeert escalatie van maatschappelijk ongenoegen te voorkomen.

Activiteiten

A24.1010 We gaan werken met de aanpak bondgenoten

Bij de bovengenoemde aanpak zoeken we spilfiguren in onze samenleving die, samen met ons, een netwerk vormen waarin we elkaar beter leren kennen en begrijpen. Indien nodig wisselen we onderling vroegtijdig kennis en signalen uit.

Jeugd Veiligheid

We richten ons op een integrale aanpak om jongeren die extra aandacht nodig hebben te ondersteunen. We verbeteren de veiligheidsbeleving van de jeugd in en om de school, vergroten kansen voor risicjongeren en streven naar een afname van jeugdcriminaliteit. Samen met onze partners richten we op talentontwikkeling en pakken we jeugdoverlast aan.

Wat willen we bereiken?

D24.1100 We brengen de jeugdgroepen vroegtijdig in beeld en bepalen met onze partners een passende aanpak

Omschrijving (toelichting)

Jeugdgroepen zijn een belangrijk onderdeel bij de integrale aanpak van jeugdveiligheid en de gemeente dient hier extra aandacht aan te besteden.

Activiteiten

A24.1101 We implementeren het landelijk 7-stappenmodel

Bij dit model wordt bepaald of er noodzaak is tot het toepassen van een groepsaanpak en/of individuele aanpak bij problematische jeugdgroepen. We stellen hiertoe een convenant op, zodat we samen met onze partners op rechtmatige wijze werken aan dit thema.

A24.1100 We hebben regulier "jeugd in het wijkoverleg" met onze netwerkpartners om overlastlocaties en de hierop noodzakelijke inzet te bespreken

Dit overleg is regulier gepland. In 2024 wordt er een nieuw convenant opgesteld om de informatiedeling te borgen.

Versterking verbinding zorg en veiligheid

Door aan de voorkant zo vroeg mogelijk adequate hulp te bieden wordt zoveel mogelijk voorkomen dat onveilige situaties ontstaan. We handelen bij voorkeur preventief, maar indien nodig ook repressief. Een goede en snelle samenwerking tussen zorg- en veiligheidspartners is hiervoor essentieel.

Wat willen we bereiken?

D24.1300 We zetten in op preventie en vroegsignalering om ervoor te zorgen dat inwoners tijdig toegeleid worden naar de juiste hulp en ondersteuning

Omschrijving (toelichting)

Preventie en vroegsignalering is bepalend om inwoners tijdig op een goede wijze te kunnen helpen en ondersteunen.

Activiteiten

A24.1300 Preventieve en repressieve inzet van Wijk GGZ-ers

Door de extra middelen voor de inzet van de wijkGGZ-er hebben we de mogelijkheid om periodiek contact te houden met personen met onbegrepen gedrag die eerder in beeld zijn geweest. Dit zorgt ervoor dat zij tijdig de juiste hulp kunnen krijgen indien nodig en draagt daarmee bij aan hun welzijn en dat van hun omgeving.

A24.1301 Vanuit openbare orde en veiligheid zijn we één van de partners die in het MASS-overleg casuïstiek bespreken waar sprake is van zorg- en veiligheidsproblematiek

We hernieuwen in 2024 het convenant voor het MASS-overleg en evalueren de samenwerking.

Ondermijning

Dit beslaat alle vormen van criminaliteit waarbij het gezag wordt aangetast of waarbij sprake is van verwevenheid tussen de onderwereld en bovenwereld. Enkele voorbeelden zijn hennepteelt, handel in harddrugs, criminele motorclubs en witwassen.

Wat willen we bereiken?

D24.1400 De overheid, maar zeker ook de inwoners hebben een rol in de aanpak van ondermijning

Omschrijving (toelichting)

We doen het samen. Daarvoor is het noodzakelijk dat men weet wat signalen zijn die kunnen duiden op ondermijnende criminaliteit en waar zij deze signalen kunnen melden.

Activiteiten

A24.1400 We dragen bij aan het verhogen van de awareness bij onze inwoners. Dat doen we ook diverse manieren, met name gericht op communicatie.

In het voorjaar van 2024 wordt een veiligheidsmarkt georganiseerd waarbij we ook aandacht hebben voor verschijningsvormen van ondermijning.

Wat willen we bereiken?

D24.1410 We streven naar een weerbare samenleving, waarin geen ruimte is voor welke vorm van ondermijning dan ook

Omschrijving (toelichting)

We treden zowel preventief als repressief op tegen verschijningsvormen van ondermijning en zetten in op bewustwording. We passen onze verschillende beleidstukken toe (o.a. beleid mensenhandel, Bibob-beleid, APV).

Activiteiten

A24.1412 We geven uitvoering aan de Brabantse norm weerbare overheid

Binnen de gemeente Waalwijk voldoen we aan de norm weerbare overheid. Echter willen we dit optimaliseren door onszelf bijvoorbeeld bezig te houden met bewustwording rondom

ondermijning. Dit geldt voor zowel in- als extern. Denk hierbij bewustwording van de gemeenteraad, college, ambtenaren maar ook ondernemers en inwoners van Waalwijk.

A24.1411 We blijven ons onverminderd inzetten in de strijd tegen drugscriminaliteit

Dit doen we onder andere door consequente toepassing van het Damoclesbeleid. We passen dit beleid aan zodat het past bij de nieuwste ontwikkelingen zoals de toevoeging van lachgas op lijst 2 van de Opiumwet.

A24.1410 Vanuit veiligheidsoogpunt wordt input geleverd bij de totstandkoming van een veilige insteekhaven

Er is aandacht voor de (preventie van) risico's en hoe daarmee omgegaan kan worden. Landelijk worden de ontwikkelingen gevolgd rondom de aanpak van de mainports. Door de strenge aanpak van de mainports is er sprake van een waterbedeffect richting de binnenlandse havens. Doordat de nieuwe insteekhaven nog gerealiseerd gaat worden, wordt er nu op voorhand nagedacht over de mogelijke veiligheidsmaatregelen die op voorhand al getroffen kunnen worden. Ook wordt de uitbater van de insteekhaven, andere lokale ondernemers en Keurmerk Veilig Ondernemen betrokken in dit proces.

A24.1413 We geven uitvoering aan het beleid mensenhandel

Dit doen we door controles op dit thema uit te voeren, in- en extern de bewustwording op het thema te vergroten en kennis te delen binnen het district Hart van Brabant. We voeren hiervoor meerdere integrale districtelijke controles uit. Ook worden toezichthouders die zich bezighouden met controles van kamerbewoning getraind in het herkennen van signalen rondom mensenhandel.

Digitale veiligheid

De gedigitaliseerde samenleving brengt risico's met zich mee. We zetten ons in om te voorkomen dat inwoners en bedrijven slachtoffer worden van cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit.?

De veiligheid van de informatie kan helaas niet tot de volle honderd procent worden gegarandeerd, gezien de steeds voortschrijdende techniek en de toename van cybercrime. Ook blijft het werken met informatie mensenwerk. We streven echter naar een optimaal pakket aan maatregelen waarbij de mate van risico bepalend is voor onze acties.

Wat willen we bereiken?

D24.1500 Inwoners en ondernemers van de gemeente Waalwijk zijn digitaal weerbaar.

Omschrijving (toelichting)

Kennis van digitale veiligheid is van cruciaal belang om de weerbaarheid van inwoners en ondernemers te vergroten.

Activiteiten

A24.1500 Diverse activiteiten inzake digitale weerbaarheid

Omschrijving (toelichting)

In 2024 wordt gewerkt aan de onderstaande activiteiten om de digitale weerbaarheid te vergroten.

- We zetten in op het voorkomen dat inwoners en ondernemers slachtoffer worden van cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit
- We zetten in op bevorderen van aangiftebereidheid
- We sluiten aan bij de regionale aanpak "Lokale Weerbaarheid Cybercrime"
- We dragen bij aan bewustwording bij onze inwoners en ondernemers. Dat doen we op diverse manieren, waaronder communicatie

Wat willen we bereiken?

D24.1510 Gemeentelijke informatie is op het juiste moment beschikbaar, deze informatie is correct en is alleen toegankelijk voor bevoegde personen.

Omschrijving (toelichting)

In het kader van veiligheid is vooral van belang dat de gemeentelijke informatie alleen toegankelijk is voor bevoegde personen.

Activiteiten

A24.1510 Diverse activiteiten inzake gemeentelijke informatievoorziening

Omschrijving (toelichting)

De belangrijkste activiteiten in 2024 op het gebied van gemeentelijke informatievoorziening zijn:

1. We nemen maatregelen op basis van wetgeving (BIO) en bereiden ons voor op nieuwe wetgeving (NIS2).
2. We voeren bewustwordingscampagnes uit met meetbare resultaten.
3. We brengen de toepassing van risicovolle algoritmes in kaart en deze worden gepubliceerd op het landelijk algoritmeregister.
4. We voeren verschillende audits uit om de gemeentelijke digitale weerbaarheid te toetsen.

Wat mag het kosten?

Bij het vaststellen van de kadernota 2024 zijn de volgende budgetaanpassingen bij dit beleidsveld toegekend.

Toegekende budgetmutaties (bedragen * € 1.000)	Jaar	Bedrag
Ondermijningsjurist (2024/2025)	2024/2025	50

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2023	Primaire Begroting 2024
Lasten			
PR101 Brandweer en rampenbestrijding	2.717	3.389	3.512
PR102 Openbare orde en veiligheid	1.946	2.267	1.946
PR103 Dierenbescherming	37	45	47
PR104 Parkeertoezicht	286	311	326
PR603 Stedelijke werkgelegenheidsprojecten	1	0	0
Totaal Lasten	4.986	6.012	5.830
Baten			
PR101 Brandweer en rampenbestrijding	-50	-32	-33
PR102 Openbare orde en veiligheid	-80	0	0
PR104 Parkeertoezicht	-1	0	0
Totaal Baten	-131	-32	-33
Saldo van lasten en baten	4.855	5.980	5.797
Onttrekkingen			
PR951 Mutaties reserves beleidsveld 1	-142	-622	-50
Saldo na mutaties reserves	4.714	5.359	5.748

Indicatoren

Relevante indicatoren zijn te raadplegen in het volgende document : Indicatoren beleidsveld 1

Belangrijkste kaders

Integraal Veiligheidsbeleid 2023-2026 (gezamenlijke gemeenten Dongen, Gilze en Rijen, Loon op Zand en Waalwijk)
Focusblad 2023 (bijlage bij Integraal Veiligheidsbeleid 2023-2026)

Verbonden partijen

Veiligheidsregio Midden- en West Brabant (VRMWB).

Beleidsveld 2 : Verkeer, Vervoer en Waterstaat

Wat houdt dit beleidsveld in?

In het coalitieakkoord 2022 - 2026 is een aparte paragraaf over Mobiliteit: Slimmer & Sneller opgenomen. Dit is verder vertaald in het Mobiliteitsplan 2030 met Uitvoeringsprogramma 2023 - 2027, dat in maart 2023 door de gemeenteraad is vastgesteld. Het Mobiliteitsplan is de uitwerking van de ambities uit de Mobiliteitsvisie in concrete maatregelen. Het geeft richting aan hoe we de vastgestelde visie tot 2030 realiseren. De ambities en maatregelen zijn niet voor elk gebied in de gemeente hetzelfde. We maken daarom onderscheid in de maatregelen voor het centrum, het stedelijk gebied, de bedrijventerreinen, de dorpskernen en het buitengebied. Het Mobiliteitsplan is adaptief zodat het mogelijk is om in te spelen op bestuurlijke, technische of overige belangrijke veranderingen in Waalwijk. Het Uitvoeringsprogramma bevat de concrete projecten voor de komende vier jaar.

De doelen voor de verschillende gebieden (centrum, stedelijk gebied, bedrijventerreinen, dorpskernen en buitengebied) zijn uitgewerkt volgens de 4 ambities uit de Mobiliteitsvisie ('schoon, stil en gezond', 'inclusieve mobiliteit', 'robuust en betrouwbaar' en 'slim en efficiënt'). De vijfde ambitie 'veiligheid' is een ambitie waar geen discussie over is. Alles wat we doen, moet bijdragen aan een betere verkeersveiligheid. Deze 4 ambities zijn ook de basis geweest voor de indeling van de begroting 2024.

Indicatoren

- Fietsgebruik stijgt naar 30% in 2030 (CBS-OViN - bewerking KiM)
- Het gebruik van het openbaar vervoer verdubbeld ten opzichte van 2017 en stijgt naar 3% in 2030 (CBS-OViN - bewerking KiM)
- We volgen de provinciale streven naar 0 verkeersdoden per jaar

Schone, Stille en Gezonde Mobiliteit

In 2030 heeft het mobiliteitssysteem in Waalwijk geen negatieve effecten meer op de leefomgeving.

Wat willen we bereiken?

D24.2000 Stil, schoon en gezond

Omschrijving (toelichting)

- In 2030 wordt het straatbeeld minder gedomineerd door de auto en is er meer ruimte voor voetgangers en fietsers in een veilig comfortabel netwerk.
- In 2030 vormt het openbaar vervoer, in bredere context (denk aan gedeelde mobiliteit en hubs), een logisch onderdeel van het totale mobiliteitssysteem.
- Ook het goederenvervoer draagt bij aan de reductie van CO2.

Activiteiten

A24.2000 Nieuw parkeerbeleid.

Omschrijving (toelichting)

We leggen nieuw parkeerbeleid voor o.a. in de vorm van een nieuwe Nota Parkeernormen.

A24.2001 Situatie fietsers het Halve Zolenpad.

Omschrijving (toelichting)

Er wordt een begin gemaakt met het aanpassen van de voorrangssituatie voor fietsers op het Halve Zolenpad.

A24.2002 Verbeteren openbaar vervoer.

Omschrijving (toelichting)

We participeren actief in studies naar het verbeteren van het openbaar vervoer in de regio. Studies naar Bus Rapiit Transport-mogelijkheden hebben hierbij prioriteit.

A24.2003 Verbeteren van de fietsveiligheid.

Omschrijving (toelichting)

We werken de mogelijkheden voor het verbeteren van de fietsveiligheid op het bedrijventerrein Havens (1 t/m 6) nader uit.

A24.2004 Verkeersveilige schoolomgeving.

Omschrijving (toelichting)

We zetten samen met de basisscholen blijvend in op een verkeersveilige schoolomgeving.

Inclusieve Mobiliteit

Voor iedereen is er een mobiliteitsoplossing, al dan niet individueel dan wel gedeeld (openbaar vervoer).

Wat willen we bereiken?

D24.2100 Inclusieve mobiliteit

Omschrijving (toelichting)

- In 2030 is het inwoners van de gemeente Waalwijk mogelijk om zelfstandig te reizen;
- Iedereen die wil kan zelfstandig naar de bedrijventerreinen reizen.

Activiteiten

A24.2101 Faciliteren fietslessen

Omschrijving (toelichting)

We faciliteren fietslessen voor nieuwe Nederlanders, e-biketrainingen voor senioren en fietsvaardigheidslessen voor basisonderwijs.

A24.2102 Extra algemene gehandicaptenparkeerplaatsen

Omschrijving (toelichting)

We realiseren extra algemene gehandicaptenparkeerplaatsen bij openbare gebouwen, daar waar de toegankelijkheidstoets hier om vraagt.

A24.2103 Barrièrs om zelfstandig op weg te gaan aanpakken

Omschrijving (toelichting)

We doen een onderzoek naar de barrièrs om zelfstandig op weg te gaan en we pakken daarop volgend twee looproutes per jaar aan.

Robuust en Betrouwbaar Mobiliteitssysteem

Het mobiliteitssysteem van de toekomst is multimodaal, ketengericht en betrouwbaar.

Wat willen we bereiken?

D24.2200 Robuust en betrouwbaar

Omschrijving (toelichting)

- In 2030 maakt men meer gebruik van alternatieven voor de auto om binnen, van of naar het stedelijk gebied en de bedrijventerreinen te reizen.
- De fietsbereikbaarheid is goed met fietsparkeervoorzieningen op logische plekken;
- De ov-lijnen van en naar Waalwijk voldoen aan de behoeftes van de inwoners en bezoekers.

Activiteiten

A24.2201 Risicogestuurde verkeersveiligheidsaanpak

Omschrijving (toelichting)

Samen met de regionale partners werken we aan risicogestuurde verkeersveiligheidsaanpak, waarbij concreet ingezet wordt op een lokaal uitvoeringsprogramma.

A24.2202 Mobiliteitsplan en het Masterplan centrum.

Omschrijving (toelichting)

We voeren een onderzoek uit om te bepalen wat de concrete randvoorwaarden voor inrichting van de openbare ruimte zijn vanuit het Mobiliteitsplan en het Masterplan centrum. Kwaliteit fietsnetwerk en maximumsnelheid hoofdwegen.

Slimme en Efficiënte Mobiliteit

De huidige infrastructuur wordt beter benut, waardoor de bereikbaarheid van de gemeente ook verbetert.

Wat willen we bereiken?

D24.2300 Slimme en efficiënte mobiliteit

Omschrijving (toelichting)

Er is ingezet op de meest efficiënte vorm van mobiliteit, waardoor tijd en ruimte bespaard, zoals niet reizen, lopen en fietsen, deelvervoer, (actuele) datagedreven parkeer- en of reisinformatie.

Activiteiten

A24.2300 Voertuigafhankelijke verkeerslichten

Omschrijving (toelichting)

Bij vervanging van verkeerslichten of nieuwe verkeerssituaties realiseren we voortaan voertuigafhankelijke verkeerslichten.

Havens

De gemeente Waalwijk heeft een drietal havens (Waalwijk, Sprang-Capelle en Waspik). De belangrijkste gemeentelijke taken zijn het beheren en onderhouden van de havens / sluizen, waardoor de bereikbaarheid van de Waalwijkse industrieterreinen gewaarborgd blijft (Waalwijk en Waspik) en het instandhouden van de recreatiehavens (Sprang-Capelle en Waspik).

Daarnaast lopen momenteel diverse havengerelateerde ontwikkelingen, waarbij op dit moment voor 2024 nog geen concrete activiteiten benoemd kunnen worden. We zijn in afwachting van een gerechtelijke uitspraak voor de insteekhaven, randweg als onderdeel van het GOL en Haven 8 Oost. Besluitvorming over de planontwikkeling Kerkvaartse haven moet nog plaatsvinden (gepland voor raad december 2023). Smart Port en Samenwerking Brabantse Binnenhavens wordt in regioverband opgepakt en is nog in de planontwikkelingsfase.

Wat mag het kosten?

Bij het vaststellen van de kadernota 2024 zijn de volgende budgetaanpassingen bij dit beleidsveld toegekend.

Toegekende budgetmutaties (bedragen * € 1.000)	Jaar	Bedrag
Toevoegen groei areaal wegen	2027	37,5
Later vervallen functie sluiswachter (i.v.m. insteekhaven)	2024/2025	107

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2023	Primaire Begroting 2024
Lasten			
PR201 Straatreiniging	479	493	634
PR202 Gladheidsbestrijding	113	149	166
PR203 Onderhoud wegenstraten en pleinen	3.691	3.674	4.111
PR204 Openbare verlichting	650	1.321	1.243
PR205 Verkeersmaatregelen	1.263	1.641	1.333
PR206 Parkeervoorzieningen	653	584	632
PR208 Exploitatie havencomplex	602	597	665
PR210 Recreatieve havens	37	53	62
Totaal Lasten	7.489	8.511	8.846
Baten			
PR201 Straatreiniging	-1	-1	-1
PR202 Gladheidsbestrijding	-1	0	0
PR203 Onderhoud wegenstraten en pleinen	-447	-269	-290
PR204 Openbare verlichting	-98	0	0
PR205 Verkeersmaatregelen	-184	-39	-41
PR206 Parkeervoorzieningen	-1	0	0
PR208 Exploitatie havencomplex	-173	-169	-178
PR210 Recreatieve havens	-24	-26	-26
Totaal Baten	-929	-505	-536
Saldo van lasten en baten	6.559	8.007	8.310
Onttrekkingen			
PR952 Mutaties reserves beleidsveld 2	-1.665	-634	-561
Stortingen			
PR952 Mutaties reserves beleidsveld 2	1.863	300	300
Mutaties reserves	199	-334	-261
Saldo na mutaties reserves	6.758	7.672	8.049

Indicatoren

Relevante indicatoren uit beleidsveld 2 zijn te raadplegen in Waalwijk in Cijfers via deze link: [Indicatoren beleidsveld 2](#)

Belangrijkste kaders

Mobiliteitsvisie 2030

Mobiliteitsplan 2030 en Uitvoeringsprogramma 2023 - 2027

9 INDUSTRIE, INNOVATIE EN INFRASTRUCTUUR

11 DUURZAME STEDEN EN GEMEENSCHAPPEN

Verbonden partijen

In dit beleidsveld zijn geen verbonden partijen.

Beleidsveld 3 : Economie

Wat houdt dit beleidsveld in?

Voor de begroting is gekozen om 3 thema's te benoemen. Onder deze thema's vallen de activiteiten die daadwerkelijk in 2024 opgepakt gaan worden door het cluster economie. De reguliere activiteiten op het gebied van economie, zoals het uitbrengen van beleidsadvies, het reguliere accountmanagement en het participeren in lokale- en regionale netwerken/werkgroepen zijn daarbij niet benoemd. De reguliere activiteiten vragen de nodige capaciteit, dus de vrij besteedbare beleidsruimte in tijd is beperkt. Daarnaast zijn de uitgaven voor het cluster economie de laatste jaren steeds gedekt uit incidentele gelden. Daarvan moet worden vastgesteld dat incidentele dekking van structurele uitgaven ongewenst is. Daarom wordt voorgesteld om met ingang van 2025 de uitgaven structureel te gaan ramen.

Adaptieve en duurzame arbeidsmarkt

Verbeteren aansluiting tussen onderwijs en de arbeidsmarkt. Ideeën omzetten in concrete plannen aangepast aan bepaalde omstandigheden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan nasleep corona, krapte arbeidsmarkt en vertrek jeugd uit gemeente om elders te werken/wonen.

Wat willen we bereiken?

D24.3000 Kennis en talent behouden in Waalwijk

Omschrijving (toelichting)

Samen met ondernemers en het brede onderwijsveld streeft de gemeente Waalwijk ernaar gemeentebreed het wegtrekken van Kennis & Talent onder jongeren op (V)MBO, HBO en WO niveau uit de gemeente Waalwijk te beperken.

Activiteiten

A24.3000 Meer deelnemers aan Wolluk your future.

Omschrijving (toelichting)

Middelbare scholieren kennis laten maken met het bedrijfsleven door middel van een stageopdracht op locatie. Waardoor ze hopelijk in de toekomst (tijdens studie en/of werk) gebruik maken van deze kennis en hun stage of hun werk in Waalwijk uitvoeren. De komende jaren bereidt de gemeente Wolluk your future uit. In 2024 wordt verder ingezet op meer leerlingen en diversiteit in bedrijven.

A24.3001 Groei in deelname en bezoekers Dag van de Techniek.

Omschrijving (toelichting)

Op een laagdrempelige en interactieve manier meer leerlingen en andere belangstellenden kennis laten maken met het leren en werken in de techniek. Komende jaren van een initiërende naar meer faciliterende rol, waarbij samen met de deelnemende bedrijven in 2024 wordt ingezet op meer promotie.

A24.3002 Realiseren Horeca opleiding.

Omschrijving (toelichting)

Hoe vinden én versterken wij elkaar op het gebied van onderwijs, ondernemen en overheid. De gemeente gaat onderzoeken of een horecaklas in Waalwijk gerealiseerd kan worden. Afhankelijk van de uitkomst van dit onderzoek wordt in 2024 met lokale ondernemers en het Koning Willem 1 College een nieuw studieonderdeel op twee scholen (MET praktijkonderwijs en de Overlaat) opgestart.

Ruimte om te ondernemen

De gemeente hecht veel waarde aan een goed contact met het plaatselijke bedrijfsleven. Door drie accountmanagers aan te stellen met ieder hun eigen vak- én werkgebied wordt onder andere de regeldruk bij ondernemers geminimaliseerd en kunnen zij zich bezighouden met ondernemen.

Die ondernemers wordt ook perspectief geboden om te blijven ondernemen, zowel perspectief ten aanzien van ruimte als arbeidsmarkt.

Wat willen we bereiken?

D24.3100 Adequaate accountmanagement ten behoeve van ondernemers.

Omschrijving (toelichting)

Het signaleren van wensen en knelpunten vanuit het bedrijfsleven. Intern actief in het coördineren van ondernemersvragen en bewaken van de voortgang.

Activiteiten

A24.3100 Goede dienstverlening aan de ondernemers.

Omschrijving (toelichting)

Accountmanagers zijn o.a. de schakel tussen het bedrijf, de vraagstukken en de collega's intern bij de gemeente Waalwijk. In 2024 optimaliseert het cluster economie in

samenwerking met afdeling ICT het proces, de functionaliteit en het gebruik van het CRM systeem. Dit is belangrijk zodat de gemeente goed op de hoogte is van de afspraken en informatie rondom de bedrijvigheid in Waalwijk.

A24.3101 De bedrijvigheid informeren en mede faciliteren over economisch maatschappelijke thema's.

Omschrijving (toelichting)

In 2024 zetten we actief in op thema's als duurzaamheid, de energietransitie, circulaire economie, kennis & talent en armoede. Dit door te participeren bij bijeenkomsten, netwerken en evenementen. Specifiek ook de uitrol van het project Quiet.

Wat willen we bereiken?

D24.3200 Voldoende ruimte voor bedrijvigheid om zich te kunnen vestigen.

Omschrijving (toelichting)

In 2024 hoopt de gemeente een start te kunnen maken met uitgifte/verkoop van gronden op Haven 8. Deze gronden zijn nog bedoeld voor grootschalige logistiek. Voor MKB bedrijven is de inzet erop gericht om het bestemmingsplan Scharlo- Maasoever Uitbreiding vast te stellen en tot uitgifte over te gaan.

Activiteiten

A24.3200 Ontwikkelen en uitgeven bedrijventerreinen Nieuw Scharlo en Haven 8 Oost.

Omschrijving (toelichting)

Bij het vaststellen van het bestemmingsplan Scharlo starten met het voeren van gesprekken met belangstellenden voor de verkoop van kavels. Bij doorgang van het GOL informeren van belangstellende bedrijven over de uitgifteprocedure van Haven 8 Oost.

A24.3201 Nieuwe uitgiftevoorwaarden en algemene verkoopvoorwaarden voor zowel grootschalige bedrijven als MKB.

Omschrijving (toelichting)

Vanwege ontwikkelingen als duurzaamheid, energie en de gevolgen van het Didam arrest zijn de uitgiftevoorwaarden en verkoopvoorwaarden niet meer actueel. In 2024 levert cluster economie een bijdrage aan de actualisatie.

A24.3202 Verbeteren van vestigingsklimaat voor bestaande en nieuwe bedrijven.

Omschrijving (toelichting)

Het blijven voeren van overleggen/gesprekken met ondernemersverenigingen, ondernemers en intermediaire organisaties.

A24.3203 Herstructurering bestaande bedrijventerreinen.

Omschrijving (toelichting)

In 2024 ligt de aandacht voornamelijk op de parkeerproblematiek op Zanddonk en de fietsveiligheidsvoorzieningen op Haven. Cluster economie heeft een actieve informerende- en meedenkende rol.

Wat willen we bereiken?

D24.3300 Economisch beleid op orde.

Omschrijving (toelichting)

Met beleid biedt de gemeente heldere kaders voor een beter vestigingsklimaat voor bestaande en nieuwe bedrijven. Waar mogelijk wordt ingezet op deregulering. Minder regels en meer vrijheid voor ondernemers.

Activiteiten

A24.3400 Actualiseren van economisch beleid.

Omschrijving (toelichting)

Ter versterking van de Waalwijkse economie wordt er gestart met actualiseren en/of vaststellen van de volgende beleidsstukken: detailhandelsvisie, centrumvisie, horecabeleid en B&B beleid. Daarnaast draagt cluster Economie bij aan een economische paragraaf m.b.t. de omgevingsvisie.

Wat willen we bereiken?

D24.3400 Voorzieningenniveau behouden en zo mogelijk kwalitatief verhogen

Omschrijving (toelichting)

Waalwijk streeft naar behoud van de bestaande voorzieningenstructuur in de gemeente. In 2024 wordt in de binnenstad ingezet op een aantrekkelijk en divers ontmoetings- en verblijfsgebied. Speerpunten in 2024 zijn het faciliteren van de herontwikkeling van De Els, continuering van het al ingezette transformatieproces en verbreding en versterking van de functiemix. In Sprang-Capelle, Waspik en in de wijken zetten we in op behoud van het voorzieningenniveau. Voor Landgoed Driessen voorzien de nabijgelegen kernen in de voorzieningen. De gemeente onderzoekt de behoefte aan en mogelijkheden voor kleinschalige voorzieningen in Muzenkamer.

Activiteiten

A24.3500 Toekomstigbestendige binnenstad.

Omschrijving (toelichting)

Bij vaststelling van de Centrumvisie wordt in 2024 gestart, in afstemming met programma Binnenstad en de BIZ, met de uitvoering van de acties omschreven in het uitvoeringsprogramma om een toekomst bestendige binnenstad te realiseren.

Wat mag het kosten?

Bij het vaststellen van de kadernota 2024 zijn de volgende budgetaanpassingen bij dit beleidsveld toegekend.

Toegekende budgetmutaties (bedragen * € 1.000)	Jaar	Bedrag
Brabant Port, bijdrage MCA (incidenteel)	2024	45

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2023	Primaire Begroting 2024
Lasten			
PR301 Straatmarkten	73	100	103
PR303 Economische ontwikkeling	1.021	526	319
PR304 Bedrijfsloket en -regelingen	578	807	824
PR305 Economische promotie	206	322	276
PR853 Grondexpl.bedrijven- en winkelgebieden	2.269	20.547	22.086
PR907 Forensenbelasting	21	21	25
Totaal Lasten	4.169	22.324	23.632
Baten			
PR301 Straatmarkten	-5	0	0
PR302 Opbrengst straatmarkten	-28	-30	-32
PR303 Economische ontwikkeling	-530	-42	-44
PR304 Bedrijfsloket en -regelingen	-283	-365	-310
PR853 Grondexpl.bedrijven- en winkelgebieden	-4.213	-20.547	-22.086
PR905 Verblijfsbelasting	-467	-468	-492
PR907 Forensenbelasting	-8	-13	-13
Totaal Baten	-5.536	-21.466	-22.977
Saldo van lasten en baten	-1.367	857	655
Onttrekkingen			
PR953 Mutaties reserves beleidsveld 3	-231	-2.323	-175
PR961 Mutaties reserves GREX beleidsveld 3	-536	0	0
Totaal Onttrekkingen	-766	-2.323	-175
Stortingen			
PR953 Mutaties reserves beleidsveld 3	0	1.854	0
PR961 Mutaties reserves GREX beleidsveld 3	2.479	0	0
Totaal Stortingen	2.479	1.854	0
Mutaties reserves	1.713	-469	-175
Saldo na mutaties reserves	346	388	480

Indicatoren

Relevante indicatoren uit beleidsveld 3 zijn te raadplegen in Waalwijk in Cijfers via deze link : [Indicatoren beleidsveld 3](#)

Belangrijkste kaders

Economische verkenning Waalwijk 2021
 Centrumvisie Waalwijk
 Detailhandelsvisie_Waalwijk_2017
 Masterplan Binnenstad

Verbonden partijen

Parkmanagement Waalwijk BV

Beleidsveld 4 : Onderwijs

Wat houdt dit beleidsveld in?

Dit programma omvat verschillende aspecten binnen het onderwijs zoals passend onderwijs, volwasseneducatie, leerlingenvervoer, bewegingsonderwijs, onderwijsachterstandenbeleid en internationale schakelklas, leerplicht en voorkomen van vroegtijdig school verlaten. Daarnaast behoort ook onderwijshuisvesting tot dit programma.

Onderwijs is een vitale speler in een samenleving die sterk in beweging is. Scholen/Integrale Kindcentra zijn van fundamenteel belang voor de ontwikkeling van kinderen. In de kern zijn scholen onderwijsinstellingen waar kennis en vaardigheden overgedragen worden.

Daarnaast is het schoolgebouw ook een plaats om samen te werken en om organisaties uit het gebied/de wijk te ontvangen. Juist vanwege de diverse didactische en maatschappelijke functies van een schoolgebouw, is adequate onderwijshuisvesting van groot belang.

Het vormgeven van de onderwijshuisvesting nu en in de toekomst, is geen makkelijke opgave. De gezamenlijke verantwoordelijkheid (gemeente voor nieuwbouw en uitbreiding, schoolbesturen voor onderhoud), de groter wordende groep belanghebbenden in een Integraal Kindcentrum en de veranderingen in vraag en gebruik, maken het complex. Het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) geldt hierbij als richtinggevend ambitiedocument.

Onderwijs en leerlingzaken

Het taakveld onderwijsbeleid en leerlingzaken bestaat uit 2 deeltaakvelden. Het gaat dan om gemeentelijke taken met betrekking tot of op het gebied van:

Openbaar basisonderwijs

Hiertoe behoren de gemeentelijke taken met betrekking tot het openbaar onderwijs:

- Bewegingsonderwijs

- Passend onderwijs

Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Hiertoe behoren het lokaal onderwijsbeleid en leerling voorzieningen

- Achterstandenbeleid
- Volwasseneducatie
- Peuteropvang
- Leerlingenvervoer
- Stimuleren schooldeelname: leerplicht en voorkomen voortijdig schoolverlaten

We investeren in gelijke ontwikkelkansen van kinderen. We zorgen dat leerlingen tijdens hun hele schoolloopbaan, vanaf de voorschoolse periode tot en met de overgang van school naar werk, worden gestimuleerd om hun talenten te ontwikkelen. Achterstanden en uitval worden zoveel mogelijk voorkomen. Kinderen en ouders krijgen extra ondersteuning als dat nodig is. We versterken de doorgaande leerlijnen binnen én buiten het onderwijs: peuteropvang voor alle kinderen en een aanbod voor kinderen met een risico op onderwijsachterstand. We voorkomen thuiszitten en voortijdig schoolverlaten.

We zorgen voor passend onderwijs dat aansluit op de vraag van de arbeidsmarkt. Samen met onze partners realiseren we een goede aansluiting tussen onderwijs en bedrijfsleven en verbreden we het opleidingsaanbod.

Wat willen we bereiken?

D24.4000 Onderwijs en Leerlingzaken

Samen met onze partners realiseren we een goede aansluiting tussen onderwijs en bedrijfsleven en verbreden we het opleidingsaanbod. De doelstellingen en activiteiten zijn nader uitgewerkt in Programma Jeugd.

Wat willen we bereiken?

D24.9860 Leerlingenvervoer

Het bevorderen van zelfredzaamheid van de leerling in het reizen naar school en het bevorderen dat ouders hun kind in overige gevallen zelf brengen en halen. De daling van het gebruik van het taxivervoer ten gunste van bovenstaande.

Activiteiten

A24.9853 Herbekijken leerlingenvervoer

De verordening kent taxivervoer naar school toe in een aantal specifieke situaties waarin beperkingen, schooltype, afstand, leeftijd en gezinssituatie allemaal kunnen meespelen. De toetsing hierbinnen of een leerling zelfstandig kan reizen is kwetsbaar. Een toetsing of ouders het kind (deels) zelf kunnen brengen en halen vindt in de meeste gevallen überhaupt niet plaats. Het gevolg hiervan is dat meer leerlingen in de taxi zitten dan nodig.

Taxivervoer is een voorziening die niet bijdraagt aan de ontwikkeling van het kind en die in zekere mate zelfs nadelig is (wegens lange reistijd, files, wachten bij andermans voordeur, kwetsbare stiptheid, drukte in het busje, lang stilzitten, afhankelijkheid van anderen, chauffeurstekort). Leerlingen die getraind worden in zelf fietsen of zelf reizen met bus of trein maken vaak ook op andere vlakken een sprong in zelfvertrouwen en zelfredzaamheid. Met aanpassing van verordening, beleidsregels en werkprocessen wordt steviger ingezet op met name het zelf brengen en halen door ouders. Hierdoor komen ouders vaker op het schoolplein in contact met leerkrachten, wat met name bij leerlingen in het speciaal

onderwijs van belang is. In aanvulling hierop kan de gemeente actiever sturen op vrijwillig gebruik van voorzieningen waarmee de leerling geleerd en geholpen wordt om zelfstandig te reizen.

Wat willen we bereiken?

D24.9870 Leerplicht

Stimuleren schooldeelname: leerplicht en voorkomen voortijdig schoolverlaten.

Activiteiten

A24.9854 Intensievere samenwerking en het bundelen van krachten.

Samenwerking met zowel interne (Team Wijz) als externe partners, zoals scholen, staat centraal in onze preventieve aanpak van schoolverzuim. Door intensievere samenwerking en het bundelen van krachten willen we effectiever optreden tegen verzuim en komen tot gerichte preventieve inzet, passend bij de behoefte van de leerlingen en hun ouders. Dit omvat preventieve verzuimgesprekken, waarbij we vroegtijdig signalen van dreigend verzuim oppikken en actie ondernemen. We verstrekken voorlichting aan zowel leerlingen als ouders om bewustzijn te vergroten over het belang van regelmatig schoolbezoek. Daarnaast nemen we actief deel aan zorg overleggen op de scholen om de voortgang van leerlingen te bespreken en eventuele obstakels voor hun aanwezigheid op school te identificeren en aan te pakken. Aan het begin van het schooljaar voeren we startgesprekken met alle scholen om de verwachtingen en doelstellingen voor het komende jaar af te stemmen en te zorgen voor een vlotte start.

Kortom, onze gecoördineerde aanpak met interne en externe partners omvat een breed scala aan preventieve taken, variërend van gesprekken en voorlichting tot actieve deelname aan overleggen, met als doel de onderwijservaring te verbeteren en schoolverzuim te verminderen voor alle leerlingen in de leeftijd van 5 tot 18 jaar.

Onderwijshuisvesting

Tot dit taakveld behoren de gemeentelijke taken op het gebied van huisvesting voor basis- en voorgezet onderwijs:

- nieuwbouw van schoolgebouwen
- uitbreiding van bestaande schoolgebouwen
- opstellen programma onderwijshuisvesting
- vandalismebestrijding

Er is een wetswijziging in voorbereiding op het gebied van onderwijshuisvesting. Het doel van de wetswijziging is de verantwoordelijkheidsverhouding tussen de gemeenten en schoolbesturen te verhelderen en de samenwerking te verbeteren. De ingangsdatum is nog onbekend.

De insteek van de wet is een meer planmatige, duurzame en toekomstgerichte aanpak van onderwijshuisvesting. Wat kan leiden tot meer effectiviteit en dus betere onderwijshuisvesting. Daarnaast wordt in het wetsvoorstel renovatie een volwaardig alternatief voor nieuwbouw. Ook wordt het investeringsverbod voor besturen in het primair onderwijs genuanceerd.

Met de wetswijziging wordt het voor gemeenten verplicht een meerjarig Integraal HuisvestingsPlan (IHP) te ontwikkelen (komt in de plaats van het huidige MeerjarenInvesteringsProgramma [MIP]).

Wat willen we bereiken?

D24.4100 Onderwijshuisvesting

Omschrijving (toelichting)

De verantwoordelijkheidsverhouding tussen de gemeenten en schoolbesturen verhelderen en de samenwerking verbeteren.

Zorgen voor adequate huisvesting voor het primair en voortgezet onderwijs.

Activiteiten

A24.4100 Integraal HuisvestingsPlan (IHP) ontwikkelen.

Omschrijving (toelichting)

Afhankelijk van de ingangsdatum van de verwachte wetswijziging onderwijshuisvesting dient in 2024 een meerjarig Integraal HuisvestingsPlan te worden opgesteld.

A24.9855 Adequate huisvesting verzorgen

Omschrijving (toelichting)

Gemeenten hebben op het gebied van onderwijshuisvesting een zogeheten zorgplicht. De onderwijswetgeving stelt dat een gemeente dient te voorzien in adequate huisvesting voor het primair en voortgezet onderwijs. De voorzieningen in de huisvesting waarvoor de gemeente verantwoordelijk is, zijn vastgelegd in de wet. Daarbij gaat het onder andere om (vervangende) nieuwbouw, uitbreiding en herstel van constructiefouten. Het onderhoud (binnen- en buitenkant) en de exploitatie van schoolgebouwen is de verantwoordelijkheid van de schoolbesturen. Hoewel renovatie (nog) niet wettelijk is geregeld, kunnen schoolbesturen in Waalwijk voor de bekostiging hiervan, reeds nu (onder voorwaarden) al een beroep doen op de gemeente.

Om optimaal invulling te geven aan de wettelijk zorgplicht wordt voor het primair onderwijs in Waalwijk eenmaal in de vier jaar een Meerjaren Investeringsprogramma Onderwijshuisvesting (MIP) opgesteld. Het MIP bestaat uit een strategisch deel, met daarin de kaders en uitgangspunten voor de onderwijshuisvesting en een operationeel deel waarin de knelpunten en oplossingen worden uitgewerkt. Het MIP komt in samenwerking met de schoolbesturen tot stand gekomen. Deze samenwerking is noodzakelijk; de taken en rollen van gemeente en schoolbesturen ten aanzien van de onderwijshuisvesting zijn immers nauw met elkaar verweven. Op 17 december 2021 heeft de gemeenteraad het MIP 2022-2025 vastgesteld. Het MIP heeft alleen betrekking op het primair onderwijs van Waalwijk. Ten aanzien van de zorgplicht voor het voortgezet onderwijs zijn in 2005 met de schoolbesturen doordecentralisatieovereenkomsten gesloten op basis waarvan zij onder voorwaarden met een eigen verantwoordelijkheid de huisvestingszaken behartigen.

In goed overleg met de schoolbesturen gaan we verder met de voorbereiding en realisering van de in het MIP 2022-2025 opgenomen huisvestingsagenda 2022-2025. Op deze huisvestingsagenda staan de volgende projecten:

- Nieuwbouw KC Meerdijk, Waalwijk;
- Uitbreiding CBS De Brug, Waspik;
- Nieuwbouw KC Landgoed Driessen;
- Gedeeltelijke vervangende nieuwbouw OBS De Hoef;
- Vervangende nieuwbouw RKBS De Veste, Waspik.

Wat mag het kosten?

Bij het vaststellen van de kadernota 2024 zijn bij dit beleidsveld geen budgetaanpassingen toegekend.

Bedragen x €1.000

Exploitatie		Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2023	Primaire Begroting 2024
Lasten				
PR401	Leerlingenvervoer	1.391	1.500	1.581
PR402	Leerplicht	199	242	205
PR403	Openbare basisonderwijs excl.huisvesting	1	1	1
PR404	Bijzonder basisonderwijs excl.huisvest.	25	25	26
PR406	Huisvesting openbaar basisonderwijs	359	362	411
PR407	Huisvesting bijzonder basisonderwijs	1.650	1.650	1.785
PR408	Huisvesting speciaal basisonderwijs	126	134	134
PR409	Huisvesting voortgezet onderwijs	2.134	2.180	2.277
PR410	Huisvesting onderwijs algemeen	115	349	263
PR411	Lokaal onderwijsbeleid	1.966	2.249	2.036
PR412	Volwasseneneducatie	2	2	1
PR610	Kinderopvang	323	672	703
Totaal Lasten		8.293	9.367	9.422
Baten				
PR401	Leerlingenvervoer	-10	-2	-2
PR406	Huisvesting openbaar basisonderwijs	-80	-84	-88
PR407	Huisvesting bijzonder basisonderwijs	-271	-276	-290
PR409	Huisvesting voortgezet onderwijs	-7	0	0
PR410	Huisvesting onderwijs algemeen	0	-23	0
PR411	Lokaal onderwijsbeleid	-1.660	-1.653	-1.365
PR610	Kinderopvang	-50	-50	-52
Totaal Baten		-2.079	-2.088	-1.797
Saldo van lasten en baten		6.214	7.280	7.625
Onttrekkingen				
PR954	Mutaties reserves beleidsveld 4	-195	-921	-1.261
Stortingen				
PR954	Mutaties reserves beleidsveld 4	318	300	492
Mutaties reserves		123	-621	-769
Saldo na mutaties reserves		6.337	6.659	6.856

Indicatoren

Relevante indicatoren uit beleidsveld 4 zijn te raadplegen in Waalwijk in Cijfers via deze link: [Indicatoren beleidsveld 4](#)

Belangrijkste kaders

Nota Lokaal Educatieve Agenda 2016-2020 Verdiepen en Verbreden
 Nota Waalwijk Taalrijk 'Aanpak taal: ouder en kind samen'
 Uitvoeringsprogramma Waalwijk Taalrijk 2016-2020

Verbonden partijen

In dit beleidsveld zijn geen verbonden partijen.

Beleidsveld 5 : Sport, Cultuur en Recreatie

Wat houdt dit beleidsveld in?

Het programma Sport, cultuur, en recreatie gaat over besteding van vrije tijd. Deze activiteiten dragen bij aan de vitaliteit van onze inwoners en zorgen voor een aantrekkelijk aanbod van voorzieningen. Het programma is gericht op het stimuleren van activiteiten op deze gebieden.

Sport

Sportbeleid

We willen een aantrekkelijke sportieve gemeente zijn voor onze inwoners.

We willen zoveel mogelijk Waalwijkers vitaal in beweging krijgen en houden. Daarbij zijn vitale

sportverenigingen en goede, toekomstgerichte accommodaties van belang.

Om deze visie te realiseren werken we samen met onze partners binnen de sectoren sport, onderwijs, kinderopvang, welzijn, zorg en cultuur aan de volgende ambities:

1. Inclusief Sporten & Bewegen & Vaardig in bewegen

De ambitie is dat iedere inwoner een leven lang plezier kan beleven aan sporten en bewegen. Inclusief sporten en bewegen is vanzelfsprekend. Belemmeringen vanwege leeftijd, fysieke of mentale gezondheid, etnische achtergrond, seksuele geaardheid of sociale positie nemen we weg. Met vaardig in bewegen gaan we ervoor zorgen dat meer kinderen voldoen aan de beweegrichtlijnen en dat de motorische vaardigheden toenemen. Dit is van belang voor het ontwikkelen van een actieve leefstijl.

2. Vitale sport- en beweegaanbieders in een positieve sportcultuur

De ambitie is om alle typen aanbieders van sport en bewegen toekomstbestendig te maken zodat sport en bewegen voor iedereen toegankelijk en bereikbaar blijft. Voor een breed, aantrekkelijk en veilig aanbod van sport- en beweegactiviteiten zijn financieel en organisatorisch gezonde aanbieders nodig, die oog hebben voor veranderende behoeften.

3. Duurzame sportinfrastructuur

De ambitie is om Waalwijk te voorzien van een functionele, goede en duurzame sportinfrastructuur. De exploitatie van sportaccommodaties wordt sterk verbeterd, de openbare ruimte wordt beweegvriendelijk ingericht en alle sportaccommodaties zijn straks duurzaam. Dit is ook een onderdeel van het coalitieakkoord.

Taakvelden

Tot het taakveld Sportbeleid behoren de niet-fysieke maatregelen om sporten en bewegen te stimuleren:

Ondersteunen en stimuleren recreatieve sport- en beweegbeoefening ;

Ondersteunen van organisaties die zich met sport bezig houden;

Sport in de buurt en combinatiefuncties.

Sportaccommodaties

Tot het taakveld behoren alle accommodaties voor sportbeoefening: sporthallen, zwembaden, groene velden en kunstvelden en terreinen.

Sporten en bewegen is van waarde voor iedere inwoner en de gemeente Waalwijk. Het is belangrijk dat iedereen zijn leven lang kan sporten en/of bewegen, binnen de eigen omgeving en eigen capaciteiten. Hierdoor leven mensen gezond(er), het levert een bijdrage aan ieders persoonlijke ontwikkeling, de sociale cohesie en verbetert (preventief) het welzijn, waardoor de sociale leefbaarheid versterkt. Sport en bewegen is zowel een doel als middel en draagt op veel manieren bij aan het woon-, leef-, welzijns- en vestigingsklimaat in de gemeente Waalwijk. Beleidsmatige aandacht voor een functioneel en kwalitatief sportkapitaal blijft daarom belangrijk. Het is van belang om mee te bewegen in de behoefte en demografische ontwikkelingen. Een voorbeeld daarvan is de toenemende vraag naar plekken in de openbare ruimte om te sporten en te bewegen. Dit vraagt ook van de (traditionele) sportverenigingen om mee te bewegen met de tijd.

Wat willen we bereiken?

D24.5000 Inclusief sporten en bewegen & Vaardig in bewegen

Omschrijving (toelichting)

Eind 2024 voldoet 71% van de inwoners van de gemeente Waalwijk aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen en wordt door onze inwoners een leven lang plezier beleefd aan sporten en bewegen in een inclusieve sport- en bewegingomgeving.

Activiteiten

A24.5000 Organiseren dynamische schooldagen

Omschrijving (toelichting)

Samen met het primair onderwijs en kinderopvang organiseren we dynamische schooldagen waarbij de kinderen zo vaak en zo goed mogelijk bewegen tijdens de schooldag en de -les, op het schoolplein en in de naschoolse tijd.

A24.5001 Uitbreiden lokale samenwerking

Omschrijving (toelichting)

In 2024 is het streven om de lokale samenwerking met sport- en beweegaanbieders en professionele partners op de kwetsbare doelgroepen uit te breiden. De bedoelde kwetsbare doelgroepen zijn:

1. Mensen met een verstandelijke, zintuiglijke en motorische beperking.
2. Mensen met psychische problemen en chronisch zieken.
3. Ouderen die kampen met dementie en eenzaamheid.

4. Mensen met een laag inkomen.
5. Arbeidsmigranten.

A24.5002 Met GO Waalwijk een beweging (community) creëren die aanzet tot sporten, bewegen en een gezonde levensstijl.

Omschrijving (toelichting)

We breiden met GO Waalwijk de aanjaagfunctie uit om onze inwoners te ondersteunen en stimuleren om te komen tot meer sporten en bewegen, meer deelname aan cultuur en een gezonde levensstijl. Daarnaast is GO Waalwijk met een geheel nieuwe website een kennis- en informatieknooppunt om mensen alles te laten vinden op gebied van aanbod activiteiten, nieuwe initiatieven en informatie om drempels weg te nemen ontsluiten o.a. op het gebied van financiële voorzieningen en ondersteuning door beweegcoaches.

Wat willen we bereiken?

D24.5010 Vitale sportaanbieders in een positieve sportcultuur.

Omschrijving (toelichting)

Eind 2024 beschikt de gemeente Waalwijk over 40 vitale sportverenigingen die hun eigen organisatie op orde hebben, regulier sportaanbod verzorgen in een veilig en gezond sportklimaat én daarnaast een bredere maatschappelijke functie vervullen.

Activiteiten

A24.5010 Uitvoeren vitaliteitsscan onder sportverenigingen en meer expliciete inzet verenigingsondersteuning

Omschrijving (toelichting)

Mulier Instituut voert de Verenigingsmonitor uit om de vitaliteit onder onze verenigingen te monitoren (vorige monitor in 2021) en de verenigingsondersteuning explicieter in te zetten.

A24.5011 Aanscherpen positionering lokale verenigingsondersteuner.

Omschrijving (toelichting)

Een sociaal veilige sport moet vanzelfsprekend zijn. We ondersteunen verenigingen hierbij zodat iedereen een inclusieve, positieve en veilige sportcultuur ervaart. We stimuleren met de basiseisen sociale veiligheid (o.a. regeling gratis VOG, Gedragscode Sport, Vertrouwenscontactpersoon en cursus of e-learning voor trainers/coaches).

A24.5012 Uitbreiding op www.GOWaalwijk.nl met een digitale module verenigingsondersteuning.

Omschrijving (toelichting)

We breiden het loket verenigingsondersteuning uit op GOWaalwijk.nl om het aanbod inzichtelijk te maken en organiseren een pilot in de vorm van een fysiek loket/spreekuur waarbij ook thema's als Leefstijl, werven/behouden vrijwilligers en Uniek Sporten behandeld worden.

Wat willen we bereiken?

D24.5020 Duurzame sportinfrastructuur.

Omschrijving (toelichting)

Eind 2024 beschikt de gemeente Waalwijk over een toekomstbestendige, multifunctionele sportinfrastructuur en een sportief ingerichte (openbare) ruimte. De sportaccommodaties voldoen na nieuwbouw en renovaties aan de geldende wet- en regelgeving en sluiten aan bij onze visie Duurzaam Waalwijk.

Activiteiten

A24.5021 Klimaat adaptief maken sportpark de Gaard (blauw sportpark)

Omschrijving (toelichting)

We gaan sportpark de Gaard optimaliseren en verduurzamen. We treffen klimaat-adaptieve maatregelen, enerzijds ter voorkoming van wateroverlast op het (laag gelegen) sportpark de Gaard, anderzijds creëren we waterberging voor gebruik in droge perioden. Hiermee wordt Sportpark de Gaard omgevormd tot een blauw sportpark.

A24.5022 Start maken met realisatie sportboulevard Waspik

Omschrijving (toelichting)

Geruime tijd geleden heeft de raad besloten te komen tot een nieuwe sporthal in Waspik. De start hiervan heeft vertraging opgelopen vanwege het feit dat het locatieonderzoek langer heeft geduurd dan voorzien. Om de kans op een positief besluit van de provincie op de beoogde locatie te vergroten is thans de gedachte om niet uit te gaan voor een solitaire sporthal, maar in te zetten op een sportpromenade waarin ook andere sportvoorzieningen (denk hierbij aan o.a. beachvolleybal, tennis en sporten in de openbare ruimte) mogelijk een plek krijgen.

A24.5023 Onderzoeken mogelijke verzelfstandiging Team Sport

Omschrijving (toelichting)

In de sportnota is aangegeven dat we nader onderzoek doen naar de beste positionering van het gemeentelijk sportbedrijf. Blijft het een gemeentelijk dienstonderdeel of is een vorm van verzelfstandiging de beste oplossing. Het betreft hier het beheer en exploitatie van de gemeentelijke sportaccommodaties maar we willen hier ook de uitvoerende taken van het sport- en beweegbeleid en het platform GO Waalwijk aan toevoegen. In 2024 gaan we hier een nadere verkenning naar doen.

A24.5024 Vervolg Sporten en bewegen in de openbare ruimte

Omschrijving (toelichting)

Enige tijd geleden is een startfoto sporten in de openbare ruimte gemaakt. Deze foto geeft een beeld van de huidige situatie op dit punt. We willen de openbare ruimte zo inrichten dat er meer en makkelijker gesport en bewogen kan worden. Daarvoor willen we de behoeftes in beeld krijgen en draagvlak creëren. We starten met een pilot in de wijk Bloemenoord en stellen een uitvoeringsplan op voor de gehele gemeente. We sluiten aan bij de uitvoering van het Speelruimteplan.

Cultuur & Evenementen

Cultuur verbindt mensen, verhoogt de aantrekkelijkheid van de stad en draagt bij aan de zelfontplooiing van inwoners. In de 'Cultuurnota Waalwijk' staan de thema's *verbinding* en *welzijn* centraal. De gemeente heeft de ambitie om met "De Stad als Podium" iedereen op laagdrempelige wijze met cultuur in aanraking te laten komen, door de stad als podium te gebruiken. Een speerpunt vormt hier de Kunst in de Openbare Ruimte, die de stad kan verlevendigen.

Daarnaast is er het streven om met de 'Stad als Proeflokaal' cultuur in te zetten voor de maatschappelijke vraagstukken waar Waalwijk voor staat. De uitdagingen zijn: 'maatschappelijke activering', 'versterken sociale cohesie' en 'stimuleren talentontwikkeling'. Daarbij is het uitgangspunt dat betrokkenen actief deelnemen, de praktijken artistiek uitdagend zijn en ze verandering teweegbrengen.

Met onze evenementen willen we er zijn voor al onze inwoners. Daarnaast willen we met evenementen zorgen voor een aantrekkelijkere stad. Hierbij is het belangrijk dat we de organisatoren van evenementen zo goed mogelijk ondersteunen in de aanvraag voor een evenement en richten we ons op evenementen met een duurzaam karakter.

1. **Kunst in de openbare ruimte.** De gemeente wil met Kunst in de openbare ruimte de stad verlevendigen. Waalwijk bezit zo'n 46 kunstwerken in de openbare ruimte, waaronder ook gedenktekens en monumenten. Het streven is deze kunstwerken opnieuw te activeren, door ze onderdeel te laten vormen van een kunstroute. Niet alle kunstwerken zijn geïnventariseerd, ontsloten, gerestaureerd en/of geplaatst. In een nieuw te vormen beleidsplan Kunst in de Openbare Ruimte staat deze collectie, en haar toekomst centraal. Hierin wordt onder andere de identiteit, betekenis en toestand van de collectie als ook het toekomstige verzamelen en ontzamelbeleid geformuleerd. Als onderdeel van dit nieuwe beleid wordt onderzocht of mogelijkheden zijn om, dmv externe financiering, de kunstroute te verlevendigen met een nieuw te vervaardigen werk, en/of een participatie project met primair onderwijs en gemeenschappen uit Waalwijk.
2. **De stad als podium.** We willen ervoor zorgen dat cultuur voor iedereen bereikbaar is. We brengen cultuur naar de scholen en in de wijken en zetten de stad in als podium. Daarnaast gaan we onderzoeken op welke wijze we kunst, cultuur, recreatie en evenementen samen kunnen laten komen in een vrijetijdsvisie.
3. **Samenwerking culturele partner.** De samenwerking tussen de culturele partners moet versterkt worden. Daarmee kunnen we zorgen voor een stabiel(er) cultureel veld en kunnen verenigingen elkaar aanvullen waar dat nodig is.
4. **Duurzame evenementen.** Door te zorgen dat de weg naar het organiseren wordt vergemakkelijkt voor organisatoren zullen er gemakkelijker kleinere evenementen worden georganiseerd. Dat zorgt ervoor dat de levendigheid in alle kernen kan worden vergroot. Daarnaast willen we landelijke evenementen naar het centrum van Waalwijk trekken om Waalwijk landelijk (nog) meer op de kaart te zetten. Tot slot staat duurzaamheid hoog in het vaandel bij gemeente Waalwijk. We faciliteren dan ook in het duurzamer maken van evenementen. Onder andere door bij terugkerende evenementen een scan uit te voeren waar mogelijke verbeterpunten uit komen om evenementen duurzamer te maken.

Wat willen we bereiken?

D24.5100 Beleid ontwikkelen en verlevendigen Kunst in de Openbare Ruimte

Omschrijving (toelichting)

De gemeente wil in 2024 het beleid van Kunst in de Openbare Ruimte ontwikkelen, waarbij "verlevendiging" een belangrijk thema is. Waalwijk bezit zo'n 46 kunstwerken in de openbare ruimte, waaronder ook

gedenktekens en monumenten. Het streven is deze kunstwerken opnieuw te activeren, door ze onderdeel te laten vormen van een kunstroute.

Activiteiten

A24.5100 Inventariseren van de Kunst in de openbare ruimte in Waalwijk

Omschrijving (toelichting)

We willen alle kunstwerken in beeld brengen (o.a. maker, datum, herkomst, locatie, conditie). De collectie omvat ongeveer +/- 46 werken, die in een database opgenomen worden.

A24.5101 Opstellen van een beleidsplan Kunst in de Openbare Ruimte als onderdeel van een bredere "Vrijtijdsvisie."

Omschrijving (toelichting)

We schrijven in 2024 een beleidsplan als onderdeel van de vrijetijdsvisie om kaders te stellen voor het (her)plaatsen van kunst, waarbij we ook een onderhoudsplan opstellen voor de bestaande kunst in de openbare ruimte. Dit onderhoudsplan wordt mogelijk geïntegreerd in het meerjarenbeheersplan openbare ruimte.

Wat willen we bereiken?

D24.5110 Cultuur dichterbij inwoners brengen en versterking van de samenwerking tussen de culturele partners

Omschrijving (toelichting)

In 2024 wil de gemeente cultuur dichterbij de inwoners brengen en de versterking tussen de culturele partners stimuleren.

Activiteiten

A24.5110 Intensiveren project Muziek in de Klas

Omschrijving (toelichting)

We willen alle scholen in 2024 laten participeren in het project Muziek in de Klas. Het Kunstencentrum zet zich hiervoor in.

A24.5111 Opzetten project "Sociale Cohesie"

Omschrijving (toelichting)

Door projecten in te zetten in (kwetsbare) wijken zorgen we dat onze inwoners mee kunnen doen, ook wanneer de stap naar een (structurele) activiteit te groot is.

A24.5112 Inzetten stad als podium

Omschrijving (toelichting)

Dit doen we door meer gebruik te gaan maken van de kiosk als plaats waar opgetreden kan worden, deelname aan het GO Waalwijk festival waarbij alle culturele (en sport)-verenigingen zich kunnen presenteren. Ook willen we meer kleinschalige evenementen laten plaatsvinden waarbij de stad als podium kan worden ingezet.

A24.5113 Organiseren cultuurcafé en cultuurtafel

Omschrijving (toelichting)

Om onze culturele partners meer aan elkaar te verbinden organiseren we een cultuurcafé en cultuurtafel. We inventariseren vooraf welke onderwerpen er spelen en spelen hier op in. Zo kunnen we onze culturele partners helpen en aan elkaar verbinden.

Wat willen we bereiken?

D24.5120 Organisatie evenementen vergemakkelijken en Waalwijk op de kaart zetten

Omschrijving (toelichting)

De gemeente wil een betere facilitering voor de organisatoren van evenementen realiseren en landelijke evenementen naar Waalwijk halen.

Activiteiten

A24.5120 Aantrekken landelijke evenementen

Omschrijving (toelichting)

We gaan op zoek naar landelijke evenementen die Waalwijk op de kaart zetten/waar landelijke aandacht voor is.

A24.5121 Vergemakkelijken vergunningverlening en ondersteunen organisatie evenementen

Omschrijving (toelichting)

We onderzoeken in 2024 hoe we de aanvraag voor een evenement (subsidie en vergunningen) kunnen vergemakkelijken voor organisatoren en ondersteunen in verduurzaming van de evenementen.

Recreatie, Toerisme & Erfgoed

Recreatie & Toerisme

Recreatie en toerisme is voor iedereen belangrijk: de inwoner, de ondernemer maar ook voor de bezoeker. Het zorgt voor ontspanning en vermaak, voor iedereen op hun eigen manier. Zo is voor sommigen een wandeling in de natuur voldoende en voor de ander is dit een bezoek aan een museum of pretpark. Het is een middel dat bijdraagt aan de leefbaarheid en de brede welvaart van de inwoners.

De vrijetijdsvisie is een integraal beleidskader voor de sectoren cultuur, erfgoed, recreatie/toerisme en sport. Dit kader is nodig om deze vier sectoren integraal nog beter samen te laten werken en om elkaars krachten te benutten. Met een vrijetijdsvisie tot en met 2030 sluiten wij aan bij het Vrijetijdskader van de provincie Noord-Brabant: Levendig Brabant 2030.

Erfgoed

Cultureel erfgoed is overal in onze samenleving aanwezig. In onze musea, historische binnensteden en in het landelijk gebied. Maar ook in de bodem en onder water. En als immaterieel erfgoed in onze tradities, rituelen en verhalen. Het vertelt over waar we vandaan komen, wie wij zijn en hoe we ons ontwikkelen. De overheid let erop dat er goed voor dit erfgoed wordt gezorgd. Dit doet de overheid door cultureel erfgoed te beschermen,

maar ook door nieuwe ontwikkelingen mogelijk te maken. Cultureel erfgoed staat middenin de samenleving, biedt kansen en verbindt mensen.

Vrijtijdseconomie

Vrijtijdseconomie geeft kansen om aantrekkelijker te worden voor recreanten maar ook voor onze eigen inwoners en de verbetering van het vestigingsklimaat. In een vrijetijdsvisie beschrijven we die kansen. Met een vrijetijdsvisie tot en met 2030 sluiten wij aan bij het Vrijtijds kader van de provincie Noord-Brabant: Levendig Brabant 2030.

Wat willen we bereiken?

D24.5200 De gemeente Waalwijk als recreatie-toeristische plek.

Omschrijving (toelichting)

Met een goed aanbod aan voorzieningen behouden van (jonge) inwoners en ook aantrekken van nieuwe inwoners. Recreatie en toerisme is ook van economisch belang voor de ondernemers en de werkgelegenheid.

Activiteiten

A24.5200 Vermarkten van de gemeente Waalwijk middels het Regionaal Bureau voor Toerisme De Langstraat (RBT).

De gemeente Waalwijk en de Langstraat blijven vermarkten middels RBT De Langstraat. Door het RBT wordt de bekendheid van ons als gemeente en als Langstraatregio vergroot waardoor er meer bezoekers, bestedingen en economische groei is. We gaan tevens onderzoeken hoe meer kunnen inzetten op citymarketing.

A24.5201 Groei in aantal overnachtingen.

Middels de toeristenbelasting krijgen wij inzicht in het aantal overnachtingen per jaar. In 2024 krijgen wij weer inzicht in de mogelijke groei van het toerisme en daardoor is er mogelijk meer economische activiteit. Aanvullend wordt verwezen naar activiteit A24.5200.

A24.5202 Groei in het aantal kilometers aan fiets- en wandelroutes.

In samenwerking met diverse organisaties (waaronder het RBT) en interne beleidsthema's (o.a. cultuur, erfgoed en sport) worden er diverse fiets- en wandelroutes ontwikkeld. Deze routes dragen bij aan het aantal recreatieve activiteiten. In 2024 wordt de beleefroute gerealiseerd.

A24.5203 De surfvijver als officieel zwemwater.

In 2024 realiseren we, mits de onderzoeksresultaten uit 2023 positief zijn, officieel zwemwater met een openbaar stadsstrand.

A24.5204 Westelijke Langstraat als beleefbaar gebied.

De Westelijke Langstraat is een Natura 2000 gebied waar cultuurhistorie, erfgoed, recreatie & toerisme en sport samen komen. In 2024 leggen we een nieuw projectplan voor aan de raad met elementen die het gebied beleefbaar maken.

A24.5205 Bekendbaarheid en herkenbaarheid Zuiderwaterlinie vergroten.

Waalwijk is met o.a. het inundatiegebied en de Baardwijkse Overlaat onderdeel van de Zuiderwaterlinie. In 2024 realiseren we een fietsroute met de deelnemende gemeenten uit de stelling, om meer bezoekers (en bestedingen) te genereren.

Wat willen we bereiken?

D24.5210 Een integrale Vrijetijdsvisie 2025-2030 opleveren

Omschrijving (toelichting)

De vrijetijdsvisie is een integraal beleidskader voor de sectoren cultuur, erfgoed, recreatie/toerisme, evenementen en sport. Dit kader is nodig om deze sectoren integraal nog beter samen te laten werken en om elkaars krachten te benutten. Met een vrijetijdsvisie tot en met 2030 sluiten wij aan bij het Vrijetijdskader van de provincie Noord-Brabant: Levendig Brabant 2030.

Activiteiten

A24.5210 Voorbereiding vrijetijdsvisie

Omschrijving (toelichting)

In 2024 richten we ons op het onderzoek, het schrijven en de benodigdheden die nodig zijn om te komen tot een nieuwe Vrijetijdsvisie 2025-2030. We betrekken hierbij de uitvoeringsinstrumenten-/activiteiten (zoals de inrichting van de openbare ruimte, evenementen en citymarketing) om onze doelen te bereiken.

Wat willen we bereiken?

D24.5220 Gebouwd en onbebouwd erfgoed, immaterieel erfgoed, landschap en collecties zijn van betekenis voor het verhaal van Waalwijk.

Omschrijving (toelichting)

Zorgen dat de diverse erfgoedwaarden worden behouden, worden versterkt en worden uitgedragen binnen het brede taakveld van ruimte en maatschappij. Erfgoed draagt bij aan een aantrekkelijk en levendig woonklimaat en is van aanvullende waarde voor regionale en lokale identiteit. Erfgoed is daarmee een drager van (nieuwe) ontwikkelingen.

Activiteiten

A24.5220 Bouwsteen omgevingsplan, omgevingsvisie

Omschrijving (toelichting)

Opleveren routekaart erfgoed met een opzet voor de omgang met ons erfgoed (ruimtelijk en archeologie) in de toekomst.

A24.5221 Actualiseren monumenten- en archeologiebeleid

Omschrijving (toelichting)

In 2024 worden de mogelijkheden onderzocht om te komen tot een routekaart erfgoed.

A24.5223 Aandacht voor erfgoed van en de verbinding tussen de inwoners van Waalwijk

Omschrijving (toelichting)

Verbinding tussen erfgoed, de inwoners en de bezoekers van Waalwijk stimuleren door mogelijk maken herdenkingen en activiteiten. Specifiek voor 2024 deelname aan de Open Monumentendag en Brabant Herinnert.

Openbaar groen

Binnen beleidsveld 5 wordt ook de (her)ontwikkeling en het onderhoud openbaar groen verantwoord. Daarnaast willen we vanuit duurzaamheid toewerken naar een klimaatrobuuste en biodiverse gemeente.

Wat willen we bereiken?

D24.5300 Meer Groen en Meer Biodiversiteit

Omschrijving (toelichting)

In 2030 hebben we ten opzichte van 2019 een toename van 10% gemeentelijk groen gerealiseerd en de biodiversiteit met 5% vergroot. Daar waar mogelijk worden meerdere functies in het groen geïntegreerd, zoals waterberging, speelfuncties en wandelpaden. We streven ernaar dat iedere inwoner binnen 300 meter een toegankelijke groenvoorziening heeft.

Activiteiten

A24.5300 Vergroenen Vredesplein

Omschrijving (toelichting)

De raad heeft bij de behandeling van de begroting 2023 (raad 10 november 2022) een amendement aangenomen, waarbij € 75.000 euro beschikbaar wordt gesteld als voorbereidingskrediet voor het vergroenen van het Vredesplein. De verwachting is dat in de eerste helft van 2024 een voorstel ter besluitvorming aan de gemeenteraad wordt voorgelegd.

A24.5301 Uitvoering geven aan plan van aanpak Grote Oogst (pijler Groen)

Omschrijving (toelichting)

In 2024 geven we verder uitvoering aan de projecten en activiteiten uit het plan van aanpak Grote oogst. Dit plan zet in op de 3 pijlers van het programma Duurzaamheid. Met betrekking tot de pijler Groen spitsen de activiteiten zich toe op het aanplanten van bomen en heesters, het uitbreiden van het ecologisch bermbeheer en het stimuleren van bedrijven en ondernemers om te vergroenen.

Wat mag het kosten?

Bij het vaststellen van de kadernota 2024 zijn de volgende budgetaanpassingen bij dit beleidsveld toegekend.

Toegekende budgetmutaties (bedragen * € 1.000)	Jaar	Bedrag
Toevoegen groei areaal groen jaarschijf 2027	2027	37,5

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2023	Primaire Begroting 2024
Lasten			
PR209 Afwatering waterlossingen etc.	180	389	383
PR501 Zwembaden	2.667	2.867	2.980
PR502 Sporthallen en sportzalen	2.040	2.280	2.361
PR503 Sportparken	828	1.062	1.205
PR504 Onderhoud openbaar groen	4.907	5.298	5.823
PR505 Evenementen en kermissen	148	192	215
PR506 Recreatieve voorzieningen	211	225	281
PR507 Openbare leeszaal en bibliotheek	1.391	1.490	1.510
PR508 Mediabeleid	46	52	34
PR509 Kunst en kunstzinnige vorming	2.920	3.031	3.142
PR510 Oudheidkunde en volksfeesten	33	71	55
PR511 Sportbeleid	1.282	1.592	1.124
PR512 Monumenten en archeologie	177	244	247
PR513 Gemeentearchief	364	365	386
PR514 Schoenenkwartier	1.574	1.988	1.950
Totaal Lasten	18.769	21.147	21.696
Baten			
PR209 Afwatering waterlossingen etc.	0	0	0
PR501 Zwembaden	-1.492	-1.248	-1.311
PR502 Sporthallen en sportzalen	-907	-1.113	-1.169
PR503 Sportparken	-369	-399	-419
PR504 Onderhoud openbaar groen	-38	-17	-18
PR505 Evenementen en kermissen	-49	-64	-68
PR506 Recreatieve voorzieningen	-1	0	0
PR507 Openbare leeszaal en bibliotheek	-283	-341	-307
PR509 Kunst en kunstzinnige vorming	-738	-737	-789
PR511 Sportbeleid	-382	-384	-364
PR512 Monumenten en archeologie	-33	0	0
PR514 Schoenenkwartier	-533	-543	-570
Totaal Baten	-4.826	-4.847	-5.014
Saldo van lasten en baten	13.942	16.300	16.682
Onttrekkingen			
PR955 Mutaties reserves beleidsveld 5	-1.218	-1.070	-533
Stortingen			
PR955 Mutaties reserves beleidsveld 5	326	0	22
Mutaties reserves	-891	-1.070	-511
Saldo na mutaties reserves	13.051	15.230	16.171

Indicatoren

Relevante indicatoren uit beleidsveld 5 zijn te raadplegen in Waalwijk in Cijfers via deze link: [Indicatoren beleidsveld 5](#)

Belangrijkste kaders

Verbonden partijen

Streekarchief Langstraat Heusden Altena

Beleidsveld 6 : Sociaal Domein

Wat houdt dit beleidsveld in?

We zijn op dit moment aan de slag met de uitwerking van een implementatieplan voor de Koers Sociaal Domein. Hiervoor hebben we de ambities, doelen en resultaten in concept geformuleerd en hieronder in de begrotingstekst verwerkt. We maken bij deze tekst het voorbehoud dat dit een concept in uitwerking is. Het kan zijn dat er op punten wijzigingen komen zodra het plan gereed is en/of er nog concretere invulling vereist is. Hierover wordt uw raad tijdig geïnformeerd.

Alle inwoners van de gemeente Waalwijk moeten (sociaal) veerkrachtig zijn, het is één van de urgenties uit onze strategische visie Waalwijk 2025 en het doel van de Koers Sociaal Domein. We werken aan bestaanszekerheid, publieke (mentale) gezondheid en gelijke kansen. Dit doen we zo dichtbij mogelijk, waarbij we aanvullend een kostenbesparing gaan realiseren op trede 4.

We werken vanuit het inwonersperspectief en daarvoor is burgerparticipatie en het versterken van de samenhang in buurten en wijken van belang. We ontwikkelen een integrale aanpak vanuit het sociaal domein. Daarvoor maken we gebruik van de tredeconstructuur, waarbij we trede 1, 2 en 3, de indicatievrije ondersteuning, zo stevig mogelijk neerzetten. Zorg met een indicatie wordt hierdoor steeds minder nodig.

Medio 2023 is er voor de jaren 2023-2026 een SPUK (specifieke uitkering) verleend door het Rijk ten behoeve van het Gezond en Actief Leven Akkoord. Het strategisch plan van aanpak ligt op het moment van dit schrijven voor bij de VSG/VNG ter beoordeling waarna dit plan bij het Rijk kan worden ingediend. In afwachting van de beoordeling wordt er momenteel gewerkt aan een concreet uitvoeringsplan voor 2024 met een doorkijk naar 2025 en 2026. Gezien we momenteel nog niet weten of er aspecten gewijzigd worden in het plan, en gezien de uitvoeringsnota's nog niet gereed zijn, kunnen hier momenteel nog geen concrete acties worden vermeld.

Doel brede SPUK-regeling/Gezond en Actief Leven Akkoord

Landelijk zien we de zorgvraag steeds verder toenemen. Ook in Waalwijk is dat het geval. Door de toenemende vraag stijgen de zorgkosten steeds verder. Door steeds meer preventief te handelen willen we zorgen dat de zorgvraag afbuigt en uiteindelijk afneemt. Hierdoor blijft de zorg beschikbaar voor degenen die het echt nodig hebben. De stip op de horizon hierbij is een gezonde generatie in 2040 met weerbare, gezonde mensen die kunnen opgroeien, leven, werken en wonen in een gezonde leefomgeving, en waarin sprake is van een sterke sociale basis

Van curatief naar preventief

Middels het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) worden er door het Rijk middelen beschikbaar gesteld aan gemeenten om lokaal uitvoering te geven aan dit preventieve beleid. Voor het GALA zijn afspraken gemaakt tussen de Rijksoverheid, de zorginstellingen en de gemeenten hoe dit preventiebeleid versterkt en uiteindelijk verankerd moet worden in de samenleving.

Koers Sociaal domein

In de koers Sociaal domein die in 2023 is vastgesteld door de raad zijn 4 uitgangspunten die we ook bij het GALA zoveel mogelijk proberen in te zetten, zodat we aansluiten bij de vastgestelde koers en we zoveel mogelijk vasthouden aan (het intensiveren van) bestaand beleid waarbij preventieve maatregelen moeten leiden tot een lagere zorgbehoefte:

1. Bestaanszekerheid
2. Gelijke kansen
3. Publieke (mentale) gezondheid
4. Dichtbij

Financiering

De financiering van het GALA werkt middels de zogenaamde "brede SPUK regeling", dit is een regeling waarbij het Rijk jaarlijks middelen verleend aan de gemeente om de

gezamenlijke doelstellingen te bereiken. Hiervoor dient iedere gemeente een plan van aanpak (op strategisch niveau) in voor de jaren 2024-2026. Jaarlijks heeft de gemeente een verantwoordingsplicht op de onderdelen zoals deze zijn bepaald in het GALA.

Zodra het strategisch plan is goedgekeurd en het uitvoeringsplan gereed is, zullen we in de P&C cyclus verantwoording op de volgende doelen realiseren:

- Lokaal sportakkoord
- Brede regeling combinatiefunctionarissen
- Leefomgeving
- Welzijn op recept
- Valpreventie
- Versterken sociale basis
- Preventieakkoord
- Mentale gezondheid
- Overgewicht en obesitas
- Alcoholproblematiek
- Kansrijke start
- Terugdringen gezondheidsachterstanden
- Mantelzorg
- Een tegen eenzaamheid

Sociale veerkracht

We versterken de sociale veerkracht van Waalwijkers

Wat willen we bereiken?

D24.6000 Versterken sociale veerkracht

Omschrijving (toelichting)

- Naar het oordeel van inwoners neemt hun sociale veerkracht jaarlijks toe vanaf het moment van de 0-meting in 2024.
- De sociaaleconomische status van de aandachtswijken in Waalwijk is in 2026 toegenomen ten opzichte van de SES-WOA score van het CBS in 2019.

Activiteiten

A24.6000 Sociale veerkracht

Omschrijving (toelichting)

We vragen jaarlijks uit onder inwoners hoe het staat met hun sociale veerkracht en waar versterking van hulpbronnen nodig is.

A24.6010 Rapportage beleidsverbetering

Omschrijving (toelichting)

We brengen jaarlijks een rapportage uit waarin we voorstellen doen voor beleidsverbetering- en aanpassing op basis van de uitvraag.

Burgerparticipatie

We streven naar een zo hoog mogelijke burgerparticipatie bij het opstellen van sociaal beleid.

Wat willen we bereiken?

D24.6100 Burgerparticipatie

Omschrijving (toelichting)

We streven naar een zo hoog mogelijke burgerparticipatie bij het opstellen van sociaal beleid.

Het gevoel dat inwoners lokaal kunnen meedenken en meebeslissen neemt jaarlijks toe vanaf het moment van de 0-meting over sociale veerkracht.

Activiteiten

A24.6100 Ondersteuningsaanbod

Omschrijving (toelichting)

We ontwikkelen in 2024 een werkwijze waarmee we samen met inwoners en lokale partners wijkgericht tot een dekkend ondersteuningsaanbod komen. Hierin is specifiek aandacht voor participatie van kwetsbare inwoners.

A24.6110 Aandachtswijk

Omschrijving (toelichting)

We hebben per aandachtswijk (zie koers) een document (vormvrij) waarin samen met inwoners en lokale organisaties is bepaald wat een dekkend ondersteuningsaanbod is dat past binnen de uitgangspunten van de koers.

a. We ontwikkelen minstens 4 wijkplannen per jaar, vanaf 2025. In 2024 nemen we de ruimte om hiervan af te wijken.

Dekkend aanbod

We hebben een dekkend aanbod in de stad op trede 1, 2 en 3

Wat willen we bereiken?

D24.6200 Dekkend aanbod

Omschrijving (toelichting)

We hebben een dekkend aanbod in de stad op trede 1, 2 en 3.

Activiteiten

A24.6200 Dekkend ondersteuningsaanbod

Omschrijving (toelichting)

Er is per 2026 een dekkend ondersteuningsaanbod voor inwoners, waarbij zij:

- a. Op loopafstand (CBS: < 1 km) een plek hebben waar ze binnen een week terecht kunnen voor een niet-medische ondersteuningsvraag, of:
- b. Een vrij toegankelijke professional binnen een week thuis langs komt.

A24.6210 Waardering welzijnsvoorzieningen

Omschrijving (toelichting)

De waardering van de inwoners voor de kwaliteit van de welzijnsvoorzieningen en buurtcentra neem toe tot minimaal een 7,3. Dit meten we per locatie vanaf het moment dat ze zijn ingericht.

Wat willen we bereiken?

D24.6210 Indicatievrije dagbesteding

Omschrijving (toelichting)

We hebben in Waalwijk minstens (xx) dagdelen indicatievrije dagbesteding in gebruik in jaar (xx).

Activiteiten

A24.6220 Indicatievrije dagbesteding

Omschrijving (toelichting)

- (hier volgt nog verdere uitwerking).

Minder zorg in trede 4

Wat willen we bereiken?

D24.6400 WMO minimaal 6.5

Omschrijving (toelichting)

De geboden zorg van de Wmo in trede 4 kent een gemiddelde minimale cliënttevredenheid van een 6,5.

Activiteiten

A24.6410 Ontwikkelen monitoringsplan

Omschrijving (toelichting)

Onderstaande activiteiten, zijn overkoepelend voor alle doelstellingen in dit onderdeel.

We hebben een monitoringsplan dat:

- a. Inzicht geeft in de sociale veerkracht van inwoners;
 - b. Inzicht geeft in de ontwikkeling van de kosten en aantallen van de geïndiceerde zorg;
 - c. Gebruik maakt van zowel de kwalitatieve als kwantitatieve meetmethoden;
 - d. We dit (deels) samen met de raad en lokale partners ontwikkelen;
 - e. Ieder kwartaal een kwartaalbericht op de financiën oplevert aan directie en college;
 - f. Gebruik maakt van een 0-meting in Q1 2024 is uitgevoerd.
 - g. We informeren het college en de Raad per kwartaal m.b.v. een Grotik-rapportage.
- We gebruiken de tredestructuur om de financiën sociaal domein op te ordenen. Alle interventies die we doen worden financieel gekoppeld aan een trede.

Wat willen we bereiken?

D24.6420 Tevredenheidsmeting indicatiestelling van team Wijz

Omschrijving (toelichting)

De tevredenheid over de indicatiestelling van team Wijz zakt niet onder de 6,5. Dit vragen we jaarlijks op. Dit wordt meegenomen in het te ontwikkelen monitoringsplan (A24.6410), waardoor geen afzonderlijke activiteit is opgenomen bij deze doelstelling.

Wat willen we bereiken?

D24.6430 Kosten van de maatwerkvoorzieningen

Omschrijving (toelichting)

De kosten van de maatwerkvoorzieningen voor Wmo en Jeugd nemen eind 2026 af met 17,5% ten opzichte van eind 2023 (excl. Inflatie). Dit wordt meegenomen in het te ontwikkelen monitoringsplan (A24.6410), waardoor geen afzonderlijke activiteit is opgenomen bij deze doelstelling.

Wat willen we bereiken?

D24.6440 Aantal indicaties

Omschrijving (toelichting)

Het aantal indicaties is eind 2026 maximaal 11% van alle kinderen en jongeren tot 18 jaar, en voor de Wmo maximaal 6,3% van alle inwoners vanaf 18 jaar. Dit wordt meegenomen in het te ontwikkelen monitoringsplan (A24.6410), waardoor geen afzonderlijke activiteit is opgenomen bij deze doelstelling.

Wat willen we bereiken?

D246450 Afhandeling indicatiestelling

Omschrijving (toelichting)

We streven ernaar dat de afhandeling van de indicatiestelling door Team Wijz uiterlijk 8 weken (100% binnen de wettelijke termijn) is. Dit wordt meegenomen in het te ontwikkelen monitoringsplan (A24.6410), waardoor geen afzonderlijke activiteit is opgenomen bij deze doelstelling.

De zorg is van voldoende kwaliteit en goedkoper omdat we minder zorg in trede 4 hebben.

Wat mag het kosten?

Bij het vaststellen van de kadernota 2024 zijn de volgende budgetaanpassingen bij dit beleidsveld toegekend.

Toegekende budgetmutaties (bedragen * € 1.000)	Jaar	Bedrag
Extra tariefstijging jeugdzorg via regio (8% i.p.v. 5%)	2024	342
Hogere bijdrage Baanbrekers: begroting 2024 (> 5%) (in 2025 435, 2026 438 en vanaf 2027 406)	2024	357
Team 12 (incidenteel 2024)	2024	36

Jongerenpunt	2024	15
Leerwerkloket (incidenteel 2024)	2024	23
Koers sociaal domein	2024	500
Subsidie Den Bolder (incidenteel 2024)	2024	34

Bedragen x €1.000

Exploitatie		Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2023	Primaire Begroting 2024
Lasten				
PR604	Sociaal cultureel werk	384	670	270
PR605	Maatschappelijke werk	553	593	864
PR606	Ouderenbeleid	132	163	168
PR607	Integratiebeleid	351	510	407
PR608	Samenlevingsopbouw	979	949	1.144
PR609	Jeugdwerk	1.642	2.218	2.120
PR611	Woonzorgzones	288	239	252
PR612	Maatschappelijke zorg en begeleiding	3.390	223	202
PR613	Participatiewet	615	432	489
PR614	Inkomensvoorzieningen	13.118	12.570	12.874
PR615	Minimabeleidarmoedebeleid	6.665	3.258	3.043
PR616	Uitstroombevordering	9.732	10.192	10.904
PR630	Samenkracht en burgerparticipatie	593	2.324	1.638
PR631	Toegang sociaal domein	5.731	6.597	6.078
PR633	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.062	1.077	1.131
PR634	Maatwerk dienstverlening 18+	9.665	10.866	11.340
PR635	Maatwerk dienstverlening 18-	11.388	12.617	14.286
PR636	Geëscaleerde zorg 18-	1.151	1.209	961
PR711	Jeugd en gezin WMO	261	224	321
Totaal Lasten		67.699	66.931	68.493
Baten				
PR604	Sociaal cultureel werk	-4	-4	-4
PR605	Maatschappelijke werk	0	0	0
PR606	Ouderenbeleid	-20	-21	-22
PR607	Integratiebeleid	-2	0	0
PR608	Samenlevingsopbouw	-79	-83	-87
PR609	Jeugdwerk	-134	-267	-294
PR612	Maatschappelijke zorg en begeleiding	-5.391	-89	0
PR614	Inkomensvoorzieningen	-12.829	-12.349	-12.660
PR615	Minimabeleidarmoedebeleid	-415	0	0
PR630	Samenkracht en burgerparticipatie	0	-201	-212
PR631	Toegang sociaal domein	-16	0	0
PR633	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-52	-33	-35
PR634	Maatwerk dienstverlening 18+	-362	-476	-266
PR635	Maatwerk dienstverlening 18-	-60	0	0
PR711	Jeugd en gezin WMO	0	-65	-65
Totaal Baten		-19.362	-13.587	-13.645
Saldo van lasten en baten		48.337	53.344	54.848
Onttrekkingen				
PR956	Mutaties reserves beleidsveld 6	-1.397	-7.422	-3.058
Stortingen				
PR956	Mutaties reserves beleidsveld 6	455	3.796	1.380
Mutaties reserves		-942	-3.626	-1.678
Saldo na mutaties reserves		47.396	49.718	53.170

Indicatoren

Relevante indicatoren uit beleidsveld 6 zijn te raadplegen in Waalwijk in Cijfers via deze link:
Indicatoren beleidsveld 6

Belangrijkste kaders

Koersdocument sociaal beleid

WMO Beleidsplan 2023-2026

Lokaal gezondheidsbeleid 2020-2023

Verbonden partijen

Baanbrekers

Hart van Brabant (Jeugdzorg)

Beleidsveld 7 : Milieu en Gezondheid

Wat houdt dit beleidsveld in?

Beleidsveld 7 handelt over milieu en gezondheid. Het beleidsveld Milieu en Gezondheid heeft veel raakvlakken met (de doelstellingen en activiteiten van) het programma Duurzaamheid. De thema's energie, water en groen en duurzamere productie en consumptie zijn binnen het programma Duurzaamheid nader uitgewerkt.

Het beleidsveld 7 is naar 2 thema's uitgesplitst:

- Het thema milieu binnen beleidsveld 7 richt zich op de kwaliteit van de bodem, lucht, geur, licht en de externe veiligheid ten behoeve van een gezonde leefomgeving.
- Het thema gezondheid in beleidsveld 7 gaat vooral over een gezonde openbare ruimte (met name gericht op de gemeentelijke taken inzake afval en riolering) en de algemene gezondheidszorg en gezondheidszorg voor speciale doelgroepen door subsidiëring GGD en gemeentelijke activiteiten met betrekking tot jeugd (zoals "de Kansrijke start") en gezin (zoals Centrum Jeugd en Gezin).

Milieu

Voor de aspecten schone lucht, bodem geschikt voor het gebruik, externe veiligheid en geluid voldoen we aan de huidige wettelijke normen. De wetgeving van lucht, bodem, water, externe veiligheid en geluid wordt opgenomen in de nieuwe Omgevingswet. De komende jaren bereiden we ons voor op deze integratie.

Een van de consequenties van de Omgevingswet is dat rijksregels naar de gemeente verhuizen. De gemeente kan deze regels zelf verder vormgeven. We gebruiken hiervoor het nieuwe instrumentarium van omgevingsvisie, omgevingsplan, mogelijke programma's en een verder geïntegreerde omgevingsvergunning. Onze ambities voor de diverse milieuthema's volgen uit de nieuwe omgevingsvisie, die nog opgesteld moet worden.

Daarom zullen de doelstellingen op dit moment nog algemeen worden geformuleerd en zal aanscherping van de doelstellingen pas in de begroting 2025 kunnen plaatsvinden.

Een deel van de milieutaken is belegd bij de Omgevingsdienst Midden en West Brabant (OMWB). Bij het onderdeel Verbonden partijen in dit beleidsveld wordt een korte toelichting gegeven op de OMWB. De OMWB houdt, in opdracht van de gemeente, toezicht op naleving van de wet- en regelgeving door het uitvoeren van controles bij onder ander bedrijven (waaronder milieucontroles). Daarnaast behandelt de OMWB (milieu)klachten en meldingen van incidenten.

Wat willen we bereiken?

D24.7000 Voldaan aan de WHO normen voor schone lucht in 2030

Omschrijving (toelichting)

De gemeente Waalwijk heeft zich aangesloten bij het landelijk Schone Lucht Akkoord. Dit betekent dat er naar gestreeft wordt dat in de gemeente Waalwijk in 2030 overal voldaan wordt aan de World Health Organization (WHO) normen. Hiervoor is een gemeentelijk uitvoeringsprogramma vastgesteld. Tweejaarlijks vormt het RIVM een landelijke monitoring van het Schone Lucht Akkoord uit.

Activiteiten

A24.7000 Uitvoering maatregelen uitvoeringsprogramma schone lucht

Omschrijving (toelichting)

In 2024 wordt uitvoering gegeven aan maatregelen uit het gemeentelijk uitvoeringsprogramma vanuit het Schone Lucht Akkoord.

A24.7001 Communicatietraject houtstook

Omschrijving (toelichting)

In 2024 wordt een communicatietraject opgestart om overlast door houtstook te beperken.

Wat willen we bereiken?

D24.7010 Voldaan aan de wettelijke kwaliteitseisen voor bodemkwaliteit

Omschrijving (toelichting)

De wetgeving omtrent bodem gaat op in de Omgevingswet. Wettelijke taken gaan van de provincie over op de gemeente. De voortgang van het formuleren van ambities en doelstellingen is gekoppeld aan de planning van de Omgevingswet en de omgevingsvisie. Daarom zijn in de begroting 2024 op dit moment geen specifieke activiteiten inzake bodemkwaliteit opgenomen.

Wat willen we bereiken?

D24.7030 Voldaan aan de wettelijke kwaliteitseisen voor externe veiligheid

Omschrijving (toelichting)

De gemeente Waalwijk wil zorgen voor een blijvend maatschappelijk aanvaardbare risicosituatie voor burgers in relatie tot activiteiten met gevaarlijke stoffen in de omgeving. De acceptatie van risico's wordt gestuurd door:

- de ambitie om een veilige woonomgeving te creëren voor de inwoners;
- de ambitie om vanuit een economisch en sociaal perspectief bedrijven voldoende kansen te bieden om zich in Waalwijk te vestigen, een gezonde bedrijfsvoering te ontwikkelen en werkgelegenheid te creëren.

Momenteel zijn er geen onacceptabele situaties in de gemeente met betrekking tot externe veiligheid en dit houden we zo.

Externe veiligheid wordt onder de Omgevingswet omgevingsveiligheid.

Activiteiten

A24.7030 Formuleren nieuw omgevingsveiligheidsbeleid volgens de regels van de Omgevingswet

Omschrijving (toelichting)

In 2024 dient na de invoering van de Omgevingswet nieuw omgevingsveiligheidsbeleid te worden opgesteld.

Gezondheid

Het thema gezondheid is uit te splitsen naar twee verschillende taakvelden, die ook binnen verschillende teams worden opgepakt en uitgewerkt. Het fysieke aspect van gezondheid gaat vooral over een gezonde openbare ruimte, met name gericht op de gemeentelijke taken inzake afval en riolering. Het sociale aspect van gezondheidszorg betreft vooral de subsidiëring van de GGD (ten behoeve van infectieziektenbestrijding, bevolkingsonderzoeken, periodieke onderzoeken kinderen basisonderwijs/voortgezet onderwijs, gezondheidsvoorlichting algemeen en gericht op specifieke doelgroepen zoals

jongeren, ouderen, allochtonen etc.) en gemeentelijke activiteiten met betrekking tot jeugd (zoals "de Kansrijke start") en gezin (zoals CJG).

Wat willen we bereiken?

D24.7100 Verminderen restafval

Omschrijving (toelichting)

We kennen in onze gemeente (als ook landelijk) nog steeds veel lineaire productieprocessen, waardoor er ook diverse reststromen zijn die we afdanken en niet hergebruiken of recyclen. Hierdoor verspillen we schaarse grondstoffen en vernietigen we waarde. Ons huishoudelijk afval wordt gescheiden aangeboden. Toch belandt nog ca. 100 kilogram huishoudelijk restafval per inwoner per jaar in de verbrandingsoven. Onze ambitie is om de hoeveelheid restafval sterk terug te brengen en een verdere daling van de hoeveelheid restafval door te zetten.

Activiteiten

A24.7100 Uitvoeren afvalproeven

Omschrijving (toelichting)

Eind 2021 heeft de gemeenteraad dan ook ingestemd met de nota 'Afvalproeven t.b.v. Grondstoffenbeleidsplan fase 2' en besloten om een drietal afvalproeven uit te voeren. Het doel van de afvalproeven is het creëren van draagvlak. Inwoners ervaren hoe het is om bijvoorbeeld een container voor PMD te hebben of hun restafval weg te brengen naar een ondergrondse container. Daarnaast doet de gemeente door middel van de proeven ervaring op over de effecten van de wijzigingen. Denk aan de hoeveelheid restafval, de kwaliteit van gescheiden ingezamelde afvalstromen, de acceptatie door inwoners, de (on)mogelijkheden in de uitvoering en de kosten. De resultaten van de afvalproeven zijn mede bepalend voor de invulling van stap 2 uit het Grondstoffenbeleidsplan.

In twee wijken en bij vijf appartementencomplexen worden gedurende 1 jaar afvalproeven uitgevoerd. We doen de volgende proeven:

- Wegbrengen van restafval naar een ondergrondse container in combinatie met een PMD-container.
- Kleine container voor restafval (140 liter) in combinatie met een PMD container.
- Gescheiden inzameling van GFT-afval in de hoogbouw.

Wat willen we bereiken?

D24.7110 Goede Uitvoering Zorgplicht voor Afvalwater, Hemelwater en Grondwater

Omschrijving (toelichting)

Water vervult vele functies. Het gemeentelijk beleid richt zich op de drie zorgplichten voor stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater. In het Integraal Waterplan Waalwijk (IWW) is dit beleid beschreven. Het IWW dient meerdere doelen:

- Stedelijk afvalwater inzamelen en transporteren naar de rioolwaterzuivering.
- Verwerken van hemelwater, bij voorkeur door infiltratie in de bodem.
- Vervullen van de loketfunctie ten aanzien van meldingen over grondwater.

Deze taken worden op een zo duurzaam mogelijke wijze ingevuld waarbij klimaatadaptatie en doelen uit de Global Goals een centrale rol spelen.

Activiteiten

A24.7110 Opstellen nieuw IWW 2025-2028

Omschrijving (toelichting)

Het huidige IWW heeft een looptijd van 2021 tot en met 2024. In het voorjaar van 2024 krijgt de raad een nieuw IWW 2025-2028 voorgelegd voor besluitvorming.

Wat willen we bereiken?

D24.7120 Goede Publieke Gezondheidszorg voor de inwoners van Waalwijk

Omschrijving (toelichting)

De GGD Hart voor Brabant voert de taken voor de publieke gezondheid uit in een basispakket. Per 1 januari 2024 is het basispakket geactualiseerd. Het nieuwe basispakket sluit aan bij de huidige behoeften. Vanaf 2024 zijn de regionale ambities geformuleerd rondom 5 pijlers:

1. **Gezonde start:** gezond en veilig op de wereld komen en opgroeien.
2. **Gezonde leefstijl:** door een gezonde leefstijl worden ziekten voorkomen en kunnen ze mee blijven doen.
3. **Gezonde geest:** mensen met een goede mentale gezondheid leven langer. Ze voelen zich beter en herstellen sneller van ziekten, zijn productief en van betekenis voor hun directe omgeving en de maatschappij.
4. **Gezonde omgeving:** de sociale en fysieke omgeving heeft invloed op de gezondheid.
5. **Gezond ouder worden:** het groeiend aantal ouderen met een zorgvraag, de druk op de zorg en dubbele vergrijzing maakt dat deze pijler vanaf 2024 is toegevoegd als ontwikkelpilot.

Activiteiten

A24.7120 Projectmatig uitvoering geven aan de gezondheidsambities in 2024

Omschrijving (toelichting)

In 2024 worden de onderstaande projecten opgepakt:

1. **Kansrijke Start:** Nu niet zwanger en prenataal huisbezoek kwetsbare ouders en stevig ouderschap.
2. **Gezonde leefstijl:** Ik pas, Dry Januari, Zien drinken doet drinken, beweegstimulerende inrichting consultatiebureaus, campagne trommel zonder rommel en kind naar gezonder gewicht.
3. **Gezonde geest:** Activiteiten: mamakids gericht op postpartum depressie, programma Check it out op scholen
4. **Gezonde omgeving:** workshops en themabijeenkomsten over gezondheid in relatie tot omgevingswet
5. **Gezond ouder worden:** project vitale wijk gericht op kwetsbare ouderen.

Wat mag het kosten?

Bij het vaststellen van de kadernota 2024 zijn de volgende budgetaanpassingen bij dit beleidsveld toegekend.

Toegekende budgetmutaties (bedragen * € 1.000)	Jaar	Bedrag
Hogere bijdrage GGD actualisering basispakket	2027	86

Bedragen x €1.000

Exploitatie		Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2023	Primaire Begroting 2024
Lasten				
PR701	Volksgesondheid (openbare ruimte)	83	142	152
PR702	Vuilophaal en -afvoer	4.374	4.227	4.606
PR704	Begraafplaatsen	546	614	646
PR706	Riolering en waterzuivering	2.669	2.998	3.382
PR708	Milieu	3.035	1.261	1.514
PR709	Volksgesondheid: subsidiesbijdragen	1.819	2.174	2.487
PR710	Jeugdgezondheidszorg	38	229	217
PR712	Duurzaamheid	0	639	477
Totaal Lasten		12.564	12.283	13.481
Baten				
PR701	Volksgesondheid (openbare ruimte)	0	0	0
PR702	Vuilophaal en -afvoer	-1.028	-993	-1.461
PR703	Reinigingsrechtafvalstoffenheffing	-4.730	-4.498	-4.723
PR704	Begraafplaatsen	-1	-2	-2
PR705	Begraafplaatsrechten	-344	-366	-384
PR706	Riolering en waterzuivering	-75	-115	-321
PR707	Rioolrechten	-4.178	-4.420	-4.794
PR708	Milieu	-122	-35	-5
PR709	Volksgesondheid: subsidiesbijdragen	-31	-291	-267
PR710	Jeugdgezondheidszorg	0	-49	-52
PR712	Duurzaamheid	0	-12	-47
Totaal Baten		-10.509	-10.781	-12.055
Saldo van lasten en baten		2.055	1.502	1.426
Onttrekkingen				
PR957	Mutaties reserves beleidsveld 7	-1.142	-1.159	-93
Stortingen				
PR957	Mutaties reserves beleidsveld 7	391	294	47
Mutaties reserves		-751	-865	-46
Saldo na mutaties reserves		1.304	637	1.380

Indicatoren

Relevante indicatoren uit beleidsveld 7 zijn te raadplegen in Waalwijk in Cijfers via deze link: [Indicatoren beleidsveld 7](#)

Belangrijkste kaders

Bouwsteen gezonde fysieke leefomgeving
 Regionale Nota bodembeheer
 Integraal Waterplan Waalwijk 2021 - 2024
 Integraal Uitvoeringsprogramma 2021-2024

Verbonden partijen

Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB)
 GGD Hart voor Brabant (Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst)
 RAV (Regionale Ambulancevoorziening)

Beleidsveld 8 : Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing

Wat houdt dit beleidsveld in?

In onze strategische visie staat onze ambitie om een aantrekkelijke gemeente te zijn om te wonen, werken, leren en ondernemen. Dit willen we onder andere bereiken via een evenwichtige inrichting en verdeling van de ruimte. Daarnaast zorgen we voor een balans tussen maatschappelijk en financieel rendement op het grondbeleid en een evenwichtige woningmarkt die aansluit bij de toekomstige behoefte van inwoners. Dit is uitgewerkt in de thema's Volkshuisvesting (1) en Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing (2).

Volkshuisvesting

Waalwijk moet aantrekkelijk zijn om te wonen. Daarom streven we naar een voldoende aanbod van woningen en woonmilieus voor alle doelgroepen. Gelet op de uitdagingen die klimaatverandering voor ons in de nabije toekomst brengt, willen we onze woningaanbod zo toekomstbestendig mogelijk maken. Tevens zetten we in op adequate huisvesting voor internationale medewerkers die in Waalwijk komen werken.

In het collegeprogramma 2022-2026 is het thema wonen expliciet benoemd. Hierbij is aangegeven dat de gemeente Waalwijk doorgaat op de ingezette koers om versneld te groeien om het huidige voorzieningenniveau te behouden en te versterken. Het streven is om versneld te groeien naar circa 55.000 inwoners in 2030.

Wat willen we bereiken?

D24.8000 Deze bestuursperiode gaan we minimaal 1200 woningen extra bouwen (netto) voor alle doelgroepen

Omschrijving (toelichting)

In de strijd tegen de woningnood is het de uitdaging om snel meer woningen te bouwen. Maar wel duurzaam en kwalitatief. We volgen daarbij de afspraken over betaalbaarheid zoals die in de regionale woondeal zijn vastgelegd. De stedenbouwkundige opzet, groen-blauwe kwaliteit van de openbare ruimte, architectuur en materiaalkeuze bepalen voor een groot deel de aantrekkingskracht om in onze gemeente te willen wonen. Aan deze kwaliteiten willen we geen concessies doen.

Met het ouder worden van onze gemeenschap moeten we ook inzetten op het bouwen van levensbestendige woningen. Een passende en betaalbare woning voor ouderen betekent soms kleiner wonen. We willen dat dit mogelijk is in de eigen wijk of juist dicht bij onze voorzieningen. Zo stimuleren we doorstroming op de woningmarkt.

Activiteiten

A24.8000 Verder uitwerken van de regionale SRBT Woondeal

Omschrijving (toelichting)

We werken de regionale SRBT Woondeal verder uit. Onderdelen van die uitwerking zijn woningbouwafspraken voor de periode 2027 t/m 2030 en een nadere uitwerking van de opgave op het gebied van sociale huur. We kijken hierbij ook regionaal en lokaal naar de huisvesting van aandachtsgroepen (groepen mensen met minder kansen dan anderen op de woningmarkt) zoals ouderen, sociaal urgenten en dreigend daklozen, dak- en thuisloze mensen, medisch urgenten en rolstoelafhankelijken, mensen die uitstromen uit een intramurale situatie, statushouders, woonwagenbewoners, studenten en arbeidsmigranten. Als vervolg op de uitwerking van de regionale SRBT Woondeal doen we een voorstel voor bijstelling van de Woonvisie, zodat deze in lijn komt met de SRBT Woondeal.

Wat willen we bereiken?

D24.8010 De gestelde woonambities realiseren door extra middelen en stimuleringsmaatregelen wonen

Omschrijving (toelichting)

Vanuit het collegeprogramma 2022-2026 en de kadernota 2023 zijn structureel extra middelen (capaciteit en uitvoeringsbudget) beschikbaar gesteld. Daarnaast is in het

collegeprogramma 2022-2026 richting gegeven aan de gewenste stimuleringsmaatregelen wonen.

Activiteiten

A24.8010 Opstellen Lokale Woonzorgvisie

Omschrijving (toelichting)

We stellen een lokale woonzorgvisie vast en leveren een bijdrage op inhoud en proces aan de regionale woonzorgvisie.

A24.8011 Opstellen Nieuw Woonwagenebeleid

Omschrijving (toelichting)

We stellen nieuw woonwagenebeleid op en onderzoeken de mogelijkheden voor uitbreiding van het aantal woonwageneplaatsen.

A24.8012 Monitoring Meldingen Goed Verhuurderschap

Omschrijving (toelichting)

We monitoren de meldingen die binnenkomen bij het meldpunt in het kader van de Wet goed verhuurderschap en op basis van die monitoring bekijken we eind 2024 of aanvullend beleid op basis van deze wet nodig is.

Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing

De huidige maatschappelijke opgaven voor wonen, werken, voorzieningen en landbouw vragen om het bepalen van een ruimtelijke koers in het fysiek domein. In samenhang met het oplossen van de opgaven op het vlak van klimaatadaptatie, energietransitie, slimme mobiliteit, biodiversiteit, gezondheid, inclusiviteit en circulaire economie. Om ruimte te bieden aan al die opgaven met behoud van onze ruimtelijke kwaliteit, zullen we slimmer en duurzamer moeten verstedelijken. De Ontwikkelstrategie Stedelijke Regio Breda-Tilburg (SRBT) en het Ontwikkelperspectief Stedelijk Brabant 2040 bieden daarvoor het handvat op regionaal en provinciaal niveau. De huidige integrale structuurvisie Waalwijk 2025 (raad, 2016) en het sectoraal beleid in relatie tot de fysieke leefomgeving gaan we daarom de komende jaren omvormen naar een gemeentelijke omgevingsvisie, inclusief stedenbouwkundige visie. De komende jaren zal de invulling van dit beleidsveld daar ook in meegroeien.

Vanwege de invoering van de Omgevingswet zijn we bezig de gemeente Omgevingswet-proof te maken. De invoering van deze wet heeft impact op beleid, regels, werkwijze en digitalisering in het fysieke domein.

Wat willen we bereiken?

D24.8100 Versterken Kwaliteit van de Omgeving van de gemeente Waalwijk

Omschrijving (toelichting)

Het Ontwikkelperspectief Stedelijk Brabant 2040 en de Ontwikkelstrategie SRBT willen we betrekken bij het opstellen de omgevingsvisie en de onderliggende (stedenbouwkundige) gebiedsvisie. Het versterken van de kwaliteit van de omgeving gaan we daarin uitwerken

met als startpunt de in het ontwikkelperspectief opgenomen vijf Brabantbrede duurzame ontwikkelprincipes:

1. Water en bodemsysteem als basis voor de verstedelijking;
2. Landschap en natuur groeien mee met verstedelijking;
3. Nieuwe woningen versterken bestaande stad en dorp;
4. Mobiliteitstransitie maatwerk voor stad en dorp;
5. Kwalitatieve werkgebieden als randvoorwaarde voor een circulaire economie.

Bij (her)ontwikkelingen in het stedelijk gebied is een duurzame kwaliteit van de leefomgeving een belangrijke factor.

Activiteiten

A24.8100 Ontwikkelen Transformatielocaties

Omschrijving (toelichting)

Ontwikkelen van locaties waarvoor een duurzame transformatie nodig is, bijvoorbeeld vanwege het vertrek of vervallen van een bestaande functie. Onder andere voor de ETZ-locatie en Gedempte Haven.

Wat willen we bereiken?

D24.8110 Waalwijk Omgevingswet-proof

Omschrijving (toelichting)

Doel van dit project is de gemeente Waalwijk Omgevingswet-proof te maken, dat wil zeggen klaar te maken voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Dat betekent het stapsgewijs uitbouwen van een solide basis (stappen), via verschillende invalshoeken (sporen) en via interne en externe partners (samenwerking). Daarnaast gaan we ook meteen aan de slag om kennis en ervaring te verkrijgen (doen).

Activiteiten

A24.8110 Afronden van de invoeringsfase voor de Omgevingswet

Omschrijving (toelichting)

Afronden van de werkzaamheden die nodig zijn om per 1 januari 2024 te kunnen werken met de Omgevingswet. Dat betekent onder andere het kunnen verlenen van een omgevingsvergunning en het kunnen wijzigen van het omgevingsplan voor locatieontwikkelingen.

A24.8111 Uitvoering geven aan de transitiefase voor de Omgevingswet

Omschrijving (toelichting)

Uitvoering geven aan werkzaamheden welke nodig zijn vanwege de Omgevingswet maar pas na 1 januari 2024 klaar hoeven zijn. Dat betekent onder andere werken aan de omgevingsvisie (uiterlijk 1 januari 2027 gereed) en gemeentebreed omgevingsplan (uiterlijk 1 januari 2032 gereed).

Wat mag het kosten?

Bij het vaststellen van de kadernota 2024 zijn de volgende budgetaanpassingen bij dit beleidsveld toegekend.

Toegekende budgetmutaties (bedragen * € 1.000)	Jaar	Bedrag
Onderzoek Hoefsvengebied (incidenteel 2024)	2024	100

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Jaarrekening 2022	Begroting na wijziging 2023	Primaire Begroting 2024
Lasten			
PR801 Opbrengst omgevingsvergunningen	9	0	0
PR802 Vergunningen	10	39	41
PR804 Gebiedsgericht werken	453	423	459
PR805 Gegevensbeheer belastingen	107	102	72
PR806 Leningen woningbouw	111	133	76
PR807 Werkzaamheden GEO registratie	339	378	402
PR808 Stedelijke vernieuwing	291	346	280
PR809 Wonen	137	298	190
PR810 Ruimtelijke beleidsplannen	2.201	3.083	1.335
PR811 Bouwen	1.986	1.973	2.320
PR848 Kosten gronden vaste activa	469	182	243
PR849 Faciliterend grondbeleid	138	223	227
PR851 Algemene kosten bouwgrondexploitatie	0	1.039	1.047
PR852 Bouwgrondexploitatie Wonen	2.623	3.331	3.205
Totaal Lasten	8.874	11.550	9.897
Baten			
PR801 Opbrengst omgevingsvergunningen	-1.276	-1.350	-1.350
PR802 Vergunningen	-19	-28	-30
PR804 Gebiedsgericht werken	-3	0	0
PR807 Werkzaamheden GEO registratie	0	-1	-1
PR809 Wonen	-45	-16	-17
PR810 Ruimtelijke beleidsplannen	-81	-14	-15
PR811 Bouwen	-50	-42	-44
PR848 Kosten gronden vaste activa	-371	-49	-40
PR849 Faciliterend grondbeleid	-50	-231	-227
PR851 Algemene kosten bouwgrondexploitatie	-6	-939	-947
PR852 Bouwgrondexploitatie Wonen	-2.487	-3.330	-3.205
Totaal Baten	-4.388	-5.998	-5.875
Saldo van lasten en baten	4.486	5.552	4.022
Onttrekkingen			
PR958 Mutaties reserves beleidsveld 8	-8.019	-3.150	-491
PR962 Mutaties reserves GREX beleidsveld 8	-263	-100	-100
Totaal Onttrekkingen	-8.282	-3.250	-591
Stortingen			
PR958 Mutaties reserves beleidsveld 8	7.460	1.200	0
PR962 Mutaties reserves GREX beleidsveld 8	46	0	0
Totaal Stortingen	7.506	1.200	0
Mutaties reserves	-776	-2.050	-591
Saldo na mutaties reserves	3.710	3.502	3.431

Indicatoren

Relevante indicatoren uit beleidsveld 8 zijn te raadplegen in Waalwijk in Cijfers via deze link: Indicatoren beleidsveld 8

Belangrijkste kaders

Woonvisie 2020

Visie "Hart van de Stad 2025"

Nota Grondbeleid 2019-2023

Verbonden partijen

Xxxx

Overhead

Overhead

De overhead wordt centraal begroot en verantwoord op taakveld 0.4 Overhead. Hierdoor wordt meer inzicht gegeven in de totale kosten van de overhead.

Overhead mag wel toegerekend worden aan grondexploitaties en investeringen. Hiervoor is een vast opslagbedrag per uur berekend. Voor de berekening is het totaal begrote bedrag van de overhead gedeeld door het aantal uren dat toegerekend wordt aan de taakvelden en projecten. Dit opslagbedrag wordt ook gebruikt bij de berekening van tarieven voor de lokale heffingen.

De overhead neemt in 2024 ten opzichte van primaire begroting 2023 met € 2.754.000 toe.. Daarbij moet worden bedacht dat de wijzigingen uit de Actualisering van de begroting 2023 niet tot de primaire begroting 2023 behoren en wel effect hebben op de overhead. Dit betreft in totaal € 850.000, bestaande uit:

- C.1 prioritaire voorstellen college, in totaal voor € 130.000 (servicedesk ICT, bestuurssecretariaat, audit websites);
- C.2 ontwikkelingen arbeidsmarkt, in totaal voor € 640.000.
- C.3 overige voorstellen, in totaal voor € 80.000 (rechtmatigheidsverklaring, cybersecurity, datagedreven werken).

De belangrijkste oorzaken van de wijzigingen 2024 ten opzichte van 2023 zijn:

- de post salarissen neemt toe met € 1.414.000, vooral door de CAO 2023 (gemiddeld 9% stijging) en de index voor 2024 van 4,5%.
- de post ingeleend personeel stijgt met ruim € 100.000 door indexering van 5% en met

enkele kleinere posten (deels uit Actualisering).

- de post overige goederen en diensten is met € 1.448.000 toegenomen, waarvan € 200.000 door indexering en verder door een aantal grotere posten uit de Actualisering begroting 2023 (zie hiervoor) ;

- afschrijvingen en rente zijn herberekend, waarbij de rente van 1,0% naar 1,5% is gegaan;

- wijzigingen in toerekening aan grondexploitatie en investeringen.

Bedragen X €1.000			
Specificatie Overhead	Rekening 2022	Primaire begroting 2023	Begroting 2024
Salarissen	8.341	9.822	11.236
Belastingen	116	62	65
Ingeleend personeel	1.356	553	660
Overige goederen en diensten	4.822	4.047	5.495
Stortingen in voorzieningen	292	268	281
Afschrijvingen	975	1.192	1.039
Rente	167	169	235
Totaal lasten	16.069	16.113	19.011
Toerekening aan grondexploitatie	-352	-840	-834
Toerekening aan investeringen	-570	-401	-451
Overige verrekeningen	-32	0	-28
Uitgeleend personeel	-82	-85	-96
Leges	-4	0	-4
Overige goederen en diensten	-146	-14	-70
Inkomensoverdrachten Rijk	-257	-150	-151
Mutaties voorzieningen		0	
Totaal baten	-1.444	-1.490	-1.634
Saldo	14.625	14.623	17.377

Paragrafen

Inleiding

Inleiding

Artikel 9 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) bepaalt dat in de begroting paragrafen moeten worden opgenomen, waarin de beleidslijnen worden vastgelegd met betrekking tot beheersmatige aspecten en de lokale heffingen.

Doel van de paragrafen is dat onderwerpen die versnipperd in de begroting staan, worden gebundeld in een kort overzicht (de paragraaf), waardoor de raad voldoende inzicht krijgt.

Op deze wijze geven de paragrafen een dwarsdoorsnede van de begroting. Met de genoemde onderwerpen is telkens een financieel belang gediend. De paragrafen geven daardoor extra informatie voor de beoordeling van de financiële positie op de korte en langere termijn. Van de paragrafen zijn de eerste 8 wettelijk voorgeschreven, paragraaf 9 (voortgang ombuigingen) is op eigen initiatief toegevoegd.

De (voorgeschreven) paragrafen zijn:

1. Lokale heffingen
2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing
3. Onderhoud kapitaalgoederen
4. Financiering (en treasury)
5. Bedrijfsvoering
6. Verbonden partijen

7. Grondbeleid
8. Wet Open Overheid (WOO), sinds 2 jaar verplicht
9. Voortgang ombuigingen

Paragraaf 1. Lokale Heffingen

Lokale Heffingen

Inleiding

De gemeentelijke heffingen zijn, naast de doeluitkeringen van het Rijk en de algemene uitkering uit het gemeentefonds, voor ons een belangrijke bron van inkomsten. We maken onderscheid tussen **belastingen** en **rechten**.

De **rechten** bestaan uit bestemmingsheffingen en retributies. Bij rechten is sprake van het leveren van een tegenprestatie door de gemeente. De geraamde opbrengsten mogen niet hoger zijn dan de geraamde kosten van de gemeente voor de uitoefening van de taak. Dat wil zeggen: niet meer dan honderd procent kostendekkend.

Bij **belastingen** is er geen directe relatie met een prestatie van de gemeente. De opbrengsten van deze belastingen gebruiken we als algemeen dekkingsmiddel.

We blijven de komende jaren onze gemeentelijke belastingen heffen. In 2020 is de toeristenbelasting vervallen en vervangen door de verblijfsbelasting.

Afhankelijk van de landelijke ontwikkelingen hebben we in de toekomst meer mogelijkheden om onze belastingheffing te hervormen. Momenteel wordt tussen rijk en gemeenten gesproken over een nieuwe of aangepaste financieringsystematiek. De wens is om per 2026 tot een nieuwe wijze van bekostigen te komen, waarbij verruiming van het lokale belastinggebied een te onderzoeken onderdeel is. In het rapport 'Betalen betekent betalen' uit 2015 is aanbevolen om te komen tot een significante uitbreiding van het gemeentelijk belastinggebied. Het gaat daarbij om autonome keuzes, niet om het bekostigen van rijksdoeleinden. De auteurs van dit rapport hebben op verzoek van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) een notitie gemaakt ter actualisering van de analyse. De VNG onderschrijft de conclusie uit deze notitie, dat de redenen om te komen tot een significante uitbreiding onverkort gelden. Daarmee is het reeds eerder geformuleerde VNG-standpunt door het bestuur herbevestigd: 'Om maatschappelijke opgaven vanuit de lokale samenleving en met de juiste democratische afweging op te kunnen pakken, is beleidsmatige én financiële armslag noodzakelijk. Er dient daarom een verschuiving plaats te vinden van rijksbelastingen naar het lokale belastinggebied. Daarbij gelden wel enkele randvoorwaarden'. Uitbreiding kan echter in 2026 slechts aan de orde komen als aan de geformuleerde randvoorwaarden is voldaan. Daarbij vormen met name 'de financiële verhoudingen op orde' en 'geen verhoging van de lastendruk' harde ijkpunten. Meer informatie over dit onderwerp is terug te vinden op de website van de VNG: <https://vng.nl/rubrieken/onderwerpen/gemeentelijk-belastinggebied> .

Via het heffen van belastingen en rechten zorgen we voor een bron van inkomsten. Jaarlijks stelt de gemeenteraad de belastingverordeningen vast. Hierin wordt geregeld hoe we de belastingen en rechten heffen en wordt de hoogte van de tarieven bepaald.

1. Beleid ten aanzien van lokale belastingen

Het belastingbeleid in Waalwijk baseren we op twee uitgangspunten: ten hoogste een kostendekkendheid voor de rechten en daarnaast, op grond van het coalitieakkoord, een inflatiecorrectie voor de belastingtarieven.

Onroerende Zaakbelastingen (OZB)

De waarde van het onroerend goed, die jaarlijks wordt vastgesteld (de zogenoemde herwaardering) vormt de grondslag voor de heffing van OZB. De WOZ-waarden (op grond van de Wet Waardering Onroerende Zaken) voor het belastingjaar 2024 worden gebaseerd op het prijspeil 1 januari 2023. Deze waarden zijn in oktober/november 2023 voor ons bekend, zodat we de tarieven hierop af kunnen stemmen.

Hondenbelasting

De hondenbelasting werd in 2023 geheven door 165 van de 344 gemeenten. In Waalwijk kennen we deze belasting op het houden van honden ook. De houder van de hond is de belastingplichtige. Het aantal honden bepaalt de opbrengst van de belasting. Deze hondenbelasting is enigszins regulerend, omdat we het hebben van meerdere honden zwaarder belasten dan het hebben van een enkele hond.

Verblijfsbelasting

We heffen een belasting voor het houden van verblijf met overnachting binnen de gemeente tegen een vergoeding door personen die niet in zijn geschreven in de gemeente Waalwijk. Diegene die onderdak biedt is belastingplichtig. Doorgaans is dat de eigenaar van het hotel, hostel, B&B e.d. Ook AirBnB adressen vallen onder deze belastingplicht.

In de beleidsnotitie arbeidsmigratie Waalwijk 2018 (december 2018) is besloten dat de gemeente Waalwijk actief regie gaat voeren op het proces van participatie en integratie van arbeidsmigranten. Een toegestane wettelijke grondslag om extra inkomsten te verwerven kan via het heffen van verblijfsbelasting. Vanaf belastingjaar 2020 is de Verordening toeristenbelasting vervangen door de Verordening verblijfsbelasting. Hierdoor kan nu de directe verblijfsbelasting geheven worden voor het houden van verblijf met overnachting binnen de gemeente tegen een vergoeding in welke vorm dan ook door personen die niet als inwoner van de gemeente in de basisregistratie personen zijn ingeschreven. De heffing geldt, naast de hotels, hostels, B&B's en AirBnB's, ook voor alle adressen waar kamergewijze verhuur plaats vindt aan arbeidsmigranten. Verblijfsbelasting is een belasting op aangifte. Het doel van de overnachting (toeristisch of beroeps- / bedrijfsmatig) bepaald het tarief.

Precariobelasting

De gemeente heft precariobelasting voor het hebben van voorwerpen op, boven en onder gemeentegrond. De opbrengst wordt grotendeels bepaald door het aantal reclamevoorwerpen op of boven gemeentegrond en door terrassen op gemeentegrond. Daarnaast heffen we de precariobelasting voor (commerciële) evenementen welke op gemeentegrond worden gehouden en heffen we belasting op het hebben van bouwmaterialen op gemeentegrond, zoals bijvoorbeeld bouwcontainers, steigers.

Parkeerbelasting

Met de parkeerbelasting wordt het parkeergedrag van bewoners of bezoekers van de gemeente gereguleerd. In de praktijk zijn er 2 vormen:

- een belasting voor het daadwerkelijke parkeren op daarvoor aangewezen plaatsen;
 - en een belasting voor een vergunning om te parkeren op daarvoor aangewezen plaatsen.
- De parkeerbelasting heffen we voor het parkeren op straat. Voor het parkeren op openbare terreinen (slagboomparkeren) kennen we privaatrechtelijke parkeertarieven.

Forensenbelasting

Forensenbelasting wordt geheven van personen die niet staan ingeschreven in de gemeente Waalwijk, maar wel meer dan negentig dagen per jaar een gemeubileerde woning tot hun beschikking hebben. De belasting wordt geheven om de voorzieningen waarvan deze forensen gebruik maken te financieren.

BIZ (Bedrijveninvesteringszone) als opvolger van de reclamebelasting

In september 2021 heeft de raad ingestemd met de invoering van de BedrijvenInvesteringsZone (BIZ). Eind 2021 hebben er twee draagvlakmetingen plaatsgevonden onder de ondernemers in het centrum voor de invoering van de BIZ. De stemmingen hebben plaatsgevonden onder toezicht van een notaris. De uitkomst van de laatste stemming was dat er onder de ondernemers op dat moment voldoende draagvlak was voor de invoering van de BIZ. Vanaf belastingjaar 2022 is de Verordening reclamebelasting vervangen door de Verordening Bedrijveninvesteringszone Centrumgebied Waalwijk 2022-2026 .

Deze heffing is vergelijkbaar met de eerdere reclamebelasting, maar kan van zowel eigenaren als gebruikers worden geheven. Daarnaast kennen we voor deze heffing andere

tarieven. Het centrummanagement beheert de netto-baten die uit de belasting voortvloeien voor promotie en aankleding van het centrum. Het tarief wordt bepaald aan de hand van de WOZ-waarde van 2021.

2. Beleid ten aanzien van gemeentelijke rechten (bestemmingsheffingen en retributies)

Onder de naam rechten heft de gemeente tarieven voor diverse typen gemeentelijke dienstverlening. Bij rechten is sprake van een directe relatie tussen de heffing en de gemeentelijke taak. De geraamde opbrengsten mogen niet hoger zijn dan de geraamde kosten van de gemeente voor uitoefening van de taak. Belastingplichtig is de aanvrager van de dienst of degene voor wie de dienst is verleend. De tarieven voor gemeentelijke rechten worden (voor zover de tarieven niet aan een wettelijk maximum zijn verbonden) jaarlijks aangepast met een inflatiecorrectie, zoals die in Nota van Uitgangspunten voor de begroting door de raad is vastgesteld (2024 = 5%).

Rioolheffing

De kosten die de gemeente maakt als uitvloeisel van de watertaken worden verhaald op burgers en bedrijven via een zogenaamde rioolheffing. In 2009 is de nieuwe rioolheffing ingevoerd op basis van de Wet verankering en bekostiging van gemeentelijke watertaken. De kosten die uit die watertaken voortvloeien (op het gebied van afvalwaterinzameling, afvalwatertransport en afvoer van overtollig regen- en grondwater maar ook klimaatverandering en toenemende verharding) zijn berekend in het Integraal Waterplan Waalwijk (IWW) dat door de raad is vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 15 oktober 2020. Op basis van IWW, indexering Nota van Uitgangspunten voor de begroting en maximaal 100% kostendekking zijn de tarieven berekend.

Afvalstoffenheffing

Onder de naam afvalstoffenheffing wordt een recht geheven van degene die in de gemeente feitelijk gebruik maakt van een perceel, waarvoor de gemeente op grond van de Wet milieubeheer, een verplichting tot het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen heeft. In 2016 is een nieuw afvalbeleidsplan opgesteld. Op basis van dit beleidsplan zijn de kosten berekend en zijn de tarieven vastgesteld. De afgelopen jaren hebben we de inzamelfrequentie veranderd en is als gevolg van betere afvalscheiding de aangeboden hoeveelheid restafval afgenomen.

Reinigingsrecht

Naast de verplichte vuilinzameling voor woningen zamelen we ook afval van bedrijven en instellingen in. Bedrijven en instellingen gaan hiervoor een contract aan met de gemeente. Het is een landelijke trend dat landelijke winkelketens gezamenlijke landelijke aanbestedingen doen bij afvalverwerkers, waardoor bij de individuele gemeentes het aantal contracten daalt. Ook bij ons is het aantal contracten de afgelopen jaren afgenomen, waardoor de opbrengst elk jaar verder daalt.

Leges

Onder de naam leges heffen we rechten voor door ons verstrekte diensten. Hierbij maken we onderscheid tussen leges publiekszaken (reisdocumenten e.d.) en leges voor diensten gericht op de fysieke leefomgeving zoals omgevingsvergunning. Leges kennen een vorm van kruissubsidiëring. Dit houdt het in dat we van alle legestarieven enkele diensten hoger prijzen om zo andere diensten tegen een lagere prijs te kunnen aanbieden.

Per 1 januari 2024 wordt de Omgevingswet ingevoerd. Gelijktijdig treedt ook de Wet Kwaliteitsborging Bouw in werking. Deze twee wijzigingen zullen ingrijpende gevolgen hebben voor de werkwijze en legesheffing door gemeenten. Gevolg is onder meer dat een aantal taken gefaseerd verschuiven (naar de private partijen) en legesinkomsten afnemen. De verwachting is dat deze met minimaal met 25% terugloopt. Momenteel wordt een onderzoek uitgevoerd naar de impact op de ambtelijke organisatie en teruglopende (leges)inkomsten. Deze zal uiteindelijk worden vertaald naar de begroting en een nieuwe legesverordening die voor invoering van deze wet ter vaststelling zal worden aangeboden.

Grafrechten

Onder de naam grafrechten heffen we rechten voor het gebruik van de begraafplaats en voor het verlenen van diensten in verband met de begraafplaats. Diegene die de dienst aanvraagt betaalt de rechten. De rechten zijn niet kostendekkend. Er wordt tegenwoordig minder begraven dan vroeger. Dit leidt tot minder inkomsten. Een meer kostendekkend tarief zal naar verwachting leiden tot een verdere afname van het aantal begrafenissen.

Havengeld

Onder de naam havengeld worden rechten geheven voor het gebruik overeenkomstig de bestemming van voor de openbare dienst bestemde gemeentewateren of van andere voor de openbare dienst bestemde werken of inrichtingen, die in beheer of onderhoud zijn bij de gemeente. Havengeld rechten worden geheven van de schipper, de reder, de eigenaar van het vaartuig, degene die het schip heeft gecharterd of degene die als vertegenwoordiger van één van dezen optreedt. Het havengeld is niet kostendekkend om te voorkomen dat de gemeente zich uit de markt prijst.

Marktgelden

Onder de naam marktgelden worden rechten geheven voor het gebruik of genot van een standplaats op de daarvoor aangewezen marktterreinen of op andere voor de openbare dienst bestemde plaatsen voor het uitoefenen van de markthandel en daarmee verband houdende handelingen en/of het gebruik van verstrekte hulpmiddelen. Marktgeld wordt geheven van de vergunninghouder c.q. aan wie incidenteel toestemming is verleend om extra ruimte in te nemen. De tarieven zijn niet kostendekkend. De afgelopen jaren was het een trend dat het aantal standplaatshouders afnam. Naar aanleiding van een onderzoek naar het verplaatsen van de weekmarkt in Waalwijk is deze begin juli 2019 verplaatst naar het Raadhuisplein / Markt.

3. Belastingdruk

In vergelijkende overzichten van gemeenten in Nederland wordt vaak de lokale lastendruk van een gemiddelde woning als maatstaf genomen. Jaarlijks stelt het Centrum voor Onderzoek van de Lagere Overheden (COELO) de 'Atlas van de lokale lasten' op en geeft hiermee inzicht in de ontwikkeling van de lokale lastendruk. De gemeente Waalwijk staat op voor 'de netto woonlasten voor een meerpersoonshuishouden in 2023 op plaats 19 van de goedkoopste gemeenten in Nederland.

De onderstaande tabel toont de woonlasten over het voorgaande jaar voor een meerpersoonshuishouden, zoals berekend door het COELO. De totale woonlasten berekend door het COELO zijn exclusief hondenbelasting (bedragen in €).

Overzicht woonlasten 2023	Waalwijk	Heusden	Oosterhout	Loon op Zand	Dongen
Totale woonlasten meerpersoonshuishoudens	€ 772	€ 824	€ 860	€ 989	€ 978
Plaats op ranglijst	19	50	72	232	220
Tarief OZB eigenaar woning (in %)	0,0888	0,089	0,0800	0,1071	0,1181
Afvalstoffenheffing meerpersoonshuishouden	€ 232	€ 184	€ 317	€ 328	€ 345

In het onderstaande overzicht tonen we de ontwikkeling van de lokale lasten in Waalwijk. De woonlasten zijn berekend door het COELO en gelden voor een meerpersoonshuishouden. Met ingang van 2022 is het uitgangspunt voor de bepaling van de gemiddeld betaalde ozb gewijzigd ten opzichte van de eerdere jaren. Voor 2024 hebben we een prognose gemaakt door de woonlasten in 2023 te verhogen op basis van de indexering Nota van Uitgangspunten voor de begroting en maximaal 100% kostendekking van Rioolheffing en Afvalstoffenheffing. Op basis hiervan is de verhoging voor 2024 ten opzichte van 2023 voor OZB 5%, voor afvalstoffenheffing 5% en Rioolheffing 8,5%. De gemiddelde woonlasten stijgen daardoor met 5,8% ten opzichte van de lasten van 2023 en komen uit op € 817 voor een meerpersoonshuishouden.

Ontwikkeling woonlasten	2021	2022	2023	2024
OZB (Gemiddeld betaalde ozb woningen)	€ 284	€ 338	€ 365	€ 383
Afvalstoffenheffing meerpersoonshuishouden	€ 221	€ 229	€ 232	€ 244
Rioolheffing meerpersoonshuishouden	€ 155	€ 163	€ 175	€ 190
Woonlasten meerpersoonshuishouden	€ 660	€ 730	€ 772	€ 817
Positie ranglijst	12	14	19	onbekend

4. Kwijtscheldingsbeleid

In het gemeentelijke kwijtscheldingsbeleid bepalen we belastingen waarvan kwijtschelding mogelijk is en de voorwaarden waaronder de kwijtscheldingsprocedure plaatsvindt. Hierbij zijn we gebonden aan landelijk voorgeschreven regels van de staatssecretaris van Financiën. Deze regels komen erop neer dat alleen inwoners met een inkomen tot ongeveer bijstandsniveau en zonder vermogen voor kwijtschelding in aanmerking komen. We hebben ten aanzien van kwijtschelding een aantal beleidskeuzes vastgesteld. Deze beleidskeuzes hebben we opgenomen in de leidraad invordering en de daarop betrekking hebbende belastingverordeningen. Ons kwijtscheldingsbeleid is in overeenstemming met de richtlijnen die door het Rijk zijn opgesteld. In de Nota van Uitgangspunten voor de begroting 2024 is het bedrag voor kwijtschelding uit artikel 9 van de verordening afvalstoffenheffing verhoogd van € 252 naar € 265.

5. Samenvatting

We kennen de onderstaande belastingen, heffingen en retributies. Per soort hebben we een tarief voor 2023 en 2024 opgenomen. Indien een belastingsoort tariefdifferentiatie kent, is het meest voorkomende tarief opgenomen. Door de grote diversiteit aan leges, marktgelden, precariobelasting, parkeerbelasting, grafrechten en haven- en kadegelden zijn voor deze categorieën geen tarieven opgenomen. De gedetailleerde tarieven zijn opgenomen in de verordeningen. Daarnaast is per belastingsoort de geraamde opbrengst opgenomen. Voor de verschillende bestemmingsheffingen en retributies zijn ook de kosten opgenomen. Daarbij is ook aangegeven wat de kosten van overhead en overige toe te rekenen kosten zijn.

Belasting (per product)	Tarief 2023	Tarief 2024	Geraamde opbrengst in 2024 (x € 1.000)
OZB eigenaren woningen (061)	0,0888 %	n.t.b. *	7.066

OZB eigenaren niet-woningen (062)	0,2386 %	n.t.b. *	4.924
OZB gebruik niet-woningen (062)	0,1524 %	n.t.b. *	3.151
Hondenbelasting (906)	€ 54,70	€ 57,44	246
Forensenbelasting (907)	€ 510,35	€ 535,87	13
Parkeerbelasting (207)	-	-	1.253
Precariobelasting (916)	-	-	112
Verblijfbelasting (905)	-	-	492

Rechten (bestemmingsheffingen en retributies)	Tarief 2023	Tarief 2024	Geraamde opbrengst 2024 (x €) 1.000	Kosten 2024 (x €) 1.000	Overhead en overige toe te rekenen kosten 2024 (x € 1.000)	Dekkingspercentage
Rioolheffing eigenaar (707)	€ 131,00	€ 142,10	3.380	3.061	1.734	100%
Rioolheffing gebruik (707)	€ 43,40	€ 47,08	1.415			
Afvalstoffenheffing (703)	€ 153,75	€ 161,44	4.604	3.144	1.579	100%
Reinigingsrecht (703)	€ 357,30	€ 375,17	119			
Grafrechten (705)	-	-	384	645	382	37%
Haven- en kadegelden (208)	-	-	178	665	129	22%
Marktgeden (301)	-	-	32	103	31	24%
Leges fysieke omgeving (bouw)(801)**	-	-	1.350	988	997	68%
Leges dienstverlening	-	-	1.052	474	1.062	68%

* Op basis van de totale WOZ-waarde binnen de gemeente, worden de OZB-tarieven voor 2024 bepaald. De totale WOZ-waarde voor het berekenen van de OZB-tarieven is ten tijde van het opstellen van de begroting nog niet bekend. Afhankelijk van de totale nieuwe WOZ-waarde worden in de raadsvergadering van december 2023 de definitieve tarieven OZB voor 2024 vastgesteld.

** De bedragen van de leges fysieke omgeving (bouw) zijn gebaseerd op de huidige cijfers omdat er momenteel nog gerekend wordt met de effecten van de invoering van de nieuwe omgevingswet.

Paragraaf 2. Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Weerstandsvermogen

Netto schuldquote

Financiële kengetallen

In de financiële voorschriften worden een vijftal specifieke kengetallen voorgeschreven. Deze kengetallen geven inzicht in de financiële positie en exploitatieruimte van de gemeente.

In onderstaande tabellen zijn de financiële kengetallen van de gemeente opgenomen. De risicotabel geeft inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid van de gemeente. In de tabellen worden ook de kengetallen van het meerjarig perspectief opgenomen. De meerjarige trend geeft aan of de financiële positie van de gemeente in de komende jaren verbetert of juist verslechtert.

Verklaring van de kengetallen

Netto schuldquote

Dit kengetal geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van het totaal van de baten. Het geeft hiermee een indicatie van het beslag dat de financieringslasten op de exploitatie legt.

Er worden twee kengetallen weergegeven. Eén gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen en één zonder deze correctie. Hierdoor ontstaat meer inzicht in de schuldenlast.

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Het geeft de verhouding weer tussen het eigen vermogen en de totale balansvorming.

Hoe hoger het percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid van de gemeente.

Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie is ten opzichte van de totale baten.

Hoe lager dit percentage, hoe beter.

Structurele exploitatieruimte

In dit kengetal komt tot uitdrukking in hoeverre de gemeente over voldoende structurele baten beschikt om de structurele lasten te dekken.

Bij een positieve stand betekent dit dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. Een percentage rond de nul betekent dat deze in evenwicht zijn. Bij een negatief percentage is er sprake van onvoldoende ruimte.

Belastingcapaciteit

Dit kengetal geeft inzicht in hoe de woonlasten voor een gezin met een gemiddelde WOZ-waarde in de gemeente verhouden tot de landelijk gemiddelde woonlasten van een gezin. Dit kengetal geeft niet weer in hoeverre de gemeente nog ruimte heeft om de belastingen te verhogen. Daarvoor dient nagegaan te worden in hoeverre de riool- en afvalstoffenheffing kostendekkend zijn en hoe het OZB tarief van de gemeente zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde.

Netto Schuldquote		Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
		2022	2023	2024	2025	2026	2027
A	Vaste schulden (cf. art 46 BBV)	114.931	149.931	161.316	152.426	197.436	183.515
B	Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	21.298	13.000	21.849	21.149	21.354	21.014
C	Overlopende passiva (cf. art. 49 BBV)	16.266	15.500	17.000	17.000	17.000	17.000
Totaal		152.495	178.431	200.165	190.575	235.790	221.529
D	Financiële activa (cf. art. 36 lid d,e en f)	0	0	0	0	0	0
E	Uitzettingen < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)	10.135	6.000	4.000	4.000	4.000	4.000
F	Liquide middelen (cf. art. 40 BBV)	963	140	500	500	500	500
G	Overlopende activa (cf. art 40a BBV)	10.312	4.600	4.000	4.000	4.000	4.000
Totaal		21.410	10.740	8.500	8.500	8.500	8.500
H	Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV excl. mutaties reserves)	168.975	178.561	185.531	206.218	161.231	159.616
Netto Schuldquote							
(A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%		78%	94%	103%	88%	141%	133%

Netto Schuldquote		Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen		2022	2023	2024	2025	2026	2027
A	Vaste schulden (cf. art 46 BBV)	114.931	149.931	161.316	152.426	197.436	183.515
B	Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	21.298	13.000	21.849	21.149	21.354	21.014
C	Overlopende passiva (cf. art. 49 BBV)	16.266	15.500	17.000	17.000	17.000	17.000
Totaal		152.495	178.431	200.165	190.575	235.790	221.529
D	Financiële activa (cf. art. 36 lid b,c,d,e en f)	23.076	23.081	22.675	22.675	22.675	22.675
E	Uitzettingen < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)	10.135	6.000	4.000	4.000	4.000	4.000
F	Liquide middelen (cf. art. 40 BBV)	963	140	500	500	500	500
G	Overlopende activa (cf. art 40a BBV)	10.312	4.600	4.000	4.000	4.000	4.000
Totaal		44.486	33.821	31.175	31.175	31.175	31.175
H	Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (excl. mutaties reserves)	168.975	178.561	185.531	206.218	161.231	159.616
Netto Schuldquote gecorrigeerd							
(A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%		64%	81%	91%	77%	127%	119%

Solvabiliteitsratio		Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
		2022	2023	2024	2025	2026	2027
A	Totaal eigen vermogen	116.941	99.154	102.080	99.340	97.284	95.711
B	Totaal van de passiva	278.759	287.752	313.818	301.934	345.378	329.827
Netto Schuldquote gecorrigeerd							
A/B x 100%		42%	34%	33%	33%	28%	29%

Grondexploitaties		Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
		2022	2023	2024	2025	2026	2027
A	Totaal van de activa van de niet in exploitatie genomen bouwgronden	0	0	0	0	0	0
B	Totaal van de activa van de in exploitatie genomen bouwgronden	4.774	17.460	4.848	-22.246	4.826	-313
C	Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (excl. mutaties reserves)	168.975	178.561	185.531	206.218	161.231	159.616
Grondexploitatie							
(A/B)/C x 100%		3%	10%	3%	-11%	3%	0%

Structurele begrotingsruimte		Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
		2022	2023	2024	2025	2026	2027
A	Structurele lasten	149.166	142.274	159.435	158.630	160.259	159.203
B	Structurele baten	159.060	144.648	159.021	160.653	152.097	150.331
Totaal B-A		9.894	2.374	-414	2.023	-8.162	-8.872
C	Structurele toevoegingen	0	709	151	849	874	874
D	Structurele onttrekkingen	829	430	1.884	1.848	1.587	1.587
Totaal D-C		829	-279	1.733	999	713	713
E	Totaal Baten	168.975	178.561	185.531	206.218	161.231	159.616
Structurele begrotingsruimten							
((B-A)+(D-C))/(E) x 100%		6,35	1,17	0,71	1,5	-4,6	-5,1

Vaststelling gemeentelijke belastingcapaciteit in %:Belastingcapaciteit (E/F) x 100%		Rekening	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
		2022	2023	2024	2025	2026	2027
A	OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde	338	365	383	383	383	383

B	WOZ-waarde						
	Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	163	175	190	190	190	190
C	Afvalstoffenheffing voor een gezin (conform begrotingen AVRI)	229	232	244	244	244	244
D	Eventuele heffingskorting voor een gezin	0	0	0	0	0	0
E	Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde (A+B+C-D)	730	772	817	817	817	817
F	Woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin in het voorafgaande begrotingsjaar	929	944	944	944	944	944
	Vaststelling gemeentelijke belastingcapaciteit in %:	79%	82%	87%	87%	87%	87%
	Belastingcapaciteit (E/F) x 100%						

gemiddelde woz waarde 342.000
2023
bron CBS

Risicotabel

Toelichting

De kengetallen in de risicotabel geven een oordeel over de financiële situatie van de gemeente. Op basis van de normen die ook bij andere gemeenten worden gehanteerd blijkt dat de gemeente financieel gezond is. In het meerjarig perspectief nemen weliswaar de investeringen en de leningen toe, waardoor de netto schuldquote (zonder correctie verstrekte leningen) iets boven de norm van 130 procent uitkomt. Echter op dit moment is nog niet zeker in hoeverre de voorgestelde investeringen gezien de economische ontwikkelingen gerealiseerd gaan worden. Daarbij speelt mee in hoeverre in het meerjarig perspectief financiering met eigen middelen kan plaatsvinden waardoor het aantrekken van geldleningen beperkt blijft. Het achterblijven van de investeringen zal van invloed zijn op het aantrekken van financiële middelen en de ontwikkelingen binnen de netto schuldquote. De netto schuldquote is hierdoor nog onderhevig aan de komende ontwikkelingen, waarbij de stand van dit kengetal nog zal fluctueren.

Kengetal	Signaleringswaarden*			Signaleringswaarden			
	minst risicovol	neutraal	meest risicovol	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting
				2022	2022	2023	2024
Netto schuldquote	<90%	90-130%	>130%	78%	115%	94%	103%
Netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	<90%	90-130%	>130%	64%	100%	81%	91%
Solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%	42%	32%	34%	33%
Grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%	3%	9%	10%	3%
Structurele exploitatieruimte	>0%	0%	<0%	6%	3%	1%	1%
Belastingcapaciteit	<95%	95-105%	>105%	79%	81%	82%	87%

*De signaleringswaarden zijn normen die ook worden gebruikt bij andere gemeenten

Kengetal	Signaleringswaarden*			Signaleringswaarden		
	minst risicovol	neutraal	meest risicovol	Begroting	Begroting	Begroting
				2025	2026	2027
Netto schuldquote	<90%	90-130%	>130%	88%	141%	133%
Netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	<90%	90-130%	>130%	77%	127%	119%
Solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%	33%	28%	29%
Grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%	-11%	3%	0%
Structurele exploitatieruimte	>0%	0%	<0%	1%	-5%	-5%
Belastingcapaciteit	<95%	95-105%	>105%	87%	87%	87%

*De signaleringswaarden zijn normen die ook worden gebruikt bij andere gemeenten

Weerstandsvermogen

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen van een gemeente kan worden omschreven als de mate waarin een gemeente in staat is financiële tegenvallers (risico's) op te vangen teneinde haar taken te kunnen voortzetten. Het weerstandsvermogen geeft de mate van robuustheid van de financiële huishouding weer. Dit is van belang als zich een financiële tegenvaller voordoet. Door aandacht te hebben voor het weerstandsvermogen kan worden voorkomen dat elke financiële tegenvaller dwingt tot bezuinigen. Voor het beoordelen van de robuustheid van de begroting is inzicht nodig in de omvang en in de achtergronden van de risico's en de aanwezige weerstandscapaciteit.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten die onverwachts en substantieel zijn te kunnen dekken. Het gaat om die elementen waarmee tegenvallers eventueel bekostigd kunnen worden zoals de algemene reserve, maar ook de onbenutte belastingcapaciteit. Onderscheid kan worden

gemaakt in incidentele (ten behoeve van opvang eenmalige tegenvallers) en structurele (ten behoeve van structurele tegenvallers) weerstandscapaciteit.

Op grond van de nu bekende gegevens kan het volgende overzicht worden gegeven:
bedragen per januari 2024 (x € 1.000)

Weerstandscapaciteit	Incidenteel	Structureel
Reservecapaciteit		
Algemene reserve (alle voorziene meerjarenonttrekkingen zijn reeds in mindering gebracht) virtuele stand per 15-9-2023	26.723.183	
AR grondexploitatie	5.000.000	
Totaal reserve capaciteit	31.723.183	
Onbenutte belastingcapaciteit		15.281.000
Onroerende zaakbelastingen (100% verhoging)		
Onvoorzien		100.000
Totaal weerstandscapaciteit	31.723.183	15.381.000

Per januari 2024 bedraagt de totale weerstandscapaciteit € 47.004.183 (= € 31.723.183 + € 15.381.000).

De norm voor de onbenutte belastingcapaciteit is gebaseerd op de norm die het Rijk stelt voor gemeenten die in aanmerking willen komen voor een bijdrage op grond van artikel 12 Financiële Verhoudingswet.

De bepaling van de ratio is gebaseerd op een theoretisch model waarbij er vanuit wordt gegaan dat alle risico's gelijktijdig en volledig manifest worden en dat is niet zo, per risico is een percentage aangegeven dat als schade wordt meegenomen voor de berekening van de ratio. De 100% OZB verhoging past overigens in dit zelfde theoretische kader.

De Algemene Reserve en de Algemene Reserve Grondexploitatie dienen feitelijk een geblokkeerd gedeelte te bevatten om het totaal van de risico's in de categorie "waarschijnlijk 1 maal per 5 jaar" te kunnen opvangen, thans € 6 miljoen. Indien een risico manifest wordt en er moet worden afgerekend dan moet de Algemene Reserve of Algemene Reserve Grondexploitatie onmiddellijk worden aangewend en daarmee kan de ratio onder druk komen te staan, immers de OZB verhoging en het beschikbaar komen van de hogere opbrengst zal altijd enige tijd duren. Hierbij moet wel worden aangetekend dat het uitzonderlijk zou zijn als alle risico's in categorie A op hetzelfde moment manifest worden.

Stille reserves

In het Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader 2020 van de provincies is m.b.t. stille reserves in relatie tot het weerstandsvermogen het navolgende opgenomen:

1. Stille reserves nemen wij alleen mee als de actuele marktwaarde reëel is onderbouwd.
2. Daarnaast geldt als uitgangspunt dat de stille reserve geen gebruiksnut heeft voor de gemeenten en dat deze op korte termijn beschikbaar kan komen.
Gelet op het bovenstaande maken de stille reserves met ingang van 2020 geen onderdeel meer uit van het weerstandsvermogen.

Bovenstaande berekening van de weerstandscapaciteit is uiteraard een momentopname. De genoemde bedragen kunnen van jaar tot jaar fluctueren. Voor de afdekking van risico's heeft de gemeenteraad normen vastgelegd voor de noodzakelijke omvang van de Algemene Reserve.

De bekende risico's die betrekking hebben op de bouwgrondexploitatie zijn ook meegenomen bij de weerstandscapaciteit. De Algemene Reserve Grondexploitatie van € 5 miljoen maakt onderdeel uit van de weerstandscapaciteit. Tevens vindt jaarlijks door middel van de nota grondexploitatie herijking plaats van de bouwgrondexploitatie en worden verliezen genomen en voorzieningen getroffen indien redelijkerwijs mag worden aangenomen dat t.z.t. een verlies manifest zal worden.

Risico's

In het BBV wordt een toelichting gegeven op de risico's die relevant zijn voor het weerstandsvermogen.

De risico's relevant voor het weerstandsvermogen zijn die risico's die niet anderszins zijn ondervangen. Reguliere risico's – risico's die zich regelmatig voordoen en die veelal vrij goed meetbaar zijn – maken geen deel uit van de risico's in de paragraaf weerstandsvermogen. Hiervoor kunnen immers verzekeringen worden afgesloten of voorzieningen worden gevormd. Voorbeelden van risico's die wel tot de paragraaf weerstandsvermogen horen zijn ondernemersrisico's (of bedrijfsrisico's) en hangen vooral samen met grondexploitatie, gebiedsuitbreiding, publiek – private samenwerking (PPS), sociale structuur (bij neergaande conjunctuur) en open einderegelingen.

Risicomatrix begroting 2024

Bij zowel begroting als bij de jaarrekening wordt een risicomatrix opgesteld. De risicomatrix is een instrument dat systematisch inzicht geeft in de categorisering van aanwezige risico's.

Teneinde het risicomanagement te borgen, wordt sinds 2013 bij het opstellen van het interne controleplan per te controleren proces een risicoanalyse gemaakt en deze analyse wordt gehanteerd bij de uitvoering van de interne controle.

Zoveel als mogelijk zijn de risico's in beeld gebracht en is inzichtelijk gemaakt in welke mate deze risico's beheerst worden. Nadere acties blijven nodig om tot verdere risicobeheersing te komen. Aan de hand van de begroting en rekening zijn per beleidsveld de meest essentiële risicoterrainen aangegeven en geplaatst in de risicomatrix. In de bijlage is een integraal overzicht opgenomen van alle geïdentificeerde risico's, via de link zijn alle kaarten in te zien, risicokaarten

Top 10 risico's

Hieronder is schematisch weergegeven wat de grootste risico's zijn voor de gemeente Waalwijk.

Kaart	Omschrijving risico	Maximaal risico	Percentage verwacht risico	Risico relevant voor ratio
14	Risico's bestemmingsplannen en bouwgrondexploitatie	€ 2.500.000	80%	€ 2.000.000
14	Risico's bestemmingsplannen en bouwgrondexploitatie	€ 2.500.000	60%	€ 1.500.000
15	Erfpachtcanon	€ 1.000.000	60%	€ 600.000
16	Garanties sportverenigingen/rechtspersonen maatschappelijkvlak	€ 2.500.000	40%	€ 1.000.000
17	Verzekeringen	€ 1.000.000	60%	€ 600.000
17	Verzekeringen	€ 2.500.000	40%	€ 1.000.000
19	Renterisico en liquiditeitsrisico	€ 1.000.000	60%	€ 600.000
21	Zijn we goed voorbereid op een calamiteit/pandemie	€ 1.000.000	60%	€ 600.000
23	Jeugdzorg	€ 1.000.000	80%	€ 800.000
25	Participatie	€ 1.000.000	80%	€ 800.000
32	Materiële vaste activa Haven Acht Oost	€ 1.000.000	60%	€ 600.000
33	Schade door cyberincident	€ 1.000.000	80%	€ 800.000
		€ 18.000.000		€ 10.900.000

Toename risico's

Kaart 19 Renterisico en liquiditeitsrisico

Het risico is verhoogd van € 100.000 naar € 1.000.000. De verhoging vloeit voort uit de stijgende rente op de kapitaalmarkt.

Afname risico's

Geen mutaties.

Beoordeling beschikbare weerstandsv Vermogen

Met onderstaande ratio kan een norm gesteld worden voor een aanvaardbare relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de risico's.

$$\text{Ratio} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

Een ratio voor het weerstandsv Vermogen van 1,0 tot 1,4 wordt voldoende geacht. Een ratio van 0,8 tot 1,0 wordt als matig bestempeld, terwijl een ratio boven 1,4 aangemerkt wordt als ruim voldoende en boven de 2,0 is uitstekend.

Het benodigde weerstandsv Vermogen kan als volgt berekend worden:

Risicoklasse	Kans op schade	Aantal geïnventariseerde schades	Maximale omvang max. totale schade	Percentage meegenomen
waarschijnlijk	1 X per 5 jaar	Schades 11	€ 7,6 miljoen	80% € 6,1miljoen
mogelijk	1 X per 10 jaar	Schades 20	€ 11,4 miljoen	60% € 6,8 miljoen
onwaarschijnlijk	1 X per 15 jaar	Schades 17	€ 6,5 miljoen	40% € 2,6 miljoen

onbekend	1 X per 10 jaar	Schades 11	€ 5,3 miljoen	20 % € 1,1 miljoen
			€ 30,8 miljoen	€ 16,6 miljoen

$$\text{Ratio} = \frac{\text{€ } 47.004.183}{\text{€ } 16.600.000} = 2,83 \text{ uitstekend}$$

Voor de gemeente Waalwijk bedraagt de ratio voor het weerstandsvermogen derhalve 2,83 en is daarmee te kwalificeren als uitstekend.

Met betrekking tot de ratio van 2,83 moet wel de kanttekening worden geplaatst dat rekening is gehouden met 100% verhoging van de OZB (€ 15.281.000) wordt die buiten beschouwing gelaten dan zakt de ratio naar 1,91 en is dan dus ook nog ruim voldoende. Ook hier moet worden aangetekend dat niet alle risico's op hetzelfde moment manifest zullen worden.

Ontwikkeling van de weerstandsratio

De ratio kan worden beïnvloed door toe- en afname van het aantal risico's en dat geldt ook voor het weerstandsvermogen.

Het meerjarenbeeld geeft geen aanleiding tot aanscherping van beleid. Het continu monitoren van risico's blijft uiteraard noodzakelijk.

Paragraaf 3. Onderhoud Kapitaalgoederen

Onderhoud Kapitaalgoederen

Leven in een schone, veilige en mooie omgeving – dat is wat iedereen wil. Het is de taak van de gemeente om ervoor te zorgen dat de openbare ruimte goed wordt beheerd en de gemeente Waalwijk rust voor deze taak op het principe dat alles schoon, heel en veilig moet zijn. Wij voorzien in die maatschappelijke wens de openbare ruimte, schoon, heel en veilig te houden en ons gemeentelijk vastgoed duurzaam in stand te houden tegen efficiënte inzet van gemeenschapsgeld.

Het doel van dit Integraal Beheerplan is dan ook het verhogen van de efficiëntie van beheer in de openbare ruimte door het uiteenzetten van de meest belangrijke wetten, regels en richtlijnen voor alle beheerdisciplines van de gemeente Waalwijk. Zo kan alles 'beheer-klaar' worden ontworpen en geplaatst. Voorheen lag alle informatie verspreid over de individuele beheerplannen en richtlijnen van de verschillende beheerdisciplines. Het Integraal Beheerplan verenigt deze informatie om te dienen als informatietool waarin de meest belangrijke basisprincipes van beheer worden toegelicht.

Belangrijk om aan te geven is dat het Integraal Beheerplan geen financiële of areaalgegevens bevat. Dit omdat het bijvoegen van deze fluctuerende gegevens geen toegevoegde waarde levert aan dit (statische) document en zijn toegevoegd in een elektronisch beheersysteem. Overigens dient het Integraal Beheerplan als onderbouwing dat er voor de gemeente Waalwijk geen noodzaak is voor een voorziening als beschreven in artikel 44 lid 1a BBV, die moet worden gevormd als er sprake is van achterstallig onderhoud. Door aan te tonen dat er regelmatig inspecties en beheer plaatsvinden, laat het Integraal Beheerplan zien dat er geen sprake is van achterstallig onderhoud.

Beheer van de openbare ruimte heeft betrekking op alle gemeentelijke kapitaalgoederen met publieke toegankelijkheid. De verscheidenheid en kwantiteit van deze goederen roepen de noodzaak voor integrale samenwerkingen op om efficiëntie te maximaliseren – met name

in de vorm van afstemming. Zo kunnen zoveel mogelijk aspecten in een enkel project worden meegenomen en kunnen de benodigde beheersactiviteiten in de betreffende gebieden tegelijkertijd worden uitgevoerd. Dit wordt middels het Integraal Uitvoeringsprogramma (IUP), waarin voornamelijk grootschalig onderhoud op het gebied van wegen, riolering en verkeer wordt opgenomen, al gedaan. Het Integraal Beheerplan doelt erop integraliteit te ondersteunen door alle betrokken partijen te informeren over de verschillende beheerdisciplines.

Belangrijkste kaders

- IBP (Integraal BeheerPlan)
- IUP (Integraal UitvoeringsProgramma)
- IWW (Integraal Waterplan Waalwijk)
- Beeldkwaliteit Onderhoud Wegen
- Groenbeleidsvisie
- Bomenbeleidsplan
- Vastgoedbeleid
- Plan van aanpak Verduurzaming gemeentelijk Vastgoed
- Openbare Verlichting, keuzenotitie Beleidsplan 2019-2023

Integraal beheerplan (algemeen)

Beeldkwaliteit

Wat willen we bereiken?

Om een uniforme standaard van kwaliteit te kunnen hanteren, is op basis van de landelijke richtlijnen van de Kwaliteitscatalogus een beeldbestek opgesteld. Hierin wordt door middel van afbeeldingen en tekstuele omschrijvingen aangegeven aan welke standaarden zaken dienen te voldoen.

Wat gaan we ervoor doen?

De kwaliteitseisen verschillen per gebied. In algemene zin kan worden gezegd dat voor het centrum en de gemeentelijke begraafplaatsen wordt gestreefd naar kwaliteitsniveau A. In alle andere plaatsen ligt de eis bij niveau B met uitzondering van het buitengebied hier betreft het niveau C. Een kaart laat zien waar welke kwaliteitseisen worden gesteld. Er wordt niet gestreefd naar A+ kwaliteit, omdat dit niveau een ideaal is dat vaak onrealistisch bewijst te zijn en hoog in de kosten oploopt.

Duurzaamheid

Wat willen we bereiken?

Waalwijk gaat duurzaam vooruit, dus is het ook belangrijk dat duurzaamheid een vooraanstaande positie in beheer heeft. De term duurzaamheid is echter veelomvattend en kan op legio wijzen worden geïnterpreteerd. Ook zijn de mate van kennis over duurzaamheid en beschikbare mogelijkheden niet over alle beheerdisciplines gelijk. Om deze redenen bevat dit Integraal Beheerplan een integrale visie op duurzaamheid van alle beheerders.

Wat gaan we ervoor doen?

De beheerders van de gemeente Waalwijk zijn het eens dat duurzaamheid van groot belang is. Vanuit wetgeving en (landelijke/Europese) richtlijnen zijn er al een aantal doelstellingen opgelegd. De meerderheid van de beheerders wil verder gaan dan deze doelstellingen. Voor een aantal beheerdisciplines zijn de doelen echter al erg ambitieus en is er (nog) geen streven om ze te overschrijden we focussen met name op:

Duurzamer versus Duurzaam

Het uiteindelijke doel van een duurzaam Waalwijk is om de ecologische staat van de aarde zo min mogelijk te verstoren en door-de-mens-gemaakte verergering van het klimaat tegen te gaan. Een oplossing is niet pas duurzaam als het behalen van dit doel ermee volledig wordt verzekerd. Liever worden er nu kleinere, verduurzamende stappen genomen dan dat er lang wordt gewacht op de meest duurzame oplossing.

Duurzaamheid is een Investering

Vaak wordt om financiële redenen gekozen vanuit een voornamelijk technisch duurzaam oogpunt; hoe langer iets kan blijven staan des te minder er hoeft te worden besteed aan vervangingen. Ecologische duurzaamheid wordt vaak gedacht de duurdere optie te zijn, ondanks dat de incidentele lasten vaak wel afnemend zijn. Duurzamer beheren vereist om die reden een 'cultuurswitch', waarbij duurzaamheid wordt gezien als een investering in de toekomst. Daarbij horen ook: duurzaam aanbesteden en meer initiatief nemen en lef tonen.

Integraal Uitvoeringsprogramma 2023 – 2026

Sinds 2005 worden maatregelen in het kader van Verkeer, Onderhoud wegen (OW), het gemeentelijk rioleringsplan (GRP) (nu Integraal Waterplan Waalwijk IWW) en mogelijk bijkomende maatregelen samengevoegd in het Integraal UitvoeringsProgramma, het IUP. Het IUP heeft een planningshorizon van 4 jaar, bestaande uit een definitieve planning voor de eerste 2 jaar en een doorkijk naar het 3e en 4e jaar. Een van de uitgangspunten is dat het IUP om de 2 jaar wordt herzien. Indien nodig kunnen tussentijds de plannen nog worden gewijzigd. Het laatste IUP had een looptijd van 2023 tot en met 2026.

Volgens de planning is in juli 2022 het huidige IUP met een looptijd van 2023 tot en met 2026 door de gemeenteraad vastgesteld. Zie: Raad 07-10-2022 IUP 2023 - 2026 en Overzicht IUP 2023 - 2026

De investeringsbedragen voor IUP 2023-2024 zijn als volgt (bedragen x € 1.000):

Raming IUP 2023-2024	Bedragen x € 1.000
Verkeer	2.444
Verkeer klein	120
Wegen	9.428
Riolering	11.520
Groen	564
Totaal IUP 2023-2024	24.076

De volgende bedragen zijn indicatief voor de IUP-jaren 2025 en 2026 en zijn voorlopig nog niet definitief vastgesteld (bedragen x € 1.000):

Raming IUP 2025-2026	Bedragen x € 1.000
Verkeer	2.478
Verkeer klein	120
Wegen	9.894
Riolering	13.300
Groen	598
Totaal IUP 2025-2026	26.390

Wat willen we bereiken?

Het IUP kende drie belangrijke pijlers te weten Verkeer, Onderhoud wegen (OW) en het gemeentelijk rioleringsplan (GRP), waarbij we vanaf 2021 spreken van het Integraal Waterplan Waalwijk (IWW). Vanaf het IUP 2021-2024 is groen als vierde pijler toegevoegd. Elk van deze vier pijlers heeft haar eigen doelen te weten:

Verkeer

De gemeente Waalwijk wil dat iedereen zo snel, comfortabel en veilig mogelijk van A naar B kan komen. De komende jaren willen we de transitie maken naar een duurzaam vervoerssysteem, minder afhankelijk zijn van de auto en aansluiten op innovatieve, duurzame en data gedreven technologieën. Dat alles moet passen in de opgaven van andere beleidsterreinen, zoals de woningbouwopgave, werkgelegenheidsgroei en klimaat. Om dit mogelijk te maken heeft de gemeenteraad in de zomer van 2021 de Mobiliteitsvisie vastgesteld. Deze visie beschrijft de ambities waar we de komende jaren richting aan willen geven op strategisch niveau.

Het vervolg daarop is het Mobiliteitsplan tot 2030 en Uitvoeringsprogramma 2022-2027. Vastgesteld door de raad op 9 maart 2023. Dit Mobiliteitsplan is de uitwerking van de ambities uit de Mobiliteitsvisie in concrete maatregelen en tot stand gekomen op basis van de 'waarom, hoe, wat' methodiek. De Mobiliteitsvisie beantwoordt waarom we werken aan Mobiliteit. Vervolgens is bepaald hoe we deze visie invullen: 'wat zijn de ambities per gebiedstype en waar ligt de prioriteit?'. Dit vormt het Mobiliteitsplan. Tot slot hebben we de prioriteiten uitgewerkt tot projectbladen in het Uitvoeringsprogramma: 'wat gaan we de komende vier jaar doen om deze prioriteiten te realiseren?'. De maatregelen omschreven in het Uitvoeringsprogramma dient als input voor het Integrale Uitvoeringsplan van de gemeente. Met dit plan zetten wij als gemeente stappen in het omgaan met (verwachte) ontwikkelingen in het verkeer, (openbaar) vervoer, de openbare ruimte en duurzaamheid. De maatregelen voor de komende jaren zijn met name gestoeld om het op orde krijgen van de basis: een verbeterde infrastructuur voor lopen en fietsen, meer 30 km/uur wegen, een innovatief en hoogwaardig openbaar vervoerssysteem en meer aandacht voor mobiliteit voor iedereen. Zo werken wij aan het leefbaar, veilig en bereikbaar houden van onze gemeente.

OW (onderhoud wegen)

Artikel 16 van de Wegenwet regelt het onderhoud van wegen, de toegankelijkheid van openbare wegen en bevat enkele verplichtingen voor de wegbeheerder. Een van die verplichtingen is de hen toegewezen wegen in goede staat te houden en verantwoord te beheren.

De gemeenteraad van de Gemeente Waalwijk heeft hiervoor het plan "Beeldkwaliteit Onderhoud Wegen" (raad 2 juli 2008) vast gesteld. Eén van de punten is om voor alle wegen in Waalwijk te komen tot de classificatie "minimaal veilig". Dit met zo min mogelijk inzet van financiële middelen en met zo min mogelijk maatschappelijke overlast.

Wat gaan we ervoor doen?

- Uitvoering geven aan het integraal uitvoeringsprogramma (IUP);
- Uitvoering geven aan het klein- en groot onderhoud om te kunnen blijven voldoen aan de classificatie minimaal veilig.

Wat mag het kosten?

Conform het IUP worden en zijn financiële middelen ter beschikking gesteld, welke in de vorm van kredieten worden geregistreerd. Meer informatie treft u hierover boven aan. Overige projecten worden separaat aan de gemeenteraad voorgelegd.

Voor onderhoud van wegen, straten en pleinen zijn de volgende budgetten beschikbaar voor 2024 tot en met 2027 (afgeronde bedragen x € 1.000) :

Onderhoud Wegen, straten en pleinen	2024	2025	2026	2027
Onderhoud wegen, straten, etc.	528	569	526	564

Onderhoud bruggen	149	149	149	149
Onderhoud fonteinen	4	4	4	4
Onderhoud Bluswatervoorzieningen	62	62	62	62
Kleine reconstructies wegen	331	331	331	331
Onderhoud straatmeubilair	33	33	33	33
Onderhoud busstation	5	5	5	5
Onderhoudsbestek Openbare Ruimte (OOR) Wegen	266	266	266	266
Tractie onderhoud straten	20	20	20	20
Totaal onderhoud wegen, straten en pleinen	1.399	1.440	1.397	1.434

Integraal Waterplan Waalwijk 2021 - 2024 (IWW)

"Doelmatig op weg naar een klimaat bestendig Waalwijk"

Het Integraal Waterplan Waalwijk (IWW) 2021-2024 is de opvolger van het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2016-2020 en omvat de beleidsvoornemens en maatregelen voor het Waalwijkse rioolstelsel. Omdat de interactie met het oppervlaktewater sterk is toegenomen, is het oppervlaktewater toegevoegd aan de scope van dit beleidsplan. Zie: Raad 15-10-2020 IWW 2021 - 2024 en IWW 2021 - 2024 .

Voor 2025 – 2027 zal een nieuw IWW worden opgesteld die voort borduurt op het Integraal Waterplan Waalwijk 2021 – 2024.

Wat willen we bereiken?

Gemeente Waalwijk wil zich op een doelmatige wijze ontwikkelen tot een klimaatbestendige stad. Bij de uitvoering van haar watertaken dient de gemeente zich te houden aan de wettelijke kaders en beleidslijnen. Het speelveld is echter ruimer dan alleen de wet. Het klimaat verandert en leidt tot extremere buien. Daarnaast zullen er in de toekomst langere periodes van droogte voordoen. De openbare ruimte wordt steeds voller en de burger is beter geïnformeerd en stelt steeds hogere eisen. Stedelijk waterbeheer speelt hierbij een belangrijke rol.

De ambitie voor Waalwijk luidt daarom als volgt:

- We handelen water robuust en klimaatbestendig bij het (her)ontwikkelen van onze gebouwde omgeving en nemen deze thema's mee in onze ruimtelijke plannen. Vanuit het principe "de vervuiler betaalt" wordt voor de noodzakelijke middelen gezorgd;
- We werken toe naar een klimaatbestendig Waalwijk in 2043, waarbij we de gebouwde omgeving zo goed mogelijk water robuust en klimaatbestendig inrichten. Leefomgevingsaspecten worden integraal opgepakt. De relatie natuur en water is versterkt; de relatie water en ruimtelijke inrichting geeft aan water voldoende ruimte, het afkoppelbeleid is uitgangspunt. Ook na 2043 blijven we klimaatbestendig bouwen.

Riolering en oppervlaktewater raken steeds meer verweven. De groenvoorzieningen spelen daarin een belangrijke rol. Op locaties waar de (openbare) ruimte opnieuw wordt ingericht, zorgen we voor een brede integrale afstemming om die inrichting optimaal te laten functioneren. Die brede afstemming wil niet zeggen dat alles mogelijk is, maar wel dat we overwogen keuzes maken. We hebben een handelwijze die volgt uit een aantal perspectieven. Die perspectieven bepalen samen de definitieve inrichting.

Het IWW 2021-2024 kijkt onder meer naar:

- Klimaatverandering (toename neerslag, hitte, droogte);
- Toenemende verharding;
- Veranderende wet en -regelgeving;
- Toename van de betrokkenheid van burgers en bedrijven.

Wat gaan we ervoor doen?

- Uitvoering geven aan het Integraal Waterplan Waalwijk (IWW) 2021 – 2024;
- Opstellen nieuw Integraal Waterplan Waalwijk (IWW) 2025 - 2027;
- Uitvoering geven aan het Integraal Uitvoeringsprogramma (IUP);
- Klimaatbestendige projecten oppakken en uitvoeren, waarbij we uitvoering geven aan de uitvoeringsagenda 2022-2026;
- Uitvoering geven aan het Basisrioleringsplan (BRP) 2022.

Klimaat neutrale gemeente in 2043! Deze ambitie betekent dat onze focus de komende jaren ligt op met name op de volgende IWW speerpunten:

Speerpunt stedelijk afvalwater

Gemeente Waalwijk streeft naar reductie van de hoeveelheid afval. Daartoe behoort ook reductie van de hoeveelheid afvalwater. Dat vullen we in door regenwater zoveel mogelijk af te koppelen van het riool voor vuilwater. Daarmee beschermen wij onze omgeving tegen overstorten uit het riool bij zware neerslag.

Speerpunt hemelwater

Iedere perceeleigenaar is in beginsel verantwoordelijk voor verwerken van het hemelwater dat op zijn/haar perceel valt. Vanuit dat gegeven zoeken we de vroegtijdig samenwerking op om de wateropgave en andere opgaven zo goed mogelijk in te passen binnen de beschikbare ruimte.

Speerpunt grondwater

Een gezond grondwaterbeleid draagt bij aan een betere leefomgeving: bestrijding van wateroverlast en perioden van droogte. Bij ontwikkelingen is vroegtijdige en integrale afstemming essentieel om alle opgaven voor onze leefomgeving in te kunnen vullen.

Speerpunt oppervlaktewater

Oppervlakte water is onlosmakelijk verbonden met het functioneren van ons gehele watersysteem, maar ook met ons welzijn en een gezonde natuurontwikkeling. Integrale afstemming en samen keuzes maken we om suboptimale ontwikkeling te voorkomen. Het waterschap is voor het oppervlaktewater onze belangrijkste partner.

Wat hebben we gedaan?

We hebben uitvoering gegeven aan het IWW en het IUP. We hebben daarmee ook gekeken naar de klimaat bestendige maatregelen. De uitvoeringsagenda 2022-2026 Klimaatbestendig Waalwijk is opgesteld en aan de Raad aangeboden. Tevens zijn we gestart met een afkoppelsubsidie (conform het IWW) om het afkoppelen van hemelwater van het gemengde stelsel bij de inwoners van en bedrijven in Waalwijk te stimuleren.

Op basis van het Basis RioleringsPlan (BRP) beheren we de riolen in onze gemeente. Het nieuwe BRP is in de maak. Onze voorkeur gaat in principe uit naar vervanging waarbij we streven naar de integrale aanpak van de gehele openbare ruimte zoals die wordt verwoord in het IUP. Naast rioolvervanging passen we tegenwoordig ook 'relining' of 'relinen' van het riool toe. Zeker bij complexe werken (bijvoorbeeld dicht bij gevels, riolen met een forse ligdiepte zoals recent in de Putstraat, etc., etc.) waarbij het vermijden van risico's en vervanging te veel overlast geeft biedt deze ideale rioolrenovatie-techniek uitkomst. Dankzij deze methode kunnen riolen worden gerenoveerd zonder de openbare ruimte geheel op te breken. Het riool krijgt een nieuwe binnenkant en kan er weer tientallen jaren tegenaan. Naast goed dagelijkse beheer van het watersysteem is ook het doen van onderzoek essentieel. Die onderzoeken zorgen ervoor dat we informatie hebben waarmee we de juiste keuzes kunnen maken. Wij focussen daarvoor op twee soorten onderzoeken:

- Een onderzoek om één specifiek onderwerp te verkennen. Bijvoorbeeld de foute aansluitingen in een afgebakend rioleringsgebied.

- Regelmatig terugkerende onderzoeken. Deze geven na verloop van tijd inzicht in de ontwikkeling van het stelsel, bijvoorbeeld de rioolinspecties. Op basis van herhaalde inspecties kan een uitspraak worden gedaan over de restlevensduur van een rioolbuis.

Recent zijn uitgevoerd: de klimaatstresstest, de risicodialoog en het actualiseren van het BRP (basisrioleringsplan). De resultaten uit deze onderzoeken zijn input voor de uitvoeringsplannen, het geeft ons inzicht in de verdere vormgeving van ons watersysteem en geeft sturing bij de prioriteitstelling van benodigde maatregelen.

Wat mag het kosten?

Conform het IWW en het IUP worden en zijn financiële middelen ter beschikking gesteld, welke in de vorm van kredieten worden geregistreerd. Overige projecten worden separaat aan de gemeenteraad voorgelegd. De kapitaallasten welke hieruit voortvloeien, evenals de exploitatielasten worden gedekt vanuit de rioolheffing (rioolbelasting).

Voor onderhoud van riolering zijn de volgende budgetten beschikbaar voor 2024 tot en met 2027 (afgeronde bedragen x € 1.000):

Onderhoud Riolering	2024	2025	2026	2027
Onderhoud riolering en waterzuivering	166	166	166	166
Klein onderhoud	264	264	264	264
Onderhoud aanleg rioolaansluitingen	120	120	120	120
Onderhoud tractie riolering/waterzuivering	2	2	2	2
Totaal onderhoud riolering	552	552	552	552

Voor onderhoud van afwatering en waterlossing zijn de volgende budgetten beschikbaar voor 2024 tot en met 2027 (afgeronde bedragen x € 1.000):

Onderhoud Afwatering, waterlossing etc.	2024	2025	2026	2027
Onderhoud Natuurlijke waterlopen	54	54	54	54
Onderhoud Stedelijke waterlopen	6	6	6	6
Baggerplan (via egalisatiereserve)	223	223	223	223
Totaal onderhoud afwatering, waterlossing etc.	283	283	283	283

Groen

Wat willen we bereiken?

Waalwijk over 25 jaar nog net zo groen! Door de hoge parkeerdruk, benodigde beschikbare ruimte voor kabels en leidingen en de besparingen op het groenonderhoud, is de hoeveelheid en de kwaliteit van het groen in de woonstraten afgenomen. In straten die worden heringericht, worden meer bomen gekapt dan dat er worden aangeplant. Zeker ook gezien we op weg willen naar een klimaatbestendig Waalwijk zal de gemeente Waalwijk groener moeten worden.

Wat gaan we ervoor doen?

In het Groenstructuurplan, de Groenbeleidsvisie, de Richtlijn Groenbeleidsvisie en het Bomenbeleidsplan staan ambities en richtlijnen voor het vergroten van de kwantiteit en de kwaliteit van het groen en het verhogen van de biodiversiteit in de gemeente. De uitvoering

doen we via de groene agenda en gemeentelijke reconstructieprojecten waarin concrete maatregelen worden genomen voor het verhogen van de hoeveelheid en kwaliteit van het groen in de gemeente en het vergroten van de biodiversiteit. Daarnaast borgen we deze zaken bij ruimtelijke initiatieven en organiseren we acties gericht op vergroening door bewoners.

- Uitvoering geven aan de Groene Agenda;
- Uitvoering geven aan de Groenbeleidsvisie en Richtlijn Groenbeleidsvisie 2022;
- Uitvoering geven aan het bermenbeleid/beheer.

Het belangrijkste uitgangspunt vanuit de Groenbeleidsvisie (vastgesteld raad 14-11-2019), de Richtlijn Groenbeleidsvisie (vastgesteld college d.d. 12-10-2021) en het Bomenbeleidsplan (vastgesteld raad 19-12-2019) is meer groen en bomen. Andere uitgangspunten die voor groen en bomen zijn vastgesteld middels de genoemde beleidstukken zijn het vergroten van de biodiversiteit, de diversiteit in beplanting en de groenbeleving in de straat, het zorgdragen voor een kwalitatieve en toekomst- en klimaatbestendige bodem en werkzaamheden ten aanzien van bomen en ontwerp uitvoeren volgens het Handboek Bomen 2018. Deze uitgangspunten hebben als doel om het groen niet alleen in oppervlak te vergroten, maar ook in kwaliteit.

Wat mag het kosten?

Conform de huidige begroting worden de werkzaamheden uitgevoerd, de plannen zullen afzonderlijk door de raad worden vastgesteld en bij ieder plan zal een financiële paragraaf zitten.

Voor onderhoud van groen zijn de volgende budgetten beschikbaar voor 2024 tot en met 2027 (afgeronde bedragen x € 1.000):

Onderhoud Groen	2024	2025	2026	2027
Onderhoud plantsoenen	836	937	780	818
Reconstructies plantsoenen	106	106	106	106
Stimulering groen beleidsplan	95	95	95	95
Onderhoud bomen	79	79	79	79
Onderhoud plantsoenen Buitendienst	35	35	35	35
Onderhoud bomen Buitendienst	38	38	38	38
Groen begraafplaatsen	3	3	3	3
Onderhoudsbestek Openbare Ruimte (OOR) Waalwijk Zuid	746	746	746	746
Onderhoudsbestek Openbare Ruimte (OOR) Waspik	333	333	333	333
Onderhoudsbestek Openbare Ruimte (OOR) Sprang-Capelle	423	423	423	423
Tractie groen	109	109	109	109
Totaal onderhoud groen	2.802	2.903	2.747	2.784

Vastgoed

Op basis van het gemeentelijke Vastgoedbeleid (2019) wordt invulling gegeven aan dit beleid. De focus lag eerst primair op het komen tot een centraal georganiseerd cluster Vastgoed binnen team ORV. Daarna hebben we stappen gezet om meer inzicht te krijgen in wat voor vastgoed we in eigendom hebben, wat de staat van het vastgoed is en hoe verduurzaming plaats zou kunnen vinden. Het regulier en planmatige onderhoud loopt goed, er is een actueel en digitaal Meerjarenonderhoudsbegroting, de Nota duurzaamheid Vastgoed is vastgesteld.

Er is meer aandacht ontstaan voor vastgoed, en dan met name op de gebieden van energie, verduurzaming en circulariteit. De werkzaamheden binnen het cluster Vastgoed richten zich met name op:

- het blijven clusteren van werkzaamheden die in het verleden verspreid over de diverse teams lagen, in het cluster Vastgoed;
- het afstemmen van ontwikkelingen en het verbeteren van de samenwerking tussen het cluster Vastgoed en de teams TREW, TMAO, TSPO en TIBF.
- het verduurzamen van het maatschappelijk vastgoed, waarbij de prioritering binnen de routekaart met name wordt bepaald door de beschikbare verduurzamingsmiddelen, subsidie gelden (Subsidieregeling duurzaam maatschappelijk vastgoed (DUMAVA) en natuurlijke vervangingsmomenten zoals deze vanuit de Meerjarenonderhoudsplannen (MJOP) naar voren komen.

Wat willen we bereiken?

De doelstelling van de gemeente Waalwijk om in 2043 energieneutraal, CO2-arm en klimaatbestendig te zijn. Het 'Vastgoedbeleid Waalwijk' bevat hiervoor leidraad en strategie. In de komende jaren zullen we de ambitie bereiken door verschillende stappen te zetten. Allereerst willen we met alle gebouwkennis die we de afgelopen jaren hebben opgedaan werken aan een eenduidig en volledig duurzaam onderhoudsplan en globaal prioriteitenoverzicht voor verduurzaming. Dit zorgt dat we weten wanneer we waar aan willen gaan werken.

Conform het vastgoedbeleid zullen alle gebouwen in 2030 voorzien zijn van energielabel C. We zullen daarbij rekening houden met een eventuele monumentale status en het toekomstperspectief van het object.

Met verduurzaming gaan we uit van zoveel als mogelijk vervanging op natuurlijke momenten om de extra investering zo laag mogelijk te houden. Daarnaast zullen we kansen, zoals subsidies, aangrijpen om sneller vooruit te kunnen gaan.

De afgelopen jaren hebben ons ook geleerd dat te ver vooruitkijken eigenlijk niet gaat. Materiaal schaarste door het uitbreken van de oorlog in Oekraïne, exorbitant snel stijgende prijzen door stijgende materiaalkosten, krapte op de arbeidsmarkt, netcongestie en stikstof zijn problemen die we allemaal niet zo snel hadden zien aankomen.

Daarom willen we ook toe werken naar plannen met de overzichtelijke termijn van maximaal 5 jaar. Daardoor kunnen ambitie, workload en capaciteit op elkaar worden afgestemd en blijven we flexibel

Wat gaan we ervoor doen?

De verantwoordelijkheden van de gemeente liggen voornamelijk bij het onderhouden van de gebouwen op een bepaalde conditie. Voor alle gebouwen die langdurig in eigendom zijn geldt een kwaliteitseis van conditiescore 3 conform de NEN 2767 op de primaire aspecten 'Heel' en 'Veilig' en 'esthetiek'.

Het onderhouden van gebouwen is een continu proces. Tijdig onderhoud zorgt voor minimale extra kosten door 'te laat' onderhoud en weinig storingen en calamiteiten. Door de extra en verbeterde capaciteit op de afdeling vastgoed komen we steeds meer aan de voorkant van het proces. Hierdoor kunnen we op den duur kosten gaan besparen en ontstaat ruimte om bezig te zijn met extra's.

Wat betreft verduurzaming focussen we op 3 onderdelen:

- Verbeteren van inzicht in het gebouw en de gebruiker;

- Het verminderen van de energiebehoeften door middel van gebouwschillen met hogere isolatiewaardes, energiezuinige installaties en lage temperatuurverwarming;
- Het gebruik van enkel duurzame energiebronnen als zonne-energie, aardwarmte en -koeling, en windenergie.

Daarnaast moeten we een goede instructie aan de gebruiker en monitoring niet vergeten. Voorts wordt er, conform verzoek van de raad, een plan van aanpak opgesteld over 'circulaire economie'. Daarbij horen o.a. het uitbouwen van het Planon vastgoedpakket (ICT).

Centrale thema's

Ook het komende jaar blijven de thema's verduurzaming, klimaatneutraal en kostprijs dekkende huren centrale thema's bij vastgoed. In het komende jaar willen we ook kijken naar de betaalbaarheid van het onderhouden van het vastgoed en de verduurzaming daarvan. Daarom willen we nu ook langzaam op een strategische manier naar ons vastgoed gaan kijken. Hiervoor stellen we onszelf bijvoorbeeld de vragen: 'met welk doel hebben we dit object in eigendom?' en 'hoe lang willen we dit object nog in eigendom hebben?'. Voor dat laatste hebben we behoefte aan input van de beleidsvelden op sport, cultuur en maatschappelijk vlak. Vanuit die lijn wordt bepaald wat er in Waalwijk nodig is en vastgoed heeft daarbij een faciliterende rol.

Projecten

Naast de reguliere vastgoed processen als het onderhouden van het gemeentelijk vastgoed, coördineren storingsonderhoud en periodieke overleggen met collega-teams zijn er continue projecten die vastgoed-aandacht vragen.

Concrete projecten waar in ieder geval uitvoering aan gegeven zal worden zijn:

- doorvoeren opstalrechten en aanpassen huurcontracten buitensportverenigingen;
- realisatie basisschool Meerdijk op huidige locatie;
- aanpassingen en verduurzaming Cultureel Centrum Den Bolder;
- renovatie en aanpassingen hertenkamp nabij het Lido;
- uitvoeren verduurzamingsmaatregelen sportpark de Gaard;
- renovatie en uitbreiding Basisschool de Hoef;

Kropholler ensemble

Een deel van het Kropholler wordt op dit moment gebruikt voor de huisvesting van Oekraïense vluchtelingen. In de tweede helft van 2023 gaan we verder kijken hoe we in de toekomst om willen gaan met deze locatie.

Wat mag het kosten?

Structureel is een jaarlijks budget beschikbaar van ruim € 1.714.000 (afgerond) waarvan € 987.000 (afgerond) gestort wordt in de onderhoudsvoorziening gebouwen.

Onderhoud Vastgoed (eigenaar) / bedragen x € 1.000	2024	2025	2026	2027
Groot onderhoud (storting voorziening onderhoud gebouwen)	987	987	987	987
Klein onderhoud	727	727	727	727
Totaal onderhoud Vastgoed	1.714	1.714	1.714	1.714

Openbare verlichting

De Keuzenotitie Beleidsplan 2019 - 2023 is door de raad op 6 juni 2019 aangenomen. Hierin wordt als missie opgenomen 'het realiseren en in stand houden van duurzame en betrouwbare openbare verlichting, waarbij de inwoner zich veilig voelt in het openbare

gebied'. De visie is om te blijven investeren en meewerken aan de ontwikkelingen en toepassingen van een duurzame en betrouwbare openbare verlichting op tijdstippen dat het echt nodig is. Hierbij wordt de benodigde verlichtingskwaliteit gerealiseerd tegen economisch en maatschappelijk verantwoorde kosten.

Wat willen we bereiken?

De openbare verlichting (OVL) betreft het geheel aan masten, armaturen, lampen, kabels en regelapparatuur om openbaar toegankelijk gebied te verlichten. Het doel van OVL is om de openbare ruimte zo goed mogelijk te laten functioneren bij duisternis.

Hierbij wordt de focus gelegd op drie pijlers:

- Leefbaarheid | Mensen voelen zich prettig in de openbare ruimte en er is een sfeer waardoor zij in de ruimte willen zijn;
- Sociale veiligheid | De ruimte kan veilig worden gehouden en bedreigingen kunnen op tijd worden ingeschat. Er is de mogelijkheid om, wanneer nodig, tijdig en correct te kunnen helpen;
- Verkeersveiligheid | Weggebruikers kunnen zich veilig met de maximaal toegestane snelheid verplaatsen over de weg. Medeweggebruikers, zowel als obstakels en oneffenheden op/in het wegdek en het verloop van de weg kunnen goed worden waargenomen.

Daartoe zullen we blijven investeren en meewerken aan de ontwikkeling en toepassing van een duurzame, betrouwbare openbare verlichting, op tijdstippen dat het nodig is. Hierbij wordt de benodigde verlichtingskwaliteit gerealiseerd tegen economisch en maatschappelijk verantwoorde kosten.

De gemeente Waalwijk heeft zich geconformeerd aan het landelijk Energieakkoord.

Duurzaamheid is een kernonderwerp in de 'Keuzenotitie Beleidsplan 2019-2023'.

Op het moment dat de Keuzenotitie in juni 2019 werd vastgesteld, was een energiebesparing van 10% gerealiseerd. In 2030 moet de totale energiebesparing 50% zijn. Door technische ontwikkelingen is het aannemelijk dat dit doel ruimschoots zal worden bereikt.

Wat gaan we er voor doen?

- Uitvoering geven aan het beleidsplan Openbare verlichting;
- Uitvoering geven aan het Integraal UitvoeringsProgramma (IUP);
- Pilotprojecten realiseren om ervaringen op te doen richting Smart City;
- Uitvoering geven aan klein en groot onderhoud om een betrouwbare installatie in stand te kunnen houden.

In de toekomst zullen steden meer gaan werken richting het creëren van Smart Cities. In deze 'slimme steden' zal gebruik worden gemaakt van data en algoritmes voor het ontwikkelen van beleid. Lichtmasten zullen een belangrijk onderdeel zijn van het Smart City technische ecosysteem door deze uit te rusten met oplaadpunten, camera's, sensoren (aanwezigheidssensoren, luchtkwaliteit etc.) en communicatieapparatuur.

De bovengenoemde hoofdpunten worden aangevuld met voorwaarden van Smart City/Smart Lighting beschreven in het door de Raad gekozen scenario, het OVL Scenario 4. Hierin wordt ervan uitgegaan dat maatregelen worden uitgevoerd om gericht energie te besparen, waarmee de landelijke doelstellingen uit het energieakkoord voor 2020 en 2030 kunnen worden behaald.

Wat mag het kosten?

Conform het beleidsplan Openbare verlichting en het IUP worden en zijn middelen in de vorm van kredieten beschikbaar gesteld om de gewenste doelstellingen te kunnen bereiken.

Voor onderhoud openbare verlichting zijn de volgende budgetten beschikbaar voor 2024 tot en met 2027:

<i>bedragen x € 1.000</i>	2024	2025	2026	2027
Onderhoud Openbare Verlichting	229	237	237	237

Zwembaden, sporthallen/zalen, sportparken

Voor onderhoud van zwembaden, sporthallen, sportzalen en sportparken zijn de volgende budgetten beschikbaar voor 2024 tot en met 2027 (bedragen x € 1.000):

Onderhoud sportparken, sportzalen en zwembaden (gebruikersonderhoud)	2024	2025	2026	2027
Zwembaden	31	31	31	31
Sporthallen en zalen	54	54	54	54
Sportparken	610	610	610	610
Totaal onderhoud	695	695	695	695

Parkeerbeheer

Wat willen we bereiken?

Het beheer van parkeerplaatsen houdt in het ervoor zorgen dat mensen kunnen betalen op parkeerterreinen en langs straten. Dit door ervoor te zorgen dat betaalautomaten en slagbomen zich in goedwerkende staat bevinden. Daarnaast behoort hierbij ook het beheren van contracten omtrent smart parking.

Voorheen was het beheer van de parkeersituatie gericht op het ervoor zorgen dat iedereen op de juiste plaats parkeerde. Hierin is sinds 2017 een verschuiving gemaakt naar het garanderen van voldoende parkeerplaatsen.

In parkeerbeheer is er de doelstelling om in de toekomst verder in te spelen op de digitalisering om uiteindelijk parkeertickets uit te faseren. Digitalisering biedt tevens efficiëntere gebruiksmogelijkheden voor de beschikbare parkeertijden voor bezoeken. Ook is er het doel om betalingen via de mobiele telefoon te bevorderen. Hiermee vermindert de noodzaak van apparatuur in de openbare ruimte.

Wat gaan we ervoor doen?

Wij richten ons met parkeerbeheer op het beperkt inzetten van grondstoffen. Zo worden plastic abonnementspassen vervuld voor kentekenherkenning en (geplastificeerde) vergunningkaarten vervangen met digitaal parkeerrecht.

Het aantal parkeerautomaten op straat is teruggedrongen van 40 naar 22 stuks, zodat het gebruik van hardware (de automaten) is verminderd ten gunste van software (mobiele parkeerapplicaties). Hiermee is de behoefte voor het vervangen van onderdelen en daarmee het materiaalgebruik verminderd. Ook het stroomgebruik is op deze wijze verminderd, zij het dat het verbruik al beperkt was.

Voor onderhoud parkeervoorzieningen zijn de volgende budgetten beschikbaar voor 2024 tot en met 2027:

<i>bedragen x € 1.000</i>	2024	2025	2026	2027
Onderhoud Parkeervoorzieningen	92	92	92	92

Kabels, Leidingen en Energie

Wat willen we bereiken?

De gemeente heeft een regisseursrol in het beheer van het onder- en bovengrondse netwerk van kabels en leidingen in de gemeente. In art. 1 van de Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuur van de gemeente Waalwijk (AVOI) staat dat de efficiënte ordening van kabels en leidingen een taak van het college is, maar in de praktijk ligt de

verantwoordelijkheid bij de beheerder van Kabels, Leidingen en Energie. De beheerder is hiernaast verantwoordelijk voor het organisatorische beheer van de energie aansluitingen van alle gemeentelijke panden.

In de toekomst zullen steden meer gaan werken richting het creëren van Smart Cities. In deze 'slimme steden' zal gebruik worden gemaakt van data en algoritmes voor het ontwikkelen van beleid.

Bij de energiefactuur controle geldt prijs × hoeveelheid = kosten. Daarbij wordt gelet op afwijkend verbruik. Veel van de aansluitingen (ca. 70%) zijn reeds voorzien van slimme meters. Zo zijn in de gemeente Waalwijk alle ontsteekpunten van circa 160 openbare verlichtingsaansluitingen (met ieder ongeveer 60 lichtmasten) voorzien van slimme meters. Deze meters worden gelezen met het energiebeheersysteem, waardoor verbruikspatronen in kaart kunnen worden gebracht en kan worden bepaald of het verbruik passend is.

Wat gaan we ervoor doen?

Duurzaamheid bij kabels en leidingen heeft te maken met de veranderingen in het gebruik van energie voor het verwarmen van woonhuizen. Het kan uiteindelijk voorkomen dat er door deze wijzigingen andere netten moeten worden aangelegd. Hierbij kan het probleem zijn dat er gebrek is aan ruimte om een (warmte)net aan te leggen. Wij inventariseren waar in de gemeente welke maatregelen wenselijk en mogelijk zijn. Bij de verkoop van gronden wordt vroegtijdig rekening gehouden met alle kabels en leidingen die nodig zijn om te kunnen voldoen aan het duurzaamheidsplan wat er ligt. Voorbeelden zijn een hoog verbruik op een evenementenkast of het onregelmatige verbruik van het openluchtzwembad. Hiermee kan verbruik worden geanalyseerd en kan waar nodig worden gestuurd. Wekelijks wordt naar de beheerders van de zwembaden en sporthallen overzichten met het verbruik verstuurd, zodat er door hen op verbruik kan worden gestuurd als dit onverwacht hoog uitpakt.

Het terugdringen van de milieubelasting met behulp van energieverbruik kan op grofweg twee manieren. Namelijk door het verbruik van energie te verminderen en de energie die wel wordt verbruikt duurzaam in te kopen.

De gemeente Waalwijk koopt enkel duurzame energie in. Energie besparen kan op verscheidene manieren. Zo kunnen zuinige led-lampen met behoud van verlichtingskwaliteit worden toegepast en kunnen lampen worden gedimd. Een manier is ook het saneren van verlichting. Dit houdt in dat, indien werkelijk, openbare verlichting wordt vervangen door alternatieven.

Wat mag het kosten?

In Waalwijk wordt bij de aanbesteding van elektriciteit sterk gelet op duurzaamheid. Dat geldt niet alleen voor de levering van elektriciteit (uit 100% Nederlandse wind), maar ook voor hoe de leverancier zelf omgaat met duurzaamheid. Bij de gunning woog dit voor 60% mee en de prijs voor 40%.

Paragraaf 4. Financiering (en treasury)

Paragraaf Financiering (en treasury)

Paragraaf Financiering (treasury)

De financieringsparagraaf biedt inzicht in de wijze waarop de financieringsfunctie binnen de gemeente Waalwijk wordt uitgevoerd. Dit betreft alle activiteiten die te maken hebben met het beheersen en optimaliseren van de inkomende en uitgaande geldstromen, de liquiditeiten, de financiering van investeringen en het beheersen van financiële risico's binnen het treasurybeleid. Het gevoerde treasury management binnen deze functie vindt zijn basis in het 'Treasurystatuut 2018' en vormt het kader voor de uitvoering van het financiële beleid, de publieke taken en geeft waarborgen voor de financiële continuïteit van de gemeente op korte en lange termijn.

1. Algemene ontwikkelingen

De Europese Centrale Bank (ECB) heeft in augustus 2023 wederom de beleidsrente met 0,25% verhoogd, waarmee de rente uitkomt op 3,75%. Dat is een evenaring van de hoogste rente ooit van de belangrijke beleidsrente van de centrale bank. In oktober 2000 stond de ECB-rente een halfjaar op 3,75%. Het was de negende keer in ruim een jaar tijd dat de rente omhoog is gegaan. De nieuwe verhoging is bedoeld om de inflatie, die in de ogen van de ECB nog altijd te hoog is, te beteugelen. De huidige inflatie bedraagt 4,6% (voorlopige cijfers juli 2023). De ECB wil dat die uitkomt op 2%. De inflatie neemt weliswaar af, maar het doel van 2% wordt in 2023 waarschijnlijk niet gehaald.

Hoe de inflatie zich in 2024 gaat ontwikkelen is onzeker gezien de nog voortdurende oorlog in Oekraïne. De ECB geeft aan dat er vooruitgang is geboekt in het tegengaan van de hoge inflatie. Of er nog een renteverhoging volgt wordt per maand bekeken. De Nederlandsche Bank (DNB) verwacht dat de inflatie de komende jaren afneemt, maar toch te hoog blijft. Voor 2024 wordt een inflatie van 3,7% verwacht en voor 2025 van 2,5%.

De stijging van de beleidsrente door de ECB is terug te zien in de rente die wij als gemeente betalen voor een lening. De rente voor een 10 jarige lineaire lening was begin 2022 ongeveer 0,3% en in augustus 2023 3,35%. De rente voor kortgeld is gestegen van -0,5% naar 3,6%.

2. Financieringsbehoefte en leningenportefeuille

De voorbereiding en de ontwikkeling van nieuwe investeringen en de besteding daarvan zijn volop in beweging en hebben invloed op het aantrekken van nieuwe geldleningen. In de prognosebalans is een overzicht weergegeven van de nieuw af te sluiten geldleningen. Afhankelijk van de financieringsbehoefte zullen nieuwe geldleningen worden aangetrokken en de rente die hiermee is gemoeid is in de begroting opgenomen. Hierbij is op voorhand al rekening gehouden met eventuele vertragingen binnen de investeringen.

Bedragen x € 1.000

ACTIVA		per 31 december				
	Realisatie	Begroting				
Omschrijving	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Vaste activa:						
Materiële en immateriële vaste activa	229.499	236.471	277.795	293.005	309.377	298.965
Financiële vaste activa (kapitaalverstrekking)	14.409	4.992	14.409	14.409	14.409	14.409
Financiële vaste activa (overige langl. Leningen)	8.667	18.089	8.266	8.266	8.266	8.266
Vlottende activa:						
Voorraden (GreX)	4.774	17.460	4.848	-22.246	4.826	-313
Overige vlottende activa, uitzettingen < 1 jaar	10.135	6.000	4.000	4.000	4.000	4.000
Liquide middelen	963	140	500	500	500	500
Overlopende activa	10.312	4.600	4.000	4.000	4.000	4.000
Totaal	278.759	287.752	313.818	301.934	345.378	329.827

PASSIVA		per 31 december				
	Realisatie	Begroting				
Omschrijving	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Vaste Passiva:						
Eigen vermogen:						
- Algemene reserve	22.346	21.996	28.865	27.715	27.198	27.198
- Bestemmingsreserves	80.276	77.158	73.215	71.625	70.086	68.513
- Nog te bestemmen resultaat	14.319	0	0	0	0	0
Voorzieningen	9.323	10.167	11.573	12.019	12.304	12.587
Waarborgsommen	0	0	0	0	0	0
Langlopende leningen (bestaande portefeuille)	114.931	120.843	108.316	96.426	85.436	75.515
Nog af te sluiten leningen (lang geld)		29.088	53.000	56.000	112.000	108.000
Vlottende passiva:						
Vlottende schulden < 1 jaar	21.298	13.000	21.849	21.149	21.354	21.014
Overlopende passiva	16.266	15.500	17.000	17.000	17.000	17.000
Totaal	278.759	287.752	313.818	301.934	345.378	329.827

3. Rente

De BBV-voorschriften schrijven voor dat we inzicht geven in de rentelasten, het renteresultaat, de financieringsbehoefte en de manier waarop we rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden toerekenen. In onderstaande tabel wordt dit weergegeven.

Financieringspositie, balans per 31 december					
Bezit			Vermogen		
	2023	2024	2023	2024	
Activa integraal gefinancierd	245.351.845	278.958.620	Eigen vermogen	99.154.043	102.079.963
Activa project gefinancierd	14.199.629	13.751.738	Voorzieningen	10.167.444	11.573.440
Grondexploitatie	17.459.701	4.848.099	Geldleningen	167.689.688	183.905.054
Totaal	277.011.175	297.558.457	Totaal	277.011.175	297.558.457

Te financieren 2024			Financiering 2024		
	Boekwaarde	Rente		Leningen	Rente
Totaal activa	297.558.457		Totaal staat E	120.843.159	2.537.354
<u>Projectgefinancierd:</u>			Transitorische rente		-89.806
Ontsluitingweg Spranckelaer 2013/005	-195.669	-3.179	Financieringstekort	63.061.895	1.672.875
Leningen woningbouw	-5.047.219	-75.708			
W.v.Oranje college lening	-8.266.191	-126.881			
Bedrijfsgebouwen En	-242.659	-3.754			
<u>Grondexploitatie:</u>					
Totaal complexen	-4.848.099	-70.047			
Integraal gefinancierd	278.958.620		Totaal	183.905.054	4.120.423

Renteposten		Rentetoerekening	
Externe rente	4.044.715	a. Externe rentelasten	4.120.423
Percentage externe rente	2,20%	b. Externe rentebaten	-75.708
Rente eigen vermogen	n.v.t.	Totaal door te rekenen externe rente	4.044.715
Rentepercentage grondexploitaties	1,44%	c. Rentelast grondexploitatie	-70.047
Rente grondexploitaties	70.047	c. Rentelasten projectfinanciering	-133.813
Percentage activa projectgefinancierd	diversen	Saldo door te rekenen externe rente	3.840.854
Rente activa projectgefinancierd	-133.813	d. Rente over eigen vermogen	n.v.t.
Rente% voorzieningen op contante waarde	2,00%	d. Rente over voorzieningen (CW)	0
Rente voorzieningen contante waarde	0	Rente toe te rekenen aan taakvelden	3.840.854
		e. De aan taakvelden toegerekende rente	3.637.985
		f. Renteresultaat op taakveld treasury	-202.869
		Integraal gefinancierde activa	278.958.620
		Renteomslagpercentage	1,38%
		Renteomslagpercentage afgerond	1,50%
		Percentage te veel	0,12%

	verdeelde rente	
	Te veel verdeelde rente	343.525

De omslagrente voor 2024 is berekend op 1,38% en hebben we naar boven afgerond en vastgesteld op 1,5%. Bij de verdeling van de externe rente naar de verschillende taakvelden ontstaat een negatief renteresultaat (verschil tussen toegerekende rente en de werkelijk betaalde rente) van afgerond € 203.000. Het rentenadeel blijft binnen de 25% afwijking die de notitie rente voorschrijft en staat binnen de programmabegroting opgenomen op het taakveld treasury.

In de begroting hanteren we een rente voor kortlopende leningen (≤ 1 jaar) en een rente voor langlopende leningen (> 1 jaar). Op basis van de verwachte renteontwikkeling van een viertal grote banken is een inschatting gemaakt van de te hanteren rente in 2024. Deze renteontwikkeling laat in 2024 een lichte daling zien van de kapitaalmarktrente. Zodoende wordt in 2024 voor kortgeld gerekend met 3,5% en voor langgeld 3,25%.

4. Risicobeheer

Binnen het treasurybeleid staat het risicobeheer voorop en maakt toekomstige risico's inzichtelijk en beheersbaar. Hierdoor is het mogelijk deze te vermijden, te verminderen, te beperken of te spreiden. Uitgangspunten hierbij zijn dat de treasuryfunctie slechts wordt uitgevoerd uit hoofde van de publieke taak en nadrukkelijk geen bankachtige activiteiten mag worden ontplooid met het oogpunt om geld te verdienen. Door verplicht schatkistbankieren is het voor gemeenten alleen nog mogelijk om geld bij het Rijk of andere openbare lichamen (bijvoorbeeld andere gemeenten) uit te zetten.

Kasgeldlimiet

De renterisico's die de gemeente kan lopen zijn begrensd tot de normen van de kasgeldlimiet genoemd in de Wet financiering decentrale overheden. De kasgeldlimiet is het maximum aan gemiddelde netto vlottende schuld dat een gemeente in een kwartaal mag hebben. Bij een netto vlottende schuld gaat het om financieringen met een looptijd korter dan 1 jaar. De kasgeldlimiet is op 8,5% van het begrotingstotaal vastgesteld. Voor Waalwijk is dat in 2024 afgerond € 15,8 miljoen. In de huidige markt kunnen we optimaal profiteren van het renteverskil met lang geld door maximaal gebruik te maken van deze limiet. Bij een overschrijding zal op basis van de financiële positie en liquiditeitsplanning een nieuwe langlopende lening worden aangetrokken.

Renterisiconorm

De renterisico's op de vaste schuld zijn begrensd tot de normen van de renterisiconorm genoemd in Wet financiering decentrale overheden. Bij het bepalen van de duur van de geldleningen die we aantrekken moeten we rekening houden met deze norm. De renterisiconorm heeft als doel om het renterisico bij de herfinanciering van langlopende geldleningen te beheersen. Het renterisico wordt daarbij bepaald als de som van de renteherzieningen en de aflossingen. Het is van belang dat renteherzieningen en aflossingen in de tijd gespreid zijn. De renterisiconorm is vastgesteld op 20% van het begrotingstotaal. Dat is voor Waalwijk in 2024 afgerond € 37,1 miljoen. Dit is het bedrag dat we in 1 jaar maximaal mogen herfinancieren op langlopende leningen. In 2024 bedragen de aflossingen € 12,5 miljoen. Hiermee blijven we ruim onder de renterisiconorm. Ook meerjarig voldoen we aan de norm.

Schatkistbankieren

Gemeenten zijn verplicht om overtollige liquide middelen uitsluitend bij het Rijk of andere decentrale overheden onder te brengen. Het drempelbedrag wat hiervoor geldt is 2% van het begrotingstotaal. Op basis van het begrotingstotaal mag de gemeente Waalwijk gemiddeld per dag afgerond € 3,7 miljoen aan overtollige middelen aanhouden. Het eventuele meerdere aan overtollige middelen moet verplicht worden overgeboekt naar de Nederlandse schatkist. Hiervoor wordt een vergoeding ontvangen die gelijk is aan de rente die het Rijk betaalt op leningen die ze op de markt aangaat. De verwachting is dat de gemeente Waalwijk beperkte tijdelijke liquiditeitsoverschotten heeft in 2024.

Overige risico's

Overige risico's zijn valuta- en liquiditeitsrisico's. Geldleningen worden verstrekt, aangetrokken of gegarandeerd in Euro's, zodoende lopen we geen valutarisico. Het liquiditeitsrisico wordt zoveel mogelijk beperkt door een korte termijn liquiditeitenplanning aan te houden met een looptijd van 1 jaar en voor een meerjarige liquiditeitenplanning een looptijd van minimaal 4 jaar.

5. Wet Houdbare overheidsfinanciën / EMU-saldo

Decentrale overheden waaronder gemeenten, provincies en waterschappen tellen met hun schulden en financieringstekorten sinds de invoering van de Wet Houdbare overheidsfinanciën (Wet HOF) mee in de overheidsschuld van Nederland. In de Wet Hof zijn de Europese normen verankerd voor de hoogte van de overheidsschuld en de jaarlijkse groei hiervan. Dit betekent een maximaal toegestaan structureel tekort van de collectieve sector (EMU-saldo) van 0,5% van het bruto binnenlands product (BBP). Voor de decentrale overheden worden plafonds als norm aangehouden. De grens voor het feitelijk tekort blijft 3% BBP en de overheidsschuld mag niet hoger zijn dan 60% BBP.

Zolang de norm niet wordt overschreden worden er geen sancties uitgevoerd. Indien dit wel het geval is dan kan de Raad van de Europese Unie een EU-lid die zich niet aan de afspraken houdt hierop aanspreken en aangeven dat het zijn inkomsten en uitgaven dient aan te passen. De Raad kan tevens een boete opleggen. Een dergelijke boete kan door de Nederlandse overheid worden doorberekend aan de decentrale overheden. Voor gemeenten betekent dit dat zij op de algemene uitkering van het gemeentefonds worden gekort.

Paragraaf 5. Bedrijfsvoering

Bedrijfsvoering in Waalwijk

Algemene toelichting

De uitgangspunten en doelstellingen voor de bedrijfsvoering binnen de gemeente Waalwijk is hieronder puntsgewijs uitgewerkt:

- Wij streven naar een efficiënte bedrijfsvoering die optimaal bijdraagt aan de ambities van Waalwijk

Bedrijfsvoeringsprocessen ondersteunen de uitvoering van de hoofdstukken en programma's. Denk hierbij aan de inzet van personeel, financiën, informatievoorziening, organisatie en ICT. De bedrijfsvoering is niet alleen intern gericht. Zo verwachten de Waalwijkse inwoners bijvoorbeeld van een gemeente dat de kwaliteit van de dienstverlening op orde is. Een goed georganiseerde bedrijfsvoering is hiervoor een belangrijke randvoorwaarde, evenals het in control zijn.

- Wij werken aan een samenwerkingsgerichte ontwikkelcultuur

De veranderingen in de maatschappij vragen om het voortdurend aanpassen van en bijblijven in ons vakmanschap. In het bijzonder als het gaat om de houding en gedrag van onze organisatie en dus van onze medewerkers. Het is zaak dat we meer dan voorheen extern gericht zijn, dat we de gemeenteraad goed bijstaan in het vervullen van hun taken en verantwoordelijkheden en dat we snel en resultaatgericht te werk gaan. Verder gaan we inwoners, als dat al niet het geval was, snel en adequaat helpen als ze diensten van ons nodig hebben en sturen we aan op een intensieve samenwerking met collega's binnen de organisatie en daarbuiten. De uitdagingen waar we voor staan vereisen een duidelijke aansturing, flexibele processen en inzichtelijke informatie.

Om bovenstaande ambities te realiseren ligt de focus in 2024 op de volgende bedrijfsvoering thema's:

- Verbeteren van integraal samenwerken;
- Het up-to-date houden van onze ICT-omgeving zodat onze processen adequaat worden

ondersteund;

- Voldoen aan de eisen van informatiebeveiliging en privacy;
- Doorontwikkelen van datagedreven werken als ondersteunend instrument voor beleid;
- Verbeteren van interne beheersing en rechtmatigheid;
- Adequate managementinformatie en informatievoorziening.

Rechtmatigheidsverantwoording door College van B&W

Algemene toelichting

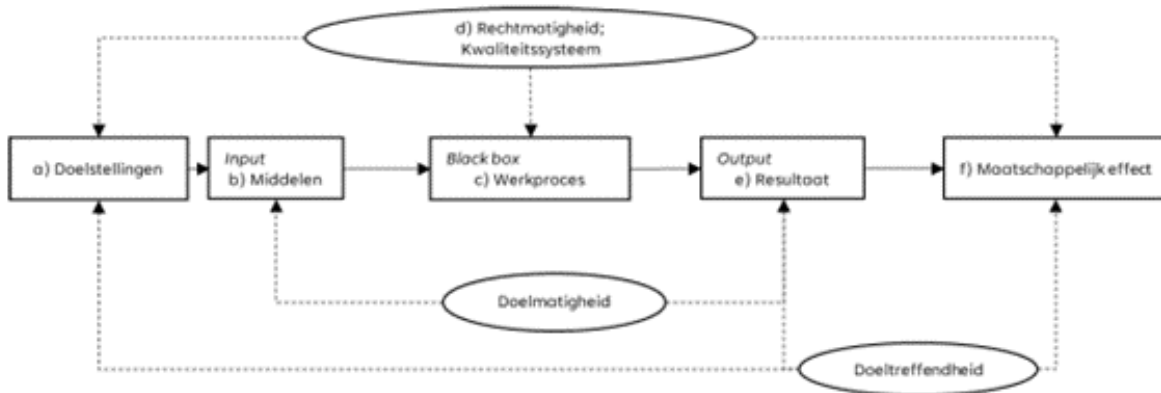
Control

Binnen de gemeente Waalwijk hebben we een Visie op Control opgesteld. Deze visie is het uitgangspunt voor de invulling van control.

Control gaat over de interne beheersing van de organisatie. Wordt de organisatie goed bestuurd en hebben we de processen en de uitvoering van de plannen en activiteiten onder controle. Onze organisatie is in control wanneer de activiteiten, plannen, processen en projecten bijdragen aan de realisatie van beleidsdoelstellingen en hun maatschappelijk effect, zodanig dat er geen grote onverwachte verrassingen zullen optreden. Dit betekent dat we de risico's onderkennen en maatregelen nemen om de risico's te beheersen.

Omdat we als overheidsorganisatie gefinancierd worden met maatschappelijk geld mag van onze gemeente verwacht worden dat onze prestaties doelmatig en doeltreffend zijn. En dat we ons houden aan wet- en regelgeving.

Om onze gestelde beleidsdoelen te realiseren zal een vloeiend proces ontwikkeld dienen te worden dat continue monitort, evalueert en bijstelt. In de gemeente Waalwijk hebben we dat als volgt vorm gegeven:

'In control zijn' betekent dus voor ons niet alleen beheersen: maar **beter besturen**: meer leren dan controleren!

Visie op Control

Met de gemeenteraad hebben we afgesproken dat we bepaalde doelstellingen bereiken. Dit doen we voor onze inwoners. Control inspanningen dragen bij aan de realisatie van deze doelstellingen. We zijn in staat om als organisatie alle risico's binnen de processen te onderkennen die de realisatie van de doelstellingen in gevaar brengen.

We maken hierbij een bewuste afweging of we het risico accepteren, verzekeren of afdekken met diverse beheersmaatregelen. Hierbij speelt een kosten/baten analyse een belangrijke rol.

De control inspanningen hebben een toegevoegde waarde voor de organisatie en daarmee ook voor de gemeenteraad en onze inwoners. Vanuit de intrinsieke motivatie werken we

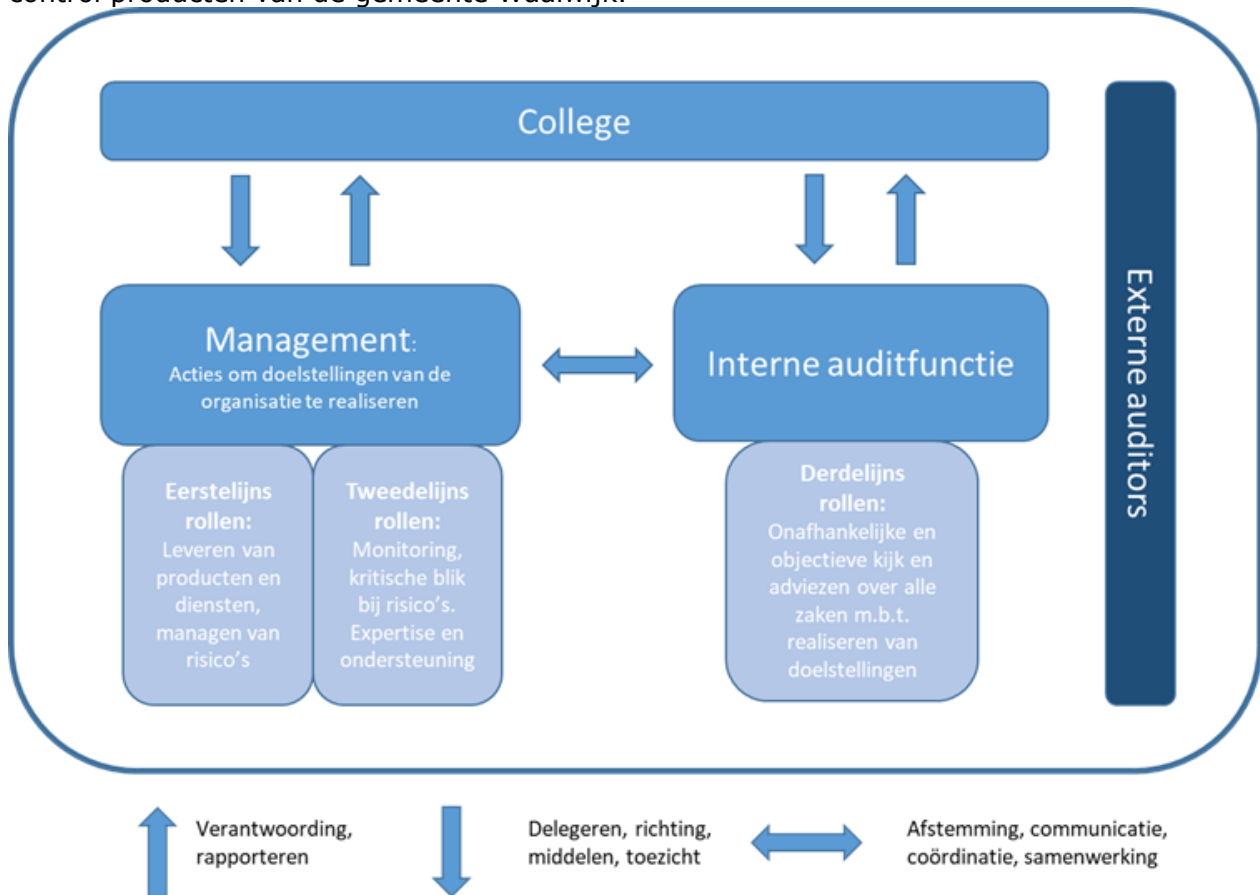
effectief en efficiënt en hebben we de interne beheersing op orde. We doen dit voor ons zelf, het college, de raad en onze inwoners en niet voor externe partijen zoals de accountant. De teammanager is integraal verantwoordelijk voor de uitvoering en beheersing van zijn processen. De teammanager zorgt ervoor dat de processen up-to-date zijn en dat de risico's periodiek worden geactualiseerd. Hierbij wordt hij ondersteund door het team Concern & Strategie (CSTR) en de concerncontroller.

Voor het sturen en beheersen van de processen heeft de teammanager volledige en tijdige managementinformatie nodig. Op basis van deze managementinformatie kan de teammanager de juiste beslissingen nemen.

Hoe organiseren we control in de Waalwijk?

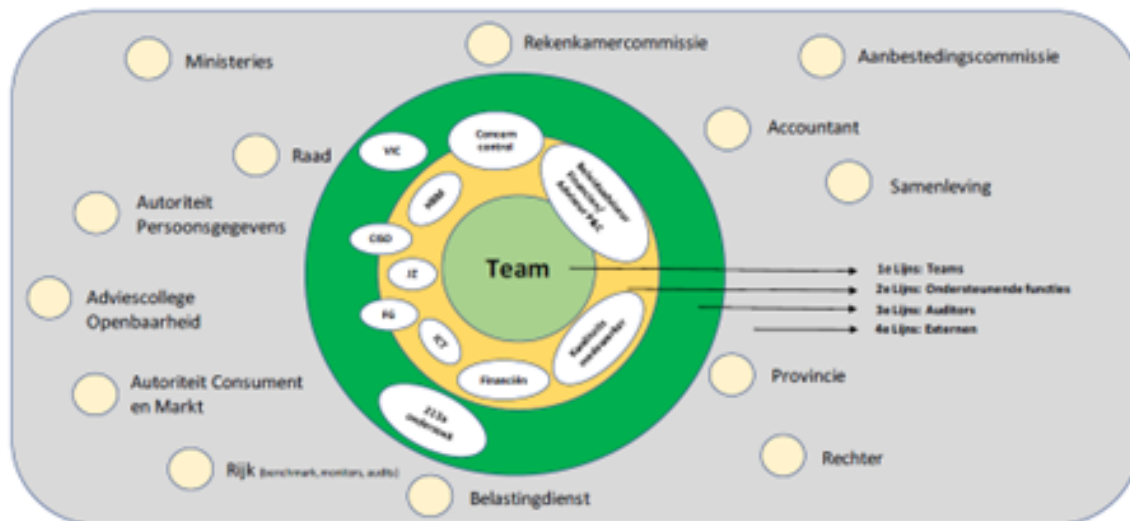
De basis voor control is het 'Three Lines Model'. Dit model helpt ons om structuren en processen in kaart te brengen, die bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen en die een sterke governance en risicomanagement faciliteren.

Dit model is net zoals de planning en control cyclus bij de gemeente Waalwijk gebaseerd op het plan, do, check en act principe. De rapportering vindt dan ook plaats in de planning en control producten van de gemeente Waalwijk.

Invulling 'Three-lines' binnen de gemeente Waalwijk

Voor de gemeente Waalwijk geven we hier op onderstaande wijze invulling aan:

De **1e lijn** (lichtgroen), de binnencirkel is het management. Het management op de diverse organisatieniveaus is dus ook primair verantwoordelijk voor de goede sturing en beheersing van de organisatie, voor het managen van de risico's die met de bedrijfsvoering samenhangen en voor de volledigheid en betrouwbaarheid van de verantwoordingsinformatie.

De **2e lijn** (geel) bestaat uit de functionarissen die geen directe management-verantwoordelijkheid hebben, maar het lijnmanagement ondersteunen op diverse gebieden: THRM, TFIN, TICT, TBIF, CSTR, kwaliteitsmedewerkers binnen de teams, Chief Information Security Officer (CISO)/ Functionaris Gegevensbescherming (FG) en Security & Privacy Officer (SPO). Zij helpen en ondersteunen de 1e lijn bij de beheersing van de diverse processen.

De **3e lijn** (donkergroen) bestaat uit de medewerkers die de Verbijzonderde Interne Controle (VIC) uitvoeren en de 213a onderzoekers. De VIC maar ook de medewerkers P&C vallen onder team Concern & Strategie (CSTR) en de concerncontroller stuurt dit team aan. De strategen vallen ook onder team CSTR maar worden aangestuurd door de algemeen directeur. Daarnaast is CSTR ook verantwoordelijk voor de 213a-onderzoeken en opereert daarmee gedeeltelijk in de 2e lijn en gedeeltelijk in de 3e lijn. De CISO en FG hebben ook een onafhankelijke controlerende rol en vallen daarmee ook gedeeltelijk in de 2e lijn als de 3e lijn. In de gemeente Waalwijk is dit een gecombineerde functie.

De **4e lijn** bestaat uit (veel) externe partijen die onderzoek doen of controles uitvoeren, bijvoorbeeld accountants, rekenkamercommissie en de Belastingdienst. Deze controles worden niet vanuit de organisatie aangestuurd, vinden vooral achteraf plaats en zijn daarmee geen onderdeel van de interne beheersing. De uitkomsten van deze onderzoeken en controles geven ook een beeld over de mate van interne beheersing van de organisatie.

Rechtmatigheidsverantwoording

Vanaf 2023 worden gemeenten verplicht om in de jaarrekening een rechtmatigheidsverantwoording op te nemen. Hiermee legt het college eigenstandig verantwoording af over de naleving van de geldende wet- en regelgeving bij de totstandkoming van de baten en lasten en balansmutaties in de jaarrekening. De gemeente Waalwijk streeft ernaar om in de toekomst een volledige 'In Control Statement' op te nemen in de jaarrekening. Maar eerst richten we ons op de rechtmatigheidsverantwoording.

Paragraaf 6. Verbonden partijen

Inleiding

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de bestuurlijke, beleidsmatige en financiële belangen en risico's van de gemeente als gevolg van banden met verbonden partijen, waarin de gemeente zowel financieel deelneemt als zeggenschap heeft.

Verbonden partijen zijn rechtspersonen waarmee de gemeente een bestuurlijke én financiële band heeft. Van een bestuurlijke band is sprake indien de gemeente rechtstreeks invloed heeft op de besluitvorming binnen de verbonden partij. Een financieel belang is aan de orde als de gemeente financieel kan worden aangesproken wegens het functioneren van de verbonden partij of wanneer de gemeente geld kan kwijtraken bij een faillissement van een verbonden partij.

Er wordt onderscheid gemaakt in de volgende typen verbonden partijen:

- gemeenschappelijke regelingen;
- vennootschappen en coöperaties;
- stichtingen en verenigingen;
- overige verbonden partijen.

Voor de gemeente Waalwijk is enkel sprake van gemeenschappelijke regelingen en vennootschappen.

Gemeenschappelijke regelingen

Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant

Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant	
2. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam)
3. Vestigingsplaats	Tilburg
4. Doelstelling en openbaar belang	De Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant is een samenwerkingsverband tussen 24 gemeenten (waaronder de gemeente Tilburg) en de hulpdiensten. Om de veiligheid in de regio Midden- en West-Brabant te vergroten en beter voorbereid te zijn op rampen en crises, bundelen de 24 gemeenten, de GHOR (Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen), de brandweer en de politie de krachten. Dit houdt in dat in de Veiligheidsregio MWB deze verschillende diensten en besturen intensief samenwerken op het gebied van crisisbeheersing, rampenbestrijding, brandweertzorg, geneeskundige hulpverlening bij rampen en handhaving van openbare orde en veiligheid. Per 1 augustus 2010 heeft de overdracht van de lokale brandweer naar de Veiligheidsregio plaatsgevonden.
5. Relatie met programma	1. Veiligheid 1.1 Crisisbeheersing en brandweer
6. Deelnemende partijen	24 deelnemers, 1,1 miljoen inwoners, aandeel Waalwijk 4,11 %. Altena, Alphen-Chaam, Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Breda, Dongen, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Gilze en Rijen, Goirle, Halderberge, Hilvarenbeek, Loon op Zand, Moerdijk, Oisterwijk, Oosterhout, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen, Tilburg, Waalwijk, Woensdrecht en Zundert.
7. Bestuurlijk belang	DB: n.v.t. AB: Burgemeester Ausems AB: plv. Wethouder Klerx
8. Financieel belang	De kosten van de Veiligheidsregio worden gedragen door de deelnemende gemeenten. De bijdrage van Waalwijk voor 2024 is: € 3.037.277.
9. Eigen vermogen	01-01-2024: € 5.276.000 prognose 31-12-2024: € 4.912.000 prognose
10. Vreemd vermogen	01-01-2024: € 55.277.000 prognose 31-12-2024: € 59.803.000 prognose
11. Financieel resultaat	2024: € 0,00 prognose
12. Risico's	In het geval van faillissement of liquidatie dragen de gemeenten gezamenlijk de aanwezige schulden en kosten. Daarnaast blijft de gemeente verplicht voor het adequaat uitvoering geven aan de wettelijke taken.

13. Ontwikkelingen	<p><i>Maatschappelijke opgave</i> De maatschappelijke opgave verandert. We moeten rekening houden met afnemende cohesie in de samenleving, agressie tegen hulpverleners, een veranderende zorgvraag en meer kwetsbare doelgroepen door langer thuiswonende ouderen, ontheemden of personen met onbegrepen gedrag. Er wordt een ander beroep gedaan op de VRMWB. Ze werken niet alleen vanuit hun eigen deskundigheid, maar ook vanuit de kwetsbaarheden en risico's die ze signaleren.</p> <p><i>De burger wordt een wereldmacht</i> Het vertrouwen van de samenleving in de overheid is niet meer vanzelfsprekend. De machtsverhoudingen wereldwijd en binnen Nederland veranderen en zijn minder voorspelbaar. Onder andere sociale media stimuleren een nieuwe vorm van democratisering, waarin machtsverhoudingen en autoriteit schuivende panelen zijn. Inwoners halen hun kennis en kunde overal vandaan en nemen daarmee zelf meer initiatief om zaken te regelen. Het dwingt de overheid om op een andere manier aan te sluiten bij de samenleving. Professioneel gezag, netwerken en ecosystemen veranderen. Het is belangrijk om - steeds meer divers georganiseerde - inwoners actiever te betrekken en te weten wat ze willen én kunnen. Daarmee worden zij redzamer en kan hun hulp en inzet (burgerhulpverlening) worden gekoppeld aan de professionele inzet van de VRMWB.</p> <p>De VRMWB zet zich in 2024 in op de volgende doelstellingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vergroten inzicht in en expertise ten aanzien van veilig gedrag en redzaamheid van inwoners. • Versterken risicobewustzijn van doelgroepen door het bieden van interventies en handelingsperspectieven (stimuleren van veilig gedrag) • De hulpverlening efficiënter en effectiever maken in samenwerking met inwoners.
-----------------------	--

Regionale Omgevingsdienst Midden- en West Brabant (OMWB)

Regionale Omgevingsdienst Midden- en West Brabant (OMWB)	
2. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam)
3. Vestigingsplaats	Tilburg
4. Doelstelling en openbaar belang	De bestuurlijk juridische verankering van de OMWB is geborgd middels een gemeenschappelijke regeling. Doel is om een verdere verbetering tot stand te brengen in de dienstverlening bij de uitvoering van de vergunningverlening, toezicht- en handhavingstaken en in de kwaliteit en veiligheid van de werk- en leefomgeving op het gebied van milieu en asbest.
5. Relatie met programma	8. Ruimtelijke ontwikkeling, centrumontwikkeling en wonen 8.3 Wonen en bouwen
6. Deelnemende partijen	26 deelnemers, 1,2 miljoen inwoners, aandeel Waalwijk 4,3%. Altena, Alphen-Chaam, Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Breda, Dongen, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Gilze en Rijen, Goirle, Halderberge, Hilvarenbeek, Loon op Zand, Moerdijk, Oisterwijk, Oosterhout, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen, Tilburg, Waalwijk, Woensdrecht, Zundert, Heusden en provincie Noord-Brabant.
7. Bestuurlijk belang	DB: geen vertegenwoordiging AB: Wethouder De Jong AB: plv. Burgemeester Ausems
8. Financieel belang	De kosten van de OMWB worden gedragen door de deelnemende gemeenten. De bijdrage van Waalwijk voor 2024 is: € 1.052.540.

9. Eigen vermogen	01-01-2024: € 2.829.000 prognose 31-12-2024: € 3.148.000 prognose
10. Vreemd vermogen	01-01-2024: € 3.004.000 prognose 31-12-2024: € 5.386.000 prognose
11. Financieel resultaat	2024: € 0,00 prognose
12. Risico's	In het geval van faillissement of liquidatie dragen de gemeenten gezamenlijk de aanwezige schulden en kosten. Daarnaast blijft de gemeente verplicht voor het adequaat uitvoering geven aan de wettelijke taken.
13. Ontwikkelingen	<i>Omgevingswet</i> De invoeringsdatum van de Omgevingswet is vastgesteld op 1 januari 2024. Tegelijkertijd zullen de bodemtaken (saneringen) overgaan van de provincie naar de gemeenten. Ook zal de eerste fase van de wet Kwaliteit Bouw worden ingevoerd. De invoering van deze wetten betekent een belangrijke verandering voor de taakuitvoering en werkwijze van de OMWB. Ondanks het feit dat de OMWB daarop goed is voorbereid, begint het feitelijke veranderingsproces pas na de inwerkingtredingsdatum in 2024 en de jaren erna (processen, afspraken deelnemers, inregelen samenwerking, DSO). <i>Programma 'Van goed naar beter'</i> Het programma 'Van goed naar beter' gaat in 2024 haar afrondende jaar in. Dit programma behelst het effectueren van het (financieel) potentieel van het onderzoek naar kosteneffectiviteit uit december 2020. En daarmee is het de aanjager geweest voor de verdere professionalisering. In 2023 is gestart met het opzetten van een kwaliteitsmanagementsysteem. Deze wordt in 2024 verder geïmplementeerd en uitgerold.

Streekarchief Langstraat Heusden Altena

Streekarchief Langstraat Heusden Altena	
2. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam)
3. Vestigingsplaats	Heusden
4. Doelstelling en openbaar belang	- De zorg voor het beheer van de overgebrachte archiefbescheiden; - Toezicht op het beheer van de niet-overgebrachte archiefbescheiden; - Het bevorderen van lokaal en streek historisch onderzoek/het optreden als historisch informatiecentrum voor de gemeente Waalwijk.
5. Relatie met programma	0. Bestuur en Ondersteuning 0.1 Bestuur
6. Deelnemende partijen	3 deelnemers, 153.541 inwoners, aandeel Waalwijk 32,5%. Altena, Heusden en Waalwijk.
7. Bestuurlijk belang	DB: Wethouder Spierings AB: Wethouder Spierings AB: plv. Wethouder De Jong
8. Financieel belang	De kosten van het SALHA worden gedragen door de deelnemende gemeenten. De bijdrage van Waalwijk voor 2024 is: € 368.662.
9. Eigen vermogen	01-01-2024: € 271.771 prognose 31-12-2024: € 257.901 prognose
10. Vreemd vermogen	01-01-2024: € 92.337 prognose 31-12-2024: € 92.737 prognose
11. Financieel	2024: € 0,00 prognose

resultaat	
12. Risico's	In het geval van faillissement of liquidatie dragen de gemeenten gezamenlijk de aanwezige schulden en kosten. Daarnaast blijft de gemeente verplicht voor het adequaat uitvoering geven aan de wettelijke taken.
13. Ontwikkelingen	In het beleidsplan voor de periode 2023-2025 worden als speerpunten de continue doorontwikkeling van het e-depot en een verdere professionalisering van de organisatie en de interne informatiehuishouding benoemd. Speerpunt blijft de verdere versterking van de digitale dienstverlening aan burgers en gemeentelijke deelnemers. Realiseren nieuw archiefdepot vóór 2026.

GGD Hart voor Brabant

GGD Hart voor Brabant	
2. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (openbaar belang)
3. Vestigingsplaats	Tilburg
4. Doelstelling en openbaar belang	De GGD Hart voor Brabant is een gemeenschappelijke regeling van 19 Brabantse gemeenten met als doel een bijdrage te leveren aan de openbare gezondheidszorg, zoals voorgeschreven door de Wet publieke gezondheid. De GGD beschikt over een goede vermogenspositie.
5. Relatie met programma	7. Volksgezondheid en milieu 7.1 Volksgezondheid
6. Deelnemende partijen	19 deelnemers, 1,1 miljoen inwoners, aandeel Waalwijk 4,5%. Bernheze, Boekel, Boxtel, Dongen, Gilze en Rijen, Goirle, 's-Hertogenbosch, Heusden, Hilvarenbeek, Land van Cuijk, Loon op Zand, Maashorst, Meijerijstad, Oisterwijk, Oss, Sint-Michielsgestel, Tilburg, Vught en Waalwijk.
7. Bestuurlijk belang	DB: n.v.t. AB: Wethouder Odabasi AB: plv. Wethouder Schuijffel
8. Financieel belang	De kosten van de GGD Hart voor Brabant worden gedragen door de deelnemende gemeenten. De bijdrage van Waalwijk voor 2024 is: € 2.127.020
9. Eigen vermogen	01-01-2024: € 5.316.000 prognose 31-12-2024: € 4.816.000 prognose
10. Vreemd vermogen	01-01-2024: € 15.407.000 prognose 31-12-2024: € 15.406.000 prognose
11. Financieel resultaat	2024: € 0 prognose
12. Risico's	In het geval van een faillissement of liquidatie dragen de gemeenten gezamenlijk de aanwezige schulden en kosten. Daarnaast blijft de gemeente verantwoordelijk voor het adequaat uitvoering geven aan de wettelijke taken.

13. Ontwikkelingen	Vanaf 2024 wordt er gewerkt met een geactualiseerd basispakket. Een aantal wettelijke taken worden versterkt en enkele nieuwe diensten worden toegevoegd.
--------------------	---

Regionale ambulance-voorziening Brabant Midden-West-Noord

Regionale Ambulance-voorziening Brabant Midden-West-Noord	
2. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam)
3. Vestigingsplaats	Den Bosch
4. Doelstelling en openbaar belang	De Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden-West Noord (RAV Brabant Midden-West-Noord) is een gemeenschappelijke regeling van 38 Brabantse gemeenten met als doel het verlenen van ambulancezorg. Vanaf 2012 leveren de gemeenten die deelnemen aan de gemeenschappelijke regeling geen bijdrage meer.
5. Relatie met programma	7. Volksgezondheid en milieu 7.1 Volksgezondheid
6. Deelnemende partijen	37 deelnemers, 1,7 miljoen inwoners, aandeel Waalwijk 2,7 % Altena, Alphen-Chaam, Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Bernheze, Boekel, Boxtel, Breda, Land van Cuijk (per 1-1-2022), Dongen, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Gilze en Rijen, Goirle, Haaren, Halderberge, 's-Hertogenbosch, Heusden, Hilvarenbeek, Loon op Zand, Maashorst (per 1-1-2022) Meierijstad, Moerdijk, Oosterwijk, Oosterhout, Oss, Roosendaal, Rucphen, Sint-Michielsgestel, Steenbergen, Tilburg, Veghel, Vught, Waalwijk, Woensdrecht en Zundert.
7. Bestuurlijk belang	DB: n.v.t. AB: Wethouder Odabasi AB: plv. Wethouder Schuijffel
8. Financieel belang	De kosten van de RAV worden gedragen door de deelnemende gemeenten. De bijdrage van Waalwijk voor 2024 is: € 0,00.
9. Eigen vermogen	01-01-2024: € 14.369.000 prognose 31-12-2024: € 14.369.000 prognose
10. Vreemd vermogen	01-01-2024: € 28.702.000 prognose 31-12-2024: € 33.917.000 prognose
11. Financieel resultaat	2024: € 0,00 prognose
12. Risico's	In het geval van faillissement of liquidatie dragen de gemeenten gezamenlijk de aanwezige schulden en kosten. Daarnaast blijft de gemeente verplicht voor het adequaat uitvoering geven aan de wettelijke taken.
13. Ontwikkelingen	<i>Nieuwe urgentie-indeling spoedvervoer</i> Er wordt gewerkt aan een nieuwe urgentie-indeling die naar verwachting in 2023 zal worden ingevoerd. Het doel van de nieuwe urgentie-indeling is dat in geval van echte spoed, in levensbedreigende situaties waarin tijd er echt toe doet, sneller bij de patiënt te zijn en in gevallen waarin dat mogelijk is, iets meer tijd te nemen voor de triage, zodat de patiënt direct op de juiste plek terecht komt en de best passende zorg krijgt. Met behulp van de nieuwe urgentie-indeling is de RAV Brabant MWN beter in staat de juiste zorg op de juiste plaats te realiseren. <i>Kwaliteitskader Ambulancezorg 1.0</i> Het Kwaliteitskader Ambulancezorg 1.0 is een model dat door de ambulancesector zelf ontwikkeld is en dat is opgebouwd uit 26 indicatoren om de kwaliteit van de geboden ambulancezorg breed te kunnen meten. Tijdigheid is hiervan slechts een onderdeel en niet langer de enige gehanteerde prestatienorm. Een aantal van de 26 indicatoren wordt inmiddels landelijk gemeten, uitgevraagd en gebenchmarkt. In de loop van de komende jaren zullen stapsgewijs meerdere indicatoren worden geoperationaliseerd.

Baanbrekers

Baanbrekers	
2. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam)

3. Vestigingsplaats	Zanddonkweg 14, 5144 NX Waalwijk
4. Doelstelling en openbaar belang	Baanbrekers is ontstaan op 1 januari 2013 uit de fusie van de sociale werkvoorziening (WML) en de sociale dienst (ISD). Baanbrekers voert de Participatiewet voor de Langstraat-gemeenten uit. Dit komt neer op: het verstrekken van bijstandsuitkeringen, re-integratieactiviteiten en het aanbieden van beschutte werkgelegenheid.
	6. Sociaal domein 6.5 Arbeidsparticipatie
6. Deelnemende partijen	De deelnemende gemeenten zijn: Heusden, Loon op Zand en Waalwijk.
7. Bestuurlijk belang	DB: wethouder Spierings (plv. wethouder Odabasi) AB: wethouders Spierings en Odabasi (plv. wethouder Schuijffel), raadsleden Van Hamond en Den Braven.
8. Financieel belang	De kosten van Baanbrekers worden gedragen door de deelnemende gemeenten: De bijdrage van Waalwijk voor 2024 is: € 5.671.138
9. Eigen vermogen	01-01-2024: € 4.176.000 prognose 31-12-2024: € 3.290.000 prognose
10. Vreemd vermogen	01-01-2024: € 31.665.000 prognose 31-12-2024: € 36.444.000 prognose
11. Financieel resultaat	2024: € 0,00 prognose
12. Risico's	In het geval van tekorten, faillissement of liquidatie dragen de gemeenten gezamenlijk de risico's.
13. Ontwikkelingen	Baanbrekers heeft de ambitie om aan de standaard van het taalakkoord te voldoen. In 2023 wordt met Taalnetwerk afgestemd wat zij de leidinggevendenden kunnen bieden op grond van het herkennen van laaggeletterdheid en het gebruik van heldere taal en het afstemmen op welke wijze personen met taalachterstand kunnen worden geholpen door Baanbrekers en het Taalnetwerk. Op basis van een plan van aanpak zal dit gefaseerd over afdelingen heen en/of per afdeling in 2024 worden uitgevoerd. Er wordt ingezet op intensivering van de contacten met bedrijven die mensen met een achterstand tot de arbeidsmarkt kansen bieden. In de dienstverlening én in de eigen bedrijfsvoering wordt intensiever gebruik gemaakt van informatietechnologie en de daarbij passende beveiliging. In 2024 is het hoofdgebouw van Baanbrekers gesloopt en zijn de nieuwbouwwerkzaamheden in volle gang. Medio 2025 staat er aan de Zanddonkweg een nieuw en bij de organisatie passend gebouw.

Hart van Brabant / Midpoint

ROM/Hart van Brabant/Midpoint	
2. Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (openbaar lichaam)
3. Vestigingsplaats	Tilburg

4. Doelstelling en openbaar belang	<p>Het vorm geven van regionale samenwerking op beleidsmatig en strategisch gebied tussen de negen deelnemende gemeenten in Midden-Brabant. Op basis van de Strategische Meerjaren Agenda werken we in de regio aan drie programmalijnen: (1) Mens & Samenleving, (2) Leefomgeving & Milieu en (3) Economie, Recreatie & Toerisme. De brede economische agenda is belegd bij Midpoint, een triple helix organisatie.</p> <p>De Regio Hart van Brabant is een samenwerkingsverband met als doel om vanuit het beginsel van autonomie van het lokale bestuur:</p> <ul style="list-style-type: none"> - een overlegstructuur in te stellen en in stand te houden, die dient om de samenwerking tussen de deelnemende gemeenten vorm te geven; - rechtens verantwoording af te kunnen leggen over de besteding van (subsidie)gelden die door andere overheden, instellingen en/of bedrijven met het oog op die samenwerking worden toegekend'; - samen te werken om regionale opgaven te identificeren en op basis daarvan gezamenlijke projecten te definiëren, te initiëren en uit te voeren.
5. Relatie met programma	0. Bestuur en Ondersteuning 0.1 Bestuur
6. Deelnemende partijen	<p>11 deelnemers, 492.000 inwoners, aandeel Waalwijk 10,6%.</p> <p>Alpen-Chaam, Baarle-Nassau, Dongen, Gilze en Rijen, Goirle, Heusden, Hilvarenbeek, Loon op Zand, Oosterwijk, Tilburg en Waalwijk.</p>
7. Bestuurlijk belang	<p>DB: Burgemeester Ausems</p> <p>AB: Burgemeester Ausems</p> <p>AB: plv. Wethouder Klerx</p>
8. Financieel belang	De kosten van ROM/Hart van Brabant worden gedragen door de deelnemende gemeenten. De bijdrage van Waalwijk voor 2024 is: € 473.664.
9. Eigen vermogen	<p>01-01-2024: € 149.442 prognose</p> <p>31-12-2024: € 103.265 prognose</p>
10. Vreemd vermogen	<p>01-01-2024: € 2.042.760 prognose</p> <p>31-12-2024: € 1.732.360 prognose</p>
11. Financieel resultaat	2024: € 0,00 prognose
12. Risico's	In het geval van faillissement of liquidatie dragen de gemeenten gezamenlijk de aanwezige schulden en kosten. Daarnaast blijft de gemeente verplicht voor het adequaat uitvoering geven aan de wettelijke taken.
13. Ontwikkelingen	Geen.

Vennootschappen en Coöporaties

BNG (Bank Nederlandse Gemeenten)

BNG (Bank Nederlandse Gemeenten)	
2. Rechtsvorm	NV
3. Vestigingsplaats	Den Haag
4. Doelstelling en openbaar belang	BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijke belang.
5. Relatie met programma	0. Bestuur en Ondersteuning 0.5 Treasury
6. Deelnemende partijen	De Rijksoverheid (50% van de aandelen) en alle Nederlandse provincies, waterschappen en gemeenten zijn wettelijk verplicht om bij de BNG een bankrekening aan te houden. Alle verrekeningen met het Rijk vinden via de BNG plaats.
7. Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiging door burgemeester Ausems. Wethouder Klerx (machtiging burgemeester) neemt deel aan aandeelhoudersvergadering.
8. Financieel belang	29.133 aandelen á € 2,50: € 72.832,50. Dividend 2024: nog niet bekend.
9. Eigen vermogen	01-01-2024: € nog niet bekend 31-12-2024: € nog niet bekend
10. Vreemd vermogen	01-01-2024: € nog niet bekend 31-12-2024: € nog niet bekend
11. Financieel resultaat	2024: € nog niet bekend
12. Risico's	M.b.t. de kredietwaardigheid heeft de BNG een (AAA) rating.
13. Ontwikkelingen	Geen.

Parkmanagement

Parkmanagement	
2. Rechtsvorm	BV (gemeente Waalwijk 100% van de aandelen)
3. Vestigingsplaats	Waalwijk
4. Doelstelling en openbaar belang	Parkmanagement is een besloten vennootschap die als hoofdactiviteit het beheer, onderhoud en de beveiliging op Haven 1 t/m 8 en Zanddonk uitvoert. De gemeente betaalt een in de begroting geraamde jaarlijkse vergoeding (ca. € 373.000) aan Parkmanagement voor het groen- en grijsonderhoud van de openbare ruimte op de bedrijventerreinen Haven 1 t/m 8. De tweede grote inkomstenbron is de bijdrage van bedrijven (ca. € 385.000) ten behoeve van diensten die Parkmanagement aanbiedt. Daarnaast zijn er inkomsten uit rendement op vermogen, wat wordt gebruikt om investeringen te doen.
5. Relatie met programma	3. Economie 3.1 Economische ontwikkeling 5. Sport, cultuur, recreatie 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie
6. Deelnemende partijen	Gemeente Waalwijk. 1 deelnemer, 49.342 inwoners, aandeel Waalwijk 100%

7. Bestuurlijk belang	<p>Voorzitter AvA is tevens voorzitter RvC: Wim Naber Leden AvA: Burgemeester Ausems, Wethouder Klerx, Wethouder Spierings, Wethouder Odabasi, Wethouder De Jong en Wethouder Schuijffel. Leden RvC: <ul style="list-style-type: none"> • Voorzitter: Wim Naber • Commissaris: Robert van der Gouw • Commissaris: Johan Timmermans Directeur: Jan van Roessel</p>
8. Financieel belang	De gemeente Waalwijk is 100% eigenaar van Parkmanagement.
9. Eigen vermogen	01-01-2024: € nog niet bekend 31-12-2024: € nog niet bekend
10. Vreemd vermogen	01-01-2024: € nog niet bekend 31-12-2024: € nog niet bekend
11. Financieel resultaat	2024: € nog niet bekend
12. Risico's	De risico's zijn minimaal. Risicovolle deelnemingen zijn verkocht / afgestoten.
13. Ontwikkelingen	Geen.

Enexis Holding N.V.

Enexis Holding N.V.	
2. Rechtsvorm	B.V.
3. Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch
4. Doelstelling en openbaar belang	Enexis beheert het energienetwerk voor elektriciteit en aardgas in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,3 miljoen klanten (huishoudens, bedrijven en overheden) voor gas en € 2,9 miljoen klanten voor elektriciteit. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met o.a. toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt.
5. Relatie met programma	0. Bestuur en Ondersteuning 0.5 Treasury
6. Deelnemende partijen	22 aandeelhouders

7. Bestuurlijk belang	Aandeelhouder Vertegenwoordiging door Burgemeester Ausems. Wethouder Klerx (machtiging burgemeester) neemt deel aan aandeelhoudersvergadering.
8. Financieel belang	344 aandelen is 1,7%
9. Eigen vermogen	01-01-2024: € nog niet bekend 31-12-2024: € nog niet bekend
10. Vreemd vermogen	01-01-2024: € nog niet bekend 31-12-2024: € nog niet bekend
11. Financieel resultaat	2024: € nog niet bekend
12. Risico's	Enexis is financieel gezond. Enexis heeft de Standard & Poor's (S&P) rating A+ (Stable outlook) en bij Moody's Aa3 (stable outlook).
13. Ontwikkelingen	Vanwege economische ontwikkelingen groeit de vraag naar elektriciteit explosief. In de toekomst zal er een verzwaring van de regionale elektriciteitsnetten plaats moeten vinden om aan deze vraag te kunnen voldoen. Om deze forse investeringen te kunnen bekostigen moet de eigen vermogenspositie van de netwerkbedrijven worden versterkt. Er is nu een onderhandelingsakkoord met de Staat om in gezamenlijkheid te werken aan het verder realiseren van de energietransitie. De afspraken zijn vastgelegd in een Afsprakenkader. Het Afsprakenkader gaat uit van een kapitaalstorting door de Staat die aan de orde komt op het moment dat de kapitaalpositie van Enexis of één van de andere netwerkbedrijven versterkt moet worden en er geen andere mogelijkheden zijn. Er is o.a. vastgelegd welke eisen de Staat stelt, hoe het proces van aanvraag eruitziet en de rol van de Staat na toetreding als aandeelhouder. Als de Staat besluit om een verzoek tot toetreding van een netwerkbedrijf te honoreren, zullen de afspraken die gaan over de daadwerkelijke participatie worden vastgelegd in een afzonderlijke participatieovereenkomst. Een eventuele participatieovereenkomst komt pas tot stand na toestemming van de aandeelhouders (o.a. gemeenten) via de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Voor Enexis is een kapitaalstorting van de Staat op dit moment en in de komende jaren niet aan de orde, want er is nog geen behoefte aan aanvullend kapitaal van de Staat. Mogelijk dat dit in de toekomst wel nodig is. Indien dit wel gaat spelen dan worden gemeenten hierbij betrokken als aandeelhouder.

Brabant Water N.V.

Brabant Water N.V.	
2. Rechtsvorm	N.V.
3. Vestigingsplaats	Hoofdkantoor 's-Hertogenbosch
4. Doelstelling en openbaar belang	Brabant Water wint, zuivert, transporteert en levert drink- en industriewater van hoge kwaliteit vanuit 33 waterproductiebedrijven aan ruim 2,5 miljoen inwoners en bedrijven in Noord-Brabant. Daarnaast levert het bedrijf water op maat en watergerelateerde producten en diensten in de gebonden en vrije markt. De omzet bedraagt € 196 miljoen.
5. Relatie met programma	0. Bestuur en Ondersteuning 0.5 Treasury
6. Deelnemende partijen	De aandelen zijn in handen van de Provincie Noord-Brabant (31,6%) en van 50 gemeenten in het voorzieningsgebied van Brabant Water.
7. Bestuurlijk belang	Aandeelhouder. Vertegenwoordiging door burgemeester Ausems. Wethouder Klerx (machtiging burgemeester) neemt deel aan de aandeelhoudersvergadering.
8. Financieel belang	66.253 aandelen is 2.38%
9. Eigen vermogen	01-01-2024: € nog niet bekend 31-12-2024: € nog niet bekend
10. Vreemd vermogen	01-01-2024: € nog niet bekend 31-12-2024: € nog niet bekend
11. Financieel	2024: € nog niet bekend

resultaat	
12. Risico's	Beperkt.
13. Ontwikkelingen	In het innovatieve project SOFIA wordt gewerkt aan een digital twin van het distributienet. Dit is een virtueel model dat op basis van sensordata het gedrag van de waterstroom in het leidingnet simuleert. Door deze innovatie is de status van het netwerk én hoe het drinkwater door dit netwerk stroomt, continu inzichtelijk vanaf het waterproductiebedrijf tot en met de watermeter. In 2025 moet het complete drinkwaternetwerk onderdeel zijn van de digital twin.

Publiek Belang Elektriciteits productie B.V.

Publiek Belang Elektriciteits productie B.V.	
2. Rechtsvorm	B.V.
3. Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch
4. Doelstelling en openbaar belang	Essent had een belang van 50% in de kerncentrale in Borssele (EPZ). Delta, met ook een belang van 50%, heeft de verkoop vooralsnog via een juridische procedure tegengehouden. Daarop is het belang door de verkopende aandeelhouders van Essent in een aparte vennootschap ondergebracht.
5. Relatie met programma	0. Bestuur en Ondersteuning 0.5 Treasury
6. Deelnemende partijen	<p>Provincies: Groningen: 6,01%, Drenthe: 2,3%, Flevoland: 0,02%, Overijssel: 18,71%, Noord-Brabant: 30,83%, Limburg: 16,13%</p> <p>Gemeenten: Groningen: 3,87%, Friesland: 0,04%, Drenthe: 2,41%, Flevoland: 0,04%, Overijssel: 2,27%, Noord-Brabant: 7,57%, Limburg: 9,47%</p>
7. Bestuurlijk belang	<p>Aandeelhouder</p> <p>Vertegenwoordiging door Burgemeester Ausems.</p> <p>Wethouder Klerx (machtiging burgemeester) neemt deel aan aandeelhoudersvergadering.</p>
8. Financieel belang	Gemeenten Noord-Brabant 7,57%.
9. Eigen vermogen	01-01-2024: € 0,00 prognose 31-12-2024: € 0,00 prognose
10. Vreemd vermogen	01-01-2024: € 0,00 prognose 31-12-2024: € 0,00 prognose
11. Financieel resultaat	2024: € 0,00 prognose

12. Risico's	Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het gestort aandelenkapitaal en het resterend werkkapitaal in deze vennootschap.
13. Ontwikkelingen	Het doel is dat de vennootschap in 2023 zal kunnen worden opgeheven en de resterende liquide middelen kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.

CSV Amsterdam BV

CSV Amsterdam BV	
2. Rechtsvorm	B.V.
3. Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch
4. Doelstelling en openbaar belang	De primaire taak van de vennootschap is het voeren van een schadevergoedingsprocedure (op grond van invoering Wet Onafhankelijk Netbeheer "Splittingswet") tegen de Staat der Nederlanden namens de oude aandeelhouders van Essent.
5. Relatie met programma	0. Bestuur en Ondersteuning 0.5 Treasury
6. Deelnemende partijen	Provincies: Groningen: 6,01%, Drenthe: 2,3%, Flevoland: 0,02%, Overijssel: 18,71%, Noord-Brabant: 30,83%, Limburg: 16,13%. Gemeenten: Groningen: 3,87%, Friesland: 0,04%, Drenthe: 2,41%, Flevoland: 0,04%, Overijssel: 2,27%, Noord-Brabant: 7,57%, Limburg: 9,47%.
7. Bestuurlijk belang	Aandeelhouder Vertegenwoordiging door Burgemeester Ausems. Wethouder Klerx (machtiging burgemeester) neemt deel aan aandeelhoudersvergadering.
8. Financieel belang	
9. Eigen vermogen	01-01-2024: € 0,00 prognose 31-12-2024: € 0,00 prognose
10. Vreemd vermogen	01-01-2024: € 0,00 prognose 31-12-2024: € 0,00 prognose
11. Financieel resultaat	2024: € 0,00 prognose
12. Risico's	Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het gestort aandelenkapitaal en het resterend werkkapitaal van de vennootschap.

13.
Ontwikkelingen

CSV zal voorlopig nog voortbestaan om op eigen kosten en risico namens Deponie Zuid B.V. (vennootschap onder Attero Holding B.V.), in overleg met de aandeelhouderscommissie, het bezwaar en/of beroep te voeren tegen de Belastingdienst ten aanzien van de naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting.

In februari 2021 heeft CSV bezwaar gemaakt tegen de naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting. Op het moment is CSV in gesprek met de Belastingdienst over het bezwaar. Afhankelijk van de reactie van de Belastingdienst en de kans van slagen van een eventuele gerechtelijke procedure zal in overleg met Aandeelhouderscommissie van CSV de procedure al dan niet worden voortgezet.

Na afwikkeling van deze bezwaar- en eventuele gerechtelijke procedure of eventuele voortijdige beëindiging van deze procedure (bijvoorbeeld door een mogelijk compromis tussen de Belastingdienst en CSV of een besluit van de Aandeelhouderscommissie de procedure niet verder voort te zetten) zal CSV kunnen worden opgeheven en de resterende liquide middelen kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.

Stichtingen en Verenigingen

Stichtingen en Verenigingen

Niet van toepassing.

Paragraaf 7. Grondbeleid

Paragraaf Grondbeleid

Algemeen

Een belangrijke taak van de gemeente als lokale overheid is de ruimtelijke ordening van het grondgebied van de gemeente. Daartoe beschikt de gemeente over de Wet ruimtelijke ordening, inclusief de Grondexploitatiewet en in het bijzonder over het bestemmingsplan of een projectafwijkingbesluit. Om tot uitvoering te komen van het bestemmingsplan is het noodzakelijk om, aanvullend op het bestemmingsplan, over grondeigendommen te beschikken dan wel het kostenverhaal op orde te hebben indien particuliere eigenaren zelf willen ontwikkelen.

Wat zijn de doelstellingen voor de komende jaren?

Het voeren van het grondbeleid is geen doel op zich, maar een middel om maatschappelijke doelstellingen en ambities te realiseren. De doelstelling is dan ook om door middel van het voeren van het grondbeleid maatschappelijke doelstellingen en ambities te realiseren.

Hoe gaan we die doelstellingen bereiken?

Door middel van het grondbeleid kan de gemeente haar invloed uitoefenen op de wijze waarop de grond wordt gebruikt. Sturing van het grondgebruik door middel van het grondbeleid is wenselijk omdat het kan bijdragen aan de realisering van (publieke) doelstellingen op het gebied van volkshuisvesting, infrastructuur, werkgelegenheid, milieu, financiën etc.

Als gevolg van de maatschappelijke, economische en juridische ontwikkelingen én de verplichting vanuit de financiële verordening is het grondbeleid tegen het licht gehouden. Gevolg hiervan is, is dat in 2019 een nieuwe Nota Grondbeleid is opgesteld en is vastgesteld. Met deze Nota Grondbeleid is een basis gelegd voor een transparante en eenduidige werkwijze bij de uitvoering van het grondbeleid van de gemeente Waalwijk. De Raad heeft door vaststelling van de nota de kaders waarbinnen het College het grondbeleid kan uitvoeren, vastgesteld.

Keuzesoorten grondbeleid

De twee uiterste vormen van grondbeleid zijn (pro)actief grondbeleid en faciliterend (passief) grondbeleid. Beide vormen kennen hun voor- en nadelen. Hetgeen als een voordeel voor actief grondbeleid geldt, zal in algemene zin als een nadeel voor faciliterend grondbeleid kunnen worden aangemerkt. Ook is het mogelijk om voor een tussenvorm te kiezen, namelijk de samenwerking tussen private partijen en de gemeente.

Actief grondbeleid

Indien de gemeente een actief grondbeleid voert, kan zij zo maximaal mogelijk sturing

geven aan onder meer ruimtelijke, economische en natuurontwikkelingen. Dit betekent dat de gemeente zelf de gronden in eigendom verwerft, tijdelijk beheert, bouwrijp maakt en vervolgens verkoopt. Een actief grondbeleid geeft de gemeente meer mogelijkheden tot sturing dan een passief of wel een faciliterend grondbeleid waarbij de sturing over het algemeen beperkt blijft tot het faciliteren middels het publiekrechtelijk instrumentarium. De rol van de gemeente beperkt zich in geval van een faciliterend grondbeleid tot een voorwaardenscheppende en toezichthoudende. Bij een actief grondbeleid gaat het initiatief van de gemeente uit en kan de gemeente naast publiekrechtelijke eisen ook in privaatrechtelijke zin eisen stellen.

Passief (faciliterend) grondbeleid

Bij een faciliterend grondbeleid heeft de gemeente een voorwaardenscheppende rol bij de voorgestane ontwikkeling. Op grond van de Wet ruimtelijke ordening maakt de gemeente bestemmingsplannen, past deze aan en neemt projectbesluiten waarmee ontwikkelingen worden toegelaten en sturing plaats vindt binnen het plangebied. Wanneer gekozen wordt voor een faciliterend grondbeleid laat de gemeente de aankoop en exploitatie volledig over aan de private partijen. Tevens is het mogelijk dat de gemeente het initiatief tot bepaalde ontwikkelingen stimuleert, maar er zelf niet actief deel aan neemt. In dergelijke gevallen worden de kaders geschapen voor de activiteiten van de private partijen. Hierbij valt te denken aan het opstellen/wijzigen van bestemmingsplannen, het vervaardigen van besluiten tot het verlenen van vrijstelling van een bestemmingsplan, de aanleg van voorzieningen van openbaar nut en voorbereiding, advies en toezicht. De daarmee gepaard gaande kosten worden via overeenkomst ten laste gebracht van de private partij.

Het kostenverhaal is gewaarborgd door toepassing te geven aan de mogelijkheden die de Grondexploitatiewet biedt. Naast het private traject van de anterieure en de posterieure overeenkomsten met initiatiefnemers geldt het publieke spoor van kostenverhaal via de bouwvergunning als een soort vangnet om kosten te verhalen.

Samenwerkingsvormen

Bouwclaimmodel

Deze bijzondere vorm van een actief grondbeleid wordt veelal gekozen als marktpartijen grondposities hebben in het plangebied. In het bouwclaimmodel verkopen de marktpartijen hun grond aan de gemeente onder de voorwaarde dat zij bij de gronduitgifte een aantal bouwrijpe kavels kunnen afnemen tegen normale exploitatieprijzen, waarmee zij hun bouwrechten veilig stellen. Evenals bij het zuiver actieve grondbeleid voert de gemeente een eigen grondexploitatie en draagt zij zorg voor het bouw- en woonrijp maken van het gebied. De marktpartijen nemen, net als bij het zuiver actieve grondbeleid, de realisatie van het vastgoed voor hun rekening.

PPS

De gemeente kan ook besluiten om in samenwerking met private partijen over te gaan tot exploitatie van grond en/of het realiseren van vastgoed. Dergelijke Publiek Private Samenwerking (PPS) kent meerdere verschijningsvormen.

De samenwerking kan plaatsvinden op basis van een samenwerkingscontract of door de oprichting van een gezamenlijke rechtspersoon.

Bij de vorming van een gezamenlijke entiteit brengen de betrokken partijen veelal de in bezit zijnde gronden gelegen binnen het plangebied in. Deze entiteit verwerft de overige benodigde gronden, maakt de gronden bouw- en woonrijp en geeft deze weer uit of zorgt voor de daadwerkelijke realisatie van vastgoed. De partners binnen een entiteit kunnen op basis van de aandelenverhoudingen aanspraak maken op de uiteindelijk gerealiseerde waardeontwikkeling.

Vaak zijn de feitelijke eigendomsverhoudingen, de beschikbaarheid van specifieke deskundigheid, het verdelen van de risico's en de wens om de regie over de ontwikkeling te voeren van begin tot het eind, de motieven voor deze vorm van grondbeleid.

Keuze vorm van grondbeleid en de rol van het college daarin

Voor de gemeente Waalwijk zijn alle vormen van grondbeleid (actief, passief of een

mengvorm) in principe aanvaardbaar omdat ze allemaal kunnen bijdragen aan het algemeen belang. De feitelijke keuze voor een specifieke vorm van grondbeleid is afhankelijk van de situatie. Het primaire doel van de gemeente bij een ontwikkeling is om hiermee in maatschappelijke zin iets toe te voegen. Het maatschappelijke rendement van een ontwikkeling speelt daarmee ook een grote rol in de keuze van het grondbeleid van de gemeente. Naast het maatschappelijke rendement wordt ook gekeken naar het financiële rendement van de ontwikkeling.

Zo veel als mogelijk zal invulling worden gegeven aan het actief aankopen van strategische grond waarbij het maatschappelijk en financiële rendement niet uit het oog verloren wordt. Van een actief grondbeleid kan worden afgezien als sprake is van een te verwachten negatief exploitatieresultaat ten gevolge van bijvoorbeeld hoge verwervingskosten, hoge sloop- en saneringskosten en/of er sprake is van planologische risico's. Het maatschappelijk belang kan echter dusdanig groot zijn dat een te verwachten negatief exploitatieresultaat wordt geaccepteerd om het te realiseren doel te bereiken.

Op basis van analyses met betrekking tot het maatschappelijke en financiële rendement wordt bepaald welke vorm van grondbeleid wenselijk is. De keuze wordt vastgelegd in de paragraaf 'financieel-economische uitvoerbaarheid' van het bestemmingsplan. Dit bestemmingsplan wordt ter besluitvorming aan de gemeenteraad voorgelegd.

Wat mag het kosten?

Actualisatie kostprijsberekeningen

Jaarlijks worden alle kostprijsberekeningen (grondexploitaties) geactualiseerd. Deze actualisatie vindt plaats op een zodanig tijdstip dat de hieruit voortkomende gevolgen in de jaarrekening van het voorafgaand jaar verwerkt kunnen worden. De geactualiseerde kostprijscalculaties zullen in de vorm van een nota grondexploitatie aan de raad worden voorgelegd, gelijktijdig met de behandeling van de jaarrekening van het desbetreffende jaar.

Het nemen van gerealiseerde winsten

Indien in het kader van de jaarlijkse actualisatie van de kostprijsberekeningen winsten per ultimo looptijd van een complex worden geprognosticeerd, dan zal deze winst worden afgeroomd middels de vanuit de BBV voorgeschreven zogenaamde POC-methode (Percentage Of Completion).

Treffen voorzieningen voor te verwachten verliezen

Indien in het kader van de jaarlijkse actualisatie van de kostprijsberekeningen blijkt dat verliezen per einde looptijd van een complex onafwendbaar zijn, dient per direct, ter grootte van dat verlies op eindwaarde, een voorziening te worden getroffen ten laste van de Reserve Grondexploitatie.

Reserve Grondexploitatie

Binnen het grondbedrijf is een 'algemene' of 'vrije' reserve gevormd om de genoemde algemene risico's op te vangen. Voeding van deze reserve geschiedt door (tussentijdse) winstnemingen van de diverse complexen binnen het grondbedrijf. Bij verlieslatende complexen volgt echter een onttrekking.

De Reserve Grondexploitatie is de enige vrije reserve binnen de grondexploitatie. Deze is te vergelijken met de Algemene Reserve op Concernniveau. De inzetbaarheid van de Reserve Grondexploitatie beperkt zich tot zaken die een duidelijk raakvlak hebben met het taakgebied grondexploitatie.

Om de risico's zoveel als mogelijk beheersbaar te houden worden jaarlijks de kostprijscalculaties van de diverse onderhanden en toekomstige exploitaties bijgesteld. Uitgangspunt is dat sprake moet zijn van reële ramingen, de normale en algemene bedrijfsrisico's inbegrepen. Aan de reserve worden onafwendbare verliezen onttrokken en (tussentijdse) winstnemingen toegevoegd.

Door de raad is besloten het saldo van de Reserve Grondexploitatie op het moment van verantwoording van de grondexploitatie middels de Nota grondexploitatie per einde van het verantwoordingsjaar, op 5 miljoen te bepalen. Voor zover het saldo van deze reserve uitstijgt boven het maximum zal het meerdere worden afgestort naar de Algemene Reserve.

Wanneer het saldo beneden deze 5 miljoen bedraagt, dient dit saldo aangevuld te worden tot dit minimum vanuit de Algemene Reserve. De hoogte van de Reserve Grondexploitatie wordt jaarlijks bekeken en besluitvorming vindt plaats middels de Nota grondexploitatie.

Risico's

Algemeen

Bij de uitvoering van het gemeentelijk grondbeleid wordt een aantal risico's gelopen. Deze risico's vloeien voort uit de bij de opstelling van de exploitatieopzet niet voorziene aspecten. Het is moeilijk om alle risico's op voorhand te benoemen. Wel kan men in zijn algemeenheid stellen dat hoe langer de looptijd van een plan is, hoe problematischer het inschatten van de te lopen risico's is.

Een aantal van de risico's die bij grondexploitatie een rol spelen wordt onderstaand opgesomd.

Conjunctuur

De onroerendgoedmarkt kan aan grote schommelingen onderhevig zijn. Dit kan een landelijke tendens zijn maar het kan soms ook regio gebonden zijn. Het is zaak om bij veranderingen in de onroerendgoedmarkt hier adequaat op in te spelen en de risico's zoveel als mogelijk te beperken. Op de onroerendgoedmarkt spelen met name twee elementen een rol bij de risico's die gelopen worden. Het zijn enerzijds de vraag- en aanbodzijde en anderzijds de prijsvorming. Beide aspecten kunnen niet los van elkaar worden gezien. Het is derhalve belangrijk om de ontwikkelingen op de vastgoedmarkt goed in de gaten te houden waarbij de risico's die de gemeente loopt niet onderschat mogen worden.

Loon- en prijsontwikkelingen

Vooraf bij grondexploitaties met een lange looptijd moet de ontwikkeling voor lonen en prijzen bij de start van het plan voor een lange termijn ingeschat worden. Over het algemeen is er weinig aan de hand als de ontwikkeling van de kosten gelijk is aan de ontwikkeling van de opbrengsten. Het is zaak om, ter voorkoming van deze risico's, exploitatieberekeningen regelmatig (jaarlijks) te actualiseren zodat tijdig eventuele afwijkingen onderkend worden en bijgesteld kunnen worden.

Financieringslasten

Over het algemeen vormden de financieringslasten, of wel de rente een behoorlijke kostenpost binnen de grondexploitatie. Inmiddels zijn deze vanuit BBV genormeerd waardoor de hoogte van het aan grondexploitatie toe rekenen rentepercentage momenteel niet erg hoog is. Doordat de kosten van met name grondverwerving bij langdurige projecten meestal ver voor de opbrengsten uitlopen, kunnen de rentekosten toch oplopen. Immers, indien sprake is van een boekwaarde waarbij de tot dan gemaakte kosten hoger zijn als de tot dan gerealiseerde opbrengsten, is over het verschil rente verschuldigd welke ten laste gaat van het exploitatieresultaat. Het is derhalve zaak om de kosten zo laat mogelijk te maken en te trachten de opbrengsten zo vroeg mogelijk te realiseren. Een ander rentetarief wat indirect raakvlakken heeft met de grondexploitatie is de hypotheekrente. Wanneer deze rente stijgt, kan dit een verminderde vraag naar woningbouw tot gevolg hebben. Indirect kan stijging van de hypotheekrente dus invloed hebben op de doorlooptijd en daarmee het exploitatieresultaat van de grondexploitatie.

Milieuwetgeving

De steeds strenger wordende milieuwetgeving op het gebied van bodem, water, lucht, geluid, klimaatbeheersing en duurzaamheid veroorzaakt hoge kosten die hun weerslag hebben op de grondexploitaties.

Een probleem is dat op voorhand moeilijk in te schatten is hoe deze eisen zich zullen ontwikkelen. Wel kan aangenomen worden dat de milieueisen in de toekomst alleen maar strenger zullen worden. Vooral bij langlopende projecten kan men geconfronteerd worden met aangescherpte milieueisen waardoor aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn. Voorbeelden hiervan zijn de discussie over luchtkwaliteit en externe veiligheid.

In het geval van bodemverontreiniging doet zich het probleem voor dat de aard en omvang veelal niet in te schatten zijn bij de aanvang van het plan.

Om dit risico zo goed mogelijk in te schatten is het van belang een gedegen bodemonderzoek te verrichten op de te ontwikkelen locaties.

Indien de kosten in het kader van milieuwetgeving niet verhaald kunnen worden op derden, dienen deze ten laste van de grondexploitatie gebracht te worden voor zover de grondexploitatie dit toestaat. Indien de middelen ontoereikend zijn, moet of een voorziening voor het tekort worden getroffen ten laste van de Reserve Grondexploitatie of moet er, indien mogelijk, een heroverweging plaatsvinden.

Wetgeving en procedures

Wetgeving kan leiden tot langere procedures als welke voor de technische uitvoering van een plan noodzakelijk zijn. Het risico hiervan is niet geheel in te schatten omdat vooraf niet bekend is of gebruik gemaakt wordt van de diverse rechtsbeschermingsprocedures zoals bijv. in de Wet ruimtelijke ordening.

Het gevolg van deze lange doorlooptijden van planontwikkelingen kan zijn dat vooraf gecalculerde planontwikkelingskosten beduidend hoger uitvallen. Vooral bij binnenstedelijke ontwikkelingen worden gemeenten hiermee geconfronteerd.

Planschade

Aanvragen om een vergoeding van planschade vormen een toenemend risico. Vooral bij binnenstedelijke ontwikkelingen nemen de verzoeken om planschade toe. Wanneer de gemeente grondeigenaar is van het te ontwikkelen gebied, wordt er vooraf een inventariserend planschadeonderzoek gedaan. Hierbij wordt een reële inschatting gemaakt van de planschade voor omliggende percelen. Kosten van dit onderzoek en mogelijke uitbetaling van planschade worden ten laste gebracht van de exploitatieopzet of de Reserve Grondexploitatie. Bij projecten waarbij de gemeente geen grondeigenaar is, wordt een planschadeovereenkomst gesloten met de initiatiefnemer. Hierdoor heeft de gemeente geen nadelige financiële gevolgen van mogelijke planschade.

Planschade staat ook op de lijst van de te verhalen kosten bij derden binnen de Grondexploitatiewet.

Uitgifte in erfpacht

Ten opzichte van verkoop kan de uitgifte in erfpacht risico's met zich meebrengen. Een erfpachter kan immers failliet gaan of er kunnen betalingsachterstanden ontstaan. In geval er wel kapitaallasten zijn met betrekking tot de geactiveerde erfpachtgrond en de gemeente geen canon ontvangt, kan een en ander leiden tot een deficit in de begroting. Desondanks leidt de mogelijkheid van erfpacht tot een hogere afzet van bedrijfsgrond wat vervolgens leidt tot een beter economisch klimaat. De raad heeft besloten dat primair de voorkeur wordt gegeven aan verkoop waarbij de uitgifte in erfpacht niet wordt uitgesloten. Wanneer gronden toch in erfpacht zijn of worden uitgegeven hanteren we, evenals in voorgaande jaren, een rentepercentage van 3.5% inclusief 0.2% administratiekosten.

Archeologische monumenten

Indien er bij de ontwikkeling van een locatie een archeologisch monument wordt aangetroffen, dienen de kosten, indien deze niet verhaald kunnen worden op derden, ten laste van de grondexploitatie te worden gebracht.

Een en ander kan leiden tot verliessituaties waarbij een beroep moet worden gedaan op de Reserve Grondexploitatie.

Huidige economische situatie

In relatie tot een aantal hierboven geschetste risicofactoren, o.a. vastgoedmarkt, inflatie en rente, moet de gemeente Waalwijk ook anticiperen op de actuele economische situatie. Dit leidt er toe dat een inflatiepercentage voor de kostenkant wordt voorgesteld van 3% en voor de opbrengsten van 2%. De toe te rekenen rente is middels de voorschriften BBV berekend op 1,44%.

Paragraaf 8. Wet Open Overheid

Wet Open Overheid (Woo)

De Wet open overheid (Woo) is 1 mei 2022 in werking getreden. Met deze nieuwe wet is een belangrijke stap gezet naar een opener overheid. De Woo vergroot voor iedereen de toegang tot overheidsinformatie, bevordert de actieve openbaarmaking en actualiseert de regels voor openheid en openbaarheid. De verplichting tot actieve openbaarmaking wordt gefaseerd ingevoerd (bij Koninklijk Besluit), om organisaties de tijd te geven de openbaarmaking van deze categorieën in te richten. Deze fasering is gebaseerd op informatiecategorie, welke zijn opgenomen in de wet. De publicatie zou aanvankelijk via een landelijk platform (PLOOI) verlopen, echter is er in 2023 besloten dat de organisaties de publicaties op een eigen (gemeentelijke) website publiceren. Wel is er een landelijke doorverwijspagina gekomen (Woo-verwijsindex) waarop we dit jaar zijn aangesloten. Daarna zal bij de verdere implementatie op basis van de aanleverervaringen en in overleg met de betrokken overheidsorganisaties een verplichte invoeringsdatum worden afgesproken.

In 2023 heeft de organisatie, onder aanvoering van de projectgroep Woo, stappen gezet in het implementeren van de wet. We publiceren reeds 7 van de 11 informatiecategorieën via onze website zodat deze informatie openbaar is voor onze inwoners en andere geïnteresseerden. Het streven is om de landelijke doelstelling en lijn te volgen en in de periode tot en met 2025 alle categorieën gefaseerd openbaar te maken. Dit zal dan ook een van de belangrijkste aspecten voor 2024 zijn, waarin informatiecategorieën gepubliceerd gaan worden die vragen om een impactvolle procesaanpassing, waarbij systemen en werkwijze mogelijk aangepast worden. Dit proces vraagt om een gedegen voorbereiding om te voorkomen dat gevoelige informatie op straat belandt. Hierbij proberen we te leren van ervaringen van andere organisaties en waar we mogelijkheden zien om informatie te publiceren, gaan we hiermee aan de slag.

Om de kennis over de wetgeving in onze organisatie te verbreden en te verdiepen, komen er cursussen voor (afdelings)juristen en voor team Informatiebeheer. Daarnaast heeft bewustwording voor openbaarheid en grip op de informatiehuishouding ook in 2024 onze voortdurende aandacht.

Paragraaf 9. Voortgang ombuigingen

Wat willen we bereiken?

Stand van zaken ombuigingen sociaal domein

Omschrijving (toelichting)

Stand van zaken ombuigingen sociaal domein

Begin 2020 bleek dat, onder andere door ontwikkelingen in wetgeving, de tekorten in het sociaal domein naar 2021 toe verder opliepen. De tekorten kwamen zowel vanuit de jeugd (regionaal) als vanuit prijs en volume ontwikkelingen in de Wmo (lokaal). We zijn met deze tekorten aan de slag gegaan met als uitgangspunt dat de tekorten in het sociaal domein ook opgelost worden binnen het sociaal domein. Bij Voorjaarsbericht 2023 en Kadernota 2024 is een aantal ombuigingen gerealiseerd en enkele zijn niet te realiseren gebleken. De effecten daarvan zijn in de begroting 2024 verwerkt.

Daarnaast zijn door het rijk kortingen opgelegd via de circulaires gemeentefonds (punten 3, 4 en 5 in onderstaande tabel).

In de begroting 2024 zijn nu nog voor de jaren 2024 – 2027 nog de volgende taakstelling opgenomen:

Bedragen x €1.000	2024	2025	2026	2027
1. Beheersmaatregelen jeugdzorg	300	300	300	300

2. Beheersmaatregelen Wmo	130	130	130	130
3. Korting rijk Meicirculaire 2022: valpreventie ouderen	41	42	42	42
4. Korting rijk Septembercirculaire 2023: SVB PGB trekkingsrechten	86	89	83	8
5. Korting rijk Meicirculaire 2023: Eigen bijdrage Wmo	0	0	581	562
Totaal	557	595	1.136	1.117

Bovenstaande posten 1 tot en met 5 worden hierna verder toegelicht.

1. Beheersmaatregelen jeugdzorg

Zowel eind 2019 als in 2020 zijn beheersmaatregelen voor de kosten Jeugdzorg als taakstelling opgenomen in de meerjaren begroting. Een aantal daarvan is gerealiseerd en enkele zijn niet gerealiseerd. In totaal is de oorspronkelijk taakstelling bij het Voorjaarsbericht 2023 voor de jaren 2024 en verder met € 1.085.000 verlaagd. De resterende ombuigingstaakstelling jeugdzorg komt daarmee voor 2024 en volgende jaren op € 300.000 per jaar.

2. Beheersmaatregelen Wet maatschappelijke ontwikkeling (Wmo)

In 2020 zijn beheersmaatregelen Wmo in de begroting als taakstelling opgenomen. Een aantal daarvan is gerealiseerd en enkele zijn niet gerealiseerd. De resterende ombuiging Wmo bedraagt voor 2024 en verder nog € 130.000 per jaar.

3. Korting Rijk bij Meicirculaire 2022 algemene uitkering: valpreventie ouderen

Het kabinet heeft in het Coalitieakkoord 2022 valpreventie als kostenbesparende preventiemaatregel opgenomen. Valpreventie draagt bij aan gezond ouder worden en leidt tot netto besparingen in de domeinen Zvw en Wlz. De maatregelen die nodig zijn voor implementatie worden komende periode met alle relevante stakeholders, zo ook de gemeenten, uitgewerkt. Voor de begroting 2024 leidt tot een taakstellende besparing vanuit het gemeentefonds: voor Waalwijk € 41.000 in 2024, daarna € 44.000 pr jaar.

Vanuit het budget op product 634 Maatwerk dienstverlening 18+ (WMO) zal gemonitord worden of en zo ja, in hoeverre deze taakstelling vanuit het rijk haalbaar is.

4. Korting Rijk bij Septembercirculaire 2022 algemene uitkering: SVB PGB trekkingsrechten

Bij de Septembercirculaire 2022 van de algemene uitkering heeft het rijk aan gemeenten een korting opgelegd voor SVB PGB (Persoonsgebonden Budget) trekkingsrechten. Voor Waalwijk gaat het om een bedrag van € 86.000 in 2024, € 89.000 in 2025 en € 83.000 in 2026 en verder. Vanuit het budget op product 634 Maatwerk dienstverlening 18+ (WMO) zal gemonitord worden of en zo ja, in hoeverre deze taakstellingen vanuit het rijk haalbaar is. Deze structurele uitname uit het gemeentefonds (met ingang van 2023) is een gevolg van een overeenkomst tussen de VNG en het ministerie van VWS ter compensatie van de uitvoeringskosten van de Sociale Verzekeringsbank (SVB) van de Jeugdwet en de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo).

Gezien de onzekerheid over de kostenontwikkeling evalueren de VNG en het ministerie van VWS deze afspraak na vier jaar (dus in 2026), op basis van de werkelijke uitvoeringskosten van de SVB voor de Jeugdwet en de Wmo. Op basis van de evaluatie kan besloten worden om de structurele uitname uit het gemeentefonds naar boven of naar beneden bij te stellen.

5. Korting Rijk bij Meicirculaire 2023 algemene uitkering: eigen bijdrage Wmo

Bij de Meicirculaire 2022 is in de algemene uitkering vanuit een rijk aan gemeenten met ingang van 2025 een korting opgelegd door een nog door het rijk opnieuw in te voeren inkomensafhankelijke bijdrage voor Hulp bij het Huishouden (HbH) . Bij de Meicirculaire 2023 is deze korting door het rijk weer terug gedraaid. In plaats daarvan wordt de

inkomensafhankelijke eigen bijdrage in de Wmo heringevoerd. Anders dan beoogd in het Coalitieakkoord van het rijk verdwijnt het abonnementstarief niet alleen voor de huishoudelijke hulp, maar voor alle Wmo-voorzieningen waarop het abonnementstarief nu van toepassing is. Hiervoor wordt een wetsvoorstel voorbereid. Voor het invoeren van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage wordt een structurele taakstellende besparing opgenomen van € 581.000 in 2026 en € 562.000 in verdere jaren.

Stand van zaken overige ombuigingen

In het Voorjaarsbericht 2020 is geconstateerd dat we, evenals veel andere gemeenten in onze regio en in de rest van Nederland, te maken hebben met tekorten op de begroting. Bij de Actualisering Begroting 2021 (raad 10 november 2020) is een evenwichtig pakket aan ombuigingsmaatregelen vastgesteld. Van die ombuigingen resteren er nu nog 2:

Bedragen x €1.000	2024	2025	2026	2027
Vervallen functie sluiswachter (i.r.t. insteekhaven)	0	0	107	107
Bezuiniging subsidie Den Bolder	0	34	34	34
Totaal	0	34	141	141

=> Vervallen functie sluiswachter (i.r.t. insteekhaven)

Bij de actualisering van de begroting 2021 is onder categorie 5.1. Ombuiging organisatie opgenomen: O.005 | Vervallen functie sluiswachter (2fte):

Door de komst van de insteekhaven en de verhuizing van de zand- en grindhandel zal het gebruik van de sluis en daarmee het aantal schuttingen sterk afnemen. Dit gering aantal schuttingen kan dan op oproep worden uitgevoerd en daarmee kan ingaande 2026 € 107.000 op vaste formatie worden bezuinigd. De kosten voor de oproepen kunnen doorbelast worden aan de afnemer/schipper.

=>Bezuiniging subsidie Den Bolder

In 2021 is besloten op structurele basis jaarlijks vanaf 2023 € 50.000 te bezuinigen op de subsidie aan SCC Den Bolder in Waspik, waarvan € 16.500 structureel is gerealiseerd. In de Kadernota 2024 is opgenomen om de restant-bezuiniging van € 33.500 voor 2024 - voorlopig - op te schorten. Er is nog geen nieuw beleid voor de ontmoetingsvoorzieningen (waaronder SCC Den Bolder) geformuleerd. Dit beleid moet aansluiten bij de door de raad vastgestelde Koers Sociaal Domein en het nog vast te stellen WMO-beleidsplan 2023-2026. Omdat we nu nog niet weten welke ontmoetingsvoorzieningen welke rollen, taken en functies gaan krijgen in dit nieuwe beleid is het niet logisch nu de destijds voorgenomen bezuiniging op SSC Den Bolder voor dit deel door te voeren.

Financiële Begroting

Kerngegevens

Kerngegevens

Sociale structuur	Rekening 2021	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Totaal aantal inwoners *1)	49.374	49.952	49.511	50.357
Aantal inwoners van 0 tot 64 jaar	38.677	39.088	38.720	39.095
Aantal inwoners van 65 jaar en ouder	10.697	10.864	10.791	11.005
Aantal werklozen *2)	630		niet bekend	niet bekend
Aantal lopende ww-uitkeringen *3)				517
Bijstandsgerechtigden:				
Algemene Bijstand	677	664	700	720
IOAW, IOAZ, BZ	35	26	50	40
Arbeidsongeschiktheid *4)	1.990	niet bekend	2.134	niet bekend

*1) Cijfer is bijgesteld per 01/09/2023 met een voorlopige prognose

*2) Zie aantal lopende ww uitkeringen, komt in de plaats van de registratie aantal werklozen (andere definitie)

*3) Bron UWV

*4) Bron CBS, aantal lijkt niet meer te worden bijgehouden sinds najaar 2021

Fysieke structuur	Rekening 2021	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Oppervlakte gemeente (in ha)	6.764	6.764	6.765	6.765
Totaal aantal woningen *)	22.305	22.443	22.430	22.590
Aantal woningen in bezit van woningbouwcorporaties *)	6.853	6.944	6.805	6.815
Wegen (aantal m ² x 100)	36.630	38.260	37.900	38.430
Openbaar groen (in ha)	442	454	428	462

*) De raming van het aantal woonruimten voor 1-1-2024 is qua stijging beperkt. Dit komt omdat de sloop van fase 2 van Bloemenoord in 2023 plaatsvindt, terwijl de oplevering van de nieuwe woningen waarschijnlijk in 2024 plaats zal vinden.

Financiële structuur	Rekening 2021	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Totalen (bedragen x € 1.000)				
Totaal lasten	186.843	174.019	175.993	191.573
Opbrengsten belastingen	23.576	27.373	26.035	27.782
Algemene uitkering gemeentefonds	82.714	97.376	92.783	103.855
Vaste schulden	119.390	114.931	114.930	120.843
waarvan voor woningbouw	5.155	5.047	5.047	5.047
Boekwaarde investeringen	253.377	252.575	277.011	297.558
waarvan voor woningbouw	5.155	5.047	5.047	5.047
Eigen vermogen	101.758	102.622	99.154	105.640

Vrij aanwendbare reserves	15.669	22.346	21.996	30.846
Vorzieningen	8.371	9.323	10.167	10.889
Garanties	851	801	851	801
Garanties, sociale woningbouw	314.157	352.246	314.157	352.246
Bedragen per inwoner	Rekening	Rekening	Begroting	Begroting
(bedragen x € 1)	2021	2022	2023	2024
Totaal lasten	3.784	3.484	3.555	3.869
Opbrengsten belastingen	477	548	526	561
Algemene uitkering gemeentefonds	1.675	1.949	1.874	2.098
Vaste schulden	2.418	2.301	2.321	2.441
waarvan voor woningbouw	104	101	102	102
Boekwaarde investeringen	5.132	5.056	5.595	6.010
waarvan voor woningbouw	104	101	102	102
Eigen vermogen	2.061	2.054	2.003	2.134
Vrij aanwendbare reserves	317	447	444	623
Vorzieningen	170	187	205	220
Garanties	17	16	17	16
Garanties, sociale woningbouw	6.362	7.052	6.345	7.114

Begrotingen 2024-2027 op hoofdlijnen

De begroting 2024-2027 op hoofdlijnen

Begrotingsbeeld na kaderstellend debat en Meicirculaire 2023, met technische aanpassingen begroting 2024

In deze Programmabegroting 2024 zijn de effecten van de raadsbesluiten tot en met 1 augustus 2023, de vertaling van de Kadernota 2024 en de effecten van de Meicirculaire 2023 verwerkt. Verder is de begroting in technische zin samengesteld, mede gebaseerd op de door uw raad op 22 juni 2023 vastgestelde Nota van Uitgangspunten voor de samenstelling van de begroting 2024. De begroting wijkt iets af van het financieel beeld dat na de Meicirculaire 2023 aan uw raad is gepresenteerd.

In onderstaande tabel wordt het effect van de incidentele baten en lasten voorafgaand aan de begroting 2024 gecorrigeerd omdat de incidentele baten en lasten bij de begroting 2024 opnieuw worden bepaald (zie voorlaatste regel in de tabel).

Bedragen (afgerond) x€1.000	2024		2025		2026		2027	
V = voordeel / N = nadeel	V/N		V/N		V/N		V/N	
Kadernota 2024 (incl. incidentele baten en lasten)	V	211	V	2.745	N	4188	N	7.532
Effecten Meicirculaire 2023 uit raadsinformatiebrief 072-23	V	1.078	V	172	N	1.958	N	42
Na Meicirculaire 2023 (=A)	V	1.289	V	2.917	N	6.146	N	7.574
Wijzigingen begroting 2024								
1. herberekening salarissen	V	740	V	659	V	657	V	657
2. herberekening rente leningen en kapitaallasten	N	476	N	667	N	2167	N	1.802
3. effecten begroting verbonden partijen	N	261	N	261	N	261	N	261
4. effect doorwerking in reserves en voorzieningen	V	306	V	489	V	855	V	1.000
5 overige technische bijstellingen	N	50	N	4	N	30	V	131
Totaal technische aanpassingen bij samenstelling begroting (=B)	V	259	V	216	N	946	N	275
Programmabegroting 2024: Financieel beeld 2024-2027 (=A+B)	V	1.548	V	3.133	N	7.092	N	7.849
Bijstellen incidentele baten en lasten (t.o.v. stand Actualisering begroting 2023)	V	72	N	110	N	357	N	328
Structureel begrotingssaldo 2024-2027	V	1.620	V	3.023	N	7.449	N	8.177

Toelichting op (technische) wijzigingen in de begroting 2024

De nu voorliggende Programmabegroting 2024 wijkt iets af van het beeld dat in raadsinformatiebrief 072-23 (d.d. 27 juni 2023 n.a.v. meicirculaire 2023) aan de raad is gepresenteerd. Dat komt omdat zoals gebruikelijk een aantal technische aanpassingen in de begroting is verwerkt. Dit geeft altijd verschillen, die ook per jaar anders kunnen zijn. Dit betreft de volgende onderwerpen:

1. herberekening salarissen: voor de CAO stijging 2023 is bij het Voorjaarsbericht 2023 (structureel) gerekend met een gemiddelde. Doordat we gemiddeld net iets meer hogere schalen hebben en daar de stijging procentueel iets lager is, leidt dit tot een voordeel. Daarnaast hebben we per saldo ook te maken met een feitelijk lagere inschaling bij bezetting van nieuw functies / vacatures.

2. herberekening leningen en kapitaallasten: in de Nota van Uitgangspunten voor de begroting 2024 is bepaald dat de rente lang op 4% gezet zou worden. Vorig jaar was dat 2%. in de paragraaf 4. Financiering (en Treasury) van deze begroting is een rentevisie opgenomen n.a.v. de visie van een aantal grote banken. Naar aanleiding hiervan is bepaald om i.p.v. 4% maar 3,25% door te rekenen op ons investeringsvolume. De stijging in 2026 wordt bepaald omdat het GOL en de insteekhaven dan weer zijn opgenomen in de investeringen. Verder is ook de renteomslag bijgesteld volgens een voorgeschreven standaard rekenmodel en dat resulteert in een stijging van 1% naar 1,5%. Het effect hiervan leidt ook tot wijzigingen in de begroting.

3. effect begroting verbonden partijen: Nadat de wijzigingen van alle verbonden partijen zijn meegenomen in de Kadernota, zijn er na afronding van de Kadernota toch weer extra wijzigingen geweest met een financiële impact bij de OMWB en de GGD. Deze leiden tot een extra last in de begroting;

4. effect doorwerking in reserves en voorzieningen: Dit voordeel ontstaat doordat andere wijzigingen (loon- en prijsstijgingen, aanpassingen rente) effect hebben op onttrekkingen uit reserves en voorzieningen. Meer onttrekkingen zijn een voordeel voor de exploitatiebegroting.

5. overige technische bijstellingen: op een groot aantal posten zijn relatief beperkte

wijzigingen in de begroting verwerkt, met uiteenlopende effecten per jaar.

Financieel beeld 2024 - 2027 (voorafgaand aan incidentele baten en lasten)

Belangrijkste factor in de omslag van de voordelen in 2024 en 2025 naar de nadelen in 2026 en 2027 is het "ravijn" van de algemene uitkering van het rijk. Deze uitkering daalt van € 104,9 miljoen in 2025, via € 95,8 miljoen in 2026 naar € 94,7 miljoen in 2027. De gemeente Waalwijk volgt de oproep van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) om in de begroting 2024 het (lokale) tekort vanaf 2026 zichtbaar te maken.

Structureel begrotingssaldo 2024 - 2027

Om tot het structureel begrotingssaldo te komen, zijn de incidentele lasten en baten uit de Actualisering van de begroting 2023 gecorrigeerd. Verderop in deze Programmabegroting 2024 is in de financiële begroting / onderdeel "Overzichten van lasten en baten" een overzicht opgenomen dat inzicht geeft in alle incidentele baten en lasten. Daarbij is rekening gehouden met de door de commissie BBV vastgestelde notitie van structurele baten en lasten en de nadere richtlijnen uit 2021 van de Provincie Noord-Brabant.

In de volgende paragraaf wordt het toetsingskader van de Provincie nader toegelicht.

Toetsingskader van de Provincie Noord-Brabant voor de begroting 2024

In 2019 is het Gemeenschappelijk financieel toezichtkader 2020 gemeenten (GTK 2020) vastgesteld. Het GTK 2020 is een gezamenlijk product van de 12 provincies. Om de uniforme uitoefening van het financieel toezicht te bevorderen is het GTK door alle provincies vastgesteld en geldt deze voor alle gemeenten in Nederland. Het vorige toezichtkader dateerde van 2014 en was aan vernieuwing toe. Redenen hiervoor zijn forse wijzigingen in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en diverse nieuwe door de commissie BBV uitgebrachte notities. Daarnaast is er eind 2018 een 'Agenda toekomst van het (interbestuurlijk toezicht' (de Agenda) aan de Tweede Kamer aangeboden. In de Agenda zijn door het Rijk, Interprovinciaal Overleg (IPO) en Vereniging van Nederlandse gemeenten (VNG) gezamenlijk afspraken gemaakt over de veranderingen in de wijze van toezicht houden. Het GTK uit 2020 is nog steeds van kracht.

De opgave is het goed functioneren van het openbaar bestuur in een veranderende samenleving. In de Agenda worden de volgende 5 actielijnen genoemd:

1. Versterken verbinden horizontale controle en verticaal toezicht
2. Beter voeren dialoog
3. Beter leren van toezicht
4. Uniformeren uitvoering toezicht
5. Toezichthouder richt zich op gedeelde risico's

In vervolg op dit Toezichtkader is door de Provincie op 14 april 2023 de begrotingscirculaire 2023 uitgebracht. Deze circulaire, die ook aan de raad is gezonden, bevat actuele onderwerpen die van belang zijn voor de samenstelling van de begroting 2024 van gemeenten:

- Invloed maatschappelijke ontwikkelingen op beleid en financiën van gemeenten;
- Nieuwe financieringssystematiek tussen het Rijk en gemeenten;
- Eerder advies over verruiming gemeentelijk belastinggebied (advies commissie Financiële ruimte) ;
- Inflatie / prijsstijgingen/ Centraal Economisch Plan (CEP) 2023;
- Opschalingskorting;
- Herverdeling gemeentefonds;
- Extra middelen jeugdzorg / Uitspraak Commissie van Wijzen ;
- Eigen bijdrage Wmo-huishoudelijke hulp;
- Ontwikkelingen Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) / BBV Notities;
- Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid;
- Incidentele baten en lasten;

- Investeringsbudgetten;
- Omgevingswet;
- Wet digitale overheid.

Na deze brief is vanuit de Provincie nog een belangrijke aanvulling ontvangen:

- Op 29 augustus 2023 heeft de Provincie gereageerd op de oproep van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) over het begrotingsadvies 2024-2027. De VNG heeft gemeenten geadviseerd om in de meerjarenbegroting het lokale tekort vanaf 2026 zichtbaar te maken. De Provincie ondersteunt de oproep van de VNG om voor 2026 en latere jaren een realistische meerjarenbegroting vast te stellen, ook als deze tekorten laat zien. Hoewel de Provincie de oproep ondersteunt, blijft ze de wettelijke verantwoordelijkheid voor financieel toezicht met een structureel en reëel sluitende begroting voor het jaar 2024 handhaven. Dit is van belang voor repressief toezicht voor een gemeente.

Van de begrotingscirculaire en de aanvullende berichten van de Provincie hebben wij kennis genomen. Wij zijn van mening dat de begroting van de gemeente Waalwijk conform de wettelijke eisen en de door de Provincie gedane aanbevelingen is samengesteld. De Provincie zal na vaststelling van de begroting 2024 door de raad nog voor het einde van 2023 komen met haar oordeel over deze begroting.

Tarieven

In de paragraaf lokale heffingen is in deze begroting een uitgebreide toelichting op belastingen en heffingen opgenomen. Alle daarvoor in aanmerking komende tarieven zijn, op basis van de door de raad vastgestelde Nota van Uitgangspunten voor de samenstelling van de begroting 2024, aangepast. De tarieven voor afvalstoffenheffing en rioolheffing zijn kostendekkend, zo nodig met inzet van middelen uit de bijbehorende voorzieningen. De tariefvoorstellen 2024 komen (met uitzondering van OZB en leges) gelijktijdig doch separaat van de begroting 2024 op 2 november 2023 in de raad aan de orde. De voorstellen voor OZB en leges volgen daarna in de decembervergadering van de raad.

Autorisatie door de raad van de begroting 2024

Autorisatie door de raad van de begroting 2024

Door vaststelling van de begroting autoriseert de raad alle in de begroting opgenomen budgetten. Deze budgetten zijn op het niveau van totalen per beleidsveld weergegeven in de overzichten van baten en lasten na elk beleidsveld. Vaststelling door de raad is voorzien op 2 november 2023.

Bij het onderdeel overzicht van lasten en baten worden overzichten gegeven van de budgetten per taakveld en een meerjarenbegroting op productniveau.

Autorisatie investeringen

Ten aanzien van autorisatie van voorgenomen investeringen en de hiermede verbonden lasten dient een onderscheid te worden gemaakt tussen vervangingsinvesteringen en nieuwe investeringen.

Vervangingsinvesteringen

De begroting bevat de ruimte om in 2024 tot noodzakelijk geachte vervangingsinvesteringen over te gaan. Indien vervangen kan worden binnen de door de raad eerder aangegeven kaders, is het college gemachtigd de investeringen te doen. Indien dit niet het geval is, zal de raad in de loop van 2024 separaat voorstellen worden voorgelegd. Het overzicht van vervangingsinvesteringen is opgenomen in het onderdeel bezittingen en vermogen.

Nieuwe investeringen

De lasten hiervan zijn in de begroting verwerkt, maar het daadwerkelijk beschikbaar stellen van de benodigde middelen voor nieuwe investeringen zal telkens per afzonderlijk voorstel

aan de raad worden voorgelegd. Het overzicht van nieuwe investeringen is opgenomen in het onderdeel bezittingen en vermogen.

Autorisatie beschikken over reserves

Het budgetrecht van de raad impliceert onder andere dat het beschikken over reserves is voorbehouden aan de raad.

In de nota reserves en voorzieningen 2023 is bepaald dat het college bevoegd is om ter dekking van niet begrote uitgaven, niet zijnde kredieten, tot een bedrag van maximaal € 50.000 per bestemmingsreserve jaarlijks te beschikken over bestemmingsreserves. De raad heeft hieraan de voorwaarde gesteld dat de portefeuillehouder de raad d.m.v. een bestuurdersbrief informeert en dat de mutatie in de eerstvolgende kwartaalswijziging van de begroting wordt verwerkt.

Begroting 2024 naar taakvelden

Begroting 2024 naar taakvelden

In het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) is voorgeschreven dat er een indeling gemaakt moet worden van de lasten en baten per taakveld. Het doel van deze indeling is de onderlinge vergelijkbaarheid van gemeenten te vergroten. De provincie, het rijk en het centraal bureau voor de statistiek maken gebruik van de gegevens volgens deze indeling.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primaire Begroting 2024					
	Lasten	Baten	Onttrekkingen	Storting	Saldo	
TK_0.1	Bestuur	3.919	0	0	0	3.919
TK_0.2	Burgerzaken	1.962	-1.052	0	0	910
TK_0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	754	-1.290	0	0	-536
TK_0.4	Overhead	17.630	-253	0	0	17.377
TK_0.5	Treasury	429	-188	0	0	241
TK_0.61	OZB woningen	640	-7.136	0	0	-6.496
TK_0.62	OZB niet-woningen	147	-8.145	0	0	-7.998
TK_0.63	Parkeerbelasting	0	-1.253	0	0	-1.253
TK_0.64	Belasting overig	0	-359	0	0	-359
TK_0.7	Alg.uitkering en overige uitk.gem.fonds	0	-103.855	0	0	-103.855
TK_0.8	Overige baten en lasten	946	0	0	0	946
TK_0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	1.481	0	0	0	1.481
TK_1.1	Crisisbeheersing en brandweer	3.512	-33	0	0	3.479
TK_1.2	Openbare orde en veiligheid	2.319	0	0	0	2.319
TK_2.1	Verkeer en vervoer	7.487	-332	0	0	7.155
TK_2.2	Parkeren	632	0	0	0	632
TK_2.3	Recreatieve havens	62	-26	0	0	36
TK_2.4	Economische havens en waterwegen	665	-178	0	0	487
TK_3.1	Economische ontwikkeling	319	-44	0	0	275
TK_3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	22.086	-22.086	0	0	0
TK_3.3	Bedrijfsloket en -regelingen	927	-342	0	0	585
TK_3.4	Economische promotie	300	-505	0	0	-205
TK_4.1	Openbaar basisonderwijs	1	0	0	0	1
TK_4.2	Onderwijshuisvesting	4.870	-378	0	0	4.492
TK_4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	4.551	-1.419	0	0	3.132
TK_5.1	Sportbeleid en activering	1.124	-364	0	0	760
TK_5.2	Sportaccommodaties	6.546	-2.898	0	0	3.647
TK_5.3	Cultuurpresentatiepromotieparticipatie	3.142	-789	0	0	2.353
TK_5.4	Musea	2.391	-570	0	0	1.821
TK_5.5	Cultureel erfgoed	247	0	0	0	247
TK_5.6	Media	1.544	-307	0	0	1.236
TK_5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	6.703	-85	0	0	6.617
TK_6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	7.385	-684	0	0	6.701
TK_6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	6.078	0	0	0	6.078
TK_6.3	Inkomensregelingen	15.917	-12.660	0	0	3.258

Exploitatie		Primaire Begroting 2024				
TK_6.4	WSW en beschut werk	11.394	0	0	0	11.394
TK_6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.131	-35	0	0	1.096
TK_6.71	Maatwerk dienstverlening 18+	11.340	-266	0	0	11.074
TK_6.72	Maatwerk dienstverlening 18-	14.286	0	0	0	14.286
TK_6.82	Geescaleerde zorg 18-	961	0	0	0	961
TK_7.1	Volksgesondheid	2.856	-319	0	0	2.538
TK_7.2	Riolering	3.382	-5.115	0	0	-1.733
TK_7.3	Afval	4.606	-6.185	0	0	-1.579
TK_7.4	Milieubeheer	1.991	-51	0	0	1.940
TK_7.5	Begraafplaatsen en crematoria	646	-386	0	0	261
TK_8.1	Ruimtelijke ordening	1.335	-15	0	0	1.321
TK_8.2	Grondexploitatie niet bedrijventerrein	4.722	-4.420	0	0	302
TK_8.3	Wonen en bouwen	3.839	-1.441	0	0	2.399
Saldo van lasten en baten		189.207	-185.463	0	0	3.744
TK_0.10	Mutaties reserves	0	0	-8.238	2.254	-5.984
Saldo na mutaties reserves		189.207	-185.463	-8.238	2.254	-2.240

Overzichten van lasten en baten

Overzichten van lasten en baten

Per beleidsveld worden de voor de uitvoering naar verwachting benodigde lasten en baten vermeld. Op grond van het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) zijn in dit hoofdstuk daarnaast de volgende overzichten opgenomen:

- Recapitulatie naar lasten- en batensoorten;
- Meerjarenbegroting 2024-2027;
- Overzicht van incidentele lasten en baten.

Tot slot wordt een inzicht gegeven in de structurele begrotingspositie.

Recapitulatie naar lasten- en batensoorten

Bedragen x € 1.000

Uit onderstaand overzicht blijkt een **positief resultaat 2024 van € 2.240.000**, dat in 2024 staat op product 963 resultaat van de rekening / begroting van baten en lasten. Dit saldo en onderstaand overzicht is zonder rekening te houden met het effect van incidentele baten en lasten.

Lasten		Begroting 2024
4110	Salarissen en sociale lasten	37.594
4120	Overige rechts positie regelingen	0
4210	Belastingen	2078
4310	Aankoop grond	2527
4320	Duurzame goederen	12.897
4341	Sociale uitkeringen in natura	28.504
4351	Ingeleend personeel	4.180
4380	Overige goederen en diensten	34.009
4389	Overige goederen en diensten onverdeeld	506
4420	Subsidies	280
4431	Inkomensoverdrachten Rijk	474
4433	Inkomensoverdrachten Gemeenschappelijke regelingen	32.041
4436	Inkomensoverdrachten overige overheden	9.776
4438	Inkomensoverdrachten overige instellingen en personen	1.372
4439	Inkomensoverdrachten onverdeeld	0
4448	Kwijtscheldingen	264
4510	Rente	4.120
4710	Mutatie reserves	2.254
4720	Mutatie voorzieningen	1.399
4730	Afschrijvingen	8.270
4740	Toegekende reële en bespaarde rente	302
4750	Overige verrekeningen	8.683
	Totaal lasten	191.530

Baten		Begroting 2024
8221	Belastingen op producenten	-16.544
8222	Belastingen op huishoudens	-4.416
8310	Opbrengst grondverkopen	-23.046
8320	Duurzame goederen	0
8330	Pachten	-752
8342	Eigen bijdragen en verhaal sociale uitkeringen in natura	-291
8352	Uitgeleend personeel	-96
8360	Huren	-4.494
8370	Leges en andere rechten	-8.916
8380	Overige goederen en diensten	-3.481
8431	Inkomensoverdrachten Rijk	-119.317
8434	Inkomensoverdrachten provincies	-56
8436	Inkomensoverdrachten overige overheden	-19
8438	Inkomensoverdrachten overige instellen en personen	-96
8439	Inkomensoverdrachten onverdeeld	0
8448	Overige kapitaaloverdrachten	-170
8510	Rente	-126
8520	Dividenden en winsten	-62
8710	Mutatie reserves	-8.238
8720	Mutaties voorzieningen	-583

8750	Overige verrekeningen	-3067
	Totaal baten	-193.770
Totaal saldo		-2.240

Meerjarenbegroting 2024-2027

Meerjarenbegroting 2024 - 2025 - 2026 - 2027

Deze begrotingsjaren zijn samengesteld vanuit:

- De bestendinging van bestaand beleid (geen budgetaanpassingen);
- Volledige verwerking van alle financiële gevolgen van het Voorjaarsbericht 2023, Kadernota 2024 en de Meicirculaire 2023;
- Het volledig ramen van alle lasten (kapitaallasten en exploitatielasten) voortkomend uit nieuw beleid;
- Geen ramingen wegens onderuitputtingen van kapitaallasten en personeelslasten;
- Een stelpost van structureel jaarlijks € 75.000 extra in verband met het onderhoud wegens areaaluitbreiding.

Bedragen x €1.000

Exploitatie	MJB 2024	Mutatie_2025_tov_2024	MJB 2025	Mutatie_2026_tov_2025	MJB 2026	Mutatie_2027_tov_2026
PR001 Bestuursorganen: Raad	781	0	781	0	781	0
PR002 Bestuursondersteuning raad&rekenkamer	891	0	891	0	891	0
PR003 College van B&W	1.361	0	1.361	0	1.361	0
PR004 Publiekszaken	1.355	0	1.355	0	1.355	0
PR005 Leges publiekszaken	-578	-3	-582	0	-582	0
PR006 Verkiezingen	133	1	134	-1	133	0
PR007 Representatie	113	0	113	0	113	0
PR008 Communicatie	81	0	81	0	81	0
PR010 Bestuurlijke samenwerkingint.contacten	772	0	772	0	772	0
PR020 Overhead	-14	0	-14	0	-14	0
PR021 Huisvesting	1.763	-262	1.468	-104	1.364	-6
PR022 ICT algemeen	1.981	-55	1.926	-39	1.887	-228
PR023 Algemene personeelskosten	2.665	40	2.704	-146	2.558	74
PR024 Algemene organisatiekosten	1.137	0	1.137	0	1.137	0
PR025 Directie	451	0	451	0	451	0
PR026 Concern en strategie	1.608	0	1.608	0	1.608	0
PR027 Financien & Inkoop	1.977	0	1.977	0	1.977	0
PR028 HRM en ondersteuning	2.208	-43	2.165	0	2.165	0
PR029 ICT	1.862	-57	1.804	-5	1.799	0
PR030 Informatiebeheer en facilitaire zkn	1.692	17	1.709	0	1.709	-72
PR061 OZB woningen	-6.496	-50	-6.546	-48	-6.594	-46
PR062 OZB niet- woningen	-7.998	-32	-8.030	-41	-8.071	-29
PR101 Brandweer en rampenbestrijding	3.479	-2	3.476	-2	3.474	-2
PR102 Openbare orde en veiligheid	1.941	-25	1.921	-50	1.871	0
PR103 Dierenbescherming	47	0	47	0	47	0
PR104 Parkeertoezicht	326	0	326	0	326	0
PR201 Straatreiniging	633	7	640	-1	639	-3
PR202 Gladheidsbestrijding	166	0	166	-10	156	0
PR203 Onderhoud wegenstraten en pleinen	3.822	392	4.214	255	4.469	67
PR204 Openbare verlichting	1.243	-216	1.027	-3	1.024	-3
PR205 Verkeersmaatregelen	1.292	78	1.370	96	1.466	46
PR206 Parkeervoorzieningen	632	-69	563	-1	562	-1
PR207	-1.253	0	-1.253	0	-1.253	0

Exploitatie	MJB 2024	Mutatie_2025_tov_2024	MJB 2025	Mutatie_2026_tov_2025	MJB 2026	Mutatie_2027_tov_2026
Parkeervergunningenheffingen						
PR208 Exploitatie havencomplex	487	-34	453	-2	451	-2
PR209 Afwatering waterlossingen etc.	383	0	383	-19	364	0
PR210 Recreatieve havens	36	0	36	0	35	0
PR301 Straatmarkten	103	-34	69	0	69	0
PR302 Opbrengst straatmarkten	-32	0	-32	0	-32	0
PR303 Economische ontwikkeling	275	-45	230	0	230	0
PR304 Bedrijfsloket en -regelingen	514	-86	428	0	428	0
PR305 Economische promotie	276	0	276	0	276	0
PR401 Leerlingenvervoer	1.579	0	1.579	0	1.579	0
PR402 Leerplicht	205	0	205	0	205	0
PR403 Openbare basisonderwijs excl.huisvesting	1	0	1	0	1	0
PR404 Bijzonder basisonderwijs excl.huisvest.	26	0	26	0	26	0
PR406 Huisvesting openbaar basisonderwijs	323	-3	320	-4	317	-3
PR407 Huisvesting bijzonder basisonderwijs	1.496	-10	1.486	-4	1.482	14
PR408 Huisvesting speciaal basisonderwijs	134	-1	133	-31	101	-1
PR409 Huisvesting voortgezet onderwijs	2.277	-4	2.273	-1	2.272	76
PR410 Huisvesting onderwijs algemeen	263	7	270	-29	241	-105
PR411 Lokaal onderwijsbeleid	670	21	692	-100	592	-330
PR412 Volwasseneneducatie	1	0	1	0	1	0
PR501 Zwembaden	1.661	-188	1.481	-4	1.477	-15
PR502 Sporthallen en sportzalen	1.223	-221	971	-4	967	-4
PR503 Sportparken	786	47	833	5	839	1
PR504 Onderhoud openbaar groen	5.806	93	5.898	-128	5.770	39
PR505 Evenementen en kermissen	148	0	147	0	147	0
PR506 Recreatieve voorzieningen	281	0	281	0	280	41
PR507 Openbare leeszaal en bibliotheek	1.203	0	1.202	0	1.202	0
PR508 Mediabeleid	34	0	34	0	34	0
PR509 Kunst en kunstzinnige vorming	2.307	-4	2.350	-4	2.346	-4
PR510 Oudheidkunde en volksfeesten	55	-33	22	0	22	0
PR511 Sportbeleid	760	0	760	18	778	-18

Exploitatie	MJB 2024	Mutatie_2025_tov_2024	MJB 2025	Mutatie_2026_tov_2025	MJB 2026	Mutatie_2027_tov_2026
PR512 Monumenten en archeologie	247	0	247	0	247	0
PR513 Gemeentearchief	386	0	386	0	385	0
PR514 Schoenenkwartier	1.380	-5	1.375	-186	1.189	-5
PR603 Stedelijke werkgelegenheidsprojecten	0	0	0	0	0	0
PR604 Sociaal cultureel werk	266	0	266	0	266	0
PR605 Maatschappelijke werk	864	-48	816	0	816	76
PR606 Ouderenbeleid	146	0	146	0	146	0
PR607 Integratiebeleid	365	-97	310	0	310	0
PR608 Samenlevingsopbouw	1.056	501	1.557	-150	1.407	-500
PR609 Jeugdwerk	1.827	-294	1.533	-2	1.531	-8
PR610 Kinderopvang	651	0	651	0	650	0
PR611 Woonzorgzones	252	0	252	0	252	0
PR612 Maatschappelijke zorg en begeleiding	244	-8	194	0	194	0
PR613 Participatiewet	489	-40	449	19	467	19
PR614 Inkomensvoorzieningen	214	0	214	0	214	0
PR615 Minimabeleidarmoedebelid	3.043	0	3.043	0	3.043	0
PR616 Uitstroombevordering	10.904	-104	10.801	-295	10.506	-105
PR630 Samenkracht en burgerparticipatie	1.426	-925	501	0	501	0
PR631 Toegang sociaal domein	6.078	0	6.078	-189	5.889	0
PR633 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.096	0	1.096	0	1.096	0
PR634 Maatwerk dienstverlening 18+	11.074	280	11.354	-590	10.764	10
PR635 Maatwerk dienstverlening 18-	14.286	-375	13.911	3	13.914	0
PR636 Geëscaleerde zorg 18-	961	0	961	0	961	0
PR701 Volksgezondheid (openbare ruimte)	152	0	152	0	152	0
PR702 Vuilophaal en -afvoer	3.144	18	3.163	0	3.163	0
PR703 Reinigingsrechtafvalstoffenheffing	-4.723	0	-4.723	0	-4.723	0
PR704 Begraafplaatsen	645	3	647	0	647	0
PR705 Begraafplaatsrechten	-384	0	-384	0	-384	0
PR706 Riolering en waterzuivering	3.061	145	3.206	19	3.225	-12
PR707 Rioolrechten	-4.794	-159	-4.953	0	-4.953	0

Exploitatie	MJB 2024	Mutatie_2025_tov_2024	MJB 2025	Mutatie_2026_tov_2025	MJB 2026	Mutatie_2027_tov_2026
PR708 Milieu	1.509	-25	1.484	0	1.484	0
PR709 Volksgezondheid: subsidiesbijdragen	2.220	0	2.220	0	2.220	0
PR710 Jeugdgezondheidszorg	165	-75	90	0	90	0
PR711 Jeugd en gezin WMO	257	0	257	0	257	0
PR712 Duurzaamheid	436	-75	356	0	356	0
PR801 Opbrengst omgevingsvergunningen	-1.350	0	-1.350	0	-1.350	0
PR802 Vergunningen	11	0	11	0	11	0
PR804 Gebiedsgericht werken	459	-1	458	-1	457	-6
PR805 Gegevensbeheer belastingen	72	0	72	0	72	0
PR806 Leningen woningbouw	76	0	76	0	76	0
PR807 Werkzaamheden GEO registratie	401	0	401	0	401	0
PR808 Stedelijke vernieuwing	280	0	280	0	280	0
PR809 Wonen	173	0	173	0	173	0
PR810 Ruimtelijke beleidsplannen	1.321	-82	1.239	0	1.239	-62
PR811 Bouwen	2.276	0	2.276	-275	2.001	0
PR812 Erfpachtsgroden	-174	0	-174	0	-174	0
PR813 Beheer diverse percelen	-440	0	-440	0	-441	-4
PR814 Vastgoed diverse panden	78	-5	73	0	73	0
PR848 Kosten groden vaste activa	202	0	202	0	202	0
PR849 Faciliterend grondbeleid	0	0	0	0	0	0
PR851 Algemene kosten bouwgrondexploitatie	100	0	100	0	100	0
PR852 Bouwgrondexploitatie Wonen	0	0	0	0	0	0
PR853 Grondexpl.bedrijven- en winkelgebieden	0	0	0	0	0	0
PR905 Verblijfsbelasting	-492	0	-492	0	-492	0
PR906 Hondenbelasting	-246	0	-246	0	-246	0
PR907 Forensenbelasting	11	0	11	0	11	0
PR908 Reclamebelasting	0	0	0	0	0	0
PR909 Beleggingen en deelnemingen	-56	0	-56	0	-56	0
PR911 Rente en Treasury (leningen korter 1jr)	407	0	407	0	407	0
PR912 Rente	-110	-536	-646	1.454	808	-286

Exploitatie	MJB 2024	Mutatie_2025_tov_2024	MJB 2025	Mutatie_2026_tov_2025	MJB 2026	Mutatie_2027_tov_2026
(lenen gelijk of langer 1jr)						
PR913 Onvoorziene lasten	100	0	100	0	100	0
PR914 Algemene uitkering	-103.855	-1.013	-104.868	9.054	-95.814	1.143
PR915 Algemene baten en lasten	846	1.112	1.958	1.193	3.151	286
PR916 Heffing precariorechten	-112	0	-112	0	-112	0
PR942 Vennootschapsbelasting	1.481	-1.459	22	-11	12	14
PR950 Mutaties reserves beleidsveld 0	0	0	0	0	0	0
PR971 KP Huisvesting	0	0	0	0	0	0
PR972 KP ICT Algemeen	0	0	0	0	0	0
PR973 KP Algemene personeelskosten	0	0	0	0	0	0
PR974 KP Algemene organisatiekosten	0	0	0	0	0	0
PR975 KP directie	0	0	0	0	0	0
PR981 KP Sportbedrijf	0	0	0	0	0	0
PR982 KP Buitendienst	0	-36	-36	-108	-144	-1
PR985 KP Concern & strategie	0	0	0	0	0	0
PR986 KP Programmas en Projecten	0	0	0	0	0	0
PR987 KP Financiën en Inkoop	0	0	0	0	0	0
PR988 KP HRM en ondersteuning	0	0	0	0	0	0
PR989 KP Team ICT	0	0	0	0	0	0
PR990 KP Informatiebeheer en facilitaire zkn	0	0	0	0	0	0
PR991 KP Publiekszaken	0	0	0	0	0	0
PR992 KP WYZ	0	0	0	0	0	0
PR993 KP Vergunningverlening en belastingen	0	0	0	0	0	0
PR994 KP Leefbaarheid toezicht en handhaving	0	0	0	-90	-90	0
PR995 KP Ontwerp openbare ruimte	0	0	0	0	0	0
PR996 KP Beheer openbare ruimte en vastgoed	0	-19	-19	22	3	0
PR997 KP Maatschappelijke ontwikkeling	0	-58	-58	0	-58	-76
PR998 KP Ruimte economie en werk	0	3	3	0	3	0
Saldo van lasten en baten	3.754	-4.154	-410	9.458	9.048	-35
PR950 Mutaties reserves beleidsveld 0	-1.903	1.461	-442	160	-282	-84
PR951 Mutaties	-50	25	-25	0	-25	0

Exploitatie	MJB 2024	Mutatie_2025_tov_2024	MJB 2025	Mutatie_2026_tov_2025	MJB 2026	Mutatie_2027_tov_2026
reserves beleidsveld 1						
PR952 Mutaties reserves beleidsveld 2	-261	-64	-325	0	-325	0
PR953 Mutaties reserves beleidsveld 3	-175	175	0	0	0	0
PR954 Mutaties reserves beleidsveld 4	-769	47	-722	159	-564	359
PR955 Mutaties reserves beleidsveld 5	-521	0	-512	162	-350	17
PR956 Mutaties reserves beleidsveld 6	-1.678	980	-698	150	-548	500
PR957 Mutaties reserves beleidsveld 7	-46	75	29	0	29	0
PR958 Mutaties reserves beleidsveld 8	-491	0	-491	250	-241	0
PR962 Mutaties reserves GREX beleidsveld 8	-100	0	-100	0	-100	0
Mutaties reserves	-5.994	2.698	-3.286	881	-2.405	791
Saldo na mutaties reserves	-2.240	-1.456	-3.696	10.339	6.643	757

Overzicht van incidentele lasten en baten

Overzicht incidentele lasten en baten				
Bedragen * € 1.000	2024	2025	2026	2027
Programma 0: Bestuur en ondersteuning				
023 Transformatiebudget personeel (coal.akk.22-26)	150	150	0	0
942 Vennootschapsbelasting	1.473	12	1	86
Totaal lasten	1.623	162	1	86
950 Mutaties reserves beleidsveld 0	-1.623	-162	-1	-86
- Reserve Grondexploitatie VPB	-1.473	-12	-1	-86
- Beleidsreserve: transformatiebudget personeel (coal.akk.22-26)	-150	-150		
Totaal baten	-1.623	-162	-1	-86
Programma 1: Veiligheid				
102 Mobiel cameratoezicht (coal.akk.22-26)	25	0	0	0
Totaal lasten	25	0	0	0
951 Mutaties reserves beleidsveld 1	-25	0	0	0
- Beleidsreserve: Mobiel cameratoezicht (coal.akk.22-26)	-25	0	0	0
Totaal baten	-25	0	0	0
Programma 3: Economie				
304 Projecten binnenstad / relatie met BIZ (coal.akk.22-26)	75	0	0	0
Totaal lasten	75	0	0	0
953 Mutaties reserves beleidsveld 3	-75	0	0	0
- Beleidsreserve: verhoging budget Binnenstad (coal.akk.22-26)	-75	0	0	0
Totaal baten	-75	0	0	0
Programma 4: onderwijs				
411 Onderwijsachterstandsbeleid: verlenging NPO	330	330	330	0
411 Onderzoeksproject met Tilburg University	25	0	0	0
Totaal lasten	355	330	330	0
954 Mutaties reserves beleidsveld 4	-1.261	-1.215	-1.056	-697
- Reserve onderwijshuisvesting: onttrekking	-806	-785	-726	-697
- Reserve OAB: verlenging NPO	-330	-330	-330	0
- Beleidsreserve: Onderzoeksproject met Tilburg University	-25	0	0	0
- Beleidsreserve: Waalwijk kennis en talent (coal.akk.22-26)	-100	-100	0	0
Totaal baten	-1.261	-1.215	-1.056	-697
Programma 5: Sport, cultuur en recreatie				
514 Opstartsubsidie 2022-2025 Schoenenkwartier	167	167	0	0
Totaal lasten	167	167	0	0
955 Mutaties reserves beleidsveld 5	-167	-167	-17	0
- Algemene reserve: Breedtesportgala 1x in de 3 jaar	0	0	-17	0
- Reserve Museum Plus: opstartsubsidie 2022-2025 Schoenenkwartier	-167	-167	0	0
Totaal baten	-167	-167	-17	0
Programma 6: Sociaal domein				
Beleidsreserve: voeding reserve (coal.akk)	1.480	1.175	500	500
Koers Sociaal Domein	925	0	0	0
608 Projectkosten burgerbegroting (coal.akk)	150	150	0	0
608 Middelen burgerbegroting (coal.akk)	0	500	500	0
609 Programmamanager jeugd + budget (coal.akk)	300	0	0	0
Correctie budget burgerparticipatie (coal. akk. 22-26)	50	0	0	0
630 Kwartiermaker inclusieve gemeente (coal.akk)	55	0	0	0
710 Project kansrijke start jeugd (coal.akk.22-26)	75	0	0	0

Echtscheidingsloket	75	0	0	0
Totaal lasten	3.110	1.825	1.000	500
956 Mutaties reserves beleidsveld 6	-3.010	-1.800	-1.000	-500
- Algemene reserve: storting in beleidsreserve (coal.akk)	-1.380	-1.150	-500	-500
- Algemene reserve: bepalen Koers Sociaal Domein	-925	0	0	0
- Beleidsreserve: Projectkosten burgerbegroting	-150	-150	0	0
- Beleidsreserve: Middelen burgerbegroting	0	-500	-500	0
- Beleidsreserve: programmamanager jeugd + budget (coal.akk)	-300	0	0	0
- Beleidsreserve: correctie budget burgerparticipatie	-50	0	0	0
- Beleidsreserve: kwartiermaker inclusieve gemeente (coal.akk)	-55	0	0	0
- Beleidsreserve: kansrijke start jeugd (coal.akk.22-26)	-75	0	0	0
- Beleidsreserve: echtscheidingloket	-75	0	0	0
Totaal baten	-3.010	-1.800	-1.000	-500
Programma 7: Volksgezondheid en milieu				
- Impuls projecten duurzaamheid (coalitieakkoord)	75	0	0	0
Totaal lasten	75	0	0	0
957 Mutaties reserves beleidsveld 7	-93	-18	-18	-18
- Grondexploitatie: geluidsbeleid product 708	-18	-18	-18	-18
- ISV-gelden: apparaatskosten bodem en geleid (REW)	0	0	0	0
- Beleidsreserve: verhogen budget duurzaamheid (coal.akk)	-75	0	0	0
Totaal baten	-93	-18	-18	-18
Programma 8: Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing				
810 Project deregulering omgevingswet	250	250	0	0
GE Totaal Grondexploitatie lasten	17.541	14.882	6.115	4.836
GE Mutatie boekwaarde GE (verlaging/lasten)	8.924	30.638	2.974	4.404
851 Algemene kosten bouwgrondexploitatie (in GE)	100	100	100	100
Totaal lasten	26.815	45.870	9.189	9.340
813 Snippergroen	-45	-45	-45	-45
GE Totaal Grondexploitatie baten	-23.398	-44.573	-7.973	-8.125
GE Mutatie boekwaarde GE (verhoging/baten)	-3.067	-947	-1.116	-1.116
962 Mutaties reserves GREX programma 8	-100	-100	-100	-100
- Grondexploitatie gerelateerde uitgaven (product 851)	-100	-100	-100	-100
Totaal baten	-26.610	-45.665	-9.234	-9.385
Totaal incidentele lasten	32.245	48.354	10.520	9.926
Totaal incidentele baten	-	-	-	-
	32.864	49.027	11.326	10.686
Saldo incidentele baten en lasten	-619	-673	-806	-760
Oude reeks (bij Voorjaarsbericht 2022)	-691	-563	-449	-432
VERSCHIL (extra in begroting 2023)	72	-110	-357	-328

Recapitulatie incidentele lasten	2024	2025	2026	2027
Programma / beleidsveld 0	1.623	162	1	86
Programma / beleidsveld 1	25	0	0	0
Programma / beleidsveld 2	0	0	0	0
Programma / beleidsveld 3	75	0	0	0
Programma / beleidsveld 4	355	330	330	0
Programma / beleidsveld 5	167	167	0	0

Programma / beleidsveld 6	3.110	1.825	1.000	500
Programma / beleidsveld 7	75	0	0	0
Programma / beleidsveld 8	26.815	45.870	9.189	9.340
Totaal incidentele lasten	32.245	48.354	10.520	9.926

Recapitulatie incidentele baten	2024	2025	2026	2027
Programma / beleidsveld 0	-1.623	-162	-1	-86
Programma / beleidsveld 1	-25	0	0	0
Programma / beleidsveld 2	0	0	0	0
Programma / beleidsveld 3	-75	0	0	0
Programma / beleidsveld 4	-1.261	-1.215	-1.056	-697
Programma / beleidsveld 5	-167	-167	-17	0
Programma / beleidsveld 6	-3.010	-1.800	-1.000	-500
Programma / beleidsveld 7	-93	-18	-18	-18
Programma / beleidsveld 8	-26.610	-45.665	-9.234	-9.385
Totaal incidentele baten	-	-	-	-
	32.864	49.027	11.326	10.686

Saldo	-619	-673	-806	-760
--------------	-------------	-------------	-------------	-------------

Overzicht mutaties structurele reserves				
bedragen * € 1.000	2024	2025	2026	2027
Programma 0: Bestuur en ondersteuning				
Personeelsfeest	14	14	14	14
Totaal lasten	14	14	14	14
Programma 2: Verkeer, vervoer en waterstaat				
952 Mutaties reserves beleidsveld 2	300	300	300	300
- Storting reserve onderhoud wegen	300	300	300	300
Totaal lasten	300	300	300	300
952 Mutaties reserves beleidsveld 2	-300	-300	-300	-300
- Onttrekking reserve onderhoud wegen	-300	-300	-300	-300
Totaal baten	-300	-300	-300	-300
Programma 4: onderwijs				
954 Mutaties reserves beleidsveld 4	492	492	492	492
- Storting reserve onderwijshuisvesting	492	492	492	492
Totaal lasten	492	492	492	492
Programma 5: Sport, cultuur en recreatie				
Kapitaallasten De Slagen en De Zeine	65	65	65	65
Verduurzaming vastgoed: RVS armaturen Olympiabad	12	12	12	12
Verduurzaming vastgoed: 5 locaties met DUMAVA	10	10	10	10
Totaal lasten	87	87	87	87
955 Mutaties reserves beleidsveld 5	-65	-65	-65	-65
- Reserve Onderwijshuisvesting: kapitaallasten De Slagen / De Zeine	-65	-65	-65	-65
Totaal baten	-65	-65	-65	-65
Programma 6: Sociaal Domein				
Verduurzaming vastgoed: Den Bolder	22	22	22	22
Totaal lasten	22	22	22	22
Verduurzaming vastgoed: Den Bolder	-22	-22	-22	-22

Totaal baten	-22	-22	-22	-22
Programma 7: Volksgezondheid en milieu				
957 Mutaties reserves beleidsveld 7	47	47	47	47
- Milieusubsidies: recht van opstal biomassa centrale	31	31	31	31
- Milieusubsidies: Eneco en Langstraat Energie	16	16	16	16
Totaal lasten	47	47	47	47
Totaal structurele lasten	962	962	962	962
Totaal structurele baten	-387	-387	-387	-387
Saldo	575	575	575	575

Recapitulatie structurele lasten	2024	2025	2026	2027
Programma / beleidsveld 0	14	14	14	14
Programma / beleidsveld 1	0	0	0	0
Programma / beleidsveld 2	300	300	300	300
Programma / beleidsveld 3	0	0	0	0
Programma / beleidsveld 4	492	492	492	492
Programma / beleidsveld 5	87	87	87	87
Programma / beleidsveld 6	22	22	22	22
Programma / beleidsveld 7	47	47	47	47
Programma / beleidsveld 8	0	0	0	0
Totaal structurele lasten	962	962	962	962

Recapitulatie structurele baten	2024	2025	2026	2027
Programma / beleidsveld 0	0	0	0	0
Programma / beleidsveld 1	0	0	0	0
Programma / beleidsveld 2	-300	-300	-300	-300
Programma / beleidsveld 3	0	0	0	0
Programma / beleidsveld 4	0	0	0	0
Programma / beleidsveld 5	-65	-65	-65	-65
Programma / beleidsveld 6	-22	-22	-22	-22
Programma / beleidsveld 7	0	0	0	0
Programma / beleidsveld 8	0	0	0	0
Totaal structurele baten	-387	-387	-387	-387

Saldo	575	575	575	575
--------------	------------	------------	------------	------------

Toepassing nieuwe provinciale handreiking Verduidelijking structurele en incidentele baten en lasten"

Vanuit de Provincie is op 4 augustus 2021 de (nadere) handreiking "Verduidelijking structurele en incidentele baten en lasten" verschenen, omdat de Provincie van mening was dat de BBV-voorschriften op dit punt niet voldoende waren om tot een goede toetsing van gemeentebegrotingen te komen. Bij de begroting 2022 is deze handreiking zo goed als mogelijk toegepast. Ondanks afstemming vooraf en de melding dat bij het oordeel over de begroting 2022 er coulant mee zou worden omgegaan, was de Provincie van oordeel dat de handreiking nog niet voldoende zou zijn toegepast: "Op uw overzicht staan incidentele posten die er naar onze mening onterecht op staan. Bij ons onderzoek van de begroting 2023 zullen wij het overzicht van incidentele baten en lasten daadwerkelijk betrekken bij het bepalen van de (omvang van) de structurele begrotingssaldi 2023-2026". Echter in de begrotingscirculaire 2022 van de Provincie voor de begroting 2023 (van 28 maart 2022) staat: "Net zoals bij de begrotingsronde 2022 zullen we bij de begrotingsronde 2023

terughoudend omgaan met het doorvoeren van correcties op het structureel begrotingssaldo op grond van de (ambtelijke) handreiking 'Verduidelijking structurele en incidentele baten en lasten' ".

Wij (en ook andere gemeenten) plaatsen echter kanttekeningen bij de handreiking van de Provincie en vinden de uitleg die de provincies geven in de notitie structurele en incidentele baten en lasten van het BBV discutabel, zeker omdat daarover ook geen advies aan de commissie BBV is gevraagd. De begroting is een instrument van de gemeenteraad en invulling van structurele en incidentele baten en lasten conform deze notitie gaat in onze ogen veel onduidelijkheid geven. Inmiddels loopt over de handreiking al meer dan een jaar een landelijke discussie, mede naar aanleiding van een brief van de 100+ - gemeenten aan het Provinciaal Vakberaad. Uitkomsten van deze discussie zijn nog niet bekend, wel loopt er inmiddels ook vanuit dat beraad een traject om de handreiking nader te bezien.

In de begrotingscirculaire 2023 (d.d. 14 april 2023) heeft de Provincie voor de beoordeling van de **begroting 2024** op dit punt opgenomen: "Landelijk is de discussie over de toepassing van de handreiking incidentele baten en lasten nog niet afgerond. Daarom zullen wij, net zoals bij de begrotingsronde 2023, bij de begrotingsronde 2024 terughoudend omgaan met het doorvoeren van correcties op het structureel begrotingssaldo op grond van de (ambtelijke) handreiking 'Verduidelijking structurele en incidentele baten en lasten'." Inmiddels weten gemeenten 2 jaar later nog niet precies waar ze aan toe zijn op dit punt. Bij het beoordelen van de incidentele baten en lasten houdt de toezichthouder de volgende volgorde in de criteria aan; om een post als incidenteel te kunnen aanmerken, moeten alle uitgangspunten van toepassing zijn (deze dateren nog uit de handreiking van 2021) :

- **de aard van de raming.** Dit is het dominante criterium: in principe zijn alle baten en lasten structureel. De soort of eigenschap van een begrotingspost binnen een taakveld is in eerste instantie bepalend of een post als incidenteel of structureel wordt aangemerkt. De handreiking bevat een groot aantal voorbeelden, die correcte toepassing van de regels verduidelijken.
- **de einddatum.** Alleen wanneer er op het moment van besluitvorming een duidelijke en onvoorwaardelijke einddatum is, is de tijdelijkheid van baten of lasten voldoende aangegeven om dit als incidentele post op te kunnen nemen. Bijvoorbeeld: in het coalitieprogramma zijn voor de duur van de raadsperiode extra lasten voor nieuw beleid opgenomen, na gemeenteraadsverkiezingen bepaalt een nieuwe raad of het beleid wordt voortgezet; dan wordt dit als structureel beschouwd. Een besluit dat later kan worden ingetrokken (door de nieuwe raad of op basis van evaluatie) maakt de daaruit voortkomende lasten niet incidenteel.
- **de materiële beïnvloeding.** Om het overzicht niet nodeloos ingewikkeld te maken door een grote hoeveelheid incidentele posten, is het de bedoeling een grensbedrag te bepalen.

Algemeen bij deze toelichting voor de begroting 2024 Waalwijk

De in het overzicht incidentele baten en lasten opgenomen posten worden één voor één toegelicht, **behalve die van € 50.000 en lager**; dit is zo ook opgenomen in onze Financiële verordening 2020.

Programma 0: Bestuur en ondersteuning

Lasten en baten transformatiebudget personeel (coalitieakkoord 2022-2026)

Voor de jaren 2023 - 2025 is een projectmatig transformatiebudget personeel beschikbaar van € 150.000 per jaar (met dekking uit de beleidsreserve), waarmee het directieteam in die periode de opgaven uit het coalitie akkoord kan organiseren: flexibiliseren van capaciteit, het maken van een kwaliteitsslag en het behoud van talent.

Lasten en baten vennootschapsbelasting

Met ingang van 1 januari 2016 is de gemeente vpb-plichtig. De jaarlijkse last van de aangifte wordt in de begroting geraamd en ten laste gebracht van de reserve grondexploitatie (zie onttrekking onder de baten, alleen deel grondexploitatie). De

opgenomen raming is gebaseerd op een globale inschatting, waaruit blijkt dat over het cluster Grondexploitatie (GREX) belasting is verschuldigd. Indien inkomsten en uitgaven vertraging oplopen dan ontstaat er een andere VPB last, zodoende kan de daadwerkelijk VPB afdracht afwijken van de raming. Tegenover de betaalde belastingen staan v.w.b. de Grondexploitatie onttrekkingen 2024 - 2027 uit de reserve GREX (geraamd op product 950 Mutaties reserve beleidsveld 0).

Programma 3: Economie

Lasten en baten programma Binnenstad (coalitieakkoord 2022-2026)

Voor projecten Binnenstad is incidenteel in 2023 en 2024 € 75.000 per jaar beschikbaar, met dekking uit de beleidsreserve. Zo kunnen we, op basis van 50/50 cofinanciering, voor projecten in die jaren meer mogelijk maken samen met de Bedrijven Investeringszone Waalwijk Centrum (BIZ).

Programma 4: Onderwijs

Lasten en baten / verlenging NPO (nationaal Programma Onderwijs)

Voor de voorzetting / verlenging van het NPO programma is in 2024, 2025 en 2026 per jaar € 330.000 beschikbaar, met dekking uit de reserve Onderwijsachterstandenbeleid (OAB).

Baten / onttrekking reserve onderwijshuisvesting

De reserve onderwijshuisvesting heeft als doel het kunnen financieren van huidige en toekomstige huisvesting Primair- en Voortgezet onderwijs. De raad stelt periodiek het MeerjarenInvesteringsPlan (MIP) onderwijshuisvesting vast. Het MIP vormt de leidraad voor de toekomstige investeringen in het kader van de onderwijshuisvesting. De onttrekkingen (met in 2024 € 806.000) betreffen de saldi van de lasten en baten op (voornamelijk) de producten 406 t/m 410.

Baten / beleidsreserve: Waalwijk, kennis en talent

Het behouden en aantrekken van jongeren (op alle niveaus) is een prioriteit. Hoog opgeleiden jongeren zijn de mobielste groep in Nederland. Ze verhuizen voor studie en werk makkelijker en verder dan andere groepen. Onderzoek laat zien dat Waalwijkse jongeren voor studie aan een HBO (-30 tot 40%) of WO (-60 tot 70%) instelling onze stad verlaten en niet in dezelfde aantallen terugkomen. We hebben te maken met een Braindrain, terwijl ons bedrijfsleven steeds meer hoger opgeleide professionals nodig hebben. Waalwijk zal op slimme manier talent moeten behouden en aantrekken. Tot nu toe is er kleinschalig en projectmatig gereageerd op de braindrain. In het nieuwe coalitieakkoord 2022-2026 wordt dit project, na een eerste aanzet in 2021 en 2022, voor de jaren 2023-2025 geïntensiveerd / verlengd voor € 100.000 per jaar, gedekt uit de beleidsreserve.

Lasten en baten / beleidsreserve: samenwerking Tilburg University

College en raad hebben als doelstelling / maatregel geformuleerd: Waalwijk zoekt naar strategische samenwerking met onderwijsinstellingen (begroting 2020). Dit heeft geleid tot het aangaan van een 4-jarig onderzoeksprogramma (2021-2024) met Tilburg University, in samenwerking met Loon op Zand en Heusden op het gebied van ondermijning. De bijdrage van € 25.000 per jaar wordt gedekt uit de beleidsreserve; in 2025 stopt dit. De samenwerking vindt plaats op basis van een onderzoeksprogramma dat door de universiteit en praktijkinstellingen gezamenlijk wordt vastgesteld. Binnen academische werkplaatsen spelen science practitioners, professionals die deels werken in de praktijk en deels binnen de universiteit, een centrale rol. Elke science practitioner is als het ware een brug tussen wetenschap en praktijk..

Programma 5: Cultuur, recreatie en sport

Lasten en baten / onttrekking reserve: opstartsubsidie Schoenenkwartier 2022 - 2025

In juni 2022 is het nieuwe Schoenenkwartier geopend. Voor de jaren 2022-2025 is

afgesproken dat een extra opstartsubsidie van € 167.000 per jaar wordt verstrekt, daarna stopt deze. De extra subsidie wordt gedekt uit de reserve Schoenenkwartier (Museum Plus).

Programma 6: sociaal domein

Lasten en baten: onttrekking Algemene reserve en storting in beleidsreserve (coalitieakkoord 2022-2026)

In het coalitieakkoord is voor de raadsperiode tot en met 2026 per jaar een onttrekking aan de algemene reserve voorzien, waarvan de bedragen per jaar worden gestort in de beleidsreserve. Vanuit die beleidsreserve worden diverse plannen uit het coalitieakkoord gedekt. De onttrekkingen uit de beleidsreserve zijn op budgetniveau opgenomen bij de diverse beleidsvelden / programma's..

Lasten en baten: storting / onttrekking voor koers sociaal domein (coalitieakkoord 2022-2026)

In 2024 is voor de Koers Sociaal Domein incidenteel € 925.000 beschikbaar vanuit de algemene reserve. Daarvan is € 550.000 voor uitvoering van het recent door de raad vastgestelde WMO beleidsplan en € 375.000 voor het programma "Jong in Waalwijk", waarvan voor mentale gezondheid € 250.000 en voor jongerenparticipatie € 125.000.

Lasten en baten projectkosten en extra middelen burgerbegroting (coalitieakkoord 2022-2026)

In de raadsperiode 2022-2026 wordt twee keer een traject voor de burgerbegroting uitgevoerd. In 2023 wordt onderzocht hoe de burgerbegroting kan worden opgezet. Het is nog te vroeg om al aan te kunnen geven hoe we dat gaan doen en welke status de burgerbegroting zal krijgen. Uiteraard wordt de raad betrokken bij gedachtenvorming, vormgeving en uitwerking van de burgerbegroting. Voor projectkosten is in 2024 en 2025 € 150.000 per jaar beschikbaar en voor de begrotingen 2025 en 2026 (extra per jaar € 500.000 beschikbaar). Alle projectkosten worden gedekt uit de beleidsreserve.

Lasten en baten programmamanager jeugd + budget (coalitieakkoord 2022-2026)

Voor 2023 en 2024 wordt als impuls een programmamanager Jeugd aangesteld (€ 150.000 per jaar) met een werkbudget van € 150.000 per jaar.

Lasten en baten burgerparticipatie (coalitieakkoord 2022-2026)

Om een extra eenmalige impuls te kunnen geven aan burgerparticipatie wordt in 2023 en 2024 per jaar € 50.000 beschikbaar gesteld, met dekking uit de beleidsreserve. Voorbeelden zijn de website 'meedoen', het inwonerspanel, het uitdaagrecht en interne trainingen.

Lasten en baten kwartiermaker inclusieve gemeente (coalitieakkoord 2022-2026)

Voor het programma 'Inclusieve en toegankelijke gemeente' wordt in 2023 en 2024 capaciteit voor een kwartiermaker en een activiteitenbudget in de begroting opgenomen, met dekking uit de beleidsreserve. Na 2 jaar moet inclusiviteit een integraal onderdeel zijn van de staande organisatie van de gemeente.

Lasten en baten project kansrijke start jeugd (coalitieakkoord 2022-2026)

De eerste 1.000 levensdagen zijn cruciaal voor een goede start. De gezondheid voor, tijdens en na de geboorte blijkt een belangrijke voorspeller van zowel fysieke als mentale problemen op latere leeftijd. Voor 2023 en 2024 is voor het project 'de kansrijke start' eenmalig werkbudget vrijgemaakt voor 2 jaar.

Lasten en baten echtscheidingsloket

Het project echtscheidingsloket is gestart, maar nog onvoldoende lang operationeel om over meerwaarde te kunnen oordelen. Vandaar is het voorstel om het echtscheidingsloket met 2 jaar te continueren (voor € 75.000 per jaar, gedekt uit de beleidsreserve) en goed te evalueren.

Programma 7: Volksgezondheid en milieu

Lasten en baten programma duurzaamheid (coalitieakkoord 2022-2026)

Voor projecten van het programma duurzaamheid is in 2023 en 2024 extra € 75.000 per

jaar beschikbaar, met dekking uit de beleidsreserve.

Programma 8: Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing
Lasten en baten project vergunningverlening a.g.v. omgevingswet (coalitieakkoord 2022-2026)

Uit een benchmarkonderzoek is gebleken dat onze huidige capaciteit onvoldoende is na invoering van de omgevingswet. Door parallel in te zetten op deregulering is de verwachting dat we op termijn (2026) weer afkunnen met de huidige capaciteit. Voor de jaren 2023 – 2025 wordt voor het project deregulering a.g.v. omgevingswet € 250.000 per jaar ingezet.

Lasten en baten Grondexploitatie

De lasten en baten grondexploitatie zijn bepaald door de jaarschijven 2024 - 2027 van de in de jaarrekening 2022 bijgestelde grondexploitaties op te tellen. Jaarlijks wordt gelijktijdig met het opstellen van de jaarrekening een Nota grondexploitatie opgesteld. Hierin wordt een financieel inzicht gegeven in de lopende en mogelijk ook toekomstige complexen binnen de grondexploitatie.

Algemene kosten bouwgrondexploitatie / mutatie reserve GREX programma 8

Jaarlijkse wordt een bedrag geraamd van € 100.000 ten laste van de reserve grondexploitatie. College is gemandateerd hiervoor uitgaven te doen. Deze last staat op product 851 en de onttrekking uit de reserve grondexploitatie op product 962; beide posten zijn een onderdeel van de grondexploitatie.

Begrotingspositie structureel

De begrotingsjaren 2024 tot en met 2027 zijn structureel sluitend. De jaarrekeningresultaten van de afgelopen jaren waren zonder uitzondering positief.

Begroting 2024

In de begroting zijn de effecten van de Meicirculaire van het gemeentefonds verwerkt en meerjarige berekeningen zijn gemaakt op basis van constante prijzen. De volledige kapitaallasten van alle investeringen, ook van de voorgenomen investeringen in Insteekhavens en GOL en de volledige jaarschijven van het IUP 2023-2024 zijn in de begroting verwerkt. Alle bijdragen in gemeenschappelijke regelingen, waaronder Baanbrekers, zijn volledig en zonder incidentele dekking in de begroting verwerkt. De begroting bevat een post van € 100.000 voor onvoorziene uitgaven. Van het begrotingsjaar 2024 kunnen we het volgende beeld geven:

Bedragen x € 1.000

	LASTEN	BATEN	SALDO
Beleidsveld 0 - Bestuur en ondersteuning	7.496	-5.512	101.491
Beleidsveld 1 - Veiligheid	5.830	-83	5.748
Beleidsveld 2 - Verkeer, vervoer en waterstaat	9.146	-1.097	8.049
Beleidsveld 3 - Economie	23.632	-23.152	480
Beleidsveld 4 - Onderwijs	9.914	-3.058	6.856
Beleidsveld 5- Sport, cultuur	21.718	-5.547	16.171
Beleidsveld 6 - Sociaal domein	69.873	-16.703	53.170
Beleidsveld 7 - Volksgezondheid en milieu	13.528	-12.148	1.380
Beleidsveld 8 - Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	9.897	-6.466	3.431
Totaal van de beleidsvelden inclusief reserves	171.034	-73.767	196.775
Algemene dekkingsmiddelen (taakvelden 0.5 / 0.61 / 0.62 / 0.64 en 0.7)	1.216	-119.682	-118.466
Overhead (taakveld 0.4)	17.698	-321	17.377
Heffing vennootschapsbelasting (taakveld 0.9)	1.481		1.481
Onvoorzien (taakveld 0.8)	100		100
Totaal algemene dekkingsmiddelen etc.	20.495	-120.003	-99.507
Subtotaal exclusief algemene dekkingsmiddelen etc..	150.539	46.236	296.282
Totaal van de beleidsvelden	191.530	-193.770	-2.240
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	2.254	-8.238	-5.984
Geraamd resultaat 2024 (= begrotingsbeeld)	189.275	-185.531	3.744
Incidentele lasten en baten	29.840	-26.510	3.330
Structureel begrotingssaldo	159.435	-159.021	414

Bezittingen en vermogen

Bezittingen en Vermogen

Balans

Het overzicht met de tabel van de Prognose Balans is vanaf de begroting 2023 verplaatst naar de Paragraaf Financiering (en treasury).

Vervangingsinvesteringen

In 2024 zal een aantal bedrijfsmiddelen worden vervangen. Deze vervangingen moeten plaatsvinden om de lopende bedrijfsprocessen doorgang te laten vinden. Met de vervanging is dus alleen sprake van handhaving van bestaand beleid. Om die reden is het niet meer noodzakelijk dat de betreffende investeringen via afzonderlijke begrotingswijzigingen aan de raad worden voorgelegd.

Derhalve is het uitgangspunt dat de raad, met het vaststellen van de begroting 2024, tevens goedkeuring verleent aan de jaarschijf 2024 van het "overzicht vervangingsinvesteringen". Indicatief zijn ook de voorziene vervangingsinvesteringen voor de jaren 2025 - 2027 opgenomen.

Overigens is het geen automatisme dat onmiddellijk nadat investeringen afgeschreven zijn, vervanging plaatsvindt. Niet altijd is dit nodig. Er worden afwegingen gemaakt over nut en noodzaak, waarbij de te verwachten hogere onderhoudskosten bij het langer in bedrijf houden van bedrijfsmiddelen worden afgezet tegen de kapitaallasten van nieuwe aanschaffingen. Indien het niet noodzakelijk is om tot vervanging over te gaan, kunnen de

vrijvallende kapitaallasten worden ingezet ter dekking van hogere onderhoudskosten of vrijvallen ten gunste van het rekeningresultaat.

Niet altijd is het mogelijk om te vervangen tegen oorspronkelijke aanschafwaarde. Ook komt het voor dat de kosten van vervanging gedekt kunnen worden uit het vrijvallend oorspronkelijk krediet + restwaarde van het te vervangen bedrijfsmiddel, maar de restwaarde niet als dekkingsmiddel kan worden ingezet omdat verkoopopbrengsten uit bedrijfsmiddelen volgens de voorschriften als incidentele baat in de exploitatie moeten worden verantwoord. Indien vervanging niet binnen de vrijvallende investeringsmiddelen en/of kapitaallasten heeft kunnen plaatsvinden, maakt het college daarvan bij het Voorjaars- dan wel Najaarsbericht in de afwijkingenrapportage melding.

Omschrijving	Jaar	Afschrijvings- termijn	Investering (exclusief BTW)	SPUK bijdrage	Kapitaal- lasten
Sportparken VI 2024*	2024	30	109.527	-19.009	4.375
SV Capelle renovatie veld 2*	2024	15	30.450	-5.329	2.487
SV Capelle klimaatadaptieve maatregelen veld 2*	2024	30	17.850	-3.124	863
RWB renovatie veld 4 trainingsveld*	2024	15	30.450	-5.329	2.487
RWB Topdrain/peilgestuurde drainage veld 4 trainingsveld*	2024	15	17.850	-3.124	1.458
RWB klimaatadaptieve maatregelen*	2024	30	10.500	-1.838	508
Renovate voetbalveld vvWSC*	2024	15	71.988	-12.494	4.859
Baardwijk renovatie veld 3*	2024	15	30.450	-5.329	2.487
Baardwijk drainage veld 3*	2024	30	28.350	-4.961	1.370
Baardwijk Topdrain/peilgestuurde drainage veld 3*	2024	15	17.850	-3.124	1.458
Baardwijkklimaatadaptieve maatregelen veld 3*	2024	30	17.850	-3.124	863
VI ZS2 zoutstrooier	2024	11	48.867		5.175
VI ZS18 zoutstrooier	2024	11	52.125		5.520
VI ZS19 zoutstrooier	2024	11	48.867		5.175
VI ZS27 zoutstrooier	2024	11	48.867		5.175
VI Vorkheftruck	2024	11	51.555		5.460
52 Cashless parkeerautomaten	2024	8	735.684		102.996
Vervangings invest. minicontainers	2024	10	62.280		7.162
IWW verbetermaatregelen water opstraat	2024	40	250.000		10.000
IWW vervangen gemalen	2024	15	150.000		12.250
VI inventaris Bibliotheek	2024	15	23.111		1.887
VI inrichting de Leest	2024	15	71.605		5.848
VI I&A hardware	2024	3	276.686		96.379
VI I&A software	2024	5	121.601		26.144
PV panerlen den Bolder	2024	15	188.133		15.364
VI Aanschaf en implementatie KCC	2024	5	76.577		16.464

Omschrijving	Jaar	Afschrijvings- termijn	Investering (exclusief BTW)	SPUK bijdrage	Kapitaal- lasten
Kunstgrasveld WSC afschr.termijn 10jr*	2025	10	124.609	-21.626	11.843
Sportparken VI 2025*	2025	30	115.004	-19.959	4.594
SV capelle renovatie veld 1*	2025	15	31.973	-5.595	2.611
SV Capelle drainage veld 1*	2025	30	29.768	-5.209	1.439
SV Capelle klimaatadaptieve maatregelen veld 1*	2025	30	18.743	-3.280	906
NEO renovatie veld 1*	2025	15	31.973	-5.595	2.611
NEO drainage veld 1*	2025	30	29.768	-5.209	1.439
NEO Topdrain/peilgestuurde drainage veld 1*	2025	15	18.743	-3.280	1.531
WSC renovatie veld 5*	2025	15	31.973	-5.595	2.611
WSC drainage veld 5*	2025	30	29.768	-5.209	1.439
WSC Topdrain/peilgestuurde drainage veld 5*	2025	15	18.743	-3.280	1.531
WSC klimaatadaptieve maatregelen veld 5*	2025	30	18.743	-3.280	906
Houtversnipperaar Klumasnipperkar+versnipperaar A5	2025	11	42.472		4.286
Quad met hete lucht O79	2025	11	23.962		2.538
Mc Lean stoomreiniger A2	2025	11	37.693		42.251

Opbouw Tooltrack M 01	2025	11	26.924		29.910
vervanging V65 22-BHD-8 vrachtwagen+haakarmsysteem	2025	11	320.565		33.951
Vervanging V64 04-BHD-8 vrachtwagen+haaksysteem	2025	11	320.565		359.324
Veeg/zuig centrummachine V6 2015/021 Hako	2025	11	94.355		9.993
GFT betoncocons & containers	2025	10	396.004		45.540
Ondergrondse restafvalcontainers	2025	10	2.055.665		236.401
Vervangings invest. minicontainers	2025	10	42.154		4.848
VI Microstation IBOR	2025	5	130.101		27.972
VI inventaris Bibliotheek	2025	15	24.266		1.982
VI inrichting de Leest	2025	15	75.185		6.140
VI audiovis.midd.nw raadszaal	2025	5	216.596		47.250
VI I&A hardware	2025	3	290.521		101.198
VI I&A software	2025	5	127.681		27.451

Omschrijving	Jaar	Afschrijvings- termijn	Investering (exclusief BTW)	SPUK bijdrage	Kapitaal- lasten
Kassa registratie systeem Zwembad Gastrofix*	2026	3	48.332	-8.388	13.914
Renovate voetbalveld *	2026	20	62.186	-12.494	3.867
Toplaag atletiekbaan ACW'66*	2026	10	437.264	-123.615	80.055
Sportparken VI 2026*	2026	30	115.004	-20.957	4.824
VI Sportpakket (recreatex)*	2026	5	80.349	-17.798	18.221
SV Capelle renovatie veld 3*	2026	15	33.571	-5.875	2.742
SV Capelle klimaatadaptieve maatregelen veld 3*	2026	30	19.680	-3.444	951
Baardwijk renovatie veld 1*	2026	15	33.571	-5.875	2.742
Baardwijk drainage veld 1*	2026	30	31.256	-5.470	1.511
Baardwijk Topdrain/peilgestuurde drainage veld 1*	2026	15	19.680	-3.444	1.607
Baardwijkklimaatadaptieve maatregelen veld 1*	2026	30	19.680	-3.444	951
WSC renovatie veld 4*	2026	15	33.571	-5.875	2.742
WSC Topdrain/peilgestuurde drainage veld 4*	2026	15	19.680	-3.444	1.607
WSC klimaatadaptieve maatregelen veld 4*	2026	30	19.680	-3.444	951
VI V66 87-BHX-2 VW crafter	2026	11	107.250		11.359
VI V68 24-BHX-1 VW crafter	2026	11	107.250		11.359
VI V67 85-BHX-2 VW crafter	2026	11	107.250		11.359
V74 V-470-DL Peugeot boxer Pick up 1 groen	2026	11	46.898		4.967
V73 V-758-DL Peugeot boxer Pick up 2 groen	2026	11	46.898		4.967
V72 V-246-DK Peugeot boxer Pick up 3 groen	2026	11	46.898		4.967
V71 Renault Maxity V-473-BX groen	2026	11	83.848		8.880
V70 Renault Maxity V-474-BX groen	2026	11	83.848		8.880
V69 Renault Maxity V-475-BX groen/gladheid	2026	11	83.848		8.880
V79 V-951-FH Opel combo werkpl.monteur	2026	11	25.900		2.743
V84 V950-FH Bestelauto opel combo	2026	11	25.900		2.743
V80 V946-FH Opel combo groen	2026	11	25.900		2.743
V81 V948-FH Opel combo grijs markten/even.	2026	11	25.900		2.743
V75 Bomenbus	2026	11	50.051		5.301
V76 Bomenbus	2026	11	50.051		5.301

V77 Bomenbus	2026	11	50.051		5.301
VI2016 Perscontainer PC3	2026	11	51.310		5.434
VI2016 Ge-jo blok W 46	2026	11	44.469		4.710
VI2016 Poopscoop frontaanbouw M 01	2026	11	31.846		3.373
V78 V-794-BH storingsdienstbus	2026	11	63.806		6.758
V83 V-947-FH opel combo grijs coördinator	2026	11	25.900		2.743
VI Onkruidbrander W45	2026	11	34.207		3.623
Vervangings invest. minicontainers	2026	10	44.261		5.090
VI inventaris Bibliotheek	2026	15	25.479		2.081
VI inrichting de Leest	2026	15	78.945		6.447
VI I&A hardware	2026	3	305.047		106.258
VI I&A software	2026	5	134.065		28.824

Omschrijving	Jaar	Afschrijvings- termijn	Investering (exclusief BTW)	SPUK bijdrage	Kapitaal- lasten
Renovatie grassportveld WSC veld 5*	2027	20	45.846	-7.957	2.463
Sportparken VI 2027*	2027	30	126.792	-22.005	5.065
VI Maaimachine John Deere MO 2	2027	11	83.965		8.893
Nieuwe centrummachine Hako afwijk	2027	9	101.229		12.766
Perscontainer Milieustraat 2017/103 PC4	2027	11	37.604		3.983
Vervangings invest. minicontainers	2027	10	45.589		5.243
VI inventaris Bibliotheek	2027	15	26.753		2.185
VI inrichting de Leest	2027	15	82.892		6.770
VI I&A hardware	2027	3	320.299		111.571
VI I&A software	2027	5	140.769		30.265

* De investeringen met betrekking tot sport zijn inclusief BTW in dit overzicht opgenomen, omdat met ingang van 1 januari 2019 sport vrijgesteld is van BTW. Hiertegenover staat een te verwachten inkomst van de SPUK-regeling (Specifieke Uitkering Sport), zijnde 17,5% van het bedrag incl. BTW. De kapitaallast is berekend over het netto-investeringsbedrag. Hier is echter wel sprake van enig risico, omdat het Rijk een budget beschikbaar heeft gesteld voor de SPUK, en dat bij overvraging van het budget het percentage naar beneden zal worden bijgesteld.

Nieuwe investeringen

Ook de lasten verband houdend met nieuwe investeringen zijn in de (meerjaren)begroting verwerkt. Door vaststelling van de begroting geeft u de intentie aan deze investeringen te gaan uitvoeren.

De definitieve besluitvorming door de raad over investeringen zal eerst plaatsvinden op basis van voorstellen die het college in de loop van het begrotingsjaar zal voorleggen.

Het overzicht van nieuwe investeringen:

Omschrijving (bedragen * € 1)	Investering	Planning*
Renovatie zwembad Zidewinde (kadernota 2016)*	423.500	2021
Aanleg 4 velden (coalitieprogramma 2018-2022)*	968.000	2021
Vervanging toplagen kunstgrasvelden (€200.000 per veld)*	726.000	2021
Renovatie Sporthallen (sportcentrum Waspik, Coalitieprogramma 2018-2022))*	3.030.000	2020
Op 17 december 2020 is voorbereidingskrediet van €600.000 gevoteerd (begrotingswijziging 2020/028)		
Asfalteren paden begraafplaatsen (motie raadsvergadering 15 juli 2021)	536.000	2022
Hogere investering sporthal Waspik (Coalitieprogramma 2022-2026)	1.325.000	2023
Beachsportfaciliteiten in Waspik (Coalitieprogramma 2022-2026)	250.000	2023
Verduurzaming Vastgoed	300.000 per jaar	2023
Ontmoetingsplek Driessen, Cruif Court (Actualisatiebegroting 2023 onderdeel A)	250.000	2024

Belangrijkste reserves en voorzieningen

In de berekening is rekening gehouden met in de begroting voorgenomen onttrekkingen en toevoegingen.

In werkelijkheid kunnen bedragen afwijken. Zo kan bijvoorbeeld niet geanticipeerd worden op jaarrekeningresultaten en resultaten (winstnemingen) uit de exploitatie van gronden. De verwachting is gerechtvaardigd dat de feitelijke standen in positieve zin zullen afwijken.

De belangrijkste reserves (met een waarde > € 500.000) zullen zich naar verwachting als volgt ontwikkelen:

Bedragen x € 1.000	1-1-2023	1-1-2024	1-1-2025
Algemene reserve	22.346	30.846	28.865
Beleidsreserve 2019-2022	1.212	25	0
Reserve Schoenenkwartier	1.062	717	717
Reserve Grondexploitatie	6.989	4.587	4.389
Reserve Energiebesparende maatr.huursector	564	564	564
GOA: Gem. onderwijs achterstanden beleid	1.691	1.691	1.691
Reserve Mobiliteitsfonds	1.746	1.746	1.746
Reserve Invoering omgevingswet	399	363	363
Reserve Duurzaamheid	621	621	621
Reserve ISV-gelden	521	491	461
Reserve Onderwijshuisvesting	6.889	6.648	6.149
Reserve Parkmanagement	4.712	4.418	4.418
Reserve Haven Waalwijk	234	234	234
Reserve Revitalisering Haven I t/m VI	1.931	1.931	1.931
Reserve Ondersteuning welzijn inwoners	2.519	2.269	2.269
Reserve onderhoud wegen	604	604	604
Totaal	54.040	57.254	55.022

De belangrijkste voorzieningen die per 1 januari 2024 aanwezig zijn (bedragen x € 1.000):

Diverse complexen grondexploitatie	1.438
Verplichtingen wet APPA	2.315
Onderhoud gebouwen	1.542
Afvalstoffenheffing	1.950
Riolering	3.369
Verlof sparen	146
Totaal	10.760

Mutaties beleidsreserves 2024-2027

De stand van de beleidsreserve was bij de jaarrekening 2022 € 1.212.762 . Voorzien is dat deze middelen grotendeels in 2023 besteed gaan worden, alleen voor samenwerking Tilburg University staat voor 2024 in de begroting nog een onttrekking van €25.000 per jaar. In onderstaande tabel zijn de mutaties beleidsreserve 2023-2027 weergegeven. Per jaar wordt de beleidsreserve vanuit de algemene reserve aangevuld (zie onder beleidsveld 6 de regel "Aanvulling beleidsreserve"). Per jaar wordt er in de begroting vanuit de algemene reserve zoveel gestort in de beleidsreserve, dat daaruit de beoogde bestedingen voor dat jaar kunnen worden gedekt.

Bedragen x € 1.000	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
Beleidsveld 0				
Coalitieakkoord 22-26 Transformatiebudget personeel	-150.000	-150.000		
Beleidsveld 1				
Coalitieakkoord 22-26 Flexibele inzet BOA's	-60.000	-60.000		
Coalitieakkoord 22-26 Mobiel camera toezicht	-25.000			
Beleidsveld 3				
Coalitieakkoord 22-26 Werkbudget binnenstad	-75.000			
Beleidsveld 4				
samenwerking Tilburg University	25.000			
Coalitieakkoord 22-26 Braindrain / Kennis en talent Programma	-100.000	-100.000		
Beleidsveld 6				
Coalitieakkoord 22-26 Voeding reserve	1.480.000	1.175.000	500.000	
Coalitieakkoord 22-26 Jeugd programmamanager en werkbudget	-300.000			
Coalitieakkoord 22-26 Kansrijke start jeugd	-75.000			
Coalitieakkoord 22-26 Correctie budget burgerparticipatie	-50.000			
Coalitieakkoord 22-26 Kwartiermaker inclusieve gemeente	-55.000			
Coalitieakkoord 22-26 Flexibele capaciteit TWIJZ	-315.000	-215.000		
Coalitieakkoord 22-26 Projectkosten burgerbegroting	-150.000	-150.000		
Coalitieakkoord 22-26 Middelen burgerbegroting		-500.000	-500.000	
Beleidsveld 7				
Coalitieakkoord 22-26 Hoger werkbudget duurzaamheid	-75.000			
Beleidsveld 8				
Coalitieakkoord 22-26 Woonbeleid (vervallen bij actualisering begroting 2023)	-50.000			
Totaal	25.000	0	0	0

EMU gegevens

EMU gegevens

Het EMU-saldo van de overheid is een in Europees verband gehanteerd en gedefinieerd macro-economisch begrip. Het EMU-saldo is het vorderingensaldo van de overheid. In het stabiliteitspact is afgesproken dat een tekort voor de totale sector overheid hoger dan 3 procent van het bruto binnenlands product (BBP) niet is toegestaan.

Een goede informatievoorziening is essentieel voor het monitoren en beheersen van het EMU-saldo voor het onderhoud van het gemeente- en provinciefonds. Daarom ook is in het bestuurlijk akkoord afgesproken dat met ingang van de begroting 2006, onverminderd de bestaande tussentijdse rapportages, een overzicht moet worden verstrekt waarin informatie wordt verstrekt over het begrotingsjaar, het daaraan voorafgaande jaar en het daarop volgende jaar. De toezichthouder, in ons geval GS van Noord-Brabant, toetst hierop en is verplicht de gemeente te wijzen op het niet nakomen van haar verplichtingen, ook die ingevolge de Wet Houdbaarheid Overheidsfinanciën (HOF).

Onderstaand is de voorgeschreven informatie van de gemeente Waalwijk voor het begrotingsjaar 2024 opgenomen.

In het overzicht is zichtbaar dat het EMU-saldo voor een belangrijk deel bepaald wordt door

de investeringen die op de balans worden geactiveerd en het saldo van de uitgaven en inkomsten binnen de grondexploitatie.

Onderstaande tabel is gebaseerd op de notitie van de commissie BBV "Geprognosticeerde balans en EMU-saldo"(d.d. nov. 2018). Daarbij is gekozen voor de berekening van het EMU-saldo vanuit het exploitatiesaldo (EMU-enquête van het CBS).

De referentiewaarde voor het EMU-saldo is nog niet bekend, bij het samenstellen van de begroting 2024 was de septembercirculaire 2023 nog niet verschenen met de referentiewaarde EMU-saldo voor de gemeente Waalwijk.
bedragen x € 1.000

Omschrijving		Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
1 Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	BIJ	-369	3.744	-444	9.013	8.979
2 Mutatie (im)materiële vaste activa	AF	6.972	41.324	15.210	16.372	-10.412
3 Mutatie voorzieningen	BIJ	844	1.406	446	285	283
4 Mutatie voorraden (incl.bouwgronden in exploitatie)	BIJ	12.686	-12.612	-27.094	27.072	-5.139
5 Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa		0	0	0	0	0
Totaal		-19.183	-23.562	11.886	-34.146	24.813